

'ΕΚΛΟΓΗ

ΤΟΜΟΣ Η'

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 78

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὸ θαῦμα τοῦ Μεσολογγίου	N. Κασομούλη	15
Τὸ ἰδεώδες τῆς Δημοκρατίας	A. G. Hughes	21
Οἱ ἄνθρωποι πού κυβερνοῦν τὴν Ἀμερική	P. Martin	25
Ἀσπρά σκοτάδια	Thomas Henry	33
Γράμμα στὸ Θεό	C. L. Y. Fuentes	37
Τὸ αἰνιγματικὸ Λονδίνο	R. Mckenney	40
Ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία ἱπποκάμπου	& R. Bramsten	45
Τὸ Μωσαϊκὸ τῆς ζωῆς	τῆς D. Clark	48
Οἱ τύραννοι πέφτουν	Allan Nevins	50
Ὁ πολιτισμὸς τῶν κοχυλίων	Ζωὴ Ράλλη -	57
Ἀγαπᾶτε τὰ ζῶα	Τζελέτη	63
Ὁ Κύκνος τοῦ Οὐρανοῦ	K. Κόνστα	73
Ὁ Βύρων καὶ ἡ Ἑξοδὸς στὰ γραμματόσημα	Peter Lum	76
Ταῖτη	Δ. Κουμουνδοῦρος	79
Πρωτότυπες δεξαμενὲς πετρελαίου	K. Κοντογιάννης	85
Γυναῖκες, γνωρίστε τὸν ἑαυτὸν σας	A. W. Ellis	89
Τὸ «Ἱστορικὸ Λεξικὸ τῆς Ν. Ἑλληνικῆς Γλώσσης»	Σ. Μάνεσης	97
Ὁμομόνες καὶ Ἑμεῖς	John Ebling	102
Ἡ τέχνη τῆς φωτογραφίας	Σ. Δ. Α.	110
Ὀνειρο στὸ κύμα	Παραδιαμάντης	113
Ἡ παρισινὴ μόδα	W. Attwood	126

Τὸ ἐξώφυλλό μας «Κάμπος στὴ Θεσσαλία», ἀπὸ ἔγχρωμη
φωτογραφία (Leica) τοῦ κ. Δ. Χαρισιάδη.

Ἀπαγορεύεται ἡ ἀναδημοσίευσις ἄρθρων καὶ εἰκόνων τῆς «Ἐκλογῆς»
χωρὶς τὴν ἄδεια τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἐκδοτῶν.

"Ἐκλογή"

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ, Μουρούζη 1

Υπεύθυνος τυπογραφείου : Κ. ΖΑΓΟΡΙΑΝΙΤΗΣ, Νεοπολέμου 14.

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 57, ΑΘΗΝΑΙ. ΤΗΛ. 54.873

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ :

Ἑσвт. Ἑτησ. 50.000
Ἑσвт. Ἑξάμ. 25.000

Ἑξωτ. Ἑτησ. \$ 4
Ἑξωτ. Ἑτησ. £ 1.10.0

Ο ΠΕΙΡΑΣΜΟΣ

Ἔστω δ' Ἐρωτίας χορὸς μὲ τὸν ξανθὸν Ἀπρίλη
 κ' ἡ φύσις ἤρεε τὴν καλὴν καὶ τὴν γλυκεῖάν της ὥρα,
 καὶ μὲς τὴ σκιά, πού φούντωσε καὶ κλεῖ δροσισαῖς καὶ μόσχους,
 ἀνάκουστος κελαϊδισμὸς καὶ λιποθυμισμένος.
 Νερὰ καθάρια καὶ γλυκὰ, νερὰ χαριτωμένα,
 χύνονται μὲς τὴν ἄβυσσο τὴ μοσχοβολισμένη,
 καὶ πέρνουνε τὸ μόσχο της, κι' ἀφίνουν τὴ δροσιά τους,
 κι' οὐλα σὶν ἥλιο δείχνοντας τὰ πλούτια τῆς πηγῆς τους,
 τρέχουν ἐδῶ, τρέχουν ἐκεῖ, καὶ κάνουν σὰν ἀηδόνια.
 Ἐξ' ἀναβρῦζει κ' ἡ ζωὴ σ' γῆ, σ' οὐρανὸν, σὲ κύμα.
 Ἀλλὰ σιῆς λίμνης τὸ νερό, π' ἀκίνητό 'ναι κι' ἄσπρο,
 ἀκίνητ' ὅπου κι' ἂν ἰδῆς, καὶ κατάσπρ' ὡς τὸν πάτο,
 μὲ μικρὸν ἴσκιον ἄγνωρον ἔπαιξ' ἡ πεταλοῦδα,
 ποῦχ' εὐδῶσιςι τὸ ὕπνου της μέσα σὶν ἄγριο κρίνο.
 Ἀλαφροῦσκιωτε καλέ, γιὰ πὲς ἀπὸψε τί 'δες.
 Νύχτια γιομάτη θαύματα, νύχτια σπαρμένη μάγια!
 Χωρὶς ποσῶς γῆς, οὐρανὸς καὶ θάλασσα νὰ πνένε,
 οὐδ' ὅσο κὰν ἡ μέλισσα κοντὰ σὶν λουλουδάκι,
 γύρου σὲ κὰτι ἀτάραχο, π' ἀσπρίζει μὲς τὴ λίμνη,
 μονάχο ἀνακατωθήκε τὸ στρογγυλὸ φεγγάρι,
 κι' ὠμορφη θγαίνει κορασιὰ ντυμένη μὲ τὸ φῶς του.

(Ἀπὸ τοὺς «Ἐλεύθερους Πολιορκημένους»)

Τὸ Μεσολόγγι ἔπεσε τὴν ἀνοιξί. Ὁ ποιητὴς παρασταίνει τὴ φύσι, τὴ στιγμὴ πού εἶναι ὠραιότερη, σὰν μιὰ δύναμι, πού προσπαθεῖ νὰ δειλιάσῃ τοὺς πολιορκημένους. «Ἡ ὠραιότερη τῆς φύσεως πού τοὺς περιτριγυρίζει αὐξάνει εἰς τοὺς ἐχθροὺς τὴν ἀνυπομονήσι νὰ πάρουν τὴ χαριτωμένη γῆ, καὶ εἰς τοὺς πολιορκημένους τὸν πόνο ὅτι θὰ τὴ χάσουν», λέει ὁ ἴδιος ὁ Σολωμός.

Ἀπὸ τὰ καλύτερα δημοσιεύματα ὅλου τοῦ κόσμου

ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Τοῦ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΣΟΜΟΤΛΗ

Ἀγωνιστοῦ τοῦ Ἐικοσιένα

(Ἐκδ. Γιάννη Βλαχογιάννη)

Στις 10 πρὸς 11 τοῦ Ἀπρίλη τοῦ 1826 τὸ Μεσολόγγι ἀποφάσισε νὰ λύσῃ τὴν πολιορκία του. Στὰ «ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΕΝΟΤΗΜΗΜΑΤΑ» ὁ Νικόλαος Κασομούλης, πού ἔτυχε στὴν πολιορκία καὶ στὴν ἔξοδο, μᾶς δίνει μιὰ ὁλοζώντανη περιγραφή.

«ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ, σὰν ἓνα συνολικὸ φαινόμενον ἀπὸ ψυχικὰς δυνάμεις ἑαφνικὰς καὶ ἀπίστευτες, θρημμένες καὶ μεγαλωμένες μέσα στὴ λαϊκὴ ψυχὴ, σὰν ἓνα ἀπίστευτο παρὰδειγμα ὁμόνοιας ἀδελφικῆς καὶ ἐξαισίας φιλοτιμίας, σὰν ἑνωτικὸ ἀνθοδόκημα πρωτόγνωρης παληκαριᾶς, ὅπου ὁ ἓνας δινεταὶ θυσία στοὺς ἄλλους, ὅπου οἱ πολλοὶ προσφέρονται χαρούμενοι σ' ἓνα σκοπὸ μονάχο, τὸ θᾶμᾶ ἐκεῖνο εἶναι γέννημα καὶ καύνημα τῆς καρδίας τῆς ἀντρωιωμένης τοῦ βορείου λαοῦ τῆς Ἑλλάδας, τῆς καρδίας τῆς λιονταρίσις πού τὴ θρέψανε πέντε αἰῶνων μύριοι ἄγῳνες, ποτάμια αἵματα, θυσίαι».

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

Ἀπὸ τὰ μέσα Φεβρουαρίου (1826) ἄρχισαν πολλὰς φαμελλιαῖς νὰ ὑστεροῦνται τὸ ψωμί. Μία Μεσολογγίτισσα, Βαρβάρηνα ὀνομάζετο, ἥτις περιέβαλπε ἀσθενὴν τὸν αὐταδελφόν μου Μῆτρον, ἐτελείωσεν τὴν θροφήν της, καὶ μυστικά, μὲ ἄλλαις δύο φαμελλιαῖς Μεσολογγίτικες, ἔσφαξαν ἓνα γαῖδουράκι, πωλᾶρι, καὶ τὸ ἔφαγαν.

Ταῖς ἡμέρας ὅπου ἔτρωγαν ἐρώτησα πού ἦσαν τὸ κρέας, καὶ τρόμαξεν ἡ ψυχὴ μου ὅταν ἄκουσα ὅτι ἦσαν γαῖδουρι.

Μία συνδροφίᾳ στρατιωτῶν Κραβαριτῶν εἶχεν ἓνα σκύλον καί, κρυφὰ καὶ αὐτοῖ, τὸν ἔσφαξαν καὶ τὸν μαγεῖρευσαν. Ἐμαρθεύθῃ καὶ τοῦτο.

Ἡμέραν παρ' ἡμέραν αὐξάνουσα ἡ πείνα, ἔπεσεν καὶ ἡ πρόληψις καὶ ὅλα τοῦ νὰ τρώγουν ἀκάθαρτα, καὶ ἄρχισαν ἀναφανδὸν πλέον νὰ σφάζουν ἄλογα, μοῦλάρια καὶ γαῖδουρια, καὶ ἀκόμη νὰ τὰ πωλοῦν μία λίρα τὴν ὁκά οἱ ἰδιοκτῆται — καὶ πού νὰ προφθάσουν; Τρεῖς ἡμέραις

ἀπέρασαν, καὶ ἐτελείωσαν καὶ αὐτὰ τὰ ζῶα.

Ἀρχίσαντες, περὶ τὰς 15 Μαρτίου, ταῖς πικραλῆθραις, χορτάρει τῆς θαλάσσης· τὸ ἐβράζαντες πέντε φοραὶς ἕως οὗ ἐβγαίνειν ἡ πικράδα, καὶ τὸ ἐτρώγαμεν μετ' ἐξίδι καὶ λάδι ὡσάν σαλάτα, καὶ μετ' ἐξιδι ἀπὸ καθούρου ἀνακατωμένον καὶ τοῦτο.

Ἐδόθησαν καὶ εἰς τοὺς ποντικούς, πλὴν ἦτον εὐτυχὴς ὅστις ἐδύνατο νὰ πιάσῃ ἕναν. Βατράχους δὲν εἶχαμεν, κατὰ δυστυχίαν.

Ἀπὸ τὴν ἑλληψιν τῆς θροφῆς αὖξαντες αἱ ἀσθενεῖαι, πονόστομος καὶ ἀρθρίτις.

Εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὕρισκόμασθον ὅταν μᾶς ἐφθασεν τὸ γράμμα τῶν ἀπεσταλμένων (μας εἰς Ναύπλιον συστάινον) νὰ διατάξωμεν 12 ἡμέρας, καὶ νὰ φάγωμεν (ἐν ἀνάγκῃ) ἕνας τὸν ἄλλον. Μετ' αὐτὴν τὴν κατάστασιν ἐπολέμησαν οἱ ἀθάνατοι τῆς Κλείσσοδος 13 ὥραις.

Μετὰ πέντε ἡμέραις ἀπὸ τὴν μάχην τῆς Κλείσσοδος, ἀρχίσαντες οἱ Τούρκοι νὰ μᾶς κτυποῦν, ἐπαναλάμβανον τὸ «τὶ κάθασθε, τί περιμένετε, καὶ δὲν παραδίδεσθε;»

Τὸ πρᾶγμα ἔσφινεν. Τὴν αὐγὴν ἐσυναθροίσθησαν εἰς τοῦ Τζιζέλα τὴν οἰκίαν νὰ σκεφθοῦν ὡρίμως πῶς ἔπρεπεν νὰ οἰκονομήσωμεν τὸν λαὸν ὥστε οἱ ἐχθροὶ νὰ μὴ μᾶς καταλάβουν. Εἰς ταύτην τὴν συνεδρίαν ἦτο καὶ ὁ Ἀρχιερεὺς Ἰωσήφ Ρωγών.

Ἀποφασίσθη λοιπὸν νὰ φονεύσωμεν ὅσους αἰχμαλώτους ἔχομεν διὰ νὰ μὴν μᾶς προδόσουν καὶ καθέναν ἐὰν ἔχῃ ὑποπτον κοντὰ τοῦ Τούρκου ἢ Χριστιανὸν νὰ τὸν φονεύσῃ.

Ὁ ἀδελφός μου Μήτρος ἔτρεξεν καὶ ἔκοψεν δώδεκα μόνος του εἰς τὴν ἀκρογιαλίαν.

Τὸν ἐπίπληξα.

— «Ὁ λέγει, ἄφησέ με τώρα. Τὶ μᾶς ἔμεινεν πλέον παρὰ νὰ πιούμεν καὶ αἷμα, διότι δὲν ἔχομεν τίποτε νὰ φάγωμεν;

Ἐμίλησαν ἔπειτα περὶ τῶν φαμελλίων, ὅτι ἔχοντες παιδιὰ μικρά, θὰ ἀρχίσουν νὰ κλαίγουν.

Ἀποφασίσαν λοιπὸν νὰ φονεύσωμεν ὅλους ταῖς γυναῖκας, ἀνεξαιρέτως καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ ἐπὶ λόγῳ νὰ μὴ προδοθῶμεν καὶ δὲν μείνῃ κανένας μας ζωντανός. Διὰ νὰ ἀποφύγωμεν δὲ τὴν φιλόστοργον συμπάθειαν τῶν πατέρων καὶ ἀδελφῶν, ἀπεφασίσθη νὰ σφάξῃ ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου τοῦ οἴκου.

Μία τοιαύτη ἀπόφασις παρεκίνησεν τὸν Ἀρχιερεῖα νὰ σηκωθῇ λέγων:

— «Ὁνὸματι τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἂν τολμήσετε νὰ πράξετε τοῦτο πρῶτον θυσιάσατε ἐμένα! Καὶ σὰς ἀφήνω τὴν κατάραν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Παναγίας καὶ ὅλων τῶν Ἀγίων — καὶ τὸ αἷμα τῶν ἀθῶν νὰ πέσῃ εἰς τὰ κεφάλια σας!

Ἐκφώνησεν τοῦτο, ἐκάθησεν, καὶ ἄρχισεν νὰ κλαίγῃ. Μετὰ ταῖς κατάραις τοῦ ἐμπόδισεν τὴν ὁρμὴν τῶν Ἀξιωματικῶν.

Ἐξεδόθη ἡ ἀπόφασις (τῆς ἐξόδου) καὶ ἡ εἰδησις διεδόθη εἰς ὅλας τὰς τάξεις. (Τότε) τὶ νὰ ἴδῃς; Μετὰ τὴν μεγαλύτεραν χαρὰν καὶ εὐχαρίστησιν ἄρχισαν αἱ γυναῖκες νὰ συμμαζώνουν τὰ πράγματά των τὰ ἐλαφρότερα, νὰ τὰ δένουν νὰ καλοῦν τοὺς (διαβαίνοντας) στρατιώτας, νὰ τοὺς παρακαλοῦν νὰ ἀλλάξουν τὰ λερωμένα ρούχα των, νὰ ἐνδυθοῦν καινούργια, φουστανέλλαις καὶ ἄλλα, ὅ, τι τοὺς ἄρεζαν.

Ἐβλεπετε ἕναν ἀγῶνα προετοιμασίας (γινόμενον) μετὰ τὴν ἀταρξίαν, μετὰ τὴν εὐχαρίστησιν καὶ (τόσα) γέλια, ὥστε κανένας, οὔτε ὁ ἐσχάτος ἄνθρωπος (δὲν) ἐσυλλογίζετο πῶς ἔμελλεν (τάχα) νὰ σωθῇ. Καὶ ἔτρεχον εἰς τοὺς δρόμους ἄλλοι ἐδώθεν, ἄλλοι ἐκεῖθεν μετὰ τὰ φανάρια, ὡσάν ταῖς ἡμέραις τῶν ἀγυρνιῶν τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος. Ὁ ληνύκτα (ἐργασθέντες) ἐμετάθεσαν τοὺς ἀσθενεῖς εἰς τὰς μεγάλας οἰκίας καὶ τοὺς ἔβανον τὰ ἀναγκαῖα φουσέκια καὶ τὸ νερόν. (Ἐκεῖνοι δὲ) κοινῶς ἐφώναζαν:

— Τὰ παράθουρα νὰ μᾶς ἀφήσετε ἀνοικτὰ μοναχὰ, καὶ ὦρα καλὴ σας! Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς ἀνταμώσῃ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον.

Ὅσοι δὲν εἶχαν σπαθὶ ἢ γιγασκὰν ἐβαλαν ἀπὸ μίαν λόγχην ἐπάνω εἰς ἕνα κοντάρι.

Ὅλοι (οἱ ἄλλοι) ἔδесαν εἰς τὰς μάχαιράς των (γιαταγάνια) καὶ εἰς τὰ σπαθία (πάλες) γαϊτάνι (στερεωμένον) εἰς τὰ μανίκια, (ὥστε) νὰ τὰ βαστοῦν κρεμασμένα (πρόχειρα) εἰς τὸ (δεξιὸν) χερί, καὶ νὰ γιομίζουεν ἐν ταύτῳ χωρὶς δυσκολίαν (τὸ ντυφέκι). Ὅλοι ἐδιόρθωσαν τὰ τζιζέλα τους (μετὰ δερμάτα) ἀπὸ ταῖς παλάσκαις τῶν Ἀράβων, καὶ οἱ πολῖται ἀκόμη, οἱ ἔμποροι καὶ ὅσοι (τυχαίως) εἶχαν εὐρεθῇ (εἰς τὸ Μεσολόγγι) μέσα.

Ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἕνας Κραβαρίτης ἔκοψεν κρέας ἀπὸ τὸ μῆρ ἐνὸς φονευμένου καὶ τὸ ἔφαγεν.

Ἐνας ἄλλος, ἥρωας στρατιώτης, ἐπήγαγεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν νὰ προσευχηθῇ, ἐνῷ (ἐγὼ) ἀνέβαινα (προχωρῶν) πρὸς τοὺς προμαχῶνας· μόλις ἔβαλεν τὸ ποδάρνι τοῦ εἰς τὸ κατώφλιον τῆς ἐξώπορτας, (ὅπου ἦθελεν νὰ εἰσέλθῃ), καὶ πίπτει ὡς (ξερριζωμένον) δένδρον κατὰ γῆς. Τὸν πιάνω, τὸν τρίβω, τὸν παρηγορῶ μετὰ τὴν (ἐπικειμένην) φυγὴν μας: «Θὰ φύγωμεν; μετὰ ἔρωτᾷ, σίγουρα; — Σήμερα, μάλιστα», τὸν λέγω. Τὸν ἔφερα νερόν, ἔπιεν, ἐσηκώθη: «Ἄν φύγωμεν σήμερον, μετὰ λέγει, ἴσως διατάξω, εἰδὲ δὲν δύναμαι περισσώτερον».

Τὸ μεσημέρι εἰδοποίησεν ἡ (Διευθυντ.) Ἐπιτροπὴ τοὺς Ὁπλαρχηγούς νὰ παρευρεθοῦν εἰς τοῦ Μακρὴ τὸν προμαχῶνα.

(Οἱ) δημογέροντες κλαίγουν καὶ μετὰ τὰ δάκρυα εἰς τὰ μάτια λέγουσιν:

— Στρατηγοί μας, οἱ πολῖται τοῦ Μεσολογγίου, οἵτινες ὑπόφεραν τρεῖς πολιορκίας, καὶ εἰς αὐτὰς συναγωνισθέντες μετὰ ἑσᾶς ἔνωσαν τὸ αἷμα των (μετὰ τὸ ἰδικόν σας), ποτὲ δὲν θέλουν ἀποφασίσαι ἄλλο, παρὰ ἐκεῖνο ὅπου ἡ Γενναίότης σας ἀποφασίσαιτε. Καὶ ὁ ἐσχάτος ἄνθρωπος εἶδεν καὶ βλέπει πόσα δεινὰ ὑποφέρετε (διὰ) νὰ βασταξώμεν αὐτὴν τὴν θέσιν, ἢ ὅποια ἂν κτὶ ὠφέλιμος δι' ἡμᾶς τοὺς ἐντοπίους, πλὴν περισσώτερον ὠφέλιμος ἦθελεν ἦτον εἰς τὸ ἔθνος, ἐὰν διασώτατο. Βλέπομεν καὶ ἡμεῖς οἱ ἱδιοὶ καὶ ὅλοι οἱ πολῖται ὅτι δὲν δύνασθε νὰ κάμετε περισσώτερον. Ἄς ὁμῶνται ἐκεῖνοι ὅπου δὲν ἐφρόντισαν

τὴν προμήθειαν (τοῦ Φρουρίου). Οἱ Μισολογγῖται, οἵτινες εἶδαν τὰ δεινὰ σας ἐνωμένα μετὰ τὰ ἐδικὰ των, τίποτε ἄλλο δὲν κάμουν παρὰ νὰ σας ἀκολουθήσουν μικροὶ - μεγάλοι, καὶ ὅποιος (ἀπὸ ἡμᾶς) μείνῃ (εἴθε) νὰ ζῇσθαι ὅπου καὶ οἱ λοιποὶ συνδρόφοι των.

— Τὶ λέγεις, Ἄγιε Δεσπότη (ἡ Ἀγιότης Σου); λέγουσιν τὸν Ἀρχιερεῖα.

— Μάρτυρας, λέγει, ἐγὼ τῶν ἀγῶνων σας, θέλω ὁμολογήσαι καὶ εἰς τὸν Θεὸν μετὰ θάνατον τὴν ἀλήθειαν τῶν δεινῶν σας καὶ τὴν ἀρετὴν τῆς Φρουρᾶς. Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον... (Καὶ τώρα) κάμετε ἀρχὴν — γράψετε τὸ σχέδιον τοῦ κινήματος, διὰ νὰ πληροφορηθοῦν ὅλοι τοῦτο, (καὶ) νὰ μὴ γίνῃ καμμία ἀταξία.

Ἐπὶ χαρτὶ καὶ καλαμάρι, ἐκάθισαν ἐν τῷ μέσῳ των. Ὁ Δεσπότης ὑπαγορεύει:

Ἐν ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος

Βλέποντες τὸν ἑαυτὸν μας, τὸ στρατεύμα καὶ τοὺς πολῖτας ἐν γένει μικροὺς καὶ μεγάλους παρ' ἐλπίδαν ὑπερσημένους ἀπὸ ὅλα τὰ καταπίοντα ἀναγκαῖα τῆς ζωῆς πρὸ 40 ἡμέρας καὶ ὅτι ἐκπληρώσωμεν τὰ χρεῖς μας ὡς πιστοὶ στρατιῶται τῆς πατρίδος εἰς τὴν στενὴν πολιορκίαν ταύτην καὶ ὅτι, ἐὰν μίαν ἡμέραν ὑπομεινωμεν περισσώτερον, θέλομεν ἀποθάνει ὅρθοι εἰς τοὺς δρόμους ὅλοι.

Θεωροῦντες ἐν τοῦ ἄλλου ὅτι μᾶς ἐξέλειπε κατὰ ἐλπίς βοήθειαν καὶ προμήθειαν, τὸσαν ἀπὸ τὴν θαλάσσαν κατὰ τὴν ἐξοδὸν (ὥστε νὰ δινηθώμεν) νὰ βασταξώμεν, ἐνῷ εὐλογοῦμεν νικητὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἀποφασίσαντες ὁμοφώνως: Ἡ ἐξοδὸς μας νὰ γίνῃ βράδυ εἰς τὰς δύο ὥρας τῆς νυκτὸς (τῆς) 10 Ἀπριλίου, ἡμέρα Σάββατον καὶ ἡμερῶν τῶν Βαίων.

Ὅλοι οἱ Ὁπλαρχεγοὶ καὶ στρατιῶται ἐπήγαμεν καὶ ἀποχαιρέτισαμεν τοὺς συναγωνιστάς μας, φίλους καὶ συγγενεῖς, πληρωμένους καὶ ἀσθενεῖς, οἵτινες μετὰ δάκρυα χαρᾶς ἀσθενεῖς (παρὰ μετὰ λύπην) χωρίζομεν (ἀπὸ ἡμᾶς), ἔμειναν νὰ πεθάνουν πολιορκούμενοι κανένας (ἀπὸ αὐ-

τούς) δὲν ἀγανάκτηζεν, διότι ὁ κίνδυνος (τῆς ζωῆς) ἦτον ἐπίσης (ὁ ἱδιος) καὶ εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς ἡμᾶς. Ὅλοι εὐχοντο (πρὸς τοὺς ἀναχωροῦντας) τὴν καλὴν ἀντάμωσιν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον.

Φθάνοντας εἰς τὸν Ἀνεμόμυλον, ἀμέσως ἐπῆγα (καί) ἡῶρα καὶ τὸν Καψάλην εἰς τὴν πυριτοθήκην· ἐκοινοποίησα (πρὸς αὐτὸν) τὴν ὥρα ἐπρεπεῖν νὰ βάλλῃ φωτιά· αὐτὸς μ' ἀποκρίθη ὅτι:

— Δὲν θέλω ἐρμηνεῖαν, μόνον ὦρα καλὴ σας, καὶ ὅταν φθάσετε πρὸς τὸν ριζὸν τοῦ βουνοῦ, ἀκούτε καὶ βλέπετε τὸν Καψάλην σας ποῦ θὰ ἀπετά.

Ὅλα τὰ ἀνδρόγυνα ἐδιευθύνοντο εἰς τὴν προσδιορισθεῖσαν γέφυραν ὡσὰν ἀρνάκια, μὲ ἄκραν σιωπῇ· οἱ πατέρες μὲ τὰ γιγαταγάνια εἰς τὸ ἐν χέρι κρεμασμένα, τὰ δουφέκια ἀπὸ τὸ λουρὶ εἰς τὸν ὦμον, καὶ μὲ τὸ ἄλλον (καθένας) νὰ βαστᾷ ἢ κανὲν παιδάκι τοῦ ἢ τὴν σύζυγόν του, καὶ νὰ (πηγαίνουν). Πολλὰ γυναῖκες ἐνδύθησαν ἀνδρικήν καὶ ἀρματώθησαν, καὶ ἐδιακρίνοντο εἰς τὸ βάδισμα ἀπὸ τοὺς ἄνδρας.

Πλὴν ἡ ὥρα ἢ προσδιορισμένη πλησίαζεν. Ἡ Σελήνη ἦτον δεκαήμερος, εἰς τὴν αὐξησίν της· πρὸ μισθῆς ὥρας ἐσκεπάσθη μὲ ἐν σύννεφον σκοτεινὸν καὶ δροσῶδες· ἔβρεξεν ὀλίγον, καὶ ἄρχισεν ὁ τόπος νὰ γλιστρά· πλὴν ἐδοξάσαμεν τὸν Θεὸν διότι ἐκίνησεν τὴν στιγμήν ἐσκεπάσεν τὸ φέγγος τῆς σελήνης, (ῶστε) νὰ ὠφεληθούμεν ἀπὸ τὸ σκότος εἰς τὸ κίνημα, πρὶν (οἱ ἐχθροὶ) μᾶς καταλάβουν.

Φιλοῦντες τὸ χῶμα (τοῦ Μεσολογίου), ἀπογαιρετούσαμεν μὲ δάκρυα μίαν θέσιν, ἣτις μᾶς ἐφαίνετο ὅτι ἦτον ὁ Παράδεισος, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἀφήναμεν τόσους ἥρωας (ζωντανούς), μ' ὅλον ὅπου ἀγνοοῦσαμεν καὶ ἡμεῖς τὴν τύχην μας.

Τὸ σύννεφον, τὸ ὁποῖον ἐκάλυπτεν τὴν Σελήνην, ἐτραβήχθη καθ' ἡν στιγμήν ἐβγαίναμεν — καὶ τὸ περισσότερον μέρος τῆς Φρουρᾶς εἶχεν ἐβῆ, καὶ ἐξαπλώθησαν εἰς τὴν πεδιάδα — μᾶς εἶδαν οἱ Ἀραβες ἐξερχομένους, (καὶ) ἀρχίζουν τὸν δουφεκισμόν καὶ τὸν κανονιοβολισμόν.

Μία ὥρα σχεδὸν ὑπομείναμεν τὴν

φωτιάν ἐκεῖ, πλαγιασμένοι καὶ σιωπῶντες, καὶ ἐπροσμένοντες νὰ τραβηχθοῦν οἱ διαδόντες (διὰ νὰ εὐρωμεν τόπον) νὰ κινήσωμεν καὶ ἡμεῖς (κατόπιν). Τὸ μυστικὸν ἦτον «τζίκουρι καὶ στορνάρι».

Ἐκείνην τὴν στιγμήν, ἠκούσθη μία φωνή, ὅτι εἰς τὸν Ἅγιον Σῶστην πολεμοῦν οἱ ἐδικοὶ μᾶς· ὅλοι (ἐπι)στρέψαμεν τὰ πρόσωπα νὰ ἰδοῦμεν, καὶ νὰ σταθοῦμεν κατὰ τὸ σχέδιον, καὶ ἐπιστρέψωμεν, πλὴν ἦτον ψεύδια.

Περιμεινάντες τόσην ὥραν νὰ κτυπήσῃ ἡ «βοήθεια» τὸ στρατόπεδον, εἶδαν οἱ ἐμπροσθιοὶ (μας) ὅτι (καμμία τοιαύτη βοήθεια) δὲν φαίνεται· μᾶς εἰδοποίησαν νὰ εἴμεσθαι ἔτοιμοι, καὶ ἀμέσως οἱ μὲν ὁρμήσαντες πρὸς τὸν δεξιὸν (ἐχθρικόν) προμαχώνα, οἱ δὲ πρὸς τὸν ἀριστερόν — οἱ Τοῦρκοι ἄφρασαν τοὺς προμαχῶνας καὶ ἔφυγαν ἄλλοι ἐδώθεν καὶ ἄλλοι ἐκεῖθεν.

Ἐβγήκεν ὁ σηματοφόρος, καὶ μὲ τοὺς ὁδηγούς μοῦ (καί) μὲ τὸν Νότην ἄρχισαν συγκεχυμένως πλέον νὰ ἐξερχονται ἀσπαζόμενοι καὶ ἀποχαιρετοῦντες (καθεὶς) τὸ (ἰδικόν του) ὄχυρμα εἰς τὴν θύραν καὶ τὰς βαθμίδας μὲ ἀναστεναγμούς:

— Ἀχ. Μισολόγγι, ἄχ, αἵματα ὅπου ἐχίσσαμεν ἄδικα...

Ἡ ἀπὸ τὸν κρότον (καὶ τριγμὸν) τῶν γεφυριῶν, ἡ διότι εἶδαν οἱ φύλακες τὰς σημαίας ἀναπεπταμένας καὶ κινουμένας κατ' αὐτὰν, ἄρχισαν (οἱ ἐχθροὶ) νὰ πυροβολοῦν ἀμέσως οἱ Ἕλληνες, συσσωρευόμενοι, ἐπιπτον καταγῆς ὅλοι θιγόμενοι ἕνας τὸν ἄλλον (διὰ) νὰ προφυλαχθοῦν ἀπὸ τὰ βόλια· καὶ ὅλοῦν ἐξακολουθοῦσαν νὰ ἐβγαίνουν.

Τὸ πῦρ τῶν ἐχθρῶν ἄρχισεν νὰ αὐξάνῃ ἀπὸ τὰ δύο (αὐτῶν) μέτωπα.

Φωνὴ δὲν ἀκούετο καθόλου (ἀπὸ τοὺς συσσωρευμένους ἄνδρας), καὶ τοῦτο τρόμαξεν τὸν ἐχθρόν.

Τρία τέταρτα τῆς ὥρας ἐπεριμείναμεν καρτεροῦντες τὴν «βοήθειαν» νὰ προσβάλῃ τὸ στρατόπεδον τοῦ Κιουταχί, καὶ δὲν ἐφαίνετο τίποτε.

Οἱ ἐχθροὶ, ἔαν καὶ δὲν ἤξευραν τὴν ἡμέραν καὶ τὸ σχέδιον, ἀπὸ τοῦ ὅσον μέρος ἠθέλαμεν νὰ ἐβγαίνομεν, πληροφρονηθέντες ὁμῶς (ἀπὸ τὸν φυγά-

δα) θετικῶς τὴν ἐξοδὸν μας, εἶχαν ἐνδυναμώσει καὶ τὸ ἀριστερόν (τῶν), ἀπὸ (τὸ) μέρος τοῦ Κιουταχί, καὶ τὸ δεξιὸν (ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Ἰμπράτι) μὲ τριπλασίας δυνάμεις· καὶ ἐπειδὴ ἄκουσαν καὶ τὸν δουφεκισμόν τῆς (ἐξωθεν) βοήθειας, μ' ὅλον ὁποῦ ἀμφίβηλλον (διὰ) τὴν θέσιν τῆς ἐξόδου μας, ὅλον τὸ στράτευμα τὸ εἶχαν ἔτοιμον εἰς τὰ ὅπλα, καὶ πεζικὸν καὶ ἱππικόν, νὰ τρέξῃ εἰς τὸ μέρος ὅπου ἤθελε μᾶς ἰδοῦν· ὅτι ἐξερχόμεθα.

Τὸ σύννεφον, τὸ ὁποῖον ἐκάλυπτεν τὴν Σελήνην εἰς ὅλον τοῦτο τὸ ὀλίγον διάστημα, διαλυθὲν ὡσὰν ἀπὸ προσευχὴν τοῦ Ἰμπράτι εἰς τὸν Θεόν, ἡ Σελήνη ἐφάνη ὡσὰν ἡμέρα. Ξεσκεπασθέντες οὕτω ἀπὸ τὸν ἴσκιον, ἡ περίστασις δὲν καρτεροῦσεν νὰ ὑπομείνωμεν περισσότερον. Μᾶς εἰδοποίησαν οἱ ἐμπροσθιοὶ νὰ ἐτοιμασθοῦμεν, διότι θὰ ὁρμήσουν...

Ἐτοιμάσθημεν, καὶ μὲ μίαν φωνήν:

— Ἀ, ἄ! ἄ! Ἐπάνω τους! Πάρτε τους!

Ὅλοι οἱ Ἀραβες, ἀπὸ τὰ δύο (ἐκατέρωθεν) ὄχυράματα, ἐκκένωσαν τὰ ὅπλα των διὰ μίᾶς καὶ τὰ πυροβόλα, καὶ ἐδόθησαν εἰς τὴν φυγὴν, (διότι) εἰσπηδήσαντες οἱ ἐδικοὶ μᾶς μέσα, τοὺς ἐβάλαν εἰς ἀταξίαν· ἔκοψαν ὅσους ἐπρόφθασαν καὶ ἐδυνήθη ὁ καθεὶς ἀπὸ αὐτοὺς, οἱ δὲ ἐφευγον, οἱ μὲν πρὸς τὴν θάλασσαν, οἱ δὲ πρὸς τὸ στρατόπεδον (τῶν), καὶ ἄλλοι ἀναμεταξύ ἡμῶν. Δὲν ἀκούγεις ἄλλο αὐτὴν τὴν ὥραν παρὰ (τὸν) κτύπον τῶν σπαθίων καὶ γιγαταγανιών, ὡσὰν εἰς τὸ μακελλεῖον.

Τὸ πῦρ ἄναψε πανταχόθεν, εἰς ὅλον τὸ στρατόπεδον. Φωναὶ ἐχθρῶν, κρότοι πυροβόλων, κρότοι δουφεκιῶν — ἕνα μίγμα ὅλον· δὲν διεκρίνετο τίποτε. Μεθυσμένοι ὅλοι ἀπὸ μανίαν, καθένας ἐξ ἡμῶν κοίταζεν ἐμὲ πρὸς (μόνον) νὰ διαβῇ καὶ νὰ διασπᾷ τὰ ἐμπόδια.

Ὅσοι εἶχον πόδαν, καὶ ἦσαν δυνατώτεροι, ἐπηδούσαν τὸν αὐλακὰ· ὅσοι ἦτον ἀδύνατοι ἔμεναν ὀπίσω.

Εἰς τὴν φωτιάν αὐτήν, ἕως νὰ φθάσωμεν (εἰς τὸ τέρμα), ἐνθυμήθη τὴν Παναγίαν καὶ εἶπα: «Παναγία μου, φύλαξέ μας». Ἐνῶ ἡμεῖς ὁρμούσα-

μεν (πρὸς τὰ) ἐκεῖ, ἀπὸ ὀπισθεν μας τὰ βόλια ἐπιπτον ὡσὰν χάλαζα.

Ἐπάνω εἰς τὴν ὁρμὴν καὶ εἰς τὸν βρυσμόν τῆς φωτιάς, δὲν ἤξεύρω πῶς ἀκούσθη μία φωνὴ ὀπισθεν ἡμῶν:

— Ὅπισω, ὀπίσω, μωρὲ παιδιά!

Τοῦτο ἔκαμεν μερικοὺς νὰ ὀπισθοδρομήσωμεν, ἴσως (διὰ) νὰ σώσωμεν τοὺς ἄλλους. Οὕτως, ἐξεκόπησαν ἀπὸ τὸ ὁρμήσαν ἀθρόον σῶμα.

Λαβόντες τότες τὴν εὐκαιρίαν οἱ ἀπὸ τὸ (ἄκρον) ἀριστερόν πλευρὸν (Ἀραβες), ἐβγήκαν ἀπὸ τὰ χαρακώματα καὶ (τοὺς) ἐκτύπησαν (τὴν γ' κολώναν τοῦ ἀόπλου πληθυσμοῦ) εἰς τὴν γέφυραν, καὶ οὕτως ὅλοι οἱ φαμελλίται (μὲ τὰ γυναικόπαιδα), μὴ δυνηθέντες νὰ διαδοῦν τὸν (παλαιὸν) αὐλακὰ τοῦτον, ὀπισθοδρόμησαν ἄλλοι (πρὸς τὰ) ἐντὸς (τῆς πόλεως) καὶ ἄλλοι, μὴ δυνηθέντες νὰ πηδήσουν (οὔτε πρὸς τὰ ὀπίσω), ἔμειναν μέσα εἰς τὸν αὐλακὰ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς τάφρους. Ἡμεῖς ἐπηγαίναμεν (πλέον) μὲ δῆμα βραδύ. Οἱ (ἐκ τῆς ἐπιθέσεως) διασωθέντες (ἐχθροὶ, ἐξεληθόντες) ἀπὸ τοὺς δύο προμαχώνας, (μαζί) καὶ ὅλοι συναχθέντες, ἐσυγκεντρώθησαν, ἐπῆραν τὰ πυροβόλα καὶ ἐβάντες εἰς παράταξιν, μᾶς ἀκολουθοῦσαν (ὀπισθεν, κτυπώντας).

Ἐνῶ (οὕτω) μᾶς ἀκολουθοῦσαν ὅλοι (οἱ Ἀραβες), καὶ ἀπὸ τὸ ἀριστερόν (οἱ Ἀλβανοί) μᾶς βασάνιζαν ἀκατάπαυστα ἀκροβολιστικῶς, (ἐξαφνα) ἀκούγομεν δεξιὰ σάλπιγγες, φωναίς, τυμπελεία ἀπὸ τὸ (δεξιὸν) μέρος τοῦ Βοχορίου (χωρίου), καὶ (βλέπομεν) ἕως 500, ἴσως καὶ περισσοτέρους, ἱππεῖς τακτικούς καὶ ἀτάκτους.

Ἐπάνω τους! πάλιν φωνάζομεν, ἐνῶ ἐκείνοι προχωροῦσαν· ρίπτομεν κατ' αὐτῶν ἕως 100 μόνον δουφεκιάς, (καὶ) ὁρμοῦμεν μὲ τὰ σπαθία μόνον καὶ γιγαταγάνια· τοὺς τρέπομεν εἰς φυγὴν, δὲν ἀκούγεις ἄλλο παρὰ φωναίς, στεναγμούς καὶ κτύποι τῶν σπαθίων, καὶ ἀναμεταξύ κανὲν δουφέκι (ἐξ) ἀμφοτέρων τῶν μερῶν. Δὲν ἤξεύραμεν πλέον ποῖος ἀρχηγὸς ἔμεινε (μαζί μας), καὶ ποῖος (τώρα) μᾶς ὁδηγεῖ. Εἶδες τὸν Τζί-

δέλαν;», έρωτούσαν κανέναν τών συγγενών του: «είδες τόν Μακρή;», άλλος, «είδες τόν αδελφόν μου;», άλλος κτλ. Μάλιστα (πολλοί;) έλεγαν: «είναι έμπρός· όλοι έμπρός είναι!» έλέγαμεν, καί όλοι (άν και άνήσυχοι) αναπαυόμασθον.

Έπροακούσαμεν μίαν τρομεράν προετοιμασίαν τυμπάνων πεζικού, σαλπίγγων ιππικού, τυμπλεκίων έλαφρού ιππικού, έναν κρότον (σύμμικτον) από (όλα) τούτα μέγαν, έρχόμενα (δє όπισθέν μας) κατ' ευθείαν τόν πλατύν δρόμον, από τò (έχθρικόν) στρατόπεδον πρός ήμάς, ένώ (συγχρόνως) τò ακατάπαυστον πυρ καί αί φωναί (μέσα) είς τò Μισολόγγι ήχολογούσαν, καί έτρόμαζαν τόν (πέριξ) τόπον καί τὰ βουνά.

— Τò άμπέλι (πιάστε), καί σταθήτε νά πεθάνωμεν όλοι μαζί, αύτου! έφωνάξαμεν όλοι.

(Τò άμπέλι) ήτον περιστοιχισμένον με αύλακαν καί χώμα ύψόμενον· άνέβημεν όλοι επάνω βοηθούμενοι ένας (μέ) τόν άλλον. Έκεί αναπνεύσαμεν.

Έπειδή (τò άμπέλι) ήτον (είς) ύψος, έστρέψαμεν τὰ πρόσωπά μας

πρός τò Μισολόγγι καί έσιωπήσαμεν όλοι. Ένώ (όμως ένωρίζαμεν ότι) μάς παρακολουθούσαν (έως εκεί) όλα τὰ (έχθρικά) σώματα πυροβολώντας μας, (καί πάλιν ήθέλαμεν) νά ίδούμεν πού διευθύνονται αί συγκεχυμέναις φωναί τών τύμπανων, σαλπίγγων καί τυμπλεκίων. Ήτον μακράν είσέτι, καί τò άμυδρόν φώς τής Σελήνης δέν έφθανεν νά φωτίση (ώστε) νά τούς ίδούμεν. Έκείνην τήν στιγμήν, ακούγομεν τήν πυριτοθήκην του Καψάλη ανάπτουσαν καί ύψωμένην είς τόν άέραν — ώστε, φωτίσασα τήν πεδιάδα, είδαμεν (τότε) καί τò μέγα σώμα έρχόμενον, φάλαγγας πεζών, ιππείς τακτικούς καί ατάκτους.

Όλη ή πεδιάς έδραζεν από τήν (άνταυγάζουσαν) φωτιάν, έχουσαν τήν πηγήν της από τήν χώραν, — ή (δє) λαμπάδα (αύτη) του Μισολογγίου διέδιδεν τò φώς (έκείνο, τò όποιον) έσκορπίζετο έως είς τò Βασιλάδι, Κλείσοβαν καί είς όλην τήν πεδιάδαν, καί βαστούσεν έως είς ήμάς. Φούρνος (ανάμμενος) έφαινετο (ή πόλις), από τò ακατάπαυστον πυρ.

Στὰ βιβλία είναι συγκεντρωμένη ή σοφία του κόσμου καί μάς βοηθοῦν νά ξεφεύγουμε από τισ άνόητες καί χυδαίες συντροφίєς σέ ένα κόσμο, όπου οί άνθρωποι λένε πράγματα με νόημα καί βλέπουν τήν όμορφία.

Τò διάβασμα άνοίγει τὰ παράθυρα τής ψυχής μας καί αφήνει τò φώς καί τή ζεστασιά νά τήν πλημμυρίσι.

S. P. B. Mais

Στή φιλία, όπως καί στόν έρωτα, πιό εύτυχισμένος είναι κανείς για τὰ πράγματα πού δέν ξέρει, παρά από κείνα πού ξέρει.

Δέν υπάρχει εύτυχισμένη ζωή. Μόνο εύτυχισμένες ήμέρες υπάρχουν.

La Rochefoucault

A. Theuriat

Του

A. G. HUGHES

Γεν. Έπιθεωρητού του Τμήματος Έκπαιδεύσεως του Δημ. Συμβουλίου του Λονδίνου

Από τò βιβλίό του «Education and the Democratic Ideal»

«Η Δημοκρατία είναι ένα άγαθό», λέει ο Α. G. Hughes. Καί θέλουν νά προκαλέσουν σύγχισι όσοι λένε πως είναι κάτι πού δέν σημαίνει τίποτε, άφού γι' αυτήν δέν έχει δοθη κανέναν όρισμό.

Η δημοκρατία είναι ένα ιδανικό, κάτι για τò όποιο οί άνθρωποι πρέπει πάντα νά αγωνίζονται. Καί παρ' όλο πού δέν μπορεί νά κλειστή μέσα σέ ένα όρισμό, τò καταλαβαίνουν όχι μόνο οί φιλόσοφοι μά καί οί κοινοί άνθρωποι.

Ακόμη καί ο πιό ταπεινός εργάτης ξέρει τι έννοεί όταν λέη δημοκρατία: «νά μήν τόν ένόχλοῦν». Τά μικρά παιδιά καταλαβαίνουν τò νόημά της πολυ πριν άκούσουν τή λέξη.

—Πώς του φάνηκε τò σχολείο; ρώτησαν ένα αγοράκι όταν πρωτοπήγε στο σχολείο.

—Νά διαβάζω δέν ξέρω, άπάντησε ο μικρός. νά γράφω δέν ξέ-

ρω καί δέν μ' αφήνουν καί νά μιλω. Τι ωφελεί λοιπόν.

Τι ωφελεί; Μήπως αυτό τò ίδιο έρώτημα δέν τò θέτουν σήμερα χιλιάδες άνθρωποι; Στόν πόλεμο νοιώσαμε, χωρίς ίχνος άμφιβολίας, πως θά ήταν άνώφελο νά συνεχίσουμε τόν άγώνα άν αυτό πού μάς περιέμενε ήταν ή ζωή μέσα σέ μία ολοκληρωτική κοινωνία. Προτιμότερος ήταν ο θάνατος. Υπάρχουν θέβαια μερικοί παραπλανημένοι πού ή ιδέα του ολοκληρωτισμού τούς τραβάει. Από τή μία πλευρά βρίσκονται οί αλαζονικοί έρασται τής έξουσίας, αύτοι πού άντικρύζουν τόν μέσο άνθρωπο σαν χρήσιμο όργανο για τούς σκοπούς πού επιδιώκουν. Από τήν άλλη, βρίσκον-

ται οἱ δειλοὶ ποὺ ἀποφεύγουν τὴν ἐλευθερίαν καὶ εἶναι ἔτοιμοι νὰ δεχτοῦν τὸν ζυγὸν, ἂν τοὺς ἀφήσουν νὰ ζοῦν ἡσυχῇ καὶ ἀσφαλῆς κατὰ τὴν γνώμην τους χωρὶς τὸ θάρος τῆς εὐθύνης.

Γιατὶ δὲν πρέπει νὰ ἐγκαταλείψουμε τὸν ἀγῶνα ;

Σὲ μιὰ ἀπλούστερη κοινωνία ἡ κατάστασις δὲν θὰ ἦταν τόσο ἐπικίνδυνη, ὅσο εἶναι σήμερα. Ἀργὰ ἢ γρήγορα αὐτοὶ οἱ ἀφελεῖς καὶ οἱ πυραπλανημένοι θὰ ξυπνοῦσαν. Τὴν ἀπογοήτευσιν θὰ τὴν ἀκολουθοῦσε ἡ ἐξέγερσις καὶ ἡ κοινωνία θὰ ἔκανε ἕνα καινούριον ξεκίνημα. Σήμερα τὰ πράγματα εἶναι διαφορετικά. Ὅταν ἡ ἐλευθερία χαθῇ ἀπὸ τὴν ἐπίθεσιν μιᾶς μειοψηφίας ἀτόμων ὀπλισμένων εἴτε μὲ πολυβόλα καὶ βόμβες εἴτε μὲ τὰ ὅπλα τῆς προπαγάνδας, εἶναι δύσκολο νὰ ξανακερδηθῇ χωρὶς ἐπίθεσιν. Αὕτη εἶναι ἡ γυμνὴ ἀλήθεια. Καὶ γι' αὐτὸ ἡ δημοκρατικὴ παιδεία σήμερα εἶναι τὸ σπουδαιότερον ζήτημα ποὺ ὀρθώνεται μπροστὰ μας.

☆

Τὶ ὠφελεῖ; Γιατὶ νὰ μὴν ἐγκαταλείψουμε τὸν ἀγῶνα καὶ νὰ ἀφήσουμε νὰ ριζώσῃ εἰρηνικὰ σ' ὅλο τὸν κόσμον ὁ ὀλοκληρωτισμός; Ἡ πρώτη ἀπάντησις εἶναι πῶς αὐτὸ δὲν θὰ ἀποτελοῦσε ἐγγύησιν γιὰ τὴν παγκόσμιαν εἰρήνην, γιατί αὐτοὶ ποὺ ἐπιδιώκουν νὰ πάρουν στὰ χέρια τους τὴν ἐξουσίαν ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ φιλονικοῦσαν μεταξύ τους. Ἡ δευτέρη ἀπάντησις — καὶ πολὺ πλεονεκτήματα — εἶναι πῶς καὶ ἂν ἀκόμη ἔφερνε γενικὴν εἰρήνην, θὰ ἦταν εἰρήνη θανάτου, ποὺ ὅπως μᾶς δίδαξε τὸ 1939, θὰ ἦταν κάτι χειρότερον ἀπὸ τὸν πόλεμον. Πολλὰ φορὲς ἔχουν πῆ πῶς ἡ δημοκρατία εἶναι ἕνας

τρόπος ζωῆς. Αὐτὸ δὲν θὰ πῇ τίποτε. Εἶναι ὁ μόνος τρόπος ζωῆς, καὶ κάθε ἄλλος τρόπος εἶναι ἕνας τρόπος θανάτου. Ἡ μεγαλύτης συμφορὰ ποὺ ἀντιμετωπίζει σήμερα ὁ κόσμος δὲν εἶναι ὁ πόλεμος, ἀλλὰ ἡ ἐξόντωσις τοῦ δημοκρατικοῦ ἰδεώδους.

Ὁ ταπεινὸς ἐργάτης καὶ τὸ μικρὸ παιδί ποὺ ἀναφέραμε πρὶν πᾶν θὰ μᾶς βοηθήσουν. Καὶ οἱ δύο ζητοῦν τὴν ἐλευθερίαν τους. Ὑπάρχουν δύο εἰδῶν ἐλευθερίες: ἡ θετικὴ καὶ ἡ ἀρνητικὴ. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θέλουν νὰ εἶναι ἐλεύθεροι ἀπὸ τὴν ἀνέχεια καὶ τὸ φόβον. Μὰ αὐτὸ εἶναι μόνον ἡ μιὰ ὁψη.

Θετικὴ ἐλευθερία εἶναι ἡ ἐλευθερία νὰ δημιουργῇς

Ἡ ὕλικὴ εὐημερία καὶ ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλεια δὲν εἶναι τὰ μόνον ποὺ μᾶς χρειάζονται. Ὁ ζωντανὸς ἄνθρωπος τὰ χρειάζεται καὶ αὐτὰ, μὰ δὲν τοῦ ἀρκοῦν. Αὐτὰ δὲν ἀποτελοῦν παρὰ τίς στοιχειώδεις ἀνάγκας τῆς ζωῆς του. Ἡ θετικὴ ἐλευθερία εἶναι ἡ ἐλευθερία τῶν πράξεων, ἡ ἐλευθερία τῆς δημιουργίας.

Τὴ ζωὴν τὴν χαρακτηρίζει ἐξωτερικὰ ἡ δημιουργία, ἐσωτερικὰ ἡ χαρὰ.

Ἐδῶ λοιπὸν θρίσκειται ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς: νὰ δημιουργηθοῦν ἀρμονικὲς προσωπικότητες, νὰ δημιουργηθοῦν ἰδανικὲς πνευματικὲς δυνάμεις, ἀληθινὲς, ὁμορφες, καλές. Ἡ δημιουργικὴ ἀυτὴ δὲν εἶναι ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῶν σοφῶν, τῶν καλλιτεχνῶν καὶ τῶν ἁγίων. Εἶναι μιὰ καθολικὴ ἐκδήλωσις ποὺ προβάλλει κάθε φορὰ ποὺ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα εἶναι ἐλεύθερον.

Τὸ χρέος εἶναι τεράστιον καὶ περίπλοκον. Προϋποθέτει τὴν ἀρ-

σι τῶν ἐμποδίων ποὺ θέτουν ἡ ἀνέχεια καὶ ἡ ἀρρώστεια, ὁ φόβος καὶ τὸ μῖσος, ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ σκαλιότητα, ἡ ἀπληστία καὶ ἡ ἀναίσθησις μπροστὰ στὴν ὁμορφίαν. Μένοντας ἐλεύθεροι ἀπ' τὰ ἐμπόδια αὐτὰ ὁ ἄνθρωπος κερδίζει μιὰ θετικὴ ἐλευθερία — τὴν ἐλευθερίαν τῆς δημιουργίας. Μὲ μιὰ λέξιν ζωντανεύει. Ἡ προσωπικότητά του ἀναπτύσσεται ἀρμονικὰ, συνεργάζεται μὲ τοὺς συνανθρώπους του γιὰ νὰ δημιουργήσῃ φιλίας καὶ κοινωνικὰς ὁμάδας. Ὅσο ταπεινὸς καὶ ἂν εἶναι παίρνει μέρος στὴ δημιουργίαν τῆς ἀλήθειας, τῆς ὁμορφίας καὶ τῆς καλωσύνης.

Σκοπὸς μας ἡ παγκόσμιη συνεργασία

Βλέπουμε τώρα πῶς ἡ ἐπίτευξις τῆς πολιτικῆς δημοκρατίας, ὅσο σημαντικὴ καὶ ἂν εἶναι, δὲν ἀποτελεῖ παρὰ ἕνα μονάχα βῆμα στὸν δρόμον ποὺ ὁδηγεῖ πρὸς τὸ δημοκρατικὸν ἰδεῶδες. Ὅταν κάנוμε αὐτὸ τὸ βῆμα ἀντιμετωπίζομε τὴν ἀνάγκην νὰ κάνομε καὶ ἄλλα βήματα καινούρια καὶ πλεονεκτήματα, ζητᾶμε τὴν κοινωνικὴν δικαιοσύνην, ζητᾶμε νὰ ἐλευθερώσομε τίς δυνατότητες τοῦ κοινοῦ ἀνθρώπου, νὰ βοηθήσομε ὅσον ἂν κοινωνικὴν πειθαρχίαν νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν πειθαρχίαν τῆς φτώχειας, νὰ ξεριζώσομε τίς παράλογες καὶ σκοτεινὰς προλήψεις μὲ τὴν φωτισμένην, ἐπιστημονικὴν γνῶσιν. Ὅσο περισσότερο πλησιάζομε στὸ ἰδανικὸν μας τέλος πλεονεκτήματα γίνεται κάθε μας βῆμα.

Ἡ ἀντίληψίς μας γιὰ τὴν δημοκρατίαν ἔγινε πλατύτερη καὶ ἀπὸ μιὰ ἄλλη ἀποψιν. Χάρις στὴν ἐξέλιξιν τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας

ὁ κόσμος εἶναι σήμερα ἕνας καὶ ἀχώριστος. Ἐστὶν ὁ κύκλος τοῦ δημοκρατικοῦ ἰδανικοῦ πλάτυν. Ὅταν ὁ κόσμος χωρίζεται σὲ Ἀνατολήν καὶ σὲ Δύση χάνει τὴν ἰσορροπίαν του.

Καταλαβαίνω πῶς σὲ μιὰ ἐκβιομηχανισμένη κοινωνίαν ἡ προσέγγισις στὸ δημοκρατικὸν ἰδεῶδες εἶναι δύσκολη. Ὁ ἄνθρωπος, καταδικασμένος νὰ δουλεύῃ μονότονα καὶ μηχανικὰ χωρὶς νὰ μπορῇ νὰ συλλάβῃ τὴν σχέσιν τῆς δουλειᾶς του μὲ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ γραφείου ἢ τοῦ ἐργοστασίου καὶ ἀκόμη λιγώτερον μὲ τὴν κοινωνίαν σὰν σύνολον, ἔχει λίγα περιθώρια γιὰ ἐλεύθερη δημιουργίαν.

Χρειαζόμαστε συναδελφικὸν πνεῦμα στὴν βιομηχανίαν

Οἱ βιομήχανοι καὶ οἱ δημόσιοι ὀργανισμοὶ ἀρχίζουν νὰ ἀντιλαμβάνονται τὸ πρόβλημα, ποὺ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ τὸ νὰ μπορέσουν νὰ νοιώσουν ὅλοι ὅσοι δουλεύουν, ἐργάτες καὶ ἐργοδότες, ὅτι εἶναι χρήσιμα μέλη τῆς κοινότητος. Τὸ κλειδί τῆς καινουργίας κοινωνικῆς πειθαρχίας εἶναι ἡ συναδελφικότης.

Σὲ μιὰ δημοκρατικὴν κοινωνίαν κάθε ἐργοστάσιον, κάθε γραφεῖον, κάθε μαγαζί, πρέπει νὰ ἀποτελῇ μιὰ εὐτυχισμένη κοινότητα ἀνθρώπων ποὺ ὁ καθένας τους τὴν ἔχει συνειδητοποιήσει, δουλεύει καὶ συμβάλλει γιὰ τὴν εὐημερίαν τῶν συνανθρώπων του.

Παρίωσι τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς

Κάτι ἄλλο ποὺ ἀπαιτεῖται ἀπὸ μᾶς ἀποφασιστικότης εἶναι τὸ γεγονός ὅτι πολλὰ ἀπὸ τίς μικρὰς κοινότητες ὅπου ὁ ἄνθρωπος τοῦ παλίου καιροῦ περνοῦσε τίς

ἐλεύθερες ὥρες του ὑπονομεύτηκαν κατὰ ποικίλους τρόπους.

Πρώτη ἀνάμεσα στίς μικρές αὐτές κοινότητες εἶναι ἡ οἰκογένεια, τὸ θεμέλιο μιᾶς δημοκρατικῆς κοινωνίας. Ἡ φύσις τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς ἀλλάζει τώρα καὶ παρ' ὅλο πού μερικές μεταβολές εἶναι θλιβερές, ἄλλες ἀκολουθοῦν τὴν ὀρθὴ κατεύθυνσι, αὐτὴ πού ὁδηγεῖ στοὺς ἰδεώδεις τῆς δημοκρατίας. Τὰ παιδιὰ ἐλευθερώνονται ἀπὸ τὴν βαρειά, συχνὰ σκληρὴ καταπίεσι τῶν γονέων. Οἱ μητέρες ἐλευθερώνονται ἀπὸ τὴ σκλαβιά τοῦ σπιτιοῦ.

Οἱ μεταβολές αὐτές ὥστόσο ὑπῆρξαν τόσο γοργές, ὥστε δημιουργήσαν ἕνα χάος. Ἔτσι ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη τῆς ἐποχῆς μας εἶναι ἡ ὁλοκλήρωσι καὶ ἡ παγίωσι τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς.

Ἐμπιστοσύνη στὸν ἄνθρωπο

Ἄν στίς δυσκολίες αὐτές προσθέσουμε καὶ τὸν κίνδυνο πού διατρέχει ἡ πλειονότης νὰ καταπιεσθῇ ἀπὸ μιὰ μὴ ἠθικὴ μειονότητα, τότε θὰ σχηματίσουμε μιὰ ζωντανὴ εἰκόνα γιὰ τὸ πού θρискόμαστε. Ὅχι μόνο ἡ πορεία μας πρὸς τὸ δημοκρατικὸ ἰδεώδες συναντᾷ ὅλο καὶ μεγαλύτερες δυσκολίες, ἀλλὰ καὶ κάθε βῆμα πού κάνουμε μᾶς ἀφήνει στὴν ἀβεβαιότητα. Γιὰ νὰ στηρίξουμε τὴν εὐγενέστερη ἰδέα χρειαζόμαστε ὅλη τὴν ἀποφασιστικὴ καὶ τὴν ἐπαγρύπνησι πού διαθέτουμε, χρειαζόμαστε ἐμπιστοσύνη στὸν ἄνθρωπο, ὅχι μόνο στὸν ἐξαιρετικὸ μὰ καὶ στὸν κοινὸ ἄνθρωπο, ἄνδρα ἢ γυναῖκα.

ΤΙ ΛΕΝΕ...

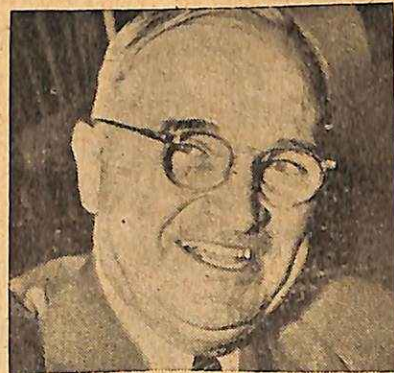
Σαλβαντόρ Νταλί: Ἡ ζήλεια τῶν ἀποτυχημένων ζυγρῶν εἶναι τὸ θερμόμετρο τῆς ἐπιτυχίας σας.

Μὴν φοβάστε τὴν τελειότητα. Ποτὲ δὲν πρόκειται νὰ τὴν φθάσετε.

Σάμουελ Οὐλλμάν: Τὰ νειάτα δὲν εἶναι ἀπλῶς μιὰ ἐποχὴ τῆς ζωῆς μας. Εἶναι μιὰ κατάσταση τῆς ψυχῆς μας. Νειάτα δὲν θὰ πῇ κόκκινα μάγουλα καὶ κοραλῆνια χεῖλη. Θὰ πῇ θέλησι καὶ ὁρμὴ τῆς φαντασίας καὶ δυνατὰ αἰσθήματα. Θὰ πῇ φρεσκάδα τῆς πηγῆς τῆς ζωῆς. Νειάτα θὰ πῇ τὸ θάρρος νὰ νικήσῃ τὴ δειλία καὶ ἡ ὄρεξι γιὰ περιπέτεια τὴν ἡσυχία καὶ βολεμένη ζωῇ.

Τζώρτζ Πάττον: Ἄν ἡ γενναϊότης θὰ πῇ ἄγνοια τοῦ φόβου, τότε δὲν ξέρω κανέναν γενναῖο. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι φοβοῦνται. Ὅσο πιὸ ἔξυπνος εἶναι ὁ ἄνθρωπος, τόσο πιὸ πολὺ φοβάται. Γενναῖος εἶναι ἐκεῖνος πού, παρὰ τὸν φόβο του, ἀναγκάζει τὸν ἑαυτό του νὰ πάῃ μπροστά.

Μπέντζαμιν Ντισραέλι: Ὁ συγγραφέας πού μιλάε γιὰ τὰ βιβλία του εἶναι τόσο κακός, ὅσο καὶ μιὰ μητέρα πού μιλάε συνεχῶς γιὰ τὰ παιδιὰ τῆς.

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΠΟΥ ΚΥΒΕΡΝΟΥΝ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Τοῦ
PAUL MARTIN

Τὸ 1901, στὴν τελευταία τάξι τοῦ γυμνασίου τῆς Ἰντιπέντενς, τῆς Πολιτείας Μισσοῦρι, ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους μαθητὰς ἦσαν τρία παιδιὰ πού ἀργότερα ἔπαιξαν πολὺ σπουδαῖο ρόλο στὴν ἀμερικανικὴ πολιτικὴ σκηνή: Ὁ Χάρρυ, ἡ Μπὲς καὶ ὁ Τσάρλυ.

Ἡ Ἀγγλίδα δασκάλα, μὲς Μάτλιντα Μπράουν, εἶχε γιὰ ἐξυπνότερο τὸν Τσάρλυ καὶ ὅταν πῆγε νὰ πάρῃ τὸ χαρτί του τὸν φίλησε. Τὸν Χάρρυ δὲν τὸν πολυθαύμαζε, ὥστόσο τὸν θεωροῦσε καλὸ, ἀποφασιστικὸ καὶ πολὺ ἐργατικὸ. Αὐτὴ ἡ δασκάλα προφήτεψε πὼς ἂν κάποιος ἀπὸ τὴν τάξι ἐκείνη μὲ τοὺς 45 μαθητὰς εἶχε μιὰ πι-

θανότητα νὰ γίνῃ Πρόεδρος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, αὐτὸς ἦταν ὁ Χάρρυ.

Καὶ πραγματικὰ ἔτσι ἔγινε.

Οἱ τρεῖς μαθηταὶ ἦσαν ὁ Χάρρυ Τρούμαν, ἡ Μπὲς Οὐάλλας, ἡ κατόπιν γυναῖκα του, καὶ ὁ Τσάρλς Ρὸς, ὁ κατόπιν Γραμματεὺς Τύπου τοῦ Προεδρικοῦ Γραφείου.

Ἔτσι ἀρχίσε ἡ «Ἱστορία τοῦ Τρούμαν». Εἶναι μιὰ τυπικὴ ἀμερικανικὴ ἱστορία, κοινὴ στίς λεπτομέρειές της, γεμάτη ἀπὸ συμπτώσεις.

Τὸν Χάρρυ Τρούμαν τὸν «πάρει» τὸ 1934 ὁ Τὸμ Πέντεργκαστ, «ἄρχων» τοῦ Δημοκρατι-

κοῦ Κόμματος στὸ Κάνσας καὶ τὸν ὑπέδειξε ὡς ὑποψήφιο γερουσιαστή. Ὁ Τρούμαν ἦταν «δικαστής» στὸ Τζάκσον ἢ μᾶλλον μέλος σὲ μιὰ Ἐπιτροπὴ ποὺ εἶχε τὴν ἐποπτεία τῶν κοινῶν.

Ἄν δὲν θρῑσκόταν ὁ Πέντεργκαστ, ὁ Τρούμαν δὲν θὰ γινόταν γερουσιαστής. Ἄν ὁ Τρούμαν δὲν γινόταν γερουσιαστής δὲν θὰ προκρινόταν γιὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀντιπροέδρου. Κι' ἂν ὁ Ροῦζβελτ δὲν πέθαινε κατὰ τὴ διάρκεια τῆς προεδρείας του, ὁ κ. Τρούμαν δὲν θὰ γινόταν ποτὲ Πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Κατὰ τὴν πρώτη του θητεία στὸ ἀξίωμα τοῦ γερουσιαστοῦ (1934 - 1938) ὁ κ. Τρούμαν ἦταν ἓνας συνηθισμένος νέος γερουσιαστής, ποὺ ὑποστήριζε ἀδίστακτα καὶ πεισματικά τὸ «Νιὺ Ντῆλ». Ψήφισε νόμους γιὰ τὴν ἀνέγερσι λαϊκῶν σπιτιῶν, ὑποστήριξε τὶς κοινωνικὲς ἀσφαλίσεις, τὴν ἐκτέλεσι μεγάλων δημοσίων ἔργων. Ἀλλὰ δὲν συμφώνησε μὲ τὴ φορολογικὴ θεωρία τοῦ Ροῦζβελτ, ὅτι κανεὶς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κερδίζει πάνω ἀπὸ 25.000 δολλάρια τὸ χρόνο.

Οἱ φίλοι του στὴ γερουσία ἦταν κι' αὐτοὶ κατὰ κανόνα ὅπαδοι τοῦ «Νιὺ Ντῆλ». Ὁ Τρούμαν ἔγινε ὁ «φίλος τῶν ἐργατῶν» καὶ ἀπὸ ναρὶς ἄρχισε τὴν ἐπιθετικὴν ἐναντίον τῆς «Γουὼλ Στρήτ».

Ὅταν ὁ Πέντεργκαστ, τὸ «ἄφεντικό», πῆγε στὴ φυλακὴ μὲ τὴν κατηγορία ὅτι ἐξαγόρασε ψήφους, ὁ Τρούμαν δὲν «γύρισε τὶς πλάτες» στὸν παλιό του φίλο, χωρὶς ὥστόσο νὰ ἀναμιχθῇ σὲ ἐξαγορὰς ψήφων στὸ Κάνσας Σίτυ. Τὸ 1940 ὁ Τρούμαν μὲ μεγάλη δυσκολία κατάρθωσε νὰ ἐκτεθῇ ὑποψήφιος γερουσιαστής τοῦ Δημοκρατικοῦ Κόμματος. Ἀντίπαλο εἶχε τὸν πᾶμπλουτο Λόυδ Στάρκ,

πρῶην Κυβερνήτη τῆς Πολιτείας Μισσοῦρι. Τότε, ὅπως καὶ ὅταν ὑπεδείχθη ὑποψήφιος γιὰ Ἀντιπρόεδρος, τὸν βοήθησε ὁ Χάνινγκαν, στέλεχος τοῦ Δημοκρατικοῦ Κόμματος, τὸν ὁποῖο ὁ Τρούμαν ἔκαμε Γενικὸ Διευθυντὴ τῶν Ταχυδρομείων.

☆

Ὁ Χάρρυ Τρούμαν γεννήθηκε στὴν πόλι Λάμαρ, τοῦ Μισσοῦρι, στίς 8 Μαΐου τοῦ 1884. Πῆρε τὸ πτυχίον τῆς νομικῆς, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἄσκησε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου.

Στὰ νειάτα του ἐργάσθηκε στὸν «Ἀστέρτα τοῦ Κάνσας», μιὰ ἐφημερίδα ποὺ ἀργότερα τὸν ἀντιπολιτεύθηκε. Στὰ 1902 δούλεψε ὡς σιδηροδρομικὸς ὑπάλληλος, στὰ 1903-05 προσελήφθη σὲ μιὰ τράπεζα τοῦ Κάνσας καὶ ὕστερα ἀποτραβήχθηκε στὸ πατρικὸ του κτῆμα ὡς τὸν Πρῶτο Παγκόσμιον Πόλεμον.

Τότε ὑπηρετήσε ὡς ἐφεδρὸς λοχαγὸς καὶ τοῦ ἀνατέθηκε ἡ διοίκησι τῆς περιφέρειας «Πυροβολαρχίας D». Ἐκεῖ γνώρισε τὸν Χάρρυ Βόν, τὸ σημερινὸ στρατιωτικὸ του σύμβουλο, καὶ τὸν Τζῶν Σνάιντερ, Ὑπουργὸ τῶν Οἰκονομικῶν.

Μετὰ τὸν πόλεμον ἄνοιξε μιὰ δική του ἐμπορικὴ ἐπιχείρησι, ἀλλὰ ἔπαθε τόσες ζημιές, ποὺ ἀναγκάσθηκε νὰ τὴν κλείσῃ. Τότε ρίχθηκε στὴν πολιτικὴ καὶ ποτὲ δὲν ἀπίστησε στὴ νέα του ἀγάπη.

Ὅταν ὁ Τρούμαν ἔγινε Πρόεδρος, ὕστερα ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Φραγκλίνου Ροῦζβελτ — 12 Ἀπριλίου 1945 — κατελήφθη ἀπὸ δέος.

Μέσα σὲ μιὰ νύχτα ἓνας ἀνθρωπάκος ἀπὸ τὸ Μισσοῦρι, ἕνας πολιτικὸς μὶδς ἀπαρχαϊκῆς πόλης, ἀναλάβαινε τὰ βαρύτερα καὶ σκληρότερα διοικητικὰ κα-

θήκοντα στὸν κόσμον. Αἰσθανόταν πῶς δὲν ἦταν ἀρκετὰ προετοιμασμένος. «Προσευχηθῆτε γιὰ μένα» εἶπε τότε τοὺς φίλους του. Συνήθιζε νὰ καλῇ τὴν κυρία Ροῦζβελτ στὸ τηλέφωνο καὶ τὴν ἐρωτοῦσε: «Τι θὰ ἔκανε Ἐκεῖνος σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσι;»

Τώρα ὅμως ὅλα ἔχουν ἀλλάξει. Ὁ Πρόεδρος εἶναι γεμάτος ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτοῦ του. Προστατεύει τὸν προσωπικὸ του κύκλο ἀπὸ τὴ δημόσια λογοκρισία καὶ ἀνταμείβει τοὺς παλιούς του φίλους καὶ τοὺς πιστοὺς τοῦ κόμματος μὲ δημόσιες θέσεις.

Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΠΤΕΡΥΞ ΧΑΝΕΙ ΕΔΑΦΟΣ

Ὁσκαρ Γιούνγκ

Ὁ ἀρχιθαλαμηπόλος τοῦ Λευκοῦ Οἴκου δὲν εἶχε ἀκόμη προφθάσει νὰ ἀνοίξῃ τὶς ἀποσκευές τοῦ κ. Τρούμαν, ὅταν ἡ... «συμμορία τοῦ Μισσοῦρι» εἰσέβαλε στὴν Κυβέρνησι. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἀποτελοῦσαν χτυπητὴ ἀντίθεσι μὲ τὸν κύκλο τῶν θεωρητικῶν τοῦ Ροῦζβελτ κατ' ὅλη τὴν περίοδο τοῦ «Νιὺ Ντῆλ». Αὐτοὶ ἐδῶ ἦταν ἄνθρωποι περισσότερο τροσγειωμένοι καὶ πρακτικοί. Ἦταν Ἀμερικάνοι. Ὅταν ὁ Χάρρυ ἔγινε ξαφνικὰ Πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, τὸ 1945, ἔνοιωσε τὴν ἀνάγκη νὰ ἔχη στὸ πλάϊ του παλιούς καὶ ἐμπιστούς

συμβούλους. Τοὺς ἤθελε τόσο γιὰ τὰ φῶτα τους, ὅσο καὶ γιὰ τὴ συντροφία τους. Ἐξ ἄλλου ἤθελε καὶ ν' ἀνταμείβῃ τοὺς φίλους του ποὺ εἶχαν ἀγωνισθῇ γι' αὐτὸν στίς πολιτικὲς μάχες τοῦ Μισσοῦρι καὶ τὸν εἶχαν βοηθήσει νὰ ἀναδειχθῇ ὑποψήφιος Ἀντιπρόεδρος, τὸ 1944.

Ἡ ριζοσπαστικὴ ἀριστερὰ πτέρυξ στὴν Κυβέρνησι Τρούμαν ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ ἀνθρώπους ὅσων τὸν Ὁσκαρ Γιούνγκ, Διαχειριστὴ τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Ἀσφαλείας καὶ τὸν Λεὼν Κέϋζερλιγκ, πρόεδρο τοῦ Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Λευκοῦ Οἴκου. Ὁ Γιούνγκ, ἓνας δυναμικὸς ἐξηγτάρης, μὲ ψαρὰ μαλλιά, ἐγκρίνει πάνω ἀπὸ δυὸ δισεκατομμύρια δολλάρια τὸ χρόνο γιὰ προγράμματα κοινῆς ἀφελείας. Ἡ ὑπηρεσία τῆς ὁποίας προεδρεύει περιλαμβάνει ὀργανισμοὺς ποὺ ἐπηρεάζουν ἀμέσως τὴ ζωὴ μεγάλων κοινωνικῶν στρωμάτων, ὅπως π. χ. τὴν Διαχείρησι Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων, τὴν Ὑπηρεσία Δημοσίας Ὑγείας καὶ τὸ Γραφεῖο Ἐκπαιδεύσεως. Τὸ Κογκρέσσον ἀρνήθηκε πέρυσι νὰ μετατρέψῃ τὴν Ὑπηρεσία αὐτὴ σὲ Ὑπουργεῖο, ὅπως εἶχε ὑποδείξει ἡ Ἐπιτροπὴ Χούβερ, λόγῳ τῆς δυσπιστίας του πρὸς τοὺς σκοποὺς καὶ τὶς φιλοδοξίες τοῦ Γιούνγκ.

Οἱ περισσότερες ἀπὸ τὶς προ-

Λεόν Κεύζεργλινγκ

τάσεις του «Φαίρ Ντήλ» (του προγράμματος κοινωνικής πολιτικής του Προέδρου Τρούμαν) που συνάντησαν τη μεγαλύτερη αντίδραση, προέρχονταν από τον στενό κύκλο των συνεργατών του Γιούινγκ. Στις προτάσεις αυτές περιλαμβάνεται και η εθνικοποίηση της Ιατρικής, ή ομοσπονδιακή οικονομική βοήθεια προς την εκπαίδευση και η επέκταση των κοινωνικών ασφαλίσεων.

Παιδί της Ίνδιάνας ο Γιούινγκ, σπούδασε νομικά στο Χάρβαρντ και προτού αναμειχθεί στην πολιτική, ήταν αντιπροσωπεία μεγάλων έταιρειών, είχε κάμει περυσία.

Από την άλλη μεριά ο Κέυ-

ζεργλινγκ είναι ένας γραφειοκράτης της εποχής του «Νιού Ντήλ» και κατέχει δημόσια θέσι από το 1933. Δεν μπορεί να ονομασθεί οικονομολόγος, γιατί δεν σπούδασε οικονομικά σε κανένα Πανεπιστήμιο. Τελείωσε ωστόσο τη Νομική Σχολή του Χάρβαρντ και στα 1931-32 διδασκε πολιτική οικονομία στο Πανεπιστήμιο Κολούμπια. Από το 1937 ως το 1946 ήταν άλλοτε σύμβουλος και άλλοτε διευθυντής της Υπηρεσίας Λαϊκής Στεγάσεως και αργότερα ο Πρόεδρος Τρούμαν τον διώρισε στην Τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή που ίδρυσε ο ίδιος. Σκοπός της Επιτροπής αυτής ήταν να εξασφαλίσει δουλειά στα πέντε έως οκτώ εκατομμύρια άτομα που, σύμφωνα με τις προφητείες του Χένρυ Ουάλλας, θα έμεναν άεργοι μετά τον πόλεμο.

Από τότε ο Κέυζεργλινγκ κάνει μεγάλα όνειρα για την επέκταση της βιομηχανίας, με την κατασκευή κρατικών χυτηρίων χάλυβος, τα οποία θα μπορούν να συναγωνισθούν τις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Υποστηρίζει κάθε δαπάνη για δημόσια έργα και το σύστημα του «ελαστικού» προϋπολογισμού, το οποίο δεν πρέπει να καλύπτεται αναγκαστικώς από χρόνο σε χρόνο, καθώς και την καθολική κοινωνική ασφάλιση κατά το πρότυπο του βρετανικού πειράματος.

ΠΕΝΤΕ ΑΓΝΩΣΤΟΙ ΚΑΙ ΕΝΑΣ ΓΝΩΣΤΟΣ

Σιγά-σιγά και χωρίς τυμπανοκρουσίες ο Πρόεδρος Τρούμαν έχει συγκροτήσει ένα δικό του «τράστο έγκεφάλων». Οί άνθρωποι που το αποτελούν δεν είναι οί παλιοί συνεργάτες του Ρούζβελτ,

αλλά νέα πρόσωπα. Ἀνάμεσα σ' αυτούς είναι:

1) Σπίνγκαρν: 42 ετών, από το Μπέντφορντ της Ν. Υόρκης. Ταγματάρχης κατά το δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, ο

Σπίνγκαρν, διηύθυνε την Υπηρεσία Ἀντικατασκοπείας του Ἀμερικανικού Στρατού στη Βόρεια Ἀφρική και στην Ἰταλία. Το 1951 ο Πρόεδρος Τρούμαν τον διώρισε μέλος της πενταμελούς Ἐπιτροπής Ὁμοσπονδιακού Ἐμπορίου.

2) Τζώρτζ Ἐλσεϋ: 33 ετών, από το Πίτσμπουργκ, πλωτάρχης του Π. Ναυτικού, ο οποίος συνεργάστηκε στη συγγραφή της επίσημης ἱστορίας του Ἀμερικανικού Ναυτικού κατά τὸν Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

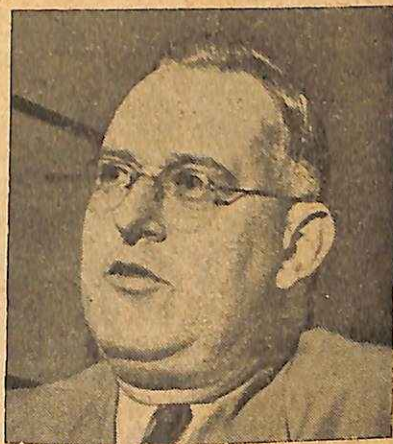
3) Ντάηβιντ Χένρυ Στόου: Ἡλικίας 40 ετών, πρώην δασκαλός στη Βόρεια Καρολίνα.

4) Ντόναλντ Ντῶζον: Ἀπό τὸ Μισσοϋρι, 42 ετών, πρώην ἐπισημηγός και διευθυντής της Ὑπηρεσίας Χρηματοδοτήσεως της Ἀνοικοδομήσεως.

5) Τσάρλς Μόρφου: 41 ετών, ο πιό ἐργατικός μέσα στο ἐπιτελεῖο του Λευκοῦ Οἴκου, ὕστερα βέβαια ἀπὸ τὸν κύριο ὑπασιπτή του Προέδρου Τρούμαν, τὸν Τζῶν Στήλμαν.

(Τὰ περισσότερα ἀπ' τὰ μέλη του «τράστο τῶν ἐγκεφάλων» εἶναι ἀνύπανδροι, ἐλεύθεροι νὰ δουλεύουν ὡς ἀργὰ τὴ νύχτα και νὰ ταξιδεύουν μαζί με τὸν Πρόεδρο).

Και τώρα ἐρχόμαστε στὸν... «ἀναπληρωτὴ τοῦ Προέδρου», τὸ γιγαντόσωμο Τζῶν Στήλμαν. Ὁ Στήλμαν καταστρώνει και καταρτίζει τὸν καταλόγους τῶν προσώπων που προορίζονται γιὰ ὑψηλά ἀξιώματα και διαβιβάζει ἐντολές ἢ ὑποδείξεις στὰ μέλη της Κυβερνήσεως. Ὅταν ὁ Πρόεδρος Τρούμαν βγήκε περιοδεῖα γιὰ τὴν ἐκλογικὴ του ἐκστρατεία τοῦ 1948 ἄφισε ἀναπληρωτὴ του τὸν Λευκὸ Οἶκο τὸν Στήλμαν. Ὁ Στήλμαν ἦταν ἐκεῖνος που διηύθυνε ἀπὸ τὰ παρασκήνια τὶς

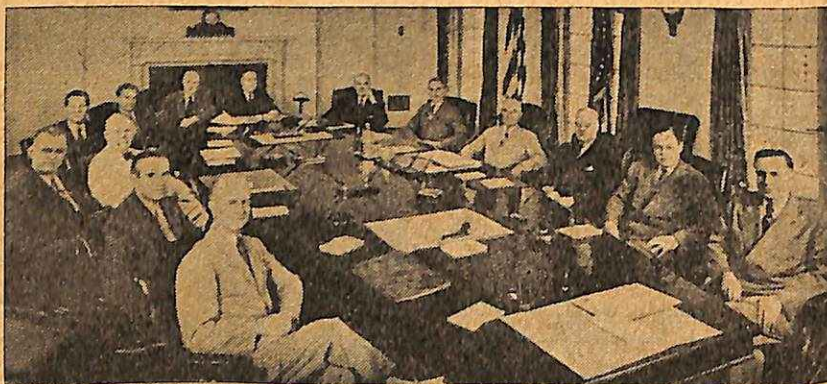

Τζῶν Ρ. Στήλμαν

δισπραγματεύσεις κατά τὴν τελευταία ἀπεργία τῶν ἀνθρακωρύχων. Ὁ ἐπίσημος τίτλος του εἶναι: «βοηθὸς τοῦ Προέδρου».

Μολοντὸν ὁ Πρόεδρος Τρούμαν ἔχει τρεῖς γραμματεῖς, ἓναν εἰδικὸ σύμβουλο, τρεῖς ἀξιωματικούς ὑπασιπτάς (τοῦ στρατοῦ, τοῦ ναυτικοῦ και της ἀεροπορίας) και πέντε διοικητικούς συμβούλους στὸ ἐπιτελεῖο τοῦ Λευκοῦ Οἴκου, μόνον ὁ Στήλμαν φαίνεται.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἄλλες δουλειές εἶχε και τὴν προεδρία της Ἐπιτροπῆς Πόρων Ἐθνικῆς Ἀσφαλείας και της Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀνωτέρας Ἐκπαίδεψεως καθὼς και τὴ θέσι τοῦ συντονιστοῦ στὸ πρόγραμμα τοῦ Προέδρου Τρούμαν γιὰ τὴν ἀντιμετώπισι της ἀνεργίας. Ὁ Στήλμαν εἶναι χαρακτηριστικὸς τύπος Ἀμερικανοῦ. Δὲν εἶναι οὔτε ἄκρος Συντηρητικὸς, οὔτε ἄκρος ἰδεαλιστής. Εἶναι πρακτικὸς με νωτεριστικὲς ἰδέες στὰ οικονομικά, τὰ ὁποῖα σπούδασε σὲ 5 Πανεπιστήμια. Προτὸν φθάση στὴ θέσι που κατέχει σήμερα γνώρισε τὴ ζωὴ ἀπὸ κοντὰ ὡς ἐργάτης, ἀσφαλιστής, γκαρσόνι και καθηγητὴς Πανεπιστημίου.

Ή από αριστερά προς τα δεξιά: Σώγιερ, Χάρριμαν, Στήλμαν, Μπάρκλεϋ, Τόμπιν, Σμίινγκτον, Μπράνναν, Ντόναλτσον, Τζόνσον (άντικατεστάτη από τόν Λόβετ), Άτσεσον, Τρούμαν, Σνάιντερ, Μάκ Γκράθ, Τσάπμαν.

ΕΞΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΝΑΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ

Εξι άνθρωποι μέσα στην Ουάσιγκτων, πού δέν ανήκουν στον έκτελεστικό κλάδο τής διοικήσεως, άσκούν μεγάλη έπιρροή στην Κυβέρνησι Τρούμαν. Ένας άπ' αὐτούς ήταν, προτού παραιτηθῇ τελευταία γιά λόγους υγείας, ὁ Ουίλλιαμ Μπόυλ, πρόεδρος τής Έθνικῆς Έπιτροπῆς τοῦ Δημοκρατικοῦ Κόμματος. Ὁ Μπόυλ ήταν δημιούργημα τοῦ κ. Τρούμαν. Αὐτός τόν ἔφερε στήν Ουάσιγκτων τό 1942 καί τόν ἔκαμε γραμματέα του. Ἀνῆκε κι' αὐτός στόν κύκλο τοῦ Πέντεργκαστ.

Οἱ δυο στυλοβάτες τής Δημοκρατικῆς σοφίας στό Λόφο τοῦ Καπιτωλίου εἶναι ὁ Ἀντιπρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν Ἀλμπερτ Μπάρκλεϋ καί ὁ Πρόεδρος τής Βουλῆς τῶν Ἀντιπροσώπων, Σάμ Ραίϋμπερν. Ὁ Μπάρκλεϋ, πού παντρεύθηκε γιά δεύτερη φορά σέ ἡλικία 72 ἐτῶν, εἶναι ἕνας εὐχάριστος καί γελαστός ἄνθρωπος.

Ὁ Ραίϋμπερν, 69 ἐτῶν, εἶναι γεροντοπαλλήκαρο «ἐκ πεποιθήσεως». Τρελλαίνεται γιά τό ψαρεμα καί ἀποφεύγει τίς ἐπίσημες δεξιώσεις.

Ὁ Τζῶν Μάκ Κόρμακ, 59 ἐτῶν, ἀρχηγός τής πλειοψηφίας στή Βουλή τῶν Ἀντιπροσώπων.

Ἀλλά ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔχει τίς περισσότερες πιθανότητες νά τόν ψηφίσῃ γιά διάδοχό του ὁ Τρούμαν εἶναι ὁ ἀρχιδικαστής Φρέντ Μοῦρ Βίνσον. Ἐχει χρηματίσει διευθυντής τής Οικονομικῆς Σταθεροποιήσεως, διαχειριστής τοῦ Ὁμοσπονδιακοῦ Δανείου καί Ὑπουργός τῶν Οικονομικῶν. Κάθε φορά πού ὁ Τρούμαν συναντᾷ δυσκολίες, στόν Βίνσον καταφεύγει.

Τό ἀνώνυμο μέλος τής ομάδας τῶν νομοθετῶν εἶναι ὁ ἐργατικῶτατος Μπίφφλ, 61 ἐτῶν. Αὐτός ἔπεισε τόν Τρούμαν νά ὑποδεῖξῃ ὡς ἀντιπρόεδρο στίς ἐκλογές τοῦ 1948 τόν Μπάρκλεϋ.

Ὅλοι αὐτοί, μέλη τοῦ δικαστικοῦ σώματος, τοῦ Κογκρέσου καί τοῦ Ἐπιτελείου τοῦ Δημοκρατικοῦ Κόμματος, εἶναι οἱ

ἄνθρωποι πού ἐπηρεάζουν ἀπό τὰ παρασκήνια τήν ἐξωτερική καί ἐσωτερική πολιτική τής Κυβερνήσεως Τρούμαν.

ΝΤΗΝ ΑΙΣΕΣΟΝ

Ἡ ἀμερικανική ἐξωτερική πολιτική τὰ τελευταῖα χρόνια ἦταν ἔργο ἑνός κυρίως ἀνδρός — τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν Ντήν Ἀτσεσον. Ὁ Ἀτσεσον εἶναι τό πιό ἐξελιγμένο καί ἀκαδημαϊκῶς, τοῦλάχιστον, τό πιό μορφωμένο μέλος τής Κυβερνήσεως. Τό πιό χτυπητό χαρακτηριστικό του εἶναι τό καλοστριμμένο μουστάκι του. Τά κοστούμια του εἶναι ὑποδείγματα τέχνης καί κομψότητας.

Ὁ Πρόεδρος Τρούμαν φαίνεται νά ἔχῃ ἀπεριόριστη ἐμπιστοσύνη στόν κυριώτερο διπλωμάτη του παρά τίς κατηγορίες ὅτι οἱ κομμουνισταί ἐξακολουθοῦν νά κατέχουν ἐπικαίρες θέσεις στό Στάιητ Ντηπάρτμεντ.

Ἀγρία ἀντίδρασι ἐκδηλώθηκε στό Κογκρέσσο τόν Ἰανουάριο τοῦ 1949, ὅταν ὁ Πρόεδρος Τρούμαν διώρισε τόν Ἀτσεσον Ὑπουργό τῶν Ἐξωτερικῶν. Ἀλλά τότε κι' ὅλας, μπροστά σέ μιᾷ κοινοβουλευτικῇ ἐπιτροπῇ ὁ νεοδιορισμένος Ὑπουργός δήλωσε ὅτι δέν ἐπρόκειτο ν' ἀκολουθήσῃ πολιτική κατευνασμοῦ ἀπέναντι τής Σοβιετικῆς Ἐνώσεως. Κί' ἡ ἐπικύρωσι τοῦ διορισμοῦ του ἀπό τήν Γερουσία ήταν θριαμβευτική — 83 ὑπέρ, μέ 6 κατά.

Κατά τόν Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, ὡς Ὑφυπουργός, ήταν ὁ κύριος συνήγορος μέσα στό Στάιητ Ντηπάρτμεντ τής παροχῆς βοηθείας πρὸς τή Ρωσία καί ὑποστηρικτής τής συνεργασίας μαζί της γιά τήν ἀνοικοδόμησι

τοῦ κόσμου. Ἀλλά ὁ Ἀτσεσον ἦταν ἕνας ἀπό τοὺς πρώτους Ἀμερικανούς ἐπισήμους πού ἄλλαξαν στάσι. ἀπέναντι στή Ρωσία, ὅταν εἶδαν τήν τακτική πού ἀκολουθοῦσε στόν Ο.Η.Ε. Ἀπό τόν Φεβρουάριο τοῦ 1947 δήλωσε ὅτι ἡ ἐξωτερική πολιτική τής Ρωσίας εἶναι «ἐπιθετική καί ἐπεκτατική».

Ὁ Ντήν Ἀτσεσον γεννήθηκε στίς 11 Ἀπριλίου τοῦ 1893 στό Μιντλάουν τής Πολιτείας Κονέκτικατ. Ὁ πατέρας του ἦταν Ἐπίσκοπος καί ἡ μητέρα του κόρη πλούσιου Καναδοῦ ζυθοποιοῦ. Ἡ οἰκογένειά του εἶχε χρήματα καί καλή κοινωνική θέσι. Στά 1918 πῆρε τό δίπλωμα τοῦ δικηγόρου καί κατατάχθηκε στό ναυτικό μέ τόν βαθμό τοῦ σημαιοφόρου.

Ἐπὶ δυο χρόνια ἐργάστηκε ὡς ἰδιώτης γραμματεὺς τοῦ δικαστῆ Λούις Μπράντεις, μέλους τοῦ

Ντήν Ἀτσεσον

Ἀνωτάτου Δικαστηρίου καὶ ὕστερα ἀνοίξε δικηγορικὸ γραφεῖο στὴν Οὐάσιγκτων. Τὸ 1933 κέρδιζε κι' ὅλας 100.000 δολλάρια τὸ χρόνο. Καὶ στίς κρίσιμότερες

στιγμές ἡ ψυχραιμία του εἶναι καταπληκτικὴ κι' αὐτὸ εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὁποίους ὁ Τρούμαν δὲν ἀνησυχεῖ πιά γιὰ τὴν ἐθνικὴ ἀσφάλεια.

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΩΝ 42

Σαράντα δυὸ πρόσωπα ἀποτελοῦν τὴν Κυβέρνησι τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Μερικὰ ἀπὸ τὰ πρόσωπα αὐτὰ ὀφείλουν τὴ δύναμί τους στίς προσωπικὲς τους σχέσεις μὲ τὸν Πρόεδρο Τρούμαν.

Ὁ κύκλος αὐτὸς περιλαμβάνει τὸ Ἐπιτελεῖο τοῦ Λευκοῦ Οἴκου, τοὺς Ὑπουργούς, τοὺς ἐπὶ κεφαλῆς ὠρισμένων ἀνεξαρτήτων ὁμοσπονδιακῶν ὀργανισμῶν, τὸν Πρόεδρο τῆς Ἐθνικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Δημοκρατικοῦ Κόμματος καὶ τοὺς ἀρχιδικαστὰς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Οἱ μισοὶ περίπου ἀπὸ αὐτοὺς κατεῖχαν ὕψηλὰ ἀξιώματα προτοῦ ὁ Τρούμαν γίνῃ Πρόεδρος. Ἀξίζει ἀκόμη νὰ σημειωθῇ ὅτι στὴν Ἀνώτατὴ Ἱεραρχία τῆς Κυβερνήσεως Τρούμαν δὲν ὑπάρχουν οὔτε γυναῖκες, οὔτε Νέγροι. Σὲ γυναῖκες ἔχουν ἀνατεθῇ σπουδαῖες θέσεις, ἀλλὰ ὅχι ἀνάστατα πολιτικὰ ἀξιώματα. Ἡ μόνη ἐξαίρεσις εἶναι ἡ Ὑφυπουργὸς τῆς Ἀμύνης Ἄννα Ρόζεμπεργκ, ἡ ὁποία ἔχει ἀπόλυτὴ δικαιοδοσία στὴν πρόσκλησι ἡλικιῶν.

Κατὰ μέσον ὄρο οἱ 42 ἐξέχοντες συνεργάτες τοῦ Τρούμαν θρίσκονται γύρω στὰ 56. Ὁ Τρούμαν εἶναι 67 ἐτῶν. Ἀπὸ τοὺς 42 αὐτοὺς, πολλοὶ εἶναι Καθολικοὶ καὶ δυὸ εἶναι Ἑβραῖοι. Οἱ ὑπόλοιποι εἶναι Διαμαρτυρόμενοι ἢ χωρὶς θρησκευτικὲς προτιμήσεις. Δεκαπέντε τοὐλάχιστον εἶναι Μασσῶνι, ὅπως καὶ ὁ Πρόεδρος Τρού-

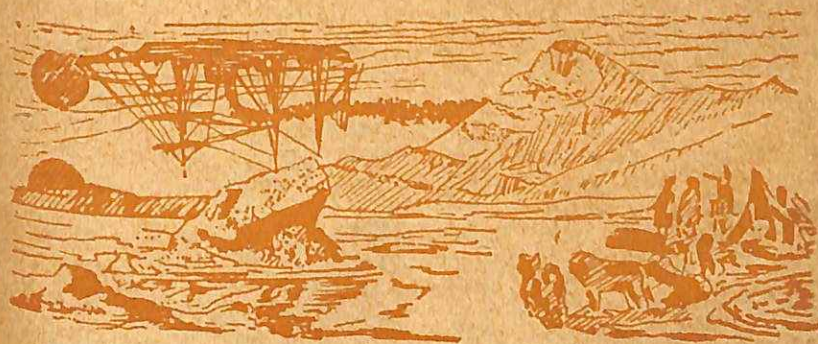
μαν. Οἱ 37 εἶναι Δημοκρατικοί, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι 5 εἶναι μέλη τοῦ Ρεπουμπλικανικοῦ Κόμματος. Πέντε - ἕξι ἀπ' αὐτοὺς εἶναι ἐκατομμυριοῦχοι καὶ οἱ ὑπόλοιποι σχετικῶς φτωχοὶ ἢ ἀπλῶς εὐποροί. Δεκατέσσερις ἦταν δικηγόροι, τέσσερις δάσκαλοι καὶ τρεῖς δημοσιογράφοι.

Στὴν Κυβέρνησι Τρούμαν ὑπάρχουν «9 νέοι ἄνθρωποι», νέοι σὲ σύγκρισι μὲ τὸν Πρόεδρο. Αὐτοὶ ἔχουν τὰ Ὑπουργεῖα καὶ συναντῶνται μὲ τὸν Τρούμαν δυὸ φορές τὴν ἑβδομάδα. Οἱ πέντε ἦταν δικηγόροι, οἱ δυὸ τραπεζίτες (Τζῶν Σνάιντερ, Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Ρόμπερτ Λόβετ, Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν) καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους δυὸ, ὁ ἕνας ἦταν δημόσιος υπάλληλος (Ντόναλντσον, Ὑπουργὸς τῶν Τ.Τ.Τ.) καὶ ὁ ἄλλος τεχνικὸς υπάλληλος μιᾶς τηλεφωνικῆς ἐταιρείας (Μῶρρες Τόμπιν, Ὑπουργὸς τῆς Ἑργασίας).

Ἀπὸ τοὺς ἑννέα Ὑπουργοὺς οἱ ἕξι ἔχουν δίπλωμα Πανεπιστημίου. Ὁ κ. Ντὴν Ἀτσεσον ἔχει θγάλει τρία Πανεπιστήμια. Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν κ. Σνάιντερ οὐδέποτε φοίτησε σὲ Πανεπιστήμιο. Τὸ ἴδιο κι' ὁ Ὑπουργὸς τῆς Ἑργασίας κ. Τόμπιν.

Τέλος ὅλοι οἱ Ὑπουργοὶ τῆς Κυβερνήσεως Τρούμαν εἶναι παντρεμένοι.

Ἀνταρκτικὴ : ἡ χώρα τοῦ παρανοητοῦ

ΑΣΠΡΑ ΣΚΟΤΑΔΙΑ

Τοῦ

THOMAS HENRY

Ὁ Thomas Henry εἶναι ὁ ἐπιστημονικὸς συντάκτης τοῦ «Ἀστέρου τῆς Οὐάσιγκτων». Τὸ χειμῶνα τοῦ 1946-47 ἔλαβε μέρος σὲ μιὰ ναυτικὴ ἀποστολὴ στὴν Ἀνταρκτικὴ μὲ τοὺς ναυάρχους Μπέρντ καὶ Κροῦξεν.

Οἱ ἐξερευνητὲς τῆς Ἀνταρκτικῆς συναντοῦν φαινόμενα ποὺ ξεπερνοῦν κάθε προσδοκία. Ἡ ὁμορφία τους εἶναι μυστηριώδης καὶ φοβερὴ καὶ ἡ ἐπιστὴμη προσπαθεῖ νὰ τὰ ἐξηγήσῃ.

Ἡ Ἀνταρκτικὴ εἶναι ἡ χώρα τῶν ἄσπρων σκοταδιῶν. Ὅσοι φανταστοῦμε δύο ἄνθρώπους ντυμένους στὰ ἄσπρα νὰ βαδίζουν πλάι πλάι μέσα στὸ χιόνι. Βρίσκονται μέσα στὸ ἄπειρο μιᾶς ἀπόλυτης λευκότητος. Ὁ ἀέρας εἶναι ἄσπρος. Ἡ γῆ κι' ὁ οὐρανὸς εἶναι ἄσπροι. Ὁ ἄνεμος ποὺ τοὺς χτυπᾷ στὸ πρόσωπο εἶναι ὁλό-

λευκὸς ἀπὸ τὰ σύννεφα τοῦ χιονιοῦ ποὺ ξεσηκώνει. Ξαφνικὰ ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς ἄνθρώπους ἀντιλαμβάνεται ὅτι ὁ σύντροφός του δὲν βαδίζει πιά στὸ πλάι του. Χάθηκε σὰν νὰ τὸν κατάπιε ἡ λευκὴ ἀτμόσφαιρα. Κι' ὅμως ὁ χαμένος ἐξακολουθεῖ νὰ μιλά σὰν νὰ μὴ συνέθῃ τίποτα χωρὶς νὰ πάρῃ ἐῖδησι ὅτι δὲν εἶναι πιά παρὰ ἕνα φάντασμα. Ἡ φωνὴ του δὲν ἀλλάξε. Φαίνεται νάρχεται ἀπὸ τὴν ἴδια διεύθυνσι καὶ ἀπὸ τὸ ἴδιο σημεῖο, ἀπὸ τὴν ἴδια ἀπόστασι, ὅπως καὶ πρὶν. Σὲ μιὰ στιγμὴ ξαναφαίνεται, σὰ νὰ πλὴρ στὸν ἀέρα,

τέσσερα μέτρα πιο μπροστά, στο ύψος των ματιών. Όσο πιο σύντροφος του τον άκουει σαν να μη έφυγε από δίπλα του.

Τέτοιες εξαφανίσεις δεν μπορούν να συμβούν παρά τις «άσπρες ημέρες», όταν ο ουρανός είναι φορτωμένος με άσπρα σύννεφο και κατά τους ειδικούς, οφείλονται στο φυσικό φαινόμενο της «πολλαπλής ανάυγας». Αυτές τις μέρες δημιουργείται τέτοια συσσώρευση φωτός ανάμεσα στον ουρανό και στη γη, ώστε ή όραση να πνίγεται μέσα του. Έτσι φθάνουμε στην απόλυτη αντίθεση του σκοταδιού, στην απόλυτη λευκότητα, στην οποία το ανθρώπινο μάτι είναι άρροσάριστο όπως είναι και στο απόλυτο σκοτάδι.

Μέσα στο άσπρο σκοτάδι δεν υπάρχουν σκιές. Η φωτεινότητα είναι τόσο διάχυτη ώστε καταργεί κάθε προοπτική, οπότε δεν μπορούμε να διακρίνουμε ούτε σχήματα ούτε διαστάσεις ούτε αποστάσεις των λευκών αντικειμένων. Το πόδι δεν κατορθώνει να βρή το χιόνι πάνω στο οποίο πάει να πατήσει. Και ο άνθρωπος παραπατάει σά μεθυσμένος.

☆

Μαζί με το λευκό φως εκπέμπεται πολύ μεγάλη ποσότητα από υπεριώδεις ακτίνες. Κατά τις άσπρες μέρες τα μέρη του ανθρώπινου σώματος που κινδυνεύουν από τα εγκαύματα είναι ή άκρη του πηγουνιού και ή ράχη των χεριών όταν ή θερμοκρασία είναι τόσο γλυκεια ώστε ξεχνά κανείς να θάλη γάντια.

☆

Ένα άλλο φαινόμενο που έρεχεται σέ αντίθεση με τους νόμους της φυσικής παρατήρησε για πρώτη φορά ο δρ. Πώλ Σίπλ, άρχηγός μιας αποστολής που

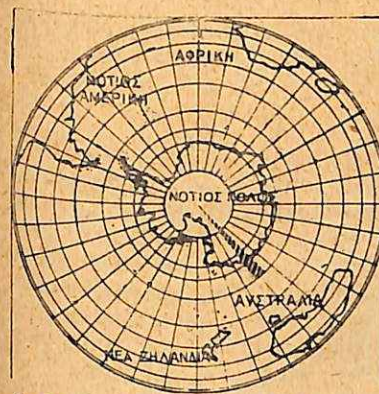
ώργανώθηκε από το άμερικανικό Ναυαρχείο. Ένω ο δρ. Σίπλ έκανε τον άνάγλυφο χάρτη ενός ύψιπέδου από πάγο που θρισκόταν τέσσερα χιλιόμετρα μακριά από την κατασκήνωσή του, αντίλήφθηκε σέ μια στιγμή ότι οι σκηνές είχαν πάρει ξαφνικά τεράστιες διαστάσεις. Η κατασκήνωσι πρόβαλε μπροστά του σαν μια πόλι με ουρανοξύστες σέ σχήμα πυραμίδων. Έστερα ένα σύννεφο πέρασε μπροστά απ' τον ήλιο και σηκώθηκε ελαφρός άνεμος. Οι σκηνές εξαφανίστηκαν ολότελα και ο δρ. Σίπλ δεν έβλεπε παρά μια χιονισμένη έκταση. Σαστισμένος έγονάτισε. Η πόλι με τους σταχτιούς ουρανοξύστες ξαναφάνηκε άμέσως. Όταν όμως σηκώθηκε, το παν χάθηκε πάλι από τα μάτια του.

☆

Οι όφθαλμαπάτες ώστόσο αυτές προκαλούνται από τη διάθλαση που παθαίνει το φως περνώντας μέσα από θερμά και ψυχρά στρώματα της ατμοσφαιρας. Έτσι βλέπουμε δύο ή τρεις φορές την άνατολή και τη δύση του ήλιου, βλέπουμε καράβια να πλέουν άνάποδα μέσα στα σύννεφα. Στή μέση άκριβώς του παγετώνος μπορείς να ίδης τεράστια καράβια με τ' αρουάρα τους να καπνίζουν, και τα νερά που είναι ελεύθερα από τον πάγο να θρισκονται έκατοντάδες χιλιόμετρα μακριά. Στον όριζοντα όρθώνεται ένα άγριο τοπίο. Έχεις την έντύπωση ότι μπορείς να φθάσης εκεί μέσα σέ λίγες ώρες, ένω στην πραγματικότητα χρειάζεσαι έβδομάδες

☆

Στις 31 Δεκεμβρίου του 1946 το πλήρωμα ενός παγοθραυστικού που έπλεε προς το Νότο, διέ-

Μια Ζώνη των Γαλκικών άναρκτικών έξερευνήσεων

κρινε μπροστά του, ανάμεσα στους πάγους, μια καταπράσινη άκτ'η. Θάλεγε κανείς ότι ήταν ένα τοπίο θαλαμένο από το πινέλλο Κινέζου ζωγράφου, κρεμασμένο στον όριζοντα.

☆

Ένα άλλο φαινόμενο είναι μια μυστηριώδης έλξη προς τ' άριστερά. Ένα χειμώνα, τη στιγμή που ξεσποσε μια χιονοθύελλα, οι όδηγοι δύο τζιπς έέφυγαν από το δρόμο τους προσπαθώντας να πάνε από την άποθήκη της βενζίνης στην κατασκήνωσι, σέ απόσταση δηλ. 200 μέτρων. Οι δύο σωφ'ερ άφου πάλαψαν κάμποση ώρα μέσα στην πυκνή λευκότητα ξαναβρέθηκαν στο τέλος στο σημείο από το οποίο είχαν ξεκινήσει. Άργότερα έξετάζοντας τα ίχνη που είχαν αφήσει οι ρόδες είδαν ότι είχαν κάμει προς τ' άριστερά ένα όλόκληρο κύκλο, διαμέτρου δύο σχεδόν χιλιομέτρων, μολονότι και οι δύο ήθελαν να πάνε προς τα δεξιά, προς την κατασκήνωσι. Έπό την έπίδραση του γήινου μαγνητισμού που είναι πιο ισχυρό στο Νότιο Πόλο, κάθε άνθρωπ'νο όν, όταν περάσει τον άναρκτικό πολικό κύκλο, ζυγίζε-

μια λίθρα περισσότερο χωρίς να έχη παχύνει. Στο Νότιο Πόλο ο άνθρωπος έκπνέει... ούράνια τόξα. Πραγματικά, στον άέρα ή άναπνοή συμπυκνώνεται σέ έκατομμύρια μικρούς κρυστάλλους πάγου ανάμεσα από τους οποίους ο ήλιος δημιουργεί μια σειρά από κύκλους με τα χρώματα της ίριδος, που νομίζεις πως θαγίνουν από το στήθος σου.

☆

Στην Άνταρκτική τίποτε δέ σαπίζει, ούτε σκουριάζει, ούτε μουχλιάζει και ή άρρώστεια είναι άγνωστη. Το 1947, ο άντιναύαρχος Ρίτσαρντ Κροϋζεν πήγε στην κατασκήνωσι του Άκρωτηρίου Ήθας που είχε εγκαταλειφθ'η πριν από 35 χρόνια απ' τον Σκώτ. Κρίνοντας από ό,τι έβλεπε θα μπορούσε κανείς να πιστέψη ότι οι κάτοικοί της μόλις που την είχαν εγκαταλείψει. Οι σανίδες και τα καθρόνια της καλύβας φαίνονταν σαν να είχαν βγ'η έκελην τη στιγμή από το ξυλουργείο. Όύτε ένας λεκές σκουριάς πάνω στα κεφάλια των καρφιδών. Ένα οχονί, που το χρησιμοποιούσαν για να δένουν τα άλογά τους, είχε διατηρήσει όχι μόνο την εμφάνισι του καινούργιου, αλλά και όλη τη στερεότητά του. Υπήρχαν άκόμη στην καλύβα γαλέττες και κονσέρβες. Ένας σκύλος της αποστολής Σκώτ, που είχαν άποκλεσθ'η όρθιος μέσα στους πάγους, στεκόταν άκόμη στη θέση του, σά να ήταν ζωντανός.

☆

Στην κατασκήνωσι «Μικρή Άμερικ'η» που την είχε εγκαταλείψει πριν από 14 χρόνια ο ναύαρχος Μπέρντ είδε με τα μάτια του ένα παράξενο φαινόμενο. Άνάμεσα στα τρόφιμα βρέθηκε ένα

δίχτυ γεμάτο πατάτες. Οί πατάτες ήταν σκληρές σαν πέτρα, αλλά όταν έλυναν ο πάγος πού τις σκέπαζε είχαν τή γεύσι και τή νοστιμάδα τής πατάτας τού φούρνου. Αυτό κάνει κανένα να σκεφθῇ ότι θα ήταν ίσως δυνατό να ψήνουμε... διὰ τού ψύχους!

☆

Θά ἔρθῃ κάποτε καιρός πού ἡ Ἀνταρκτική θά προσφέρῃ πολὺτιμες ὑπηρεσίες σαν «κλιματολογικός σταθμός». Πραγματικὰ πούθενά ἄλλοῦ ὁ ἀέρας δὲν εἶναι πιὸ στεγνὸς καὶ πιὸ καθαρὸς. Οἱ ὑπεριώδεις ἀκτίνες καταστρέφουν ὅλα τὰ μικρόβια. Οἱ ἄντρες τῆς Ἀποστολῆς πού ὠργάνωσε τὸ Ἀμερικανικὸ Ναυαρχεῖο δὲν ἐνωχλήθηκαν ποτὲ οὔτε ἀπὸ συνάχι οὔτε ἀπὸ γρίπη.

Τὰ πέντε ἑκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα τοῦ ὠκεανοῦ πού περιβάλλουν τὴν Ἀνταρκτική φθάνουν σὲ βάθος 3.500 μέτρων καὶ ἀποτελοῦν τὸ πιὸ πλούσιο βοσκοτόπι τοῦ κόσμου. Μέσα στὰ παγωμένα αὐτὰ νερά, ἡ θαλάσσια χλωρίδα εἶναι τόσο ἄφθονη ὥστε ἑκατομμύρια ζῶα, μερικὰ τὰ πιὸ μεγάλα τῆς γῆς, πού καταβροχθίζουν καὶ ἕνα τόννο τροφῆς τὴν ἡμέρα ζοῦν ἐκεῖ.

Δισεκατομμύρια τόννοι μικροσκοπικὰ φυτὰ καὶ ζῶα παχαινοῦν τὴν ἀνταρκτικὴν φάλαινα, τὴν φῶκες καὶ τὰ μικρά ὀστρακόδερμα πού θάφουν τὴ θάλασσα τριανταφυλλένια σὲ χιλιάδες τετραγωνικά χιλιόμετρα. Μιὰ κουταλιά νερὸ τῆς Ἀνταρκτικῆς ἀποκαλύπτει στὸ μικροσκοπικὸν χιλιάδες μικρὰ φυτὰ, καθὼς καὶ μικροσκοπικὰ ζῶα πού τρῶνε τὰ φυτὰ προτοῦ φαγωθοῦν κι' αὐτὰ μὲ τὴ σειρά τους ἀπὸ τὴν

γαρίδες καὶ τὰ ψάρια, πού τρέφουν τὴν φῶκες, τὰ πουλιά, τὴν φάλαινα καὶ τὰ δελφίνια.

☆

Ἐλάχιστα θά ἔζησε ὁ πρωτόγονος ἄνθρωπος στὸ Νότιο Πόλο. Ὡστόσο τὰ ἀναριθμητὰ ἀπολιθώματα πού βρέθηκαν μέσα στοὺς θράχους δείχνουν ὅτι ἡ ζωὴ ἀνθίζεν ἐκεῖ καὶ πὼς κάποια ἐποχὴ ἕνα μεγάλο μέρος τῆς ἡπείρου εἶχε κλίμα εὐκρατο καὶ ἴσως - ἴσως μισο - τροπικὸ.

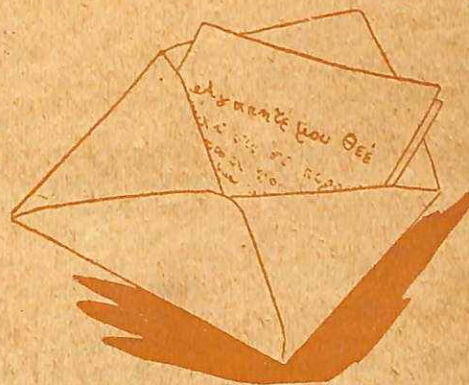
Ἐπὶ ἑκατομμύρια χρόνια οἱ μακροὶ χειμῶνες τύλιξαν μέσα στὸν πάγο, πάγο πού τὸ πάχος του εἶναι πάνω ἀπὸ 1.500 μέτρα, αὐτὸ πού κάποτε ἦταν μιὰ ἑκτασι γεμάτη ἔλη καὶ δάση. Δὲν ἔμεινε παρὰ μιὰ ἄσπρη ἔρημος πού λαμποκοπᾷ στὸ ἄπειρο.

Τουλάχιστον τὰ δύο τρίτα τῆς συνολικῆς ἐπιφανείας τοῦ Νοτίου Πόλου εἶναι ἐντελῶς ἄγνωστα. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς παραλιακῆς κυρίως ζώνης γιὰ τὴν ὁποία ἔχουν γίνῃ καὶ χάρτες, ὁ ἄνθρωπος τὴν ἔχει ἰδῇ μόνον ἀπὸ τὰ ἀεροπλάνα.

Αὕτῃ εἶναι ἡ Ἀνταρκτικὴ ἡπειρος, τῆς ὁποίας ἡ ἑκτασι εἶναι πάνω - κάτω ὅση ἡ Αὐστράλια καὶ οἱ Ἠνωμ. Πολιτεῖες μαζί! Εἶναι ἡ πιὸ ψυχρὴ περιοχὴ τῆς γῆς. Ἀκόμη καὶ στὴν ἀκροθαλασσίαν, στὴ μέση τοῦ καλοκαριοῦ, ἡ θερμοκρασία σπανίως ἀνεβαίνει πάνω ἀπὸ τὸ μηδέν.

☆

Ὡς σήμερα ὁ Νότιος Πόλος εἶναι πάντα ἡ γῆ τῶν θαυμάτων. Εἶναι ἡ πόρτα πού μισανοίγει πρὸς μιὰν ἀστείρευτὴ σχεδὸν πηγὴ ὁμορφίαν, μυστηρίου καὶ κινδύνου.

Γράμμα στὸ Θεὸ

Τοῦ

GREGORIO LOPEZ Y FUENTES

Τὸ σπίτι ὑψωνόταν μοναχικὸ μέσα στὸν κάμπο. Γύρω του ἀπλώνονταν τὸ χωράφι μὲ τὸ καινούργιο πράσινο στάρι· κι' ἀνάμεσα στὰ στάχια, οἱ φασολιές μὲ τὰ μικρὰ τους πορφυρὰ λουλουδάκια ὑποσχόνταν μιὰ καλὴ σδειά.

Ἡ πλούσια γῆ χρειάζοταν μοναχὰ βροχὴ — μιὰ καλὴ πόρρα ἔστω — ἴσα - ἴσα νὰ γεμίσουν τ' αὐλάκια μὲ νερό. Καὶ ἡ βροχὴ θαρρόταν. Δὲν μπορούσε ν' ἀμφισβόλλῃ κανεὶς. Θά ἦταν σὰ νὰ — ἀμφέβαλλε κανεὶς γιὰ τὴ φύσιν καὶ γιὰ τὴν παράδοσιν.

Τὸ πρῶτ' ὁ Λέντσο, πού ἔξερε καλὰ τὴ γῆ του καὶ ἦταν θρεμμένος μέσα στὴν παράδοσί της, δὲν ἔκαμε ἄλλο παρὰ νὰ κυττάξῃ κατὰ τὸν οὐρανόν.

— Πᾶμε γιὰ βροχὴ σήμερα, γυναικά...

— Ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ!

Ἐξω τὰ μεγαλύτερα παιδιά τους ἔβγαζαν τ' ἀγριοβότανα ἀπὸ τὸ χωράφι καὶ τὰ πιὸ μικρὰ τρέχανε γύρω ἀπὸ τὸ σπίτι ὥσπου τὰ φώναζε ἡ μητέρα τους:

— Ὡρα γιὰ φαί. Ἐλάτε...

Καθὼς τρώγανε, χοντρὲς ψυχάλες ἄρχισε νὰ πέφτῃ ἡ βροχή. Ὁ Λέντσο ἦταν βέβαιος πὼς ἔτσι θά γινόταν. Εἶχε δὴ ἀπὸ τὰ βορειοανατολικά, πικνὰ, σκοῦρα σύννεφα νὰ ἐρχοῦνται πρὸς τὸ μέρος τους.

Ὁ Λέντσο εἶπε πὼς ἤθελε νὰ φέρῃ μέσα κάτι ἐργαλεῖα πού εἶχε ἀφισμένα κοντὰ στὸ φράχτη. Βγήκε ἔξω. Μὲ χαρὰ ἐνοιωσε τὴ βροχὴ νὰ τοῦ μουσκεύῃ τὸ κορμί.

— Τὸ καταλαβαίνετε, παιδιά μου, φώναξε, τὸ καταλαβαίνετε πὼς ἐτοῦτες οἱ ψυχάλες πού πέφτουνε δὲν εἶναι νερό, μόνο και-

νουργιοκομμένοι παράδες!

“Αφισε τὰ μάτια του νὰ πλανηθοῦν μὲ ἱκανοποίησι πάνω στοῦ πράσινο χωράφι μὲ τὶς φασολιές. “Ολα ἦταν σκεπασμένα μὲ τὸ διάφανο πέπλο τῆς βροχῆς. Ξαφνικά ἕνας δυνατὸς σιρόκος ἄρχισε νὰ φυσᾷ καὶ μαζί μὲ τὴ βροχὴ νὰ πέφτῃ χοντρὸ χαλάζι, κάτι σπειρία μεγάλα σὰ βελανίδια. Τὰ παιδιά, γεμάτα χαρά, πετάχτηκαν ἔξω νὰ μαζέψουνε τὰ παγωμένα μαργαριτάρια.

—Ετοῦτο εἶναι ἀπ’ τὰ γραφτα. “Εβγαλε μιά φωνὴ ὅλο πίκρα ὁ πατέρας τους.

—Θεέ μου, σταμάτα γρήγορα τὸ κακό!...

Ἄλλὰ τὸ κακὸ δὲν σταματοῦσε. Μιά ὀλόκληρη ὥρα τὸ χαλάζι πετροβολοῦσε τὸ σπίτι, τὸ περιβόλι, τὸ χωράφι, ὅλο τὸν κάμπο. “Ολα γύρω ἄσπρισαν σὰν ἀλατόκαμος. Τὰ δέντρα γυμνώθηκαν ἀπὸ τὰ φύλλα τους· τὰ στάχυα πέσανε χάμω, τὰ πορφυρὰ λουλούδια ποὺ στόλιζαν τὶς φασολιές μἀδήσανε, καὶ ὁ Λέντσο στεκόταν μὲ τὴν καρδιά βουτηγμένη στὸν πόνο. “Οταν ἡ θύελλα πέρασε, ὁ Λέντσο γύρισε στὰ παιδιά του.

—Ἐνα σύννεφο ἀκρίδες θάταν καλύτερο ἀπὸ τούτῃ τὴ θεομηνία. Τίποτε δὲν ἔμεινε... Ἡ δουλειά μας πῆγε χαμένη! Ποιὸς μπορεῖ ὥρα νὰ μᾶς βοηθήσῃ;

“Οτόσο μέσα στὴν καρδιά αὐτῶν ποὺ κατοικοῦσαν στὸ μοναχικὸ σπιτάκι τοῦ κάμπου ἔμεινε μιά ἐλπίδα — ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ.

—Μὴ στεναχωριέστε! Ἡ ζημιὰ εἶναι μεγάλη, μὰ κανένας δὲν πεθαίνει ἀπὸ τὴν πείνα.

★

Σὰν ξημέρωσε ὁ Λέντσο θυμήθηκε κάτι τι ποὺ ἔβλεπε τὶς Κυ-

ριακές στὴν ἐκκλησίᾳ τοῦ χωριοῦ. “Ἐνα τρίγωνο καὶ στὴ μέση ἓνα μάτι. “Ἐνα μάτι θεόρατο, πού, καθὼς τοῦ εἶχαν εἰπωμένο, τὰ βλέπει ὅλα, τὰ πάντα.

“Ο Λέντσο ἦταν ἀπλοϊκὸς ἀνθρώπος. Παραδεχόταν πὼς ὅταν ζεῖ κανεὶς στὸ χωριὸ μένει ἄξεστος καὶ φτωχός, ξύλο ἀπελέκητο. Μὰ ὡστόσο αὐτὸς ἤξερε νὰ γράφῃ καὶ ἀφοῦ ἔπεισε τὸν ἑαυτό του πὼς ὑπάρχει κάποιος ποὺ βλέπει τὰ πάντα θάλῃθκε, μιά πού ἦταν Κυριακή, νὰ τοῦ γράφῃ ἓνα γράμμα.

«Ἀγαπητέ μου Θεέ» ἔγραψε. «Ἄν εὐὸ δὲν μὲ βοηθήσῃς, ἡ οἰκογένειά μου κι’ ἐγὼ θὰ πεθάνουμε ἀπὸ τὴν πείνα ἐτούτῃ τῇ χρονίᾳ. Χρειάζομαι ἑκατὸ πέζος γιὰ νὰ μπορέσω νὰ σπείρω ξανά τὸ χωράφι μου καὶ νὰ ζήσω ὥσπου νάρθῃ ἡ ἄλλη σοδεῖα...»

Στὸ φάκελλο ἔγραφε: «Πρὸς τὸ Θεό». Δίπλωσε τὸ χαρτί, τῶσαλε στὸ φάκελλο καὶ τράβηξε γιὰ τὸ χωριό. Στὸ ταχυδρομεῖο κόλλησε στὸ φάκελλο ἓνα γραμματόσημο καὶ τῶρριξε στὸ κουτί.

“Ο ὑπάλληλος, ποὺ κοντὰ στὶς ἄλλες του δουλειές ἔκανε καὶ τὸ γραμματοκομιστῆ, σκαμένος στὰ γέλια, μπῆκε στὸ γραφεῖο τοῦ προϊσταμένου νὰ τοῦ δείξῃ τὸ γράμμα ποὺ ἀπευθυνόταν στὸ Θεό. Αὐτὴ τὴ διεύθυνσι δὲν τὴν εἶχε ξαναῖδεϊ στὴ ζωὴ του. “Ο προϊστάμενος, ἕνας ἀγαθὸς χοντρούλης, ἄρχισε κι’ αὐτὸς νὰ γελάῃ, μὰ ξαφνικὰ σταμάτησε.

—Μπράβο πίστη! Φαντάσου νὰ εἶχες τὴν πίστη ποὺ ἔχει αὐτὸς ποὺ γράφει τοῦτο τὸ γράμμα! Νὰ γράφῃ, φίλε μου, στὸ Θεό!

Τὸ πίστεψε μέσα του πὼς τέτοια πίστι ἦταν ἕνας θησαυρὸς ποὺ δὲν ἔπρεπε νὰ χαθῇ. Καὶ τότε ἀποφάσισε ν’ ἀπαντήσῃ στὸ

γράμμα. “Οταν τὸ ἄνοιξε, κατάλαβε ὅτι γιὰ ν’ ἀπαντήσῃ χρειάζοταν κάτι πάρα πάνω ἀπὸ καλὴ θέλησι καὶ ἀπὸ χαρτί καὶ μελάνι. Μὰ δὲν ἀπογοητεύθηκε. Ζήτησε ἀπὸ τὸν βοηθὸ του νὰ τοῦ δώσῃ ὅ,τι μπορούσε, ἔβαλε κι’ αὐτὸς ἀπὸ τὸν μισθὸ του καὶ ἔκαμε ἔρανο στὸ χωριὸ γιὰ κάποιο φιλάνθρωπικὸ σκοπὸ.

Μὲ ὅλες του τὶς προσπάθειες δὲν μπόρεσε νὰ μαζέψῃ καὶ τὰ ἑκατὸ πέζος ποὺ ζητοῦσε ὁ Λέντσο. Ἀρκέστηκε νὰ στείλῃ στὸ χωριὰτὴ ὅσα μάζεψε, κάτι πάρα πάνω ἀπὸ τὸ μισὸ ποσὸ. “Εβγαλε τὰ λεπτὰ σ’ ἓνα φάκελλο, ἔβαλε καὶ ἓνα φύλλο χαρτί μὲ τὴν ὑπογραφή «Ο ΘΕΟΣ» κι’ ἔκλεισε τὸ γράμμα.

Τὴν ἄλλῃ Κυριακὴ πρωτὶ πρωτὶ ὁ Λέντσο πῆγε στὸ ταχυδρομεῖο νὰ ρωτήσῃ μήπως εἶχε κα-

νένα γράμμα. “Ο ἴδιος ὑπάλληλος τοῦδωσε τὴν ἐπιστολή, ἐνὼ ὁ προϊστάμενος κύτταξε ἀπ’ τὸ παράθυρο τοῦ γραφείου του.

“Ο Λέντσο δὲν ἔδειξε τὴν παραμικρὴ ἐκπληξί ὅταν εἶδε τὰ χρήματα. Πῆγε στὸ «τραπέζι γιὰ τὸ κοινὸν» καὶ ἄρχισε νὰ γράφῃ. Τὸ μέτωπό του ζάρωνε στὴν προσπάθειά του νὰ κάμῃ καθαρὰ τὰ γράμματα καὶ τὶς ἰδέες του.

Μόλις τὸ γράμμα ἔπεσε στὸ κουτί, ὁ διευθυντῆς τοῦ ταχυδρομείου ἔτρεξε καὶ τὸ πῆρε. «Ἀγαπητέ, Θεέ: Ἀπὸ τὰ λεπτὰ ποὺ ζήτησα, μόνο ἑβδομήντα πέζος φθάσανε στὰ χέρια μου. Στείλε μου καὶ τὰ ρέστα. Τὰ χρειάζομαι. Ἀλλὰ μὴν τὰ στέλνῃς μὲ τὸ ταχυδρομεῖο, γιὰτί οἱ ὑπάλληλοι εἶναι ὅλοι τους κλέφτες.

Λέντσο»

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΕΩΣ

ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑΤΙΚΟ ΛΟΝΔΙΝΟ

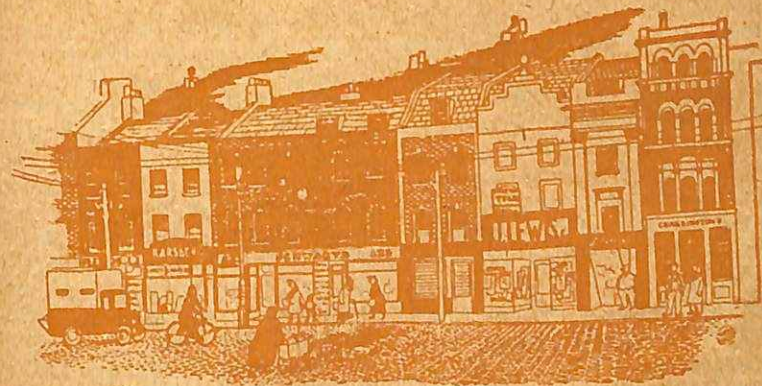
Τῶν

RUTH MCKENNET καὶ RICHARD BRANSTEN

Στὸ παρακάτω ἄρθρο δύο Ἀμερικανοὶ τουρίστες μιλοῦν γιὰ
τὶς ἐντυπώσεις τους ἀπὸ τὴν μεγαλύτερη πόλι τοῦ κόσμου.

Γιὰ ἓναν Ρωμαῖο «πόλι» σήμαινε: ἀγορά, λουτρά, πλακοστρωμένοι δρόμοι καὶ μερικὲς ἐπαυλεις. Χωρὶς τὰ βασικά αὐτὰ στοιχεῖα μιὰ πόλι δὲν ἦταν πόλι, μὰ πρωτόγονος συνοικισμὸς κατὰλληλος γιὰ θαρβάρους. Οἱ Ρωμαῖοι ἐκτίσαν ἀγορὰς στοὺς πιὸ μακρινούς οἰκισμούς, ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπῆρχε γιὰ νὰ θγάλη λόγῳ παρὰ κάποιος παρακατιανὸς διοικητῆς μὲ ἀκρατὰς μερικοὺς ἀμόρφωτους ἐπαρχιδῶτες. Αὐτοὶ οἱ Ρωμαῖοι σκόρπισαν σ' ὅλοκληρῇ τῇ Βρεταννίᾳ τὰ λουτρά τους καὶ ὕστερα ἀναγκάστηκαν νὰ ἐφεύρουν τὴν κεντρικὴ θέρμανσι γιὰ

νὰ μποροῦν νὰ τὰ χρησιμοποιοῦν σ' ἐκεῖνο τὸ σκληρὸ κλίμα. Ἔστρωσαν τοὺς πλακόστρωτους δρόμους τους μέσα στὶς ἐρημιές, καὶ οἱ ντόπιοι, ποὺ ἦταν πολὺ καθυστερημένοι ἀκόμη, τοὺς ἐβλεπαν μὲ κατὰπληξι. Μὰ ἔλειπε ἡ Ἀγορά κι' αὐτὸ δὲν τοὺς ἄφινε νὰ ἡσυχάσουν. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο ὅταν μιὰ μικρὴ Ἀμερικανικὴ πόλι προσιθάζεται σὲ μεγαλοῦπολι πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ τὸν οὐρανοξύστη της. Ἄδικα θὰ ὑποστηρίξῃ κανεὶς πῶς ὁ οὐρανοξύστης εἶναι βέβαια πολὺ πρακτικὸς στὸ στενὸ Μανχάτταν, εἶναι ὅμως πολὺ γελοῖος στὶς ἀπέραν-

τες ἐκτάσεις τοῦ Τέξας. Παράλογος ἢ ὄχι, ὁ οὐρανοξύστης ἀποτελεῖ τὸ στυλ, τὸ σῆμα καταθεθέν, τῆς ἀστικῆς Ἀμερικῆς. Γιὰ ἓναν Ἀμερικανὸ ἢ φυσικὴ καὶ λογικὴ ὅψι μιᾶς πόλεως εἶναι ἡ κατακόρυφη.

Τὸ Παρίσι ὥστόσο δὲν ξενίζει τὸν Ἀμερικανό. Τὸ μεγαλεῖο του τὸν θαμπώνει ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή, καθὼς πηγαίνει ἀπὸ τὸ σταθμὸ στὸ ξενοδοχεῖο.

Καὶ ὕστερα ἔχουμε τὸ Λονδίνο. Αὐτὸ δὲν εἶναι καθόλου κατακόρυφο. Γιὰ τὸν Ἀμερικανὸ ἀστὸ εἶναι ἐπίπεδο καὶ καταθλιπτικό. Δὲν βασίζεται σὲ κανένα γεωμετρικὸ σχῆμα, δὲν ἔχει μεγάλες ἐπιθλητικὲς λεωφόρους, δὲν προσφέρει θεαματικὲς ἐκτάσεις. Δὲν ἔχω συνηθίσει νὰ σέβωμαι μὲ τὸ πρῶτο τὸ διακριτικὸ ὕψος μιᾶς πόλεως. Ὡς τὴ στιγμή ποὺ ἐρωτεύτηκα τὸ Λονδίνο, τὸ διακριτικὸ τοῦ αὐτοῦ ὕψος μοῦ φαινόταν πολὺ ἀντιφατικὸ. Μοῦ φαινόταν πάντα πῶς ἡ φύσι μιᾶς μεγάλης πόλεως, ἡ οὐσία της, ἦταν τὸ μεγάλο, τὸ καταπληκτικὸ, τὸ συντριπτικὸ. Τὸ Λονδίνο δὲν ἔχει τίποτα τὸ συντριπτικὸ. Ἡ πόλι αὐ-

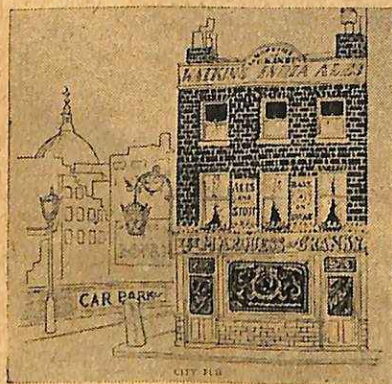
τὴ δὲν σοῦ ἐπιβάλλεται, δὲν σὲ συγκλονίζει μὲ τὸ μέγεθός της, μὲ τὸ θόρυβο, τὴ λάμψι, τὸν ὀλιγγο. Στὴν ἀρχὴ τὸ Λονδίνο σοῦ φαίνεται χαλαρό. Οἱ Ἀμερικανοὶ παίρνουν ἐδῶ ἓνα γερὸ μάθημα περπατώντας πάνω - κάτω, ξανὰ καὶ ξανά, στοὺς ἡσυχούς δρόμους, θαυμάζοντας τὶς γεμάτες χάρι Γεωργιανὲς πλατεῖες, βλέποντας τὰ πρόβατα νὰ περνοῦν ἀμέριμνα στὰ ὁμορφα καταπράσινα λιβάδια τοῦ Χάυντ Πάρκ.

Καθετὶ στὸ Λονδίνο εἶναι δύσκολο στὴν ἀρχή. Φαίνεται σὰν μιὰ πόλι χωρὶς λογική, χωρὶς κέντρο, χωρὶς ἀφετηρία. Στὸ Παρίσι γρήγορα κανεὶς μαθαίνει νὰ καταλαβαίνει ποῦ βρίσκεται μὲ βάση τὰ Ἡλύσια Πεδία, τὸ Λουῆρο, τὴν Μονμάρτη. Τὸ κέντρο τοῦ Σικάγου εἶναι τὸ Λούπ. Πυρρήνας τῶν Βρυξελλῶν εἶναι ἡ Μεγάλῃ πλατεῖα.

Στὸ Λονδίνο ὅμως; Τὸ Λονδίνο εἶναι μιὰ σειρά ἀπὸ μεσαιωνικὲς πόλεις ραμμένες τὴ μιὰ κοντὰ στὴν ἄλλη στὶς ὄχθες τοῦ Τάμεση. Ὅταν βλέπετε τὸ ποτάμι ἀπὸ τὶς γέφυρες καὶ τὶς προκομᾶς σὰς φαίνεται ἀρκετὰ ἴσιο.

Μὰ δὲν εἶναι. Ὁ Τάμεσης σχηματίζει δύο πελώριες καμπύλες πού ἐξαρθρώνουν κάθε γεωμετρική τάξι ἐπὶ μίλια ὁλόκληρα. Ὁ μεγαλοπρεπὴς θόλος τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγ. Παύλου φαίνεται ἀπὸ πολὺ μακριά, μὰ δὲν μπορεῖτε νὰ τὸν ἐμπιστευθῆτε γιὰ σημάδι. Ἀπὸ τὴν Προκυμαία τῆς Βικτωρίας τὸν βλέπετε νὰ λάμπη πέρα, στὴν ἀπέναντι ὄχθη τοῦ Τάμεση. Ἄν προχωρήσετε μερικὰ τετράγωνα πὶδὲ πάνω, τὸν βλέπετε μετακινημένο, κατ' εὐθείαν μπροστά, στὴν ἀντίθετη ὄχθη. Δὲν εἶναι θέβια αὐτὴ συμπεριφορὰ γιὰ ἕνα ὁρόσημο. Τὶ νὰ ποῦμε ὅμως γιὰ τοὺς δρόμους πού ἀλλάζουν ὄνομα ἐκεῖ πού ὑποχωροῦν ὁμορφα καὶ καλὰ, χωρὶς ν' ἀλλάξουν κατεύθυνσι. Ἔτσι τὸ Στράντ γίνεται ξαφνικὰ Φλῆτ Στρίτ. Κι' ὁ νευρικός ξένος πού θρίσκειτα μέσα στὸ λεωφορεῖο ἀρχίζει νὰ κτυπᾷ τὰ κουδούνια καὶ νὰ πηδάει ἔξω συγχισμένος, γιὰτὶ πιστεύει πῶς, σὲ μιὰ στιγμή πού δὲν πρόσεχε, τὸ λεωφορεῖο ἄλλαξε δρόμο.

Ἐφθασα στὸ Λονδίνο τρομοκρατημένος ἀπὸ πρὶν ἀπὸ τοὺς ἀριθμοὺς τῶν κατοίκων του καὶ ἀνακάλυψα πῶς δὲν δείχνει κα-

θόλου νὰ εἶναι ἡ μεγαλύτερη πόλι τοῦ κόσμου. Οἱ Ἀγγλοὶ συγγραφεῖς μιλοῦν γιὰ τὸν «ἀπαίσιον θόρυβο» καὶ τὴν «ἀτέλειωτη φασαρία» καὶ τὰ «ἐνοχλητικὰ πλήθη» τοῦ Λονδίνου. Ὅλα αὐτὰ ὅμως εἶναι πολὺ σχετικὰ. Μπορεῖ τὸ Λονδίνο νὰ φαίνεται ἀνυπόφορο γιὰ ἕναν ποιητὴ πού ἐρχεται ἀπὸ τὴν ἡρεμία τοῦ Κέντ, μὰ γιὰ ἕναν Ἀμερικανὸ τὸ Λονδίνο ἀπλῶς ψιθυρίζει. Καὶ ἡ μικρότερη πόλι τῆς Ἀμερικῆς ἔχει περισσότερον θόρυβο ἀπὸ τὶς κεντρικώτερες πλατεῖες τοῦ Λονδίνου.

Ὁ πραγματικὸς λόγος ὅμως πού κάνει τὸ Λονδίνο νὰ φαντάζει «ἐπαρχιώτικο» στὴν ἡσυχία του εἶναι ὁ τρόπος τῆς ζωῆς τῶν Λονδρέζων. Ὁ Ἀμερικανὸς ἀστὸς εἶναι θιαστικός, μαχητικός, ἄγριος. Οἱ Νεοϋορκέζοι φωνάζουν, τὰ ταξὶ κορνάρουν, τὰ ραδιόφωνα ὠρύονται, οἱ ἄνθρωποι τρέχουν σὰν παλαβοὶ γιὰ νὰ προλάβουν τὸ λεωφορεῖο, χύνονται σὲ σκάλες τοῦ ὑπόγειου. Ὁ Λονδρέζος εἶναι ἡσυχος, εὐγενής, τακτικός, ἀργός. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πῶς ὁ Λονδρέζος ξέρει νὰ ζῇ σὲς πόλεις. Μὲ τὸ πέρασμα τῶν αἰώνων ἀπέκτησε πείρα καταπονώντας ὅσο τὸ δυνατό λιγώτερον τὰ νεῦρα του.

Τὸ Λονδίνο εἶναι ἡ ἀπάντησι πού δίνει ὁ πολιτισμένος Ἀγγλὸς στὸν ἀφόρητο ἐκνευρισμὸ καὶ τὴν ἔντασι τῆς ζωῆς μιᾶς πρωτεύουσας. Οἱ περισσότερες Ἀμερικανικὲς πόλεις, ὥσπου νὰ ἀρχίσουν τὰ προάστεια, δὲν προσφέρουν στὸ μάτι παρὰ ἀτέλειωτες ἐρήμους ἀπὸ πέτρα καὶ ἀτσάλι πού τὶς δέρνει ἀλύπητα ὁ θόρυβος περνώντας μέσα ἀπὸ τοὺς ἀνῆλιαγους, ἄδεντρους καὶ ἄχρωμους δρόμους τους. Τὸ Λονδίνο εἶναι ἡ πόλι τοῦ πάρκου καὶ τῆς

μικρῆς πράσινης πλατείας. Ἐχει τὸ Χάυντ Πάρκ, τοὺς κήπους τοῦ Κένσιγκτον, τὸ Ρήτζεντ'ς Πάρκ, τοὺς θοτανικοὺς κήπους τοῦ Κιού, τὸ Κλάπαμ Κόμμον, τοὺς κήπους γύρω ἀπὸ τὶς προκυμαῖες τοῦ Τάμεση, καὶ ἕνα σωρὸ ἄλλα. Τὰ πάρκα τοῦ Λονδίνου εἶναι ἐξαισία καὶ πολὺ διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ πάρκα πού θρίσκουμε ἄλλου. Ἐδῶ δὲν ὑπάρχουν τακτικὲς χαλικοστρωμένες ἀλλέες, γεωμετρικὰ παρτέρια, κούνιες μὲ βάσι ἀπὸ μπετόν ἀρμέ καὶ μεγάλες πινακίδες πού νὰ λένε: «ΜΗΝ ΠΑΤΑΤΕ ΣΤΗ ΧΛΟΗ». Τὸ Χάυντ Πάρκ εἶναι ἕνα ἀπέραντο λειθάδι. Οἱ κήποι τοῦ Κένσιγκτον εἶναι ἕνα δασάκι μὲ γέρικα ἐπιθλητικὰ δέντρα. Τὰ πάρκα τοῦ Λονδίνου εἶναι θαλμὲνα τόσο ἔξυπνα, ὥστε δίνουν στὸν κατάκοπο ἄνθρωπο τῆς πόλεως τὸ αἶσθημα τῆς ἐλευθερίας, τῆς πράσινης ἀνοιχτοσύνης, τῆς ἐξοχῆς. Οἱ μικρὲς λονδρέζικες πλατεῖες διακόπτουν τὴν μονοτονία τῆς πέτρας καὶ τοῦ τούβλου καὶ ἐξοικουράζουν τὸ μάτι. Οἱ Λονδρέζοι δὲ ἔχουν ἀνάγκη νὰ φράζουν τ' αὐτιά τους ὅταν κοιμοῦνται.

Κάθε πόλι ἔχει τὴ λογικὴ τῆς ὑπόστασι. Λένε πῶς ὁ θόρυβος ἔχει κάνει νευροπαθεῖς τοὺς Ἀμερικανούς. Τὸ Λονδίνο ἴσως νὰ ὑποφέρει ἀπὸ τὸ ἀντίθετο, ἀφοῦ γιὰ νὰ πάη καὶ νὰ γυρίσῃ κανεὶς ἀπὸ τὴ δουλειὰ του χρειάζεται τόσες ὥρες κάθε μέρα. Τὸ Λονδίνο ἀπλώνεται. Τὴν ἄνει πού τοῦ δίνουν τὰ πάρκα τὴν πληρώνει μὲ χρόνο. Ὁ θαυμάσιος ὑπόγειος σιδηρόδρομος καὶ οἱ λεωφορειακὲς γραμμὲς προσπαθοῦν νὰ λύσουν τὸ ἄλυτο πρόβλημα δώδεκα ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων πού δὲν ζοῦν στριμωγμένοι μέσα σὲ πανύψηλους πύργους, ὅπως στὴ Νέα Ὑόρκη. Ὁ Λονδρέζος

δὲν ζῇ σὲ πολυκατοικίες. Προτιμᾷ τὸ δικό του μικρὸ διώροφο σπιτάκι καὶ ἀπὸ τὸ ὕψος του κυττάζει τὸν κόσμο ψύχραιμα, ἀνθρώπινα, ἡρεμα. Μπορεῖ τὰ σπῆτια τῶν Λονδρέζων νὰ εἶναι πρόσχαρα καὶ ἡσυχά, ἀλλὰ ἡ θερμάνει καὶ οἱ ὑδραυλικὲς ἐγκαταστάσεις τους εἶναι ἀπελπιστικές. Τὸν πρῶτο χειμῶνα πού ἔμεινα στὸ Λονδίνο κρύωνα τόσο πού τὰ δάχτυλά μου ἦταν μονίμως μελανιασμένα. Ὁ γιατρός ἐπέμενε πῶς εἶχα πάθει ἀναφυλαξία. Ἡ κεντρικὴ θέρμανσι, κατὰ μερικοὺς Ἀγγλοὺς ἱατροὺς, προκαλεῖ ἄσθμα, πονοκεφάλους, πνευμονία καὶ ἄλλα πολλὰ. Ὡστόσο, μόλις ἐφθασε ὁ Μάιος τὸ μελάνιασμα ἐξαφανίστηκε μὴντηριδῶς καὶ τὰ δάχτυλά μου πήραν τὴν κανονικὴ τους ὄψιν. Ὁ γιατρός τὰ κύτταξε σκεπτικός καὶ ἐγὼ τὸ ἴδιο, μὰ γιὰ διαφορετικὸ λόγο.

☆

Μοῦ φαίνεται πῶς καμμιὰ ἀπ' ὅλες τὶς πολιτισμένες του ἐκδηλώσεις δὲν ταιριάζει τόσο στὸν Λονδρέζο ὅσο ὁ πολιτισμένος τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο ἀντιμετωπίζει τὸ ζήτημα τῆς οὐρᾶς καὶ τίποτα δὲν ξενίζει περισσότερο τὸν Ἀ-

μερικανό επισκέπτη όσο ή ήπια, ευγενική έγκαρτερησι του Λονδρέζου που περιμένει τη σειρά του, τη σειρά του να γεννηθῇ, να πεθάνῃ, να πάρῃ τὴ μερίδα τὸ μουρουνάλαδο γιὰ τὸ παιδί του, νὰ εἰσπράξῃ τὴ σύνταξί του. Ὁ Ἀμερικανὸς τρέμει σύγκορμος μόνο στὸ ἀντίκρουσμα τῆς οὐρᾶς. Πιστεύει πὼς κάτι σοβαρὸ πρέπει νὰ συμβαίνει σὲ ἀνθρώπους ποὺ περιμένουν πέντε ὧρες γιὰ ἓνα τραῖνο, χωρὶς νὰ ξυλοκοπήσουν τοῦλάχιστον ἓναν ἀτυφύλακα. Ὁ Λονδρέζος φαίνεται κάπως χλιαρὸς στὸν Ἀμερικανό, ὅπως τὸ Λονδίνο τοῦ φαίνεται μονότονο στὴν ἀρχή. Μὰ καὶ τὰ δυὸ αὐτὰ πρόχειρα συμπεράσματα εἶναι λανθασμένα.

Ὁ Λονδρέζος κάτω ἀπὸ τοὺς καλοὺς τοῦ τρόπους κρύβει ἓναν περήφανο, γεμάτο πάθος, ρωμαντισμό. Τὴ μισή του ζωὴ τὴν περνάει ἀπειλώνοντας τὸν οὐρανὸ μὲ τὴ γροθιά του. Ἀφιερώνει συνεχῶς τὴ ζωὴ του σὲ ἀπίστευτα ἔργα. Ὁ Λονδρέζος ζῇ εἰρηνικὰ σὲ μιὰ ἀτμόσφαιρα πλημμυρισμένη ἀπὸ τὸ παρελθόν καὶ τὸ μέλλον.

☆

Μὲ πραγματικὴ ἐκπληξί ὁ Ἀμερικανὸς ἀνακαλύπτει πὼς ἡ ἀγγλικὴ ἱστορία εἶναι κάτι πολὺ οἰκεῖο στὸν Λονδρέζο. Οἱ Ἀμερικανοὶ ἔχουν παρὸν καὶ μέλλον. Τὸ παρελθόν τους τὸ θαλασμάωνουν καὶ τὸ φυλᾶνε γιὰ τίς ἐπίσημες ἔθνικες γιορτές. Ἀλλὰ ὁ Ἑρρίκος Η΄ βρίσκεται μέσα στὸ αἷμα τοῦ Λονδρέζου, ὁ Κρόμγουελ εἶναι ἓνα κομμάτι τῆς θεωρίας του γιὰ τὴ ζωὴ, ὁ Οὐέλλινγκτον καὶ ἡ Βικτωρία τοῦ δίνουν ἐλπίδες γιὰ τὸ μέλλον. Οἱ Λονδρέζοι πηγαίνουν τὰ παιδιά τους περὶπατο στὸ Τέμπλ, ὅπου βλέπουν

ἀπὸ τοῦ ἀρχισαν οἱ ἐμφύλιοι Πόλεμοι τῶν Δύο Ρόδων. Ἦταν αὐτοὶ πόλεμοι, μὰ τὸ Λονδίνο ἔζησε. Τὰ παιδάκια ἔτσι σχηματίζουν τὴ γνώμη πὼς ἡ θία δὲν εἶναι ὁ πιὸ καλὺτερος τρόπος γιὰ νὰ λύνωνται τὰ πολιτικὰ ζητήματα καὶ ὅτι τὸ Λονδίνο, ἀφοῦ σώθηκε ἀπὸ τοὺς πολέμους τῶν Δύο Ρόδων, ἀσφαλῶς θὰ θριαμβεύσῃ καὶ σ' ἄλλες δυσάρεστες ὥρες τῆς ἱστορίας του καὶ θὰ ἀντιμετωπίσῃ καὶ τὴν ἑλλειψὶ δολλαρίων καὶ τίς ἀτομικὲς θόμβες. Τοὺς Λονδρέζους ποὺ ἔχισαν τὸν Λοιμό, τὴν Μεγάλῃ Πυρκαϊά, τοὺς σφετερισμοὺς τοῦ Ριχάρδου Γ' καὶ τοὺς βομβαρδισμοὺς τῶν Ναζὶ δὲν μπορεῖ θέβαια νὰ τοὺς τρομάξῃ τὸ δελτίο.

Τὰ λέω αὐτὰ γιὰ τὴ στενὴ καὶ ὀλοζώντανη σχέσι τοῦ Λονδίνου μὲ τὴν πόλιν του καὶ τὴν ἱστορία της, γιὰτὶ οἱ Ἀμερικανοὶ συχνὰ αἰσθάνονται, πὼς βλέποντας τὰ διάφορα ἀξιοθέατα, χάνουν τὸ πραγματικὸ Λονδίνο, πὼς ἐνῶ μελετοῦν τοὺς ὁδηγούς τους, ἡ ζωὴ περνᾷ δίπλα τους γοργή καὶ φευγαλέα. Στὸ Λονδίνο τίποτα δὲν εἶναι περισσότερο πραγματικὸ ἀπὸ τὸν Ἅγιον Παῦλο, ἀπὸ τὸν Πύργο τοῦ Λονδίνου ἢ τὸ Οὐεστμίνστερ. Αὐτὰ ἀποτελοῦν τὰ ὅρια μέσα στὰ ὁποῖα κινεῖται ἡ πραγματικὴ ζωὴ τοῦ Λονδρέζου. Ἄν θέλετε μὲ μιὰ σύντομη ἐπισκεψί σας ν' ἀγγίξετε τὴ ζωὴ τοῦ Λονδίνου πρέπει, χωρὶς ἄλλο, νὰ νοιώσατε τὸ ζωντανὸ καὶ ἀδιάκοπα παρὸν παρελθόν του. Κανένας δὲν θὰ καταλάβῃ τὸ Λονδίνο ἂν δὲν σταθῇ μαζί μὲ μιὰ ομάδα παιδιῶν τοῦ σχολείου, νὰ κυττάξῃ σιωπηλὰ καὶ μὲ δέος τὸν Βασιλιά Ἑρρίκο Η΄, ἐπιβλητικὸ, μυστηριακὸ, ὑπέροχο πάνω στὸ μαρμάρينو ἄλογό του στὸν Λευκὸ Πύργο.

Ο Κ^{ΟΣ} & Η Κ^Α... ΙΠΠΟΚΑΜΠΟΥ

Τῆς
DEENA CLARK

Η φύσι ἀσφαλῶς τὸ «παράκα-
νε» κυριολεκτικὰ τὴν ἡμέρα
τοῦ δημιουργοῦσε τὸν ἱπποκάμ-
πο. Τὸ παράξενο αὐτὸ ζῶο ἔχει
τὸν καμπυλωτὸ τράχηλο καὶ τὸ
κεφάλι ἀτίθασου ἄλογου, τὸν πα-
χουλὸ λαϊμὸ τοῦ περιστεριοῦ, τὴν
οὐρὰ τῆς μαϊμοῦς καὶ τὸ μεταθαλ-
λόμενο χρωματισμὸ τοῦ χαμαι-
λέοντος. Τὰ μάτια του στριφογυ-
ρίζουν ἀνεξάρτητα τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ
ἄλλο, ἔτσι ποὺ τὸ ἓνα μπορεῖ
νὰ ἐξετάξῃ τὴν ἐπιφάνεια τοῦ νε-
ροῦ, ἐνῶ τὸ ἄλλο νὰ βλέπῃ τὸ
βυθό. Καὶ γιὰ ἐπιστέγασμα αὐ-
τῆς τῆς ἐξαιρετικῆς μορφῆς, τὸ

ἀρσενικὸ εἶναι ἐφωδιασμένο μὲ
μιὰ τσέπη σὰν τοῦ καγκουρά,
μέσα στὴν ὁποία γεννᾷται τὰ μι-
κρά του.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ὠνόμασαν
τὸ τερατώδες αὐτὸ ψάρι «ἱππο-
κάμπο», λέξι σύνθετη ἀπὸ τὸ «ἵπ-
πος» καὶ «κάμπη», γιὰ νὰ δεί-
ξουν ἀκριβῶς μὲ τί μοιάζει. Σή-
μερα σὲ ὅλες τίς θερμὲς θάλασ-
σες τοῦ κόσμου βρίσκουμε κάπου
40 διαφορετικὰ εἶδη ἱπποκάμπων
μὲ μῆκος ἀπὸ 2—30 ἑκατοστὰ τοῦ
μέτρου. Μερικὰ ἀπ' αὐτὰ θρί-
σκονται καὶ στὴ Μεσόγειο,

Μαέστρος στο καμουφλάζ

Οι ιππόκαμποι είναι μαέστροι στην τέχνη του καμουφλάζ. Οί περισσότεροι έχουν χρώμα σκούρο, γκρι ή μαυροκόκκινο, αλλά όσοι ζουν στον 'Ινδικό 'Ωκεανό και στη Μεσόγειο έχουν το στήθος χρωματισμένο ρόζ, κίτρινο, μπλε ή άσπρο. Σε ώρα κινδύνου, ο ιππόκαμπος των τροπικών θαλασσών, λαμπερός, με τοπάζινες αναλαμπές γύρω στα περύγιά του, μπορεί να γίνει άμέσως σκουροκάστανος και να χαθεί ανάμεσα στους βράχους.

Μιά αυστραλιανή ποικιλία σέρνει πίσω της γκριζοπράσινες κλωστές. Στην κορυφή του κεφαλιού της είναι φυτρωμένα πορτοκαλλιά κέρατα και γύρω από το μουςούδι της, την κοιλιά της και την ουρά της κυματίζουν νήματα όμοια με ψιλά φύκια. Όσο και να προσέχη κανείς μπορεί να την πάρη για φύκι.

Σωστό φρούριο

Το σώμα του ιππόκαμπου είναι θωρακισμένο μ' ένα θυρεό από σκληρές κοκκάλινες πλάκες, διαφανείς σαν περγαμνές. Η αλύγιστη αυτή πανοπλία τον αναγκάζει να κολυμπά ήρθιος και τον βλέπει κανείς να μετακινείται με μεγάλη αξιοπρέπεια κουνώντας ελαφρά και γρήγορα ένα μικρό περύγιο σαν θεντάλια, κίτρινη στην άκρη, που βρίσκεται στη ράχι του. "Ακαμπτος σαν μπαστούνι, προχωρεί και όπισθοχωρεί, ανεβαίνει και κατεβαίνει μανουβράροντας το περύγιο αυτό με τόση γρηγορόδα, που σχεδόν δεν το βλέπεις. Δυο άλλα διαφανή περύγια από τη μιά και από την άλλη μεριά του κεφαλιού, τον στεφανώνουν με μιά φωτεινή χαίτη και γράφουν, α-

διάκοπα και με τέλειο συγχρονισμό, όχτάρια.

Το σωσίβιο

Ο ιππόκαμπος έχει μέσα στο σώμα του μιά κύστι που του χρησιμεύει για να ίσορροπεί και να επιπλέει στο νερό. Το χειρότερο που μπορεί να του συμβεί είναι να «σκάσει» ή κύστι αυτή. Άρκει μιά μονάχα φυσαλίδα από τον αέρα που είναι κλεισμένος μέσα στην κύστι να ξεφύγει και ο ιππόκαμπος παύει να επιπλέει. Άμέσως θα βουλιάξει. Θα πρέπει τότε να μείνει στο θυθό όπου να καταφέρει να ξαναγεμίσει την κύστι του με αέρα.

Μόνο ζωϊκή τροφή

Ο ιππόκαμπος τρέφεται με διάφορες οργανικές ουσίες που επιπλέουν στο νερό και με μικροσκοπικά ζώα και φυτά. Η "Αντα Λάταμ, από τη Φιλαδέλφεια, ή μόνη γυναίκα στην Άμερική που κατάφερε να αναθρέψει ιπποκάμπους μέσα σε ένυδρείο — γιατί πρέπει να σημειωθεί ότι οι ιππόκαμποι δεν άντεχουν στη σκλαβιά των ένυδρειων — τους τρέφει με πολύ μικρά ψαράκια. Ο ιππόκαμπος θα προτιμούσε να πεθάνη της πείνας παρά να φάη κάτι που δεν θα ήταν ζωντανό και δεν θα κουνιόταν. Ο ίδιος όμως, έτσι καθώς είναι σκληρός και γεμάτος αγκάθια, δεν τρώγεται όχι μόνο από τους ανθρώπους, αλλά ούτε και από τα ψάρια.

Θύμα το άρσενικό

Η αίσθηματική ζωή των ιπποκάμπων είναι το ίδιο παράξενη όπως η εμφάνισί τους. Επί μιά ή δυο ημέρες, οι μέλλοντες, σύζυγοι έκτελούν έναν πολύπλο-

κο χορό, που τον συνοδεύουν με μιά ελαφριά τυμπανοκρουσία, σαν γαμήλιο έμβατήριο. Στριφογυρίζουν ό ένας γύρω στον άλλον σε χαριτωμένους κύκλους και το θηλυκό είναι: εκείνο που «κυνηγάει» το άρσενικό. Τά δυο ζωάκια αγκαλιάζονται και τη στιγμή εκείνη, το θηλυκό ρίχνει μέσα στην... τσέπη του συντρόφου του ένα ή περισσότερα από τ' αυγά του. Τά σφιχταγκαλιάσματα επαναλαμβάνονται πολλές φορές, ώπου ή σύζυγος καταφέρει να γεμίση την τσέπη του συζύγου με 200 ως 600 κεραμιδόχρωμα αυγά, καθένα από τά όποια γονιμοποιείται άκριβώς τη στιγμή που πέφτει στην τσέπη του άρσενικού. Η μητέρα, αφού έκτελέσει τά συζυγικά της καθήκοντα, φεύγει μακριά, χωρίς καμιά σκοτούρα!

Σαράντα - πέντε όλόκληρες μέρες ο πατέρας κλωσάει τ' αυγά μέσα στην τσέπη του, κι' αυτά όλο και μεγαλώνουν. "Υστερα, ένας μικρός ιππόκαμπος, όσο είναι το κεφάλι μιάς καρφίτσας, ξεπροβάλλει από ένα αυγό. Τον ακολουθεί άλλος, κι' άλλος, ώπου όλα τ' αυγά σπάνε κι' αφήνουν έλευθερα τά μικρά, που ό πατέρας τά πετάει έξω από την τσέπη του με μιά σπασμαδική κίνησι, γαντζωμένα τó ένα επάνω στο άλλο σαν μιά μπάλλα ανακατωμένη με φυσαλίδες από αέρα. Ένω ή μπάλ-

λα αυτή πηδάει προς την επιφάνεια, 50 ή 60 από τά μικρά τó σκάνε προς όλες τες κατευθύνσεις. Αυτό επαναλαμβάνεται σε κάθε αναπήδησι της μπάλλας, ώπου όλα σχεδόν τά μικρά φθάνουν στην επιφάνεια.

Κάθε μικρός ιππόκαμπος άποτελεί και ένα πιστό αντίγραφο των γονέων του. Είναι όμως τόσο διαφανής που μπορεί κανείς να δει την καρδιά του να χτυπά. Ο χρωματισμός του δέρματος φανερώνεται άργότερα.

Οι ιππόκαμποι είναι αντιπαθητικοί στον άνθρωπο άπ' όταν τούς γνώρισε. Πριν από δυο χιλιάδες χρόνια, οι άρχαίοι Άθηναίοι τούς θεωρούσαν για κακοποιά πνεύματα. Μουσκέμενοι στο ξύδι έδιναν, όπως λένε, ένα δραστικό δηλητήριο, ενώ ή στάχτη τους διαλυμένη σε ξύδι και μέλι ή ανακατωμένη με πίσσα ήταν έξαιρετικό αντίδοτο για άλλα δηλητήρια. Ο Ρωμαίος συγγραφέας Πλίνιος ό Νεώτερος τó συνιστά για τή θεραπεία των παραισθήσεων και των δερματικών έρεθισμών, για τή φαλάκρα και τó δάγκωμα λυσσασμένων σκύλων.

Ακόμα και σήμερα, στα κινέζικα φαρμακεία της Νέας Υόρκης ή τού Άγίου Φραγκίσκου, σάς βεβαιώνουν ότι ή σκόνη τού ιππόκαμπου είναι τó φάρμακο για τά άφροδίσια νοσήματα, που έχει τή μεγαλύτερη κατανάλωσι!

— Φεύγω και δεν πρόκειται να ξαναπατήσω στο σπίτι σας, είτε άγανακτησμένη μιά προσκεκλημένη στον οικοδεσπότη. Η γυναίκα σας με πρόσβαλε βαρύτατα.

— "Ω, κυρία μου. Κάποια παρεξήγησις θα συμβαίνει. Τι σάς είπε;

— Είπε πως ήμουν γυναίκα τού δρόμου.

— Μη σάς κάτ' εντύπωσι, είπε ό οικοδεσπότης. "Ετσι τó συνθίζει. Εγώ έχω τριάντα χρόνια που έφυγα από τó στρατό και έννοει να με φωνάζει συνταγματάρχης.

Μια φορά ένας Εύζωνας της 'Ανακτορικής Φρουράς, έφωδιασμένος με ένα γύψινο αυγό, θαμμένο με επιδειξιότητα, έσπασε στη σειρά πέντε αυγά του Βασιλέως Γεωργίου Α'. 'Ο Γεώργιος σάσισε, πείσμως :

— Για δός μου να ιδώ το αυγό σου! είπε στον Εύζωνα.

Τό πήρε ο Βασιλεύς, τό χτύπησε έλληνοπρεπέστατα στα δόντια του και τότε κατάλαβε τί του είχε σκαρώσει ο πονηρός Εύζωνας. Μά χωρίς να θυμώσει, γυρίζει και λέει στον Εύζωνα :

— "Αμ, παλληκάρι μου! Μονάχα με τό κεφάλι σου αν σουγκρίσεις, θα σπάσης τέτοιο αυγό!

Μωσής Κωνσταντίνης

☆

Μου έλεγε ή γιαγιά μου ότι στον τόπο μας ζούσε ένας Πασάς, που για να περάση την ώρα του, έλο έβαζε έρωτήσεις και προβλήματα στους γύρω του. Μιά μέρα τούς είπε ότι θα δώση δέκα χρυσές λίρες σε όποιον πη ένα σπουδαίο ψέμα. Τό βραβείο τό κέρδισε ένας Στερεοελλαδίτης, που του είπε :

— Πασά μου, όταν ξαναπέρασα, πάνε χρόνια, από τούτα δώ τα λημέρια, δάνεισα στον πατέρα σου, τον συχωρεμένο, δέκα χρυσές λίρες... "Αν με πιστεύεις, δώσες πίσω. "Αλλιώς, τέτοιο σπουδαίο ψέμα, δεν αξίζει τό βραβείο;

Ε. Μπαρμπαντινίδης

☆

Κάποτε ένας συνταγματάρχης προβιβάστηκε σε υποστράτηγο. Για να γλεντήσει λοιπόν την προαγωγή παρέθεσε σε όλο τό σύνταγμα πολυτέστατο γεύμα. Πρίν αρχίσουν να τρώνε,

ο συνταγματάρχης σηκώθηκε και είπε στους στρατιώτες του :

— Έμπρός, παιδιά! Έπιτεθήτε κατά του γεύματος, ως να έπρόκειτο περί έχθρών!

Αργότερα, όμως, όταν τελείωσε τό γεύμα, έπήρε τό μάτι του ένα από τούς καλεσμένους αξιωματικούς που κρατούσε υπό μάλης μια ολόκληρη μπουκάλια. Πρίν προφθάσει όμως να κάνη καμμία παρατήρησι, ο αξιωματικός δείχνοντας την μπουκάλια, είπε ψύχραιμα :

— Έγώ, στρατηγέ μου, έπιασα και αίχμαλτο...

Παύλος Γ. Δανιηλίδης

☆

Σε μια πόλι της Θεσσαλίας, ένας Γερμανός είχε χάσει ένα σκυλάκι. "Αρχισε λοιπόν να γυρίζει στους δρόμους, ρωτώντας μήπως τό είδε κανείς. "Όταν, σ' ένα δρόμο συνάντησε και μια γριούλα, που μέσα της ζούσε ή 'Ελλάδα, και την ρώτησε εάν είδε πουθενά τό σκυλί του :

— "Ιντατε σκυλί; Για, όντερ Νίξ; Ναι ή όχι;...

Και ή γριούλα άκούστηκε να του λέη πονηρά :

— Π - Νίξ, παιδάκι μου, Π - Νίξου!

Α. Ε.

☆

Πολλές φορές, σε ώρες κεφιοϋ, φωνάσαμε : «'Ας πάει και τό παλιάμπελο», και άς μην είχαμε ούτε ρίζα. Νά ή ιστορία του :

Στά πρώτα βήματα του Θεάτρου μας δεν τολμούσε να έμφανισθή γυναίκα στη σκηνή. "Ετσι τούς γυναικείους ρόλους τούς έπαίζαν άντρες. Και όταν κάποτε ήρθε στην 'Αθήνα ένας Ιταλί-

κός θιάσος, του οποίου ή πρωταγωνίστρια ήταν θηλυκού γένους, ξετρελλάθηκαν νέοι και γέροι και κάθε βράδυ γέμιζε τό θέατρο άσφυκτικά. "Ανάμεσα στους θεατές ήταν και ο αγωνιστής Δούκας, που θυσίασε ολόκληρη την παρουσία του για δώρα στην πρωταγωνίστρια.

"Ενα βράδυ, που ή ήθοποιός αυτή έπέδειξε υπέρ την έπιγονάτιδα γυμνάς τας κνήμας της, ήγέρθη ο γέρο - Δούκας και έβροντοφώνασε :

— Πατριώται! ζήτω τό Ιταλικό! Στο διάβολο άς πάει και τό παλιάμπελο!

Και ήταν τό στερνό λείψανο της παρουσίας του που τό τρύγησε και αυτό, μέχρι της τελευταίας του ρίζας, ή πρωταγωνίστρια.

Κυβέλη Α. Κωστέα

☆

Ο"Θω, έπέρασε κάποτε από ένα χωριουδάκι φτωχό, όπου τον υποδέχεται ο Πρόεδρος της Κοινότητας με Αψίδες και άσυνήθη πολυτέλεια, και ο Βασιλεύς ρωτά :

— Γιατί τόσα έξοδα;

— Ο δέ Πρόεδρος του άπαντά :

— Βασιλιά μου! Έκάναμε ό,τι χρειαζοτούσαμε, αλλά... χρειαζοϋμε και ό,τι έκάμαμε.

Μωσής Κωνσταντίνης

☆

Είναι γνωστή ή έλευθεροστομία του παλαιού Ιατροϋ των Πατρών Κορύλλου. Κάποτε έπισκέφη γωστον πλούσιον της πόλεως, παρομιώδη φιλάργυρον :

— Κύρ - Χαράλαμπε, του είπε, να φέρης εδώ κανένα λεπτό να μοιράσου με μεθαύριο στους πτωχούς που έρχε-

ται Πάσχα. "Οχι ένα φράγκο, σαν τις άλλες φορές. "Έχεις έλόγου σου πέντε τετράγωνα σπίτια.

— Ναι, έχω, κύρ - Χρήστο, του άπήντησε, αλλά για να τάχω αυτά τα σπίτια, έτρωγα και τρώγω ψωμοτύρι...

— Ο Κορύλλος έθύμωσε κι έτοιμάσθηκε να φύγη. Μόνο πρίν φθάσει στην πόρτα, του φώναξε :

— 'Αμ, και τό ψωμοτύρι είναι πολυτέλεια, κύρ - Χαράλαμπακη μου! Τά μολάρια τρώνε μονάχα σανό!

Β. Θ.

☆

Καθώς ή πολύ παχιά κυρία προχωρούσε στο λεωφορείο, ένας νεαρός είπε με δυνατή φωνή στον πλαινό του :

— 'Ραία, τώρα μπαίνουν και ή ποτόταμοι μέσα στ' αυτόκίνητα...

— Η κυρία όμως τότε γύρισε και του είπε ψυχρά :

— Πολύ έγωιστής είσθε. Μόνο γαϊδούρια θέλετε να πηγαίνουν με τα λεωφορεία;...

Α. Π. Π.

☆

Μια σοβαρή κυρία λέει στην υπηρετριά της :

— Μαρία, κάνε γρήγορα, γιατί θα είναι ενιάμιση τώρα.

— "Οχι, κυρία, είναι δεν είναι έννεα.

Σε λίγη ώρα ή Μαρία λέει στην κυρία της :

— Κυρία, τώρα είναι ενιάμιση.

— Πώς τό ξέρεις, Μαρία; της λέει ή κυρία της.

— Από τό ραδιόφωνο, κυρία. Τώρα λέει την ώρα των Βαπτισμένων.

(Έννοούσε την ώρα των Ναυτιλλομένων).

Α. Ν. Κ.

ΟΙ ΤΥΡΑΝΝΟΙ ΠΕΦΤΟΥΝ

Του
ALLAN NEVINS

Στὰ 1934, ὁ Γιάν Σμάτς, ὁ στρατηγὸς τῶν Μπόερς, ποὺ ἔγινε πρωθυπουργὸς τῆς Νοτίου Ἀφρικής, μίλησε στὸ Πανεπιστήμιο Ἀγίου Ἀνδρέα τῆς Σκωτίας, περὶ ἐλευθερίας. Μιλώντας γιὰ τὸν Χίτλερ, τὸν Μουσσολίνι καὶ τὸν Στάλιν, ποὺ ὅλοι τους βρίσκονταν τότε στὸν κολοφῶνα τῆς δόξας τους, εἶπε ὅτι οἱ ἄνθρωποι εἶχαν κάθε λόγο νὰ θλῖβωνται γιὰ τὴν κατάστασι. Ἡ ἐλευθερία ποτὲ δὲν ἦταν τόσο ἀδύνατη στὴν Εὐρώπῃ καὶ ἡ τυραννία δὲν εἶχε ἀπλώσει τὴν ἀρπάγη τῆς σὲ τόσο μεγάλο μέρος τῆς γῆραιας ἡπείρου. «Ἀλλὰ, εἶπεν ὁ Σμάτς, ἡ ἐλευθερία εἶναι ἡ πιὸ δυνατὴ λαχτάρᾳ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἀρνησι στὸν ἄνθρωπο τῶν στοιχειω-

δῶν του δικαιωμάτων θὰ ὀδηγήσῃ κάποτε στὴν ἐξέγερσι».

Κι' εἶχε δίκιο. Μέσα σὲ δέκα χρόνια οἱ δικτατορίες τοῦ Χίτλερ καὶ τοῦ Μουσσολίνι ἦταν νεκρές.

Σήμερα ὁ ρωσικὸς λαὸς εἶναι ἀλυσοδεμένος. Τὸ σῶμα του ἐλέγχεται ἀπὸ τὰ ὅπλα τῆς δικτατορίας καὶ τὸ πνεῦμα του ναρκώνεται ἀπὸ τὴν προπαγάνδα τῆς. Δὲν θὰ μείνῃ ὅμως γιὰ πάντα στὴν κατάστασι αὐτή. Ὁ σοβιετικὸς δεσποτισμὸς μπορεῖ νὰ εἶναι ὁ ἰσχυρότερος ποὺ γνῶρiscen ἡ ἀνθρώπινη ἱστορία· ὡστόσο ἡ μοῖρα του εἶναι προδικασμένη. Ἡ ἱστορία διδάσκει ὅτι κάθε τέτοιο σύστημα, ποὺ συγκεντρώνει τὴ στρατιωτικὴ, πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ δύναμι στὰ χέρια μιᾶς δε-

σποτικῆς ὀλιγαρχίας, ὀφείλει νὰ ὑποστῇ —ὄχι σὲ μεγάλο χρονικὸ διάστημα— μιὰ ριζικὴ μεταμόρφωσι. Εἶναι τόσο ἀσταθές, ὅσο μιὰ ἀναποδογυρισμένη πυραμίδα. Ἡ σοβιετικὴ δικτατορία δὲν ἐπιτρέψῃ μιὰ σταθερὴ καὶ ἀνάιμακτη ἐξέλιξι, ἡ Ρωσία θὰ ὑποστῇ, ὅτι ἐπροφῆτευσεν ὁ Σμάτς — «τὴν καταστροφή».

Ἡ σοβιετικὴ τυραννία ὀνειρεῖται νὰ ὑποτάξῃ στὸν κομμουνισμό ὅλη τὴν ὑδρόγειο. Ἀλλὰ ἡ ἱστορία διδάσκει ὅτι καμμιά κυβέρνησις δὲν μπόρεσε νὰ ὑποτάξῃ ὁλόκληρὴν τὴν Εὐρώπῃ — καὶ πολὺ λιγώτερο ὁλόκληρο τὸν κόσμον. Κάθε δύναμι ποὺ τὸ ἐπεχείρησε αὐτό, καταστράφηκε πάνω στὴν προσπάθειά της. Στὰ 1544 ὁ Κάρολος ὁ Ε' φαινόταν νὰ ἐξῇ τὴν Εὐρώπῃ καὶ τὴν Ἰσπανικὴν Ἀμερικὴν στὰ πόδια του. Ὡστόσο, στὰ 1556, ἀποκαωμένος ἀπὸ τὴν ἀποτυχίαν του, παραιτήθηκε ἀπὸ τὸν θρόνον. Τὸ μωσαϊκὸ ποὺ ἀποτελοῦσε τὴν αὐτοκρατορία του δὲ μπορούσε νὰ κρατήσῃ τὴ συνοχή του.

Ὁ Λουδοβίκος ὁ 14ος θέλησε κι' αὐτὸς νὰ ὑποτάξῃ τὴν Εὐρώπῃ. Ἐπεξέτεινε τὴν γαλλικὴν κτῆσις κατὰ μῆκος τοῦ Ρήνου, καταλαμβάνοντας τὸ Στρασβούργο. Ἀπέσπασε ἕνα τμήμα ἀπὸ τὴ Φλάνδρα, ἔθεσε τὴν Ἰσπανία καὶ τὸν μεγαλύτερον μέρος τῆς Ἰταλίας ὑπὸ τὴν ἐπιτροπὴν του. Τὸ ἡρωικὸ Ὀλλανδικὸ ἔθνος ὅμως μὲ τὸν Γουλιέλμο Γ' τὸν ἔφερε σὲ ἀμνηχανία. Ὅταν ὁ Μάλμπορω μῆκε στὴ μάχη, ὁ Λουδοβίκος 14ος ὑπέστη σειρὰ ἀπὸ ἥττες, ποὺ ἀφῆκαν τὴ Γαλλία τελειῶς ἐξαντλημένη.

Ὁ Ναπολεὼν καὶ ὁ Χίτλερ ἔδειξαν κάποια μεγαλοφυΐα — ὁσοδῆποτε διεστραμμένοι καὶ ἂν ἦταν — τὴν ὁποία δὲν διέθεταν οἱ προη-

γούμενοι. Ἀλλὰ κι' αὐτοί, ὅπως ὁ Κάρολος 5ος καὶ ὁ Λουδοβίκος 14ος, ξεγελάστηκαν ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν τους. Ἄς πάρουμε γιὰ παράδειγμα τὸν Ναπολέοντα. Ἐπειδὴ εἶχε κατακτήσει ἕνα μέρος τῆς Εὐρώπης, πίστεψε πὼς θὰ τὴν κατακτοῦσε ὁλόκληρη. Περιφρονώντας τὴν συμβουλὴν ὅλων σχεδὸν τῶν ὑπουργῶν του, ἀποφάσισε νὰ ἀνατρέψῃ τοὺς Ρωμαίους. Ἐξέπλυνε μιὰ στρατιά ἀπὸ μισὸ ἑκατομμύριο ἄνδρες στὸ κράτος τῶν Τσάρων — καὶ στὴν καταστροφὴ. Ὁλος ὁ κόσμος ἔρει σήμερα ὅτι οἱ ἐπιτυχίες τοῦ Χίτλερ τὸν μέθυσαν τόσο πολὺ, ὥστε ἀποφάσισε νὰ προχωρήσῃ πάρα πολὺ· διακινδύνευσε πολλὰ καὶ ἔχασε τὰ πάντα.

Ὅπως γράφει ὁ Σάμνερ Οὐέλς, ὁ Στάλιν εἶπε στὸν Ἀντονου Ἦντεν ὅτι δὲν θὰ ἔπεφτε στὸ λάθος τοῦ Χίτλερ. «Ἐγὼ δὲν θὰ προχωρήσω τόσο πολὺ». Τὸ ζήτημα ὅμως εἶναι ἂν μπορῇ νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸν πειρασμό. Εἶναι δύσκολο γιὰ τοὺς ἀρχηγούς τοῦ Πολίτ Μπυρῶ νὰ σταματήσουν. Ὅλοι τοὺς εἶναι φιλόδοξοι καὶ ὁ ἕνας φοβάται τὸν ἄλλον.

Ἀκόμη ἡ σοβιετικὴ δικτατορία ἀντιμετωπίζει ἕνα θλιβερό διλήμμα. Ἄν διατηρήσῃ τὴν ἐπιθετικὴν πολιτικὴν, διατρέχει τὸν κίνδυνον τοῦ πολέμου — καὶ τῆς καταστροφῆς. Ἄν ἔρῃ σὲ συμφωνία μὲ τὴ Δύσι, δὲ θὰ ὑπάρχῃ καμμιά δικαιολογία γιὰ τὸν τεράστιον στρατὸν της, γιὰ τὸ ἑκατομμύριον καὶ πλέον τῶν ὁργάνων τῆς μυστικῆς τῆς ἀστυνομίας, γιὰ τὰ στρατόπεδα συγκεντρώσεως καὶ γιὰ τὸν ὑπόλοιπον μηχανισμό τοῦ τρόμου, πάνω στὸν ὁποῖο στηρίζεται.

Καμμιά χώρα δὲν κατάρθωσε νὰ διατηρήσῃ σὲ μόνιμη ὑποταγὴ μιάν ἀλυσίδα δορυφώρων χωρῶν.

Ἡ σοβιετική δικτατορία προσπαθεῖ νὰ ἐξαλείψῃ τὸ ἐθνικὸ αἰσθημα σὲ ὅλες τὶς γειτονικὲς τῆς χώρες. Ἡ κατάστασι στὶς χώρες τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, πού ἔχουν μεταβληθῇ σὲ σοβιετικὲς σατραπείες, ὁσοδήποτε μεταμφιεσμένη, εἶναι στὴν οὐσία τῆς ἐπαναστατικῆς καὶ δὲ θ' ἀργήσῃ νὰ ἐκδηλωθῇ. Στὸν 18ον αἰῶνα τὸ ζωντανὸ σῶμα τῆς Πολωνίας τεμαχίσθηκε γιὰ νὰ μοιρασθῇ ἀνάμεσα στὴ Ρωσία, τὴν Αὐστρία καὶ τὴν Πρωσσία· ἀλλὰ ἡ πολωνικὴ ψυχὴ δὲν ἔσθῃσε. Τόσο ἀκμαῖο ἦταν τὸ ἐθνικὸ φρόνημα, ὥστε ὅταν ἄρχισεν ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος, τόσο ἡ Ρωσία, ὅσο καὶ οἱ Κεντρικὲς Δυνάμεις ἀναγκάσθηκαν νὰ υποσχεθοῦν ὅτι ἡ ἐνότης καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς Πολωνίας θὰ ἀποκαθίσταντο. Ὅταν ἔληξεν ὁ πόλεμος, ἡ Πολωνία ἀναγεννήθηκε μὲ τὸν Παντερέφσκυ καὶ τὸν Πίλσουςδσκυ.

Στὴν Εὐρώπῃ ἡ ἱστορία ἐπαναλαμβάνεται κάθε τόσο. Ἐνὰ κύμα ἀντιδράσεως σαρώνει τὴν ἡπειρό· κάποια μεγάλη δύναμις ρίχνει τοὺς στρατοὺς τῆς σὲ μικρότερες χώρες, πετάει τοὺς σκλάβους τῆς στὸ κάτεργο καὶ διπλομανταλώνει τὶς πόρτες. Ἀρχίζει τότε ἕνας μακρὸς ἀγῶνας καὶ νὰ! ὁ δέσμιος τελικὰ ἀπελευθερώνεται.

Ἀπὸ τίς πιὸ ἔνδοξες στιγμὲς τῆς εὐρωπαϊκῆς ἱστορίας εἶναι ἐκεῖνες πού εἶδαν τοὺς Ὁλλανδοὺς «ἐπαῖτες» νὰ ἐξεγείρονται κατὰ τῆς παντοδύναμης Ἰσπανίας· τὸν Κορσοῦτς νὰ ἐπικαλῆται τὸν πολιτισμένο κόσμο ὑπὲρ τῆς Οὐγγαρίας· τὸν Γαριβάλδη νὰ ὀδηγῇ τὴν Ἰταλική του λεγεῶνα καὶ τοὺς Τσέχους νὰ φέρουν ἀπὸ τὸ Πίτσιμπουργκ τὸν ἐθνικὸ Συναγματικὸ τοὺς Χάρτη. Ἡ Ἀνατο-

λικὴ Εὐρώπῃ ἀσφαλῶς θὰ ἰδῇ αὐτὲς τὶς σκηνές νὰ ἐπαναλαμβάνονται.

Πραγματικὰ, ἀποδείξεις γιὰ τὰ μυστικὰ ἀντισοβιετικὰ κινήματα φθάνουν συνεχῶς στὴ Δύσι.

Οὐγγαρία

Ἡ «Νέα Ἐφημερὶς τῆς Ζυρίχης» ἀποκαλύπτει ὅτι ἡ Οὐγγαρία ἐξαναγκάσθηκε νὰ υποβάλῃ στοὺς Ρώσους ἕνα Πενταετὲς Σχέδιο γιὰ τὴν αὐξήσει τῆς παραγωγῆς τῆς θραεῖας βιομηχανίας τῆς κατὰ 280% καὶ τῆς ἐλαφρᾶς κατὰ 150% πάνω ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο τοῦ 1949. Τὸ σχέδιο ἦταν μέρος τῆς προσπάθειας τοῦ Κρεμλίνου νὰ φορτώσῃ τὰ θάρη τῶν ἐξοπλισμῶν στὴ ράχη τῶν ὑποδούλων του. Οἱ ἐντόπιοι κομμουνιστὰὶ μεμφιμοιοῦν γιὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀναστάτωση, γιὰ τὴν ἀποστράγγισι τῶν φυσικῶν πόρων τῆς χώρας καὶ γιὰ τὶς μυρμηκιᾶς τῶν Ρώσων ἐπιθεωρητῶν, μηχανικῶν καὶ πολιτικῶν «ἐμπειρογνομόνων» πού εἶναι πανταχοῦ παρόντες.

Πρακτικῶς ὅλη ἡ οὐγγρική βιομηχανία ἔχει ἐθνικοποιηθῇ, ὅπως ἔχουν ἐθνικοποιηθῇ τὰ 97% τῆς λιανικῆς πωλήσεως. Ἔτσι χιλιάδες ἐργατικά χέρια θὰ μπορέσουν νὰ χρησιμοποιηθοῦν στὴ θραεῖα βιομηχανία. Οἱ ἐργάτες αὐτοὶ δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ὀργανώνωνται σὲ σωματεῖα. Πληρώνονται κατ' ἀποκοπὴ καὶ δὲν μποροῦν ν' ἀλλάξουν δουλειὰ χωρὶς νὰ τοὺς δοθῇ ἐιδικὴ ἄδεια. Ἐνὰ κίνημα ἀντιστάσεως ἔχουν φωντῶσει ἀνάμεσα στοὺς ἐργάτες πού κατηγοροῦνται ὅτι συνωμοτοῦν γιὰ νὰ πετύχουν αὐξήσει τῶν μισθῶν καὶ ἐλάττωσι τῶν ὥρων ἐργασίας, ὅτι κρύβουν τρό-

φιμα καὶ σαμποτάρουν τὴ σοσιαλιστικὴ ἀμύλλα.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς Οὐγγρους ἀγρότες, αὐτοὶ εἶναι θύματα μιᾶς ἀναγκαστικῆς κολλεκτιβοποιήσεως τῆς γεωργίας. Ἡ πολιτικὴ αὐτὴ, πού τὴν ὑπαγόρευσε τὸ Κρεμλίνο, εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴ συνθησισμένη ἔλλειψι τροφίμων. Σ' αὐτὴν τὴν ἄλλοτε πλούσια γεωργικὴ χώρα τὰ τρόφιμα μοιράστηκαν μὲ τὸ δελτίο, παρ' ὅλο μάλιστα πού ἡ σοδεῖα ἦταν καλὴ.

Πολωνία

Στὴν Πολωνία οἱ ἐργάτες ἐξαναγκάσθηκαν νὰ μποῦν σὲ συνδικάτα ἐλεγχόμενα ἀπὸ τὸ Πολιτ Μπυρῶ. Οἱ ἐργατικοὶ ἡγέτες πού ὑπεράσπιζαν τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴ θελτίωσι τῶν συνθηκῶν τῆς δουλειᾶς, ξεκαθαρίσθηκαν ἀμείλικτα· μερικοὶ ἐκτελέσθηκαν, ἄλλοι πέθαναν σὲ ρωσισθηκαν, ἄλλοι πέθαναν σὲ ρωσισθηκαν, ἄλλοι πέθαναν σὲ ρωσισθηκαν. Ἡ Πολωνία θρήκε τὸν πρῶτο της Σταχάνωφ — τὸν ἀνθρακωρύχο πού ἐβγάξε ἐξαπλάσιο κάρβουνο ἀπὸ τοὺς συνάδελφους του — στὸ πρόσωπο ἐνὸς νεαροῦ ἐργάτη, τοῦ Πατρόφσκυ. Αὐτὸς εἰσέπραξε τὰ ἄγρια χειροκροτήματα τῶν κομμουνιστῶν ἡγετῶν — καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγο πέθανε ἀπὸ ὑπερκόπωσι.

Τὰ δορυφόρα κράτη ἐξαναγκάζονται νὰ στέλνουν τὰ καλύτερα προϊόντα τους στὴ Ρωσία. Στὴν Πολωνία ὁ λαὸς λέει: «Ἡ Πολωνία ἐξάγει κάρβουνο στὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση, γιὰ νὰ μπορῇ ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση νὰ εἰσάγῃ τὴν πολωνικὴ ζάχαρι».

Στὴν Ἀνατολικὴ Γερμανία τὸ βιοτικὸ ἐπίπεδο κέφτει συστηματικὰ, ὥσπου νὰ φθάσῃ τὸ ρωσικόν.

Τὸ ξήλωμα τῶν ἐργοστασίων ἀπὸ τοὺς Ρώσους καὶ οἱ ἐπανορθώσεις πρὸς τὰ Σοβιετ ἀπογύ-

μνωσαν τὴ χώρα. Ἀλλὰ τὸ φρικτότερο ἀπ' ὅλα — κάτι πού ἰσχύει γιὰ ὅλους τοὺς δορυφόρους — εἶναι ὁ φόβος τῆς συλλήψεως καὶ τῶν στρατοπέδων συγκεντρώσεως.

Σερβία

Εἶναι ποτὲ δυνατό νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ κατάστασι αὐτὴ χωρὶς ἐπανάστασι; Ὁ στρατάρχης Τίτο διέκοψε τὶς σχέσεις του μὲ τὴ σοβιετικὴ δικτατορία, γιατί ἡ Ρωσία ἀπομυζοῦσε θανάσιμα τὴ γιουγκοσλαβικὴ οἰκονομία. Ὁ Τίτο ἦταν κι' αὐτὸς κομμουνιστής, ἀλλὰ προτίμησε νὰ ἔρθῃ σὲ ρῆξι μὲ τὸν Στάλιν παρὰ νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ ἐκμεταλλεύεται καὶ τὴ χώρα του ὅπως τὴν Πολωνία, τὴν Οὐγγαρία καὶ τὴ Βουλγαρία. Ὁ Τίτο θὰ θρῇ μμητὰς καὶ διαδόχους ἀνάμεσα στοὺς Τσέχους, πού δὲν ξεχνοῦν τὸν Μάξαρυκ, καὶ στοὺς Πολωνοὺς, πού θυμοῦνται τὸν Κοσιούσκο καὶ τὸν Παντερέφσκυ. Θὰ ἔρθῃ ἡ ἡμέρα ὅπου ὁ παραπλανημένος ρωσικὸς λαὸς θ' ἀντιληφθῇ ὅτι δὲν συμφέρει νὰ κρατᾷ κανεὶς ὑποδουλωμένους τόσοις δυστυχισμένους λαούς.

★

Κανένας δικτάτωρ δὲν κατάρθωσε ὡς τώρα νὰ ἐμποδίσῃ ἰδέες ἀπὸ ἄλλες χώρες νὰ μποῦνε στὴ δική του. Καὶ μιὰ γενικὴ ἰδέα ὅτι καλύτερες συνθήκες ζωῆς ἐπικρατοῦν στὴ Δύσι, ὅτι μπορεῖ κανεὶς ἐλεύθερα νὰ κινῆται, νὰ μιλάῃ καὶ νὰ διαλέγῃ τὴ δουλειὰ του, θὰ γκρέμιζε τὴ σοβιετικὴ δικτατορία. Γι' αὐτὸ ἡ μανιώδης ἐπιμονὴ τῶν Ρώσων νὰ κάμουν ἀδιαπέραστο τὸ Σιδηροὺν Παραπέτασμα, ὡστόσο ἡ ἱστορία διδάσκει πὼς τὰ σιδερένια παραπέτασματα ἔχουν πάντοτε ρω-

γμές καὶ τρύπες ἀπὸ τῆ σκουριά.

Αἰῶνες τώρα οἱ δικτάτορες ἐξορίζουν, θανατώνουν, λογοκρίνουν, καίνε βιβλία, ἐλέγχουν τὰ σχολεῖα καὶ χρησιμοποιοῦν τὴ συστηματικὴ ψευδολογία τῆς προπαγάνδας — ἀλλὰ πάντοτε τοῦ κακοῦ.

Δίχως ἄλλο τὸ Πολιτ Μπυρῶ ἔδωσε καινούργια τελειότητα στὴν προπαγανδιστικὴ καθοδήγησι. Δίχως ἄλλο ἔχει διαπλάσει ὅπως ἤθελε τὸ μυαλὸ ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ ἦταν παιδιὰ.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἀντιδυτικὴ προπαγάνδα τοῦ Πολιτ Μπυρῶ θὰ ἔχη, ἀναπόφευκτα, ἀντίθετο ἀποτέλεσμα ἀπὸ κείνο ποὺ περιμένουν. Τὸ Κρεμλίνο παρουσίασε στὸ ρωσικὸ λαὸ τὴν κινηματογραφικὴ ταινία «Τὰ Σταφύλια τῆς Ὀργῆς», γιὰ νὰ τοῦ δείξῃ τὴ φρίκη τῆς ἀμερικανικῆς ζωῆς. Ἀλλὰ οἱ Ρῶσοι χωρικοὶ εἶδαν μὲ κατὰπληξι ὅτι τὴν Ἀμερικὴ καὶ οἱ πῶο φτωχοὶ φοροῦν παπούτσια, ὅτι ὁ κάθε χωριάτης ἔχει ἕνα αὐτοκίνητο ἢ ἕνα καμιόνι καὶ ὅτι οἱ δυσαρρεστημένες οἰκογένειες ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ πᾶνε ὅπου τοὺς ἀρέσει γιὰ νὰ καλυτερέψουν τὴ ζωὴ τους.

Ὅπως ἡ σοβιετικὴ δικτατορία δὲν μπόρεσε νὰ ἐμποδίσῃ τὴ Δύσι νὰ μάθῃ πολλὰ πράγματα γιὰ τὸ τί γίνεται μέσα στὴ Ρωσία, ἔτσι δὲν κατορθώνει καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν ρωσικὸ λαὸ νὰ μάθῃ πολλὰ πράγματα γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὶς ιδέες τοῦ δυτικοῦ κόσμου. Ἡ ρωσικὴ ἐπιστὴμὴ ὀφείλει νὰ κρατῇ ἕνα παράθυρο ἀνοιχτὸ πρὸς τὴν παγκόσμια ἐπιστὴμὴ, γιὰτὶ ἀλλοιῶς θ' ἀποτελεματωθῇ.

Ἀν ἡ ἱστορία ἀποδεικνύει κάτι, τοῦτο εἶναι ὅτι κανένα καθεστὼς δὲν μπορεῖ νὰ ζήσῃ πολὺ

ἂν δὲν ἔχῃ τὴ δύναμι τῆς αὐτοκριτικῆς καὶ τῆς αὐτομεταρρυθμίσεως. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἀκριβῶς ἐκεῖνο ποὺ λείπει ἀπὸ τὸν σταλινισμό.

Γιὰ ἕνα διάστημα ἡ δικτατορία φαίνεται πανίσχυρη. Διαθέτει τυχὴν δράσεως, πειθαρχία, ἐνεργητικότητα καὶ ἕνα ἀδιάσπαστο κύκλο φανατικῶν ὑποστηρικτῶν. Πάντοτε ὅμως στὸ τέλος ἀποδενύεται ἀνεπαρκῆς. Ποῦ ὀφείλεται, λ.χ., τὸ ὅτι ἡ δικτατορία καταφεύγει πάντα σὲ ἕνα αὐθαίρετο σύστημα δικαιοσύνης — ἢ μάλλον ἀδικίας; Μιὰ ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ πείσῃ τὴν κοινὴ γνώμη, καταφεύγει στὴ βία. Ἀφοῦ δὲν μπορεῖ νὰ στηριχθῇ στὶς θεμελιώδεις ἀρχές τῆς δικαιοσύνης, καταφεύγει στὶς φυλακές, στὰ στρατόπεδα τῆς Σιβηρίας, ἢ στοὺς τουφεκισμούς.

Ἀς πάρουμε τὸ ζωτικὸ θέμα τῆς φορολογίας. Ἡ Σοβιετικὴ ἔνωσις ἐκάλυψε τελευταία τὸ μεγαλύτερο δάνειο τῆς ἱστορίας τῆς. Γιὰ τὸ δάνειο αὐτὸ δὲν πλήρωσε τόκους, ἀλλὰ δῶρα μὲ τὴ μορφή λαχείων. Ἔτσι, ἄλλοι πήραν τεράστια ποσὰ κι' ἄλλοι τίποτε. Κανείς σοβαρὸς οικονομολόγος ὅλου τοῦ κόσμου, ἀκόμα καὶ σ' αὐτὴ τὴ Ρωσία, δὲν θὰ ἔκρινε τὴ μέθοδο αὐτὴ οὔτε δίκαιη, οὔτε λογικὴ. Ἀποθαρρύνει τὴν ἀποταμίευσιν, διανέμει αὐθαίρετα τὰ κέρδη καὶ μπάζει τὸν παράγοντα τῆς τύχης σ' ἕνα τομέα τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ποὺ δὲν πρέπει. Εἶναι κι' αὐτὸ μιὰ ὁμολογία ὅτι ἡ δικτατορία δὲν εἶναι σὲ θέσι νὰ ἐφαρμόσῃ ἕνα λογικὸ σύστημα ἐξυπηρητῆσεως τῶν δανείων τῆς.

Τὰ ἐλαττώματα τῆς δικτατορίας αὐξάνουν ἀναπόφευκτα γιὰ τὸν ἀπλὸ λόγο ὅτι μιὰ δικτατορία δὲν ἔχει τὴ δύναμι νὰ διορ-

θώσῃ τὸν ἑαυτὸ τῆς. Στὴ σοβιετικὴ Ρωσία ἐνθαρρύνονται οἱ μικροεπικρίσεις, γιὰτὶ ἀποσποῦν τὴν προσοχὴ τῶν μαζῶν ἀπὸ τὰ μεγάλα τοὺς προβλήματα. Ὁποῖος ὅμως τολμῇ νὰ ἐπικρίνῃ μιὰ σπουδαία ἀπόφασις ἢ ἕναν ἡγέτη τοῦ Κόμματος, ἀμέσως... σιγὰ. Ἡ στέρησι ἀπὸ τὸ λαὸ αὐτοῦ τοῦ δικαίωματος ἔπαιξε μεγάλο ρόλο στὴν πτώσιν τῶν Χοεντζόλλερν καθὼς καὶ τῶν Τσάρων.

Ἡ ἱστορία δὲν ἐπιμένει ὅτι ἡ σιδερένια πυγμὴ τῆς δικτατορίας χαλαρώνεται μόνο μὲ βίαιη ἀνατροπὴ. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθῇ καὶ μὲ μιὰ ἀνάιμακτη ἐπανάστασι, μὲ μερικὰ μόνο ἐπαναστατικὰ ἐπείσοδια. Πολλὲς δυνατότητες ὑπάρχουν ὡς πρὸς αὐτὸ.

Ἀν τὸ Πολιτ Μπυρῶ συνεχίῃ τὴ σημερινὴ ἐπιθετικὴ του πολιτικὴ, ἕνας κακὸς ὑπολογισμὸς μπορεῖ νὰ προκαλέσῃ τρίτο Παγκόσμιο Πόλεμο, καὶ ὁ πόλεμος αὐτὸς θὰ τελειῶνι μὲ μιὰ ἐπανάστασι μέσα στὴ Ρωσία.

Μιὰ ἐξέγερσι σ' ἕναν ἀπὸ τοὺς δορυφόρους μπορεῖ νὰ ἐπεκταθῇ καὶ σὲ ἄλλους ἢ σὲ ὅλους καὶ νὰ προκαλέσῃ μιὰ ἀπότομη μεταβολὴ στὴν πολιτικὴ τοῦ Κρεμλίνου. Οἱ Πολωνοί, οἱ Κινεζοὶ καὶ ἰδίως οἱ Τσέχοι δὲν εἶναι δυ-

νατὸν νὰ σέρνουν αἰωνίως τὸ σοβιετικὸ ἄρμα.

Ἀν ἡ Ρωσία ἐγκαταλείψῃ τὴν ἐπιθετικὴ τῆς πολιτικὴν σὰν πολὺ ἐπικίνδυνη, διατηρήσῃ ὅμως τὸ καταπιεστικὸ καὶ τυραννικὸ καθεστὼς τῆς στὸ ἐσωτερικὸ θὰ ξεσπάσῃ στὸ τέλος μιὰ ἐπανάστασι μέσα ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς κόλπους τῆς. Μπορεῖ ν' ἀρχίσῃ σὰν «ἐπανάστασι τοῦ παλατιοῦ» μὲ τὸν θάνατο τοῦ Στάλιν ἢ τῶν διαδόχων του. Μπορεῖ ν' ἀρχίσῃ σὰ μαζικὴ ἐξέγερσι τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ μὲ σκοπὸ νὰ μεταβάλλῃ τὴν πραγματικότητά τοῦ χάρτινο συνταγμα καὶ νὰ θέσῃ σ' ἐφαρμογὴ τὰ νεκρὰ ἄρθρα του. Ἡ νέα Ρωσία θὰ εἶναι ἀσφαλῶς πολὺ διαφορετικὴ ἀπὸ τὶς Δυτικὲς Δημοκρατίες, μπορεῖ ὅμως νὰ εἶναι προοδευτικὴ καὶ νὰ θέλῃ τὴ συνεργασία.

Ἀλλὰ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα μιὰ κρίσις θὰ ξεσπάσῃ. Καὶ ὅταν φθάσῃ ἡ μέρα ποὺ ἡ Ρωσία, ἐνῶ θὰ λυγίξῃ κάτω ἀπὸ μιὰ ἐπανάστασι ἢ κάτω ἀπὸ τὶς ἀκατανίκητες δυνάμεις τῆς ἐξελίξεως, ζητήσῃ τὴ βοήθεια ὅλων τῶν ἐλευθέρων λαῶν τοῦ κόσμου, ἕνα θὰ πρέπει νὰ εἶναι τὸ σύνθημά μας — γενναιοφροσύνη. Θὰ πρέπει ν' ἀποδείξουμε ὅτι ποτὲ δὲν ἤμαστε ἐχθροὶ τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ, ἀλλὰ πάντα φίλοι του.

Μιὰ φορὰ ἕνας σοφὸς καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου εἶχε κατέβει μὲ τὴ γυναῖκα του καὶ τὰ 4 παιδιὰ του στὸ Μπροντγουάϊν.

Σὲ μιὰ στιγμὴ σταματᾷ ἕνα ταξί.

— Πόσα θέλεις νὰ μᾶς πᾶς στὸ Μπρόνξ; (ἕνα προάστιο τῆς Ν. Ὑόρκης).

— 6 δολλάρια, κύριε. 3 γιὰ σᾶς καὶ 3 γιὰ τὴ γυναῖκά σας. Γιὰ τὰ παιδιὰ δὲ,

παίρνω τίποτε.

— Ὡραία. Ἀνεβήτε παιδιὰ. Ἡ μαμά καὶ ἐγὼ θὰ πᾶμε μὲ τὸ τραῖνο.

Ο ἄρρωστος, ἀπελπισμένος μετὰ τὰ χάλια του, κάλεσε τὸν γιαντρί :

— Γιαντρί μου, φοβῶμαι πῶς θὰ πεθάνω. Δώστε μου κανένα φάρμακο, κάτ' πού νὰ μὲ σώσει τὴ ζωὴ...

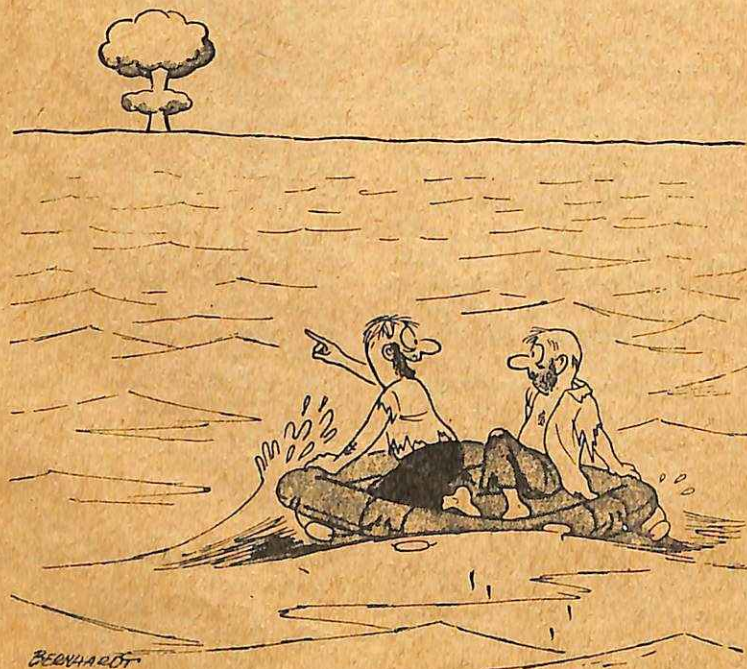
— "Οχι, κύριε. Δὲν ἔχω νὰ σᾶς δώσω τίποτε. Ἀπλῶς θὰ κόψετε τὸν καπνὸ, τὸ κρασί, τὸ ἀλάτι, τὰ καβουρντιστά, τὶς βραδινὲς ἐξόδους. Θὰ με νετε στὸ κρεβάτι τοῦλάχιστον 12 ὥρες καὶ θὰ παίρνετε συχνὰ ἓνα καθαρτικό.

— Ὁμολογῶ πῶς ἡ δίαιτά σας, γιαντρί μου, δὲν εἶναι καὶ τόσο εὐχάριστη. Τοῦλάχιστον εἶστε δέβαιοι πῶς θὰ μὲ χαρίσει μερικά χρόνια;

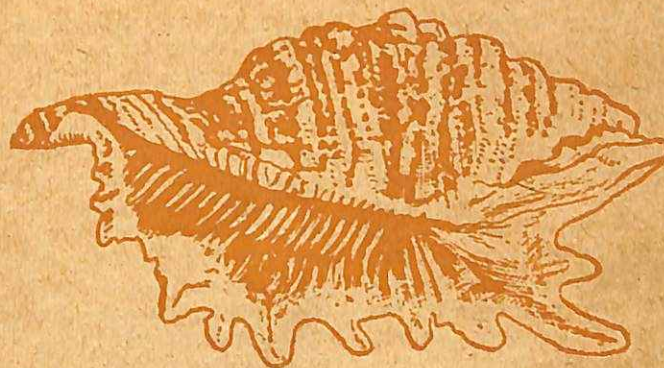
— Δὲν εἶπα τέτοιο πράγμα. Πάντως, ἂν κατορθώσετε νὰ τὴν ἐφαρμόσετε μετὰ αὐστηρότητα, οἱ μέρες πού σᾶς μένουν θὰ σᾶς φαίνονται πολὺ μεγαλύτερες!

Constellation

ΟΥΔΕΝ ΚΑΚΟΝ ΑΜΙΓΕΣ... ΚΑΛΟΥ

— Σωθήκαμε Γκίλη — Εἴμαστε κοντὰ σὶν πολιτισμένο κόσμο.

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΟΧΥΛΙΩΝ

Τῆς

ΖΩΗΣ ΡΑΛΛΗ — ΤΖΕΛΕΠΗ

Διδάκτορας τῆς Φυσιολογίας

Στὸ σύγχρονο πολιτισμὸ τὰ κοχύλια παίζουν σίγουρα πολὺ μικρὸ ρόλο. Εἶναι, θέβαια, μερικὰ ἀπ' αὐτὰ περιζήτητα ἀπὸ τοὺς καλοφαγάδες. Ἀλλὰ πάλι χρησιμεύουν σὰν πρώτη ὕλη στὴ βιομηχανία τῶν κουμπιῶν καὶ τῶν γυναικείων κοσμημάτων. Τὰ κολλιέ καὶ τὰ σκουλαρίκια ἀπὸ ἀκατέργαστα ἢ κατεργασμένα καὶ καλογυαλισμένα κοχύλια εἶναι πολὺ τῆς μόδας. Ἀλλὰ, ὅπως καὶ νᾶναι, ἡ χρῆσι τῶν κοχυλίων σήμερα εἶναι πολὺ περιορισμένη καὶ δὲν ἔχει γιὰ τὸν ἄνθρωπο χαρακτηριστὴρ ἁμεσῆς ἀνάγκης.

Δὲν ἦταν ὅμως πάντα ἔτσι. Σ' ἓνα ὠριμένο στάδιο τῆς ἐξελίξεως τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ζωὴ τῶν προγόνων μας ἐξαρτιόταν ἀπὸ τὰ ταπεινὰ αὐτὰ ζώαρια, πού τὰ βλέπουμε σήμερα στὶς ἀμμουδιές

καὶ τὰ προσπερνᾶμε μετὰ περιφρόνησι. Στὴ λίθινη ἐποχὴ εἶχε δημιουργηθῇ ἓνας πραγματικὸς «πολιτισμὸς τῶν κοχυλίων», ἀνάλογος μετὰ τὸν «πολιτισμὸ τοῦ τάρανδου ἢ τοῦ βίσωνος».

Ὁ πολιτισμὸς τῶν κοχυλίων εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς πρὸ ἐνδιαφέροντες προϊστορικοὺς πολιτισμοὺς καὶ εἶχε βαθειὰ ἐπίδρασι ἐπ' αὐτὰς τὶς τροφικὰς καὶ ἐμπορικὰς συνήθειες τοῦ ἀνθρώπου. Γεννημένος ἀνάμεσα στοὺς παραθαλάσσιους πληθυσμούς, ἀπ' ὅπου μεταδόθηκε καὶ στοὺς μεσόγειους, δὲν ὑποχώρησε παρὰ μονάχα ἐμπρὸς στοὺς πολιτισμοὺς τῶν μετάλλων. Τώρα, ἐξαφανίζεται πιά κι' ἀπὸ τὶς τελευταῖες περιοχές, ὅπου εἶχε διατηρηθῇ ὡς τὰ σήμερα.

Τὰ κοχύλια στὴ διατροφή τοῦ πρωτόγονου ἀνθρώπου

Η συλλογὴ κοχυλίων ἄρχισε σίγουρα πρὶν ἀπ' τὸ κυνήγι ἔργων ζώων. Ἡ μικρὴ καὶ δυσκίνητη αὐτὴ λεία ἀποτελοῦσε, καθὼς φαίνεται, τὴν ἀναγκαστικὴ τροφὴ ὄλων τῶν ἀνωτέρων ζώων, ποὺ δὲν διέθεταν τότε ἔργα-λεῖα. Τὰ πρῶτα ἴχνη τῆς «μαλακοφαγίας» τῶν πρωτόγονων ἀνθρώπων ἐρέθησαν στὰ λείψανα τῆς κατοικίας τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Νεάντερταλ, ποὺ συνδύαζε τὴ συλλογὴ τῶν κοχυλίων, τὸ κυνήγι καὶ τὴ χρῆσι τῆς φωτιάς. Ὁ ἄνθρωπος τοῦ Νεάντερταλ ἐτσάκιζε τὰ ὄστρακα γιὰ νὰ τὰ ἀνοίγῃ.

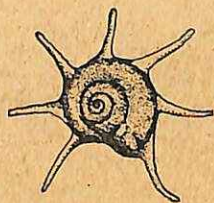
Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ὀρινιάκ ὡς τὴν Ἀζίλιο ἐποχὴ, οἱ πεταλί-δες, τὰ μύδια, οἱ λιττορίνες, ἦταν τὸ συνηθισμένο φαγητὸ τῶν παρὰθαλάσσιων πληθυσμῶν τῆς Εὐρώπης. Τὰ κοχύλια αὐτὰ τὰ ἔτρωγαν συνήθως ὁμάς, σπανιώτε-ρα ψημένα στὰ κάρβουνα, ὅπως γίνεται σήμερα ἀπὸ διάφορους λαοὺς τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Αὐστραλίας. Οἱ μεσόγειοι πληθυσμοὶ τῆς παλαιολιθικῆς ἐποχῆς δὲν φαίνεται νὰ χρησιμοποίησαν καθόλου τὰ κοχύλια σὰν τροφή.

Στὴν περίοδο τῆς ἀναθερμάν-σεως, μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσι τῶν τελευταίων παγετῶνων πρὸς τοὺς πόλους, ἡ κατανάλωσι τῶν κοχυλίων αὐξάνει. Στὶς ἀκτὲς τῆς βορείου Ἀφρικῆς, τῆς Μεγάλης Βρετανίας, τῆς Ἰσπανίας, τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, τῆς Βρα-ζιλίας, εἵρεται κανεὶς σήμερα λόφους, ὁλόκληρους ἀπὸ ἄδεια κοχύλια ποὺ πετάχτηκαν ἐκεῖ κατὰ τὴν μεσολιθικὴν περίοδο καὶ τὶς ἀρχὰς τῆς νεολιθικῆς. Τὸ εἶ-δος τῆς ζωῆς ποὺ ἀποκαλύπτουν αὐτὰ τὰ «ὕπολείμματα τοῦ μα-

γερικοῦ», ὅπως εἶναι γνωστοὶ οἱ λόφοι τῶν ἄδειαντῶν κοχυλίων, ἔ-χει διατηρηθῇ ὡς σήμερα σὲ με-ρικοὺς καθυστερημένους λαοὺς. Ὅλες οἱ ἀκτὲς τοῦ κόσμου εἶναι σπαρμένες μετέωρα λείψανα κο-χυλίων καὶ οἱ σωροὶ ποὺ εἴρεται στὰ μεσόγεια, ὅπως στὴν Πορ-τογαλία ἢ στὴν Ἀλαμπάμα, δεί-χνουν παλιὰς γραμμὰς ἀκτῶν.

Οἱ σωροὶ αὐτοὶ ἔχουν συνήθως ὕψος μόνον μερικῶν μέτρων καὶ συνδέονται μεταξὺ τους, σὰν νὰ ἀντιστοιχοῦν σὲ σειρὰ ἀπὸ κατοι-κημένες περιοχές. Ἀπὸ τοὺς με-γαλύτερους εἶναι οἱ σωροὶ ποὺ εἴρεται στὰ βόρεια τοῦ Τό-κυο, μήκους πολλῶν χιλιομέτρων, πλάτους 20—30 μέτρων καὶ ὕψους 2—8 μέτρων, οἱ σωροὶ τοῦ Σάν Πάμπλο στὴν Καλιφόρνια, μή-κους ἑνὸς χιλιομέτρου καὶ πλά-τους μισοῦ, οἱ σωροὶ τοῦ Τάρτλ Μάουντ στὴ Φλωρίδα, ὕψους 12 μέτρων, καὶ ἄλλοι.

Ἀνάλογοι σωροὶ ἀπὸ κοχύλια τοῦ γλυκοῦ νεροῦ ἐρέθησαν καὶ στὶς ὄχθες τῶν μεγάλων ποτα-μῶν καὶ λιμνῶν, ὅπως στὶς ὄ-χθες τοῦ Μισισσιππὶ καὶ τῶν πα-ραποτάμων του. Οἱ σωροὶ αὐτοὶ ἀποτελοῦνται κυρίως ἀπὸ μύδια τοῦ γλυκοῦ νεροῦ καὶ φθάνουν τὰ 100 μέτρα μήκος, τὰ 4—5 μέ-τρα πλάτος καὶ τὰ 1-2 μ. ὕψος.

Πρωτόγονα στολίδια

Ως τὸ τέλος τῆς μουστεριανῆς ἐποχῆς τὰ κοχύλια εἶχαν γιὰ τὸν ἄνθρωπο σημασίαν μόνον σὰν

τροφῇ. Ἀλλὰ μετὰ τὸν πολιτισμὸ τοῦ Ὀρινιάκ κάνουν τὴν ἐμφάνι-σιν τοὺς καὶ τὰ στολίδια καὶ τότε τὰ κοχύλια ἀποκτοῦν σημασίαν καὶ σ' αὐτὸν τὸν τομέα. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ, τὰ στολίδια ἀπὸ κο-χύλια ἀφθονοῦν στὰ κοιμητήρια ὄλων τῶν ἐποχῶν τῆς λίθινης πε-ριόδου. Οἱ περίφημοι σκελετοὶ τοῦ Γκριμάλντι φοροῦν κολλιέ, θραχιόλια καὶ σκουλαρίκια ἀπὸ κοχύλια τρυπημένα καὶ περασμέ-να σὲ ὀρμαθούς.

Ἡ συνήθεια τῶν κολλιέ ἀπὸ κοχύλια γεννήθηκε στὴν ἀρχὴ στοὺς παραθαλάσσιους πληθυσ-μούς, ἀλλὰ γρήγορα διαδόθηκε καὶ στοὺς μεσόγειους, οἱ ὁποῖοι μάλιστα δὲν χρησιμοποιοῦσαν φρέσκα, ἀλλὰ ἀπολιθωμένα κο-χύλια.

Τὰ στολίδια ἀπὸ κοχύλια εἶχαν διαδοθῇ πολὺ σ' ὅλη σχεδὸν τὴν παλαιολιθικὴ καὶ νεολιθικὴ ἐπο-χὴ καὶ ἡ χρῆσι τοὺς διατηρήθηκε ἐπὶ χιλιετηρίδες ὁλόκληρες, ὡς σήμερα ἀκόμη, στοὺς πρωτόγο-νους λαοὺς τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀ-σίας, τῆς Ὁκεανίας καὶ τῆς Ἀ-μερικῆς. Τέτοια κοσμήματα εἶ-ναι τὰ σημερινὰ ὠραιότατα κολ-λιέ τῶν Ἰθαγενῶν τῆς Αὐστραλί-ας καὶ τῶν κατοίκων τῆς Ταϊ-τῆς.

Ἱερὰ σύμβολα

Η ἐθνογραφία μᾶς δείχνει ὅτι οἱ σημερινοὶ πρωτόγονοι λαοὶ θεωροῦν συχνὰ τὰ κοχύλια σὰν

πολύτιμα ἢ ἱερὰ ἀντικείμενα. Με-ρικὰ ἀπ' αὐτὰ, καὶ περισσότερο οἱ κυπραίεις (γνωστὲς ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα καὶ μετὰ τὸ ὄνομα «γου-ρουνίτσες»), χρησιμοποιοῦν σὰν φυ-λαχτὰ καὶ κρεμιῶνται στοὺς λαι-μούς τῶν ἀνθρώπων ἢ τῶν ζώ-ων, ἢ ἀκόμα καὶ στὶς πυρόγες, ἄλλα, ὅπως ἡ κυπραία στοὺς Πολυνησίους, ἀποτελοῦν ἐμβλημα τοῦ ἀρχηγοῦ. Ἡ χρῆσι αὐτὴ ὀ-φείλει ἴσως τὴν καταγωγὴν τῆς στοὶ Ἰνδικὸ σύμβολο «σάνκα», ἔ-να μικρὸ κοχύλι ποὺ κρατᾷ στοὺς χεῖρι τοῦ ὁ Θεὸς Βισνοῦ καὶ ἄλ-λες Ἰνδικὲς θεότητες, ὅπως ὁ Ντουργκα, ὁ Γκαβέσα, ἡ Ντεβί, ὁ Σούρυα, ἡ Νεμί. Τὰ ἴχνη τοῦ συμβολισμοῦ αὐτοῦ εἴρεται καὶ σὲ ἄλλες θρησκείες. Ἔτσι, στὴ μεσογειακὴ μυθολογία, ἡ θεὰ Ἀφροδίτῃ ἔχει γιὰ σύμβολο τὴν κυπραία.

Τὰ κοχύλια νομίσματα

Ολοι σχεδὸν οἱ πρωτόγονοι λα-οὶ χρησιμοποιοῦσαν διάφορα εἶδη κοχυλίων γιὰ νομίσματα. Αὐτὸ ἐξακολουθεῖ σὲ μερικοὺς καθυστερημένους λαοὺς ὡς σήμε-ρα. Τὸν περασμένο ἀκόμη αἰῶνα οἱ κυπραίεις ἦταν τὰ νομίσματα ποὺ χρησιμοποιοῦσαν οἱ ἀνατολι-κοὶ λαοὶ, ἀπὸ τὸ Σουδάν ὡς τὴν Κίνα, σύμφωνα μάλιστα μετὰ ἐντε-λῶς καθωρισμένες τιμές. Χρησι-μοποιοῦσαν ἀκόμα καὶ ἀπομιμή-σεις τῆς κυπραίας σὲ ξύλο, σὲ χρυσάφι, ποὺ τὶς εἴρεται σήμε-ρα σὲ διάφορα Μουσεῖα.

Τὰ κοχύλια-νομίσματα τὰ τρυ-ποῦσαν συχνὰ οἱ κάτοχοί τους καὶ τὰ περνοῦσαν σὲ κομπολόγια, γιὰ νὰ τὰ μετροῦν εὐκολώτερα. Τὰ κομπολόγια αὐτὰ τὰ φοροῦ-σαν οἱ γυναῖκες γιὰ στολίδια. Ἔτσι, ἡ γυναίκα ποὺ φοροῦσε πολλὰ τέτοια κομπολόγια, ἦταν

πραγματικός θησαυρός. Ἡ συνήθεια αὐτὴ διατηρήθηκε σὲ μερικοὺς λαοὺς καὶ μετὰ τὴν ἀχρήστευσι τῶν κοχυλίων - νομισμάτων. Οἱ τσιγγάνες ἢ οἱ γυναικες τῶν μπερπερίνων φοροῦν ἀκόμη κομπολόγια ἢ θραχιόλια ἀπὸ μεταλλικά νομίσματα, ἐνῶ στὸ Μόρντθας τῆς Ρωσίας συνηθίζονται κολλιὲ ἀπὸ μετάλλινα νομίσματα καὶ ἀπὸ κοχύλια.

Σὲ μερικές περιοχές, ὅπως στὰ νότια τῆς Καλιφόρνιας, οἱ πρωτόγονοι λαοὶ χρησιμοποιοῦσαν γιὰ νομίσματα ὄχι δλόκληρα κοχύλια, ἀλλὰ κομμάτια κομμένα σὲ ροδέλλες. Τὰ κομμάτια αὐτά, περασμένα σὲ κομπολόγια, ἀποτελοῦσαν τὰ «θαμπούμ», ἓνα εἶδος μετάλλια πού τὰ ἔδιναν στοὺς γενναίους.

Ἡ ἀξία τῶν κοχυλίων αὐτῶν ἦταν συχνά πολὺ μεγάλη. Μόλις τὸν περασμένο αἰῶνα, οἱ Κανάκοι τῶν Νέων Ἑβρίδων ἀλλάξαν μισὸ τόννο ἀπὸ τὸ πολύτιμο ξύλο τοῦ σαντάλου, ἀξίας 500 χρυσῶν φράγκων, μὲ ἓνα ὄστρακο τοῦ σπάνιου εἶδους ὁθούλη ἢ γωνιώδης. Οἱ κυπραῖες εἶχαν ὠρισμένη ἀξία. Τὸ 1887, στὴν περιοχὴ τῶν Λάας τῆς Γαλλικῆς Ἰνδοκίνας, ἔξι κομπολόγια μὲ 100 κυπραῖες τὸ καθένα ἰσοδυναμοῦσαν μὲ ἓνα πιάστρο, ἀλλὰ ἡ τιμὴ αὐτὴ ἐλαττώθηκε ὅταν ἐπικράτησαν τὰ μετάλλινα νομίσματα. Εἶναι πιθανό, ὅτι οἱ κυπραῖες χρησιμοποιοῦνταν σάν νόμισμα ἀκόμη καὶ στοὺς βυζαντινοὺς χρόνους. "Ἐτσι, σ' ἓνα θησαυρὸ τοῦ 9ου ἢ 10ου αἰῶνος μ. Χ., στὸ νησὶ Μγιόρκο τῆς Σουηδίας, βρέθηκαν, μαζί, ἓνα βυζαντινὸ νόμισμα καὶ μερικές κυπραῖες.

Ἡ νομισματολογία τῶν κοχυλίων εἶναι ἓνας κλάδος πού μόλις τώρα ἀρχίζει νὰ προοδεύη, ἀλλὰ εἶναι σίγουρο πὼς μὲ τὸν

καιρὸ θ' ἀποτελέσει μεγάλο βοήθημα γιὰ τὴν προϊστορικὴ ἀρχαιολογία καὶ τὴν ἐθνογραφία. Τὰ κοχύλια - νομίσματα δὲν δίνουν βέβαια μὲ τόση ἀκρίβεια τίς χρονολογίες, ὅπως τίς δίνουν τὰ μετάλλινα νομίσματα, ἀλλὰ ἡ συστηματικὴ τους ἔρευνα, συνδυασμένη μὲ ἀκριβεῖς ζωολογικοὺς προσδιορισμούς, θὰ δώσῃ ἀσφαλῶς στὴν ἐθνογραφία στοιχεῖα μεγάλης σημασίας.

Παρακμὴ καὶ ἐπιβιώσεις

Ο πολιτισμὸς τῶν κοχυλίων ὑποχώρησε στὶς ἀρχές τῶν ἱστορικῶν χρόνων. Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔπαψε νὰ τὰ ἐκτιμᾷ σάν τροφὴ καὶ σάν στόλισμα ἢ φυλαχτό, ἔπαψε ὁμῶς νὰ τὰ χρησιμοποιῇ σάν νομίσματα. Ἔτσι τὸ γόητρό τους ἔπεσε.

Τὰ κοχύλια ἀπόχτησαν πιά ἀξία κυρίως συμβολικὴ καὶ μαγική. Οἱ προσφορές τους σὲ νεκροὺς ἐξακολούθησαν σ' ὅλους τοὺς ἀρχαίους πολιτισμούς, ὡς τὸν Μεσαίωνα ἀκόμη. Τὴν πρωτοχρονιά, ἀκόμη καὶ σήμερα, οἱ Κινεζοὶ προσφέρουν ὁ ἓνας στὸν ἄλλον κοχύλια, σάν σύμβολο εὐτυχίας. Στὴ ρωμαϊκὴ ἐποχὴ, οἱ ρωμαῖες εἶχαν ἐπάνω τους πάντα μιὰ κυπραῖα, γιὰ φυλαχτό ἀπὸ τὴν στειρότητα. Οἱ γυναῖκες τῶν πληθείων ἔμεναν εὐχαριστημένες μὲ εἶδη μεσογενικά πού τ' ἄβρισκαν εὐκολὰ καὶ ἀνέξοδα, ἐνῶ οἱ πατρίκιες προτιμοῦσαν ἐ-

ξωτικά εἶδη τῆς Ἑρυθρᾶς Θάλασσας. Στὴ Χριστιανικὴ θρησκεία συμβολίζουν τὸν ἐξαγνισμό. Στὶς καθολικὲς ἐκκλησίες τὰ χρησιμοποιοῦν συχνά σάν ἀγιαστήρια, ἐνῶ οἱ καθολικοὶ ζωγράφοι παριστάνουν συχνά τὸν Ἅγιο Ἰωάννη νὰ βαπτίζει τὸ Χριστὸ χρησιμοποιώντας γιὰ τὰ σὶ ἓνα κοχύλι.

Τὰ κοχύλια στοὺς ἱστορικοὺς χρόνους

Ἡ σημασία τῶν κοχυλίων σάν τροφίμων ἐλαττώθηκε, καθὼς εἶδαμε, ἀπ' ὅταν ἀρχισαν νὰ ἐκπλώνωνται οἱ μεγάλοι γεωργικοὶ πολιτισμοί. Μερικές φορές, στὸν ἐξοστρακισμό τους αὐτό, ἔπαιξε ρόλο καὶ ἡ θρησκεία. Ὁ νόμος τοῦ Μωϋσῆ, λόγου χάριν, ἀπαγορεύει στοὺς Ἑβραίους νὰ τρῶνε κοχύλια.

Μερικοὶ ἀρχαῖοι παραθαλάσσιοι πληθυσμοί, ὅπως οἱ ἀρχαῖοι Κρήτες, ἐκτιμοῦσαν ιδιαίτερα τὰ κοχύλια σάν φαγητό. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες κληρονόμησαν ἀπὸ τοὺς Κρήτες αὐτὴ τὴν προτίμησι, ὅπως συμπεραίνει κανεὶς ἀπὸ τὴν περιγραφὴ ἑνὸς συμποσίου τοῦ 4ου αἰῶνος π. Χ. ἀπὸ τὸν Ἀρχεστρατὸ τὸ Γελαῖο, καθὼς καὶ ἀπὸ τίς κωμωδίες τοῦ Ἀριστοφάνη. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀγαποῦσαν τὰ στρεῖδια καὶ χρησιμοποιοῦσαν, μάλιστα, τὰ ὄστρακά τους γιὰ τὸν περίφημο «ἐξοστρακισμό» στὸν πολιτικὸ στίβο.

Οἱ Ρωμαῖοι τῆς ἐποχῆς τῆς αὐτοκρατορίας θεωροῦσαν τὰ κοχύλια ἐξαιρετικὴ λιχουδιὰ καὶ εἶχαν ἰδρύσει εἰδικὰ ὄστρακοτροφεία. Τὴν ἐποχὴ τοῦ Πλίνιου (1ος αἰῶνας μ. Χ.), ὁ Φούλβιος Ἰρπίσιος εἶχε ἐπινοήσει τὴν ἰδρυσι «κοχλαρίων», ὅπου ἀνέτρεφαν σαλιγκάρια, καὶ ὁ Σέργιος Ὁρά-

τα εἶχε ἐγκαταστήσει «βιβάρια ὀστρέων». Στὰ «βιβάρια» αὐτὰ ἔρριχνε στρεῖδια πού τὰ μετέφερε μὲ τεράστια ἑξοδα ἀπὸ τὴν Ἀδριατικὴ θάλασσα.

Ἡ ὀστρεοκαλλιέργεια ἔχει διαδοθῇ σήμερα σ' ὅλες τίς χώρες τῶν λευκῶν φυλῶν, καὶ ἰδίως στὴ Γαλλία, στὴν Ἀγγλία, στὴν Αὐστραλία καὶ στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες. Ἀμέτρητα ἄλλα εἶδη κοχυλίων καταναλώνονται σὲ ὅλες τίς χώρες, εἴτε ὠμά, εἴτε μαγειρεμένα. Ἀπόπειρες γιὰ τὴν ἀνάπτυξι «κοχχυλιοκαλλιέργειας» στὶς ἐλληνικὲς ἀκτὲς καὶ λίμνες ἔγιναν κατὰ καιροὺς ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Ἑθνικῆς Οἰκονομίας καὶ ἀπὸ λίγους ἰδιώτες. Ἀλλὰ γιὰ τὴν ὥρα καμμιὰ ἀπὸ τίς ἀπόπειρες αὐτὲς δὲν πέτυχε μεγάλη πράγματα, κι' αὐτὸ κυρίως γιὰτὶ ἔλειπαν τὰ ἀπαραίτητα μέσα καὶ οἱ εἰδικοί.

Μάργαρο καὶ Μαργαριτάρια

Ἀπὸ τοὺς πολλοὺς παλαιούς χρόνους ὁ ἄνθρωπος καταγοητεύθηκε ἀπὸ τὴ διακοσμητικὴ ιδιότητα τοῦ μαργάρου. Στὴ νεολιθικὴ ἐποχὴ, πού ἀρχισε νὰ ἐκπλώνεται ἡ τέχνη τῆς κατασκευῆς στολιδιῶν, τὸ μάργαρο ἦταν ἥδη γνωστὸ σάν πρώτη ὕλη. Οἱ ἀρχαῖοι πληθυσμοὶ τῆς Μεσοποταμίας κατασκεύαζαν κουμπιὰ ἀπὸ μάργαρο.

Σήμερα, τὸ περισσότερο μάργαρο βγαίνει στὴν Ἀπω Ἀνα-

τολή (Κίνα, καὶ Ἰαπωνία) καὶ στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες ἀπὸ τοὺς τροχοὺς τοῦ Νείλου, τ' αὐτιά τῆς θάλασσας, τοὺς στρόμβους, τοὺς μαυροκέφαλους τοῦ Μισσισιππὶ, τὶς μελεαγρίνες, τὰ μύδια τοῦ γλυκοῦ νεροῦ, καὶ χρησιμεύει κυρίως στὴν κατασκευὴ κουμπιῶν.

Τὰ φυσικὰ μαργαριτάρια, ἀπ' τὴν ἄλλῃ μεριά, μποροῦν νὰ βρεθοῦν σ' ὁποιοδήποτε κοχύλι μὲ μάργαρο, ἀλλὰ συχνότερα βρίσκονται στὶς μελεαγρίνες. Τὰ κοχύλια αὐτὰ σχηματίζουν σὲ ὠρισμένα σημεῖα τοῦ Ἰνδικοῦ καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ μεγάλους ὑποθαλάσσιους πάγκους, ἀπ' ὅπου τὰ μαζεύουν δύτες μὲ σκάφανδρο ἢ γυμνοὶ θουτηχτάδες.

Τὰ μαργαριτάρια ἀπόκτησαν ἀπὸ πολὺ νωρὶς μεγάλη ἀξία καὶ ἀποτέλεσαν τὸ ἀντικείμενο ἄγριου ἀνταγωνισμοῦ ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους, ὅπως τὸ χρυσάφι. Σήμερα, ἡ ἀλιεῖα μαργαριταριῶν γίνεται κυρίως στὰ νησιά Μπαχρέιν τοῦ Περσικοῦ κόλπου, στὸ σουλτανάτο τοῦ Ὁμάν, στὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα, στὴν Κεϋλάνη, στὴ γαλλικὴ Ὠκεανία καὶ στὴ θάλασσα τῶν Ἀντιλλῶν.

Τὰ φυσικὰ μαργαριτάρια πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια ἄρχισαν νὰ τὰ συναγωνίζονται τὰ «τεχνητά» ποὺ γίνονται μὲ μιὰ εἰδικὴ ἰαπωνικὴ μέθοδο. Τὰ τεχνητὰ μαργαριτάρια δὲν εἶναι ὥστόσο πολὺ ἀνθεκτικά, παρ' ὅλο ποὺ δὲν διακρίνονται καθόλου ἀπὸ τὰ φυσικά, παρὰ μόνο μὲ... ἀκτινοσκόπησι.

Ἡ Πορφύρα

Ἀλλῇ χρήσι τῶν κοχυλιῶν στοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἦταν ἡ παρασκευὴ τῆς πορφύρας, τῆς ἐξαίρετης κόκκινης βαφῆς ποὺ χρησιμοποιοῦσαν οἱ ἀρχαῖοι. Ἡ πορφύρα ἐκκρίνεται ἀπὸ ἓνα εἰδικὸ ἀδένιο ὠρισμένων γαστεροπόδων. Εἶναι ἓνα ἄχρωμο ὑγρὸ ποὺ ὅταν ἔρθῃ σ' ἐπαφὴ μὲ τὸν ἀέρα καὶ τὸ φῶς γίνεται στὴν ἀρχὴ κίτρινο, ὕστερα πράσινο καὶ ὕστερα πορφυρὸ.

Ἡ πιὸ ὠραία καὶ πιὸ σταθερὴ πορφύρα εἶναι ἐκείνη ποὺ βγαίνει ἀπὸ τοὺς μύρικες τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ. Ἀλλὰ στὴν ἀρχαιότητα χρησιμοποιοῦσαν τὰ μεσογειακὰ εἶδη τῶν μυρίκων. Πρῶτοι ἀνακάλυψαν τὴν πορφύρα οἱ Φοῖνικες, γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ὅμηρος τὴν ἀποκαλεῖ «φοῖνιδα». Τὰ βαφεῖα τοῦ Γυθείου καὶ τῶν Κυθήρων χρονολογοῦνται ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν Φοινικικῶν ἀποικιῶν. Ἀργότερα, ἡ βιομηχανία τῆς πορφύρας διαδόθηκε στὴν Ἰταλία ἀπὸ τὰ ἐλληνικὰ ἐργαστήρια τοῦ Τάραντος.

Ἡ πορφύρα κόστιζε πολὺ ἀκριβὰ, γι' αὐτὸ καὶ κατάντησε νὰ θεωρητῇ σύμβολο μεγαλείου. Ὁ πορφυροὺς μανδύας ἦταν τὸ ἐμβλημα τῶν Βασιλιάδων, τῶν Αὐτοκρατόρων καὶ τῶν Καρδινάλιων. Σήμερα, ἡ βιομηχανία τῆς πορφύρας δὲν ὑπάρχει πιά. Ἐξαφανίστηκε μαζὶ μὲ τὸν θυζαντινὸ κόσμο.

ΑΓΑΠΑΤΕ ΤΑ ΖΩΑ

Ἡ εὐγενικὴ προσπάθεια
τῆς Ἑταιρείας Προστασίας τῶν Ζώων

Τοῦ

Φ. ΚΩΝΣΤΑ

Ἄνε πὼς ἡ ἀγάπη πρὸς τὰ ζῶα εἶναι δείγμα πολιτισμοῦ. Στὴν πραγματικότητά ὅμως εἶναι κάτι περισσότερο. Εἶναι δείγμα ἔμφυτης εὐγένειας, αἰσθημάτων καὶ ψυχικῆς ἀνωτερότητας, δείγμα ἀνθρωπισμοῦ.

Θὰ νόμιζε κανεὶς ὅτι ἡ ζωοφιλία εἶναι κάτι τόσο φυσικὸ καὶ αὐθόρμητο, ὥστε νὰ μὴ χρειάζεται καθοδήγησι καὶ προπαγάνδα. Τὰ ζῶα, καὶ εἰδικότερα τὰ ζῶα ἐκείνα ποὺ ἡ ζωὴ τους ἔχει συνυφανθῇ μὲ τὴ δική μας, μᾶς προσφέρουν πάντοτε πολὺ περισσότερα ἀπὸ ὅσα μᾶς ζητοῦν. Δένονται μὲ τὸν ἄνθρωπο μὲ ἀγάπη καὶ ἀφοσίωσι καὶ μᾶς ἐκδηλώνουν μὲ κάθε τρόπο τὴν εὐγνωμοσύνη τους.

Παρ' ὅλα ταῦτα, ἡ ἀριθμὸς τῶν ἀληθινῶν ζωοφίλων εἶναι πολὺ περιορισμένος, ἐνῶ ἀντίθετα, σχεδὸν καθημερινά, συναντοῦμε δείγματα σκληρῆς καὶ θάνασης συμπεριφορᾶς ἀπέναντι στὰ ζῶα.

Ἀρκεῖ νὰ φέρουμε στὸ νοῦ μας τὸ γεμᾶτο παράπονο, διαμαρτυρία, παρακάλια καὶ ἀπελπίσια νιαοῦρισμα τοῦ νεογέννητου γατιοῦ ποὺ τὸ πέταξαν σὲ κάποιο οἰκόπεδο «γιὰ νὰ ψοφήσῃ». Πόσο ἀσπλαχνος, πόσο ἄκαρδος πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἐ-

κεῖνος ποὺ παίρνει ἓνα ἀπροστάτευτο πλάσμα, ἀνίκανο νὰ σταθῇ στὰ πόδια του καὶ ν' ἀνοίξῃ τὰ μάτια του καὶ τὸ πετάει μὲ πρόθεσιν σ' ἓνα ἀπόμερο μέρος γιὰ νὰ πεθάνῃ ἐκεῖ μαρτυρικά.

Ἀκόμη πιὸ ἀπάνθρωπο εἶναι ἐκεῖνο ποὺ γίνεται σὲ πολλὰ χωριά μὲ τὰ γέρικα καὶ ἄρρωστα ζῶα (ἄλογα, γαῖδουρία, μουλάρια). Τὰ σέρνουν ὡς ἓνα γκρεμὸ, ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό, καὶ τὰ σπρώχνουν μέσα στὸ θάνατρο.

Τὰ λίγα αὐτὰ παραδείγματα δείχνουν πὼς ὑπάρχει ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη ὄχι μόνον καθοδηγήσεως καὶ προπαγάνδας, ἀλλὰ καὶ νόμων καὶ ἀστυνομικῶν διατάξεων ποὺ νὰ ὑπεθυμίζουν καὶ στὴν ἀνάγκη, νὰ ἐπιβάλλουν στοὺς ἀνθρώπους τὸ χρέος τους.

Ἡ Ἑταιρεία Προστασίας Ζώων

Τὸ προπαγανδιστικὸ ἔργο γιὰ τὴν ἀγάπη πρὸς τὰ ζῶα, ἀλλὰ καὶ τὴ συνεργασία μὲ τὶς ἀρχές γιὰ τὴν ὑπόδειξι καὶ τὴν ἐφαρμογὴ διαφόρων προστατευτικῶν μέτρων, τὸ ἔχει ἀναλάβει στὸν τόπο μας ἡ Ἑταιρεία Προστασίας Ζώων ποὺ ἰδρύθηκε στὰ

1916 με πρωτοβουλία της τότε Βασιλείσσης Σοφίας.

Η πρώτη προσπάθεια της 'Εταιρείας ήταν η περιουλογοι και εξόντωσι των αδέσποτων σκυλιών. Θα σκεφθούν ίσως πολλοί ότι είναι περιέργο το είδος αυτό της προστάσεως που έκδηλώνεται με συστηματική εξέλιξη. Όταν αναλογισθούμε όμως το άπαισιο σύστημα της φύλας, τότε καταλαβαίνουμε ότι ο μπόγιας και το κυνοκομείο του Βοτανικού ήταν ένα αληθινά ευεργετικό μέτρο για τους τετράποδους αλήτες. Δεν πρέπει άλλωστε να ξεχνάμε και ότι οι αδέσποτοι σκύλοι αποτελούν μεγάλο δημόσιο κίνδυνο.

Η πρώτη εμφάνισι του μπόγια, με την «τσιμπίδα» του και με την «κλούθα» του, κάθε άλλο παρά εκδήλωσις πολιτισμού ήταν. Με τον καιρό όμως άρχισε το έπαγγελμα να εκπολιτίζεται. Η τσιμπίδα έγινε άποχη, την κλούθα την αντικατέστησε ένα ειδικό αυτοκίνητο και ο μπόγιας φόρεσε στολή ανάλογη με το έπαγγελμά του. Έγινε από μπόγιας «κυνοσυλλέκτης».

Εκτός απ' αυτό ίδρυσε η 'Εταιρεία ένα Ιατρείο για τα ζώα των μελών της, αλλά και για κάθε άλλον — πρό παντός για τους άπορους — που μπορούσαν να πηγαίνουν εκεί τα ζώα τους για Ιατρική εξέταση και περίθαλψη έντελως δωρεάν. Το Ιατρείο αυτό προσέφερε πολύτιμες υπηρεσίες κατά τον πόλεμο περιθάλλοντας τα ζώα του στρατού.

Μια άλλη προσφορά της 'Εταιρείας ήταν τα «ποτιστήρια» που είχε αρχίσει να τοποθετεί για να μπορούν να ποτίζονται τα ζώα, πρό παντός τους καλοκαιρινούς μήνες. Είχε αρχίσει επίσης να εκδίδει ένα περιοδικό —

«Ο φίλος των ζώων» — με σκοπό να διαδώση την αγάπη για τα ζώα ανάμεσα στον παιδόκοσμο. Τέλος η 'Εταιρεία έκανε διάφορες υποδείξεις και συστάσεις προς την 'Αστυνομία και τις άλλες αρμόδιες αρχές. Τα μέλη της έσπευδαν να καταγγείλουν στην 'Αστυνομία τον κάθε θάνασο και αγροίκο τυραννιστή των τετραπόδων. Και εύρισκαν — όπως άλλωστε βρίσκουν και σήμερα — την 'Αστυνομία πάντοτε πρόθυμο συμπαράστατη.

Δεν ήταν βέβαια πάρα πολλά τα όσα είχε κάμει η 'Εταιρεία. Ήταν όμως μια καλή αρχή που υποσχόταν την πιο ικανοποιητική εξέλιξη. Ήρθεν όμως ο πόλεμος, η κατοχή και στο τέλος τα Δεκεμβριανά για να γκρεμίσουν την ώραία και ευγενική αυτή προσπάθεια. Χωρίς οικονομικά μέσα, χωρίς στέγη, με τις λίγες συνδρομές των μελών της και με κάτι δωρεές, άρχισε η 'Εταιρεία την προσπάθειά της κυριολεκτικά από το «άλφα». Με την ηθική ένισχυσι της πριγκιπίσσης 'Ελένης που είναι και επίτιμος Πρόεδρος, με τις ακούραστες και επίμονες ενέργειες του πρώτου της αντιπροέδρου κ. Κωνστ. Κόνσολα και με την πρόθυμη ένισχυσι των μελών της, κατόρθωσε να περισυλλέξη τα λίγα που της είχαν απομείνει και ν' αρχίσει ν' αναδημιουργή. Το κυνοκομείο επισκευάσθηκε και σε λίγο θα ξαναρχίσει να λειτουργήσει και ο κυνοσυλλέκτης θα απαλλάσσει τα ζώα από τον μαρτυρικό θάνατο της φύλας.

Το έργο της 'Εταιρείας είναι ευγενικό και εκπολιτιστικό. Έτσι, όχι μόνο το Κράτος, αλλά και οι ιδιώτες πρέπει να την βοηθήσουν για να ολοκληρωθεί.

Φίλοι

Με τον πλοῦτο του και την προκοπή του ο άνθρωπος κατώρθωσε να κατακτήσει τα πάντα. Τους φίλους του μόνο δεν μπόρεσε να ανήξει. Από τους λίγους και τους πιο πιστούς του μένουν πάντα τα σκυλιά.

Από τότε που το σκυλί του 'Οδυσσέα φάνηκε ο πιο αληθινός φίλος και πρώτο αναγνώρισε τον αφέντη του, αυτά μένουν οι πιστότεροι φίλοι του ανθρώπου, οι πιο φανατικοί θυμασταί του.

—'Εμένα κανένας δεν μ' αγαπάει...

(Σαιν — Μπερνάρ)

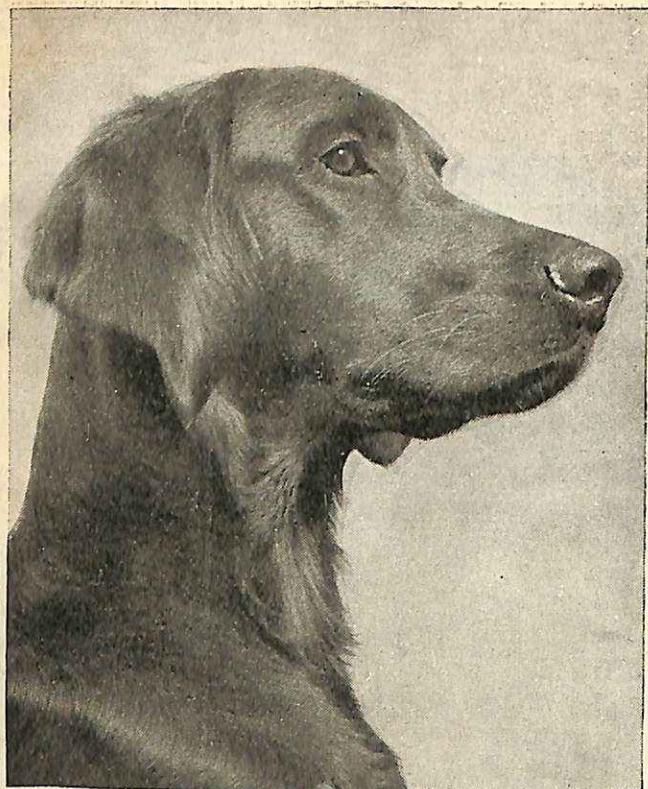
—Νά βγάλουμε μιὰ φωτογραφία ὅλοι μαζί νά τὴ στείλωμε στὴ γιαγιά...

(Κόκερ Ἀμερικανικά)

—Κύριε Δάσκαλε, εἴμαστε ἄρρωστοι καὶ δὲν προφθάσαμε νὰ μελετήσωμε...

(Τερριέ τῆς Βοστώνης)

Σέττερ Ίρλανδικό

Σ
Ο
Β
Α
Ρ
Η

Μπαρζόι

Σλοϋγκι

Γερμανικό «Ντόγκ»

Ντόμπερμιν

Α
Ρ
Ι
Σ
Τ
Ο
Κ
Ρ
Α
Τ
ΙΑ

Γερμανικό λυκόσκυλο

—Κανείς δὲν θὰ μὲ πᾶν περίπατο; (Κόκερ Ἀγγλικό)

—Ὅποιος τὴν πειράξει θὰ ἔχη νὰ γάνη μαζί μου.
(Σαιν Μπερνάρ καὶ Τσιχαχούα)

—Είμαστε φρόνιμοι...

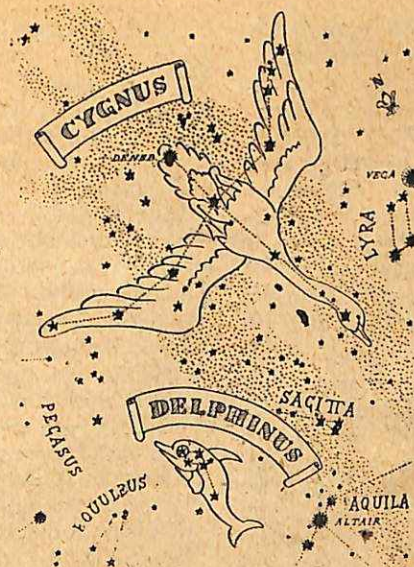
(Τσάου - Τσάου)

—"Όχι, εγώ!

(Τερριέ του Γιόρκσαϊρ)

(Φωτογραφίες της διασέμου καλλιτέχνιδος Υίλα)

Ο Κύκνος του Ούρανοῦ

Τοῦ
PETER LUM

Πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια, πολὺ πρὶν οἱ ἐπιστήμονες ἀστρονόμοι ἔρθουν νὰ μᾶς ποῦν πόσες χιλιάδες χρόνια φωτὸς χωρίζουν τὴ Γῆ ἀπὸ κάθε ἀστρο, τότε ποῦ ἡ ἀνθρωπότητα ἦταν ἀκόμῃ νέα καὶ γεμάτῃ ζωτάνια, οἱ μακρινοὶ μᾶς πρόγονοι αἰσθάνονταν τόσο κοντὰ στὶς λαμπερὲς κουκίδες τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε στὰ ποικιλόμορφα σχέδιά τους διάβαζαν πλῆθος μυστικὰ καὶ ἡ ἡρωϊκὴ τους φαντασία ἐπλαθε παραμῦθια.

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς θρύλους αὐτοὺς τοῦ οὐρανοῦ συσχετίστηκαν

μὲ τὴν κλασσικὴ μυθολογία. "Εἶνα ἀπὸ τὰ πιὸ ὠραῖα παραμῦθια εἶναι ἐκεῖνο ποὺ λέει γιὰ τὸν ἀστερισμὸ τοῦ Κύκνου — τοῦ Κύκνου τοῦ Οὐρανοῦ ποὺ τὸν βλέπουμε νὰ πετᾷ μὲ διάπλατα τὰ φτερά του ἀνάμεσα στοὺς ἀστερισμοὺς τοῦ Γαλαξία.

Ὁ ἑλληνικὸς μῦθος μιλάει γιὰ τὸν Φαέθοντα, ἕνα ἄμωαλο καὶ τολμηρὸ παλληκάρι, παιδί τοῦ Ἀπόλλωνα, τοῦ Ἡλίου, ἀπὸ θνητὴ μητέρα. Μεγαλῶνοντας ὁ Φαέθων ἄρχισε νὰ ἀναρωτιέται ἂν ἦταν πραγματικὰ γιὸς τοῦ μεγάλου θεοῦ. Οἱ φίλοι του τὸν εἶ-

ρωνεύονταν καὶ τὸν προκαλοῦσαν νὰ ἀποδείξῃ τὴν θεϊκὴ καταγωγή του. Μιά μέρα ὁ Φαέθων πῆγε στὴ μητέρα του καὶ τὴν παρακάλεσε νὰ τοῦ πῇ τὴν ἀλήθεια. Ἡ μητέρα του τὸν διαβεβαίωσε πὼς ἦταν γιὸς τοῦ Ἀπόλλωνα καὶ τοῦ εἶπε πὼς ἡ πιὸ τρανὴ ἀπόδειξις θὰ ἦταν ἂν ὁ ἴδιος ὁ θεὸς τὸν ἀναγνώριζε γιὰ παιδί του, δηλαδὴ τὸν συμβούλευε νὰ πάῃ νὰ βρῇ τὸν πατέρα του.

Ἔτσι ὁ Φαέθων ξεκίνησε νὰ πάῃ κατὰ τὴν ἀνατολή, πέρα στὶς Ἰνδίες, ὅπου βρισκόταν τὸ παλάτι τοῦ Ἀπόλλωνα, φτιαγμένο ἀπὸ χρυσάφι καὶ πολύτιμα πετράδια, ὀλόλαμπρο κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Στὴν πύλη του ἦταν σκαλισμένα τὰ δώδεκα σημεία τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου καὶ πάνω στὸ θρόνο του καθόταν ὁ Ἀπόλλωνας, τριγυρισμένος ἀπὸ τὶς Ὠρες, τὶς Ἡμέρες, τὶς Ἐποχὲς καὶ τὸν Χρόνο. Τὸ θεϊκὸ φῶς ποὺ ἀκτινοβολοῦσαν τὰ μάτια τοῦ Θεοῦ - Ἡλίου θὰ τύφλωνε μὲ τὴ δύναμί του τὸν Φαέθωντα, ἂν ὁ Ἀπόλλων δὲν μετρίαζε τὴ λάμψι του βλέποντας τὸν νέο νὰ πλησιάζῃ. Καὶ πάλι ὅμως τὸ φέγγος ἦταν τέτοιο ποὺ ὁ Φαέθων πλησίασε ἀργὰ μὲ τὰ μάτια θαμπωμένα ἀπὸ τὴ δόξα ποὺ ἀντίκρουσε καὶ στάθηκε γιὰ μιὰ στιγμὴ ἄφωνος. Ὑστερα μάζεψε ὄλο του τὸ θάρρος, ἀντίκρουσε τὸν Ἀπόλλωνα καὶ ζήτησε νὰ μάθῃ ἂν πραγματικὰ ἦταν γιὸς του. Ὁ Θεὸς - Ἡλίας ἀναγνώρισε πὼς αὐτὸ ἦταν ἀλήθεια. Τότε ὁ Φαέθων τὸν παρακάλεσε νὰ τὸ δείξῃ αὐτὸ μὲ κάποιο σημάδι, ἔτσι ποὺ νὰ μὴν ἀμφισβάλῃ τίς κανεῖς.

Ὁ Ἀπόλλων δέχτηκε πρόθυμα. — Διάλεξε ἐνὶ ποίῳ θεϊκῷ σημάδι προτιμᾷς, εἶπε, καὶ μὰ τοὺς θεοὺς, ὀρκίζομαι πὼς ὅ,τι μοῦ ζητήσῃς θὰ τὸ κάνω.

Ἡ καρδιά τοῦ Φαέθωντα πλημμύρισε ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Δὲν ἐδίστασε οὔτε στιγμὴ:

— Θὰ σοῦ ζητήσω μιὰ χάρη εἶπε, Ἀπόλλωνα, μιὰ καὶ μόνη. Νὰ μ' ἀφήσῃς νὰ ὀδηγήσω τὸ ἄρμα τοῦ Ἡλίου γιὰ μιὰ μόνον μέρα. Ὅλος ὁ κόσμος θὰ πῇ: «Νὰ ὁ Φαέθων ποὺ ὀδηγεῖ τὸ ἄρμα τοῦ πατέρα του, τοῦ Θεοῦ Ἀπόλλωνα». Αὐτὸ θέλω ἀπὸ σένα.

Μόλις ἄκουσε τοῦτα τὰ λόγια ὁ Ἀπόλλωνας χλόμιασε.

— Ὅχι, ὄχι αὐτὸ, φώναξε. Ἐκανα ὄρκο καὶ πρέπει νὰ τὸν κρατήσω, μὰ μὴ μοῦ τὸ ζητᾷς αὐτό. Δὲν ξέρεις τί δυσκολίες βρίσκω κάθε μέρα στὸ δρόμο μου. Δὲν ξέρεις πόσο ἀπότομα ἀνεβαίνει αὐτὸ τὸ ἄρμα στὴν ἀρχή, δὲν ξέρεις σέ τί ἀφάνταστο ὕψος βρίσκομαι τὸ μεσημέρι, δὲν ξέρεις πόσο τρομακτικὸ εἶναι τὸ κατέβασμα πρὸς τὴ δυτικὴ θάλασσα. Δὲν ὑπάρχει δρόμος στὸν οὐρανὸ, ὅπως τὸν φαντάζεσαι, μὲ δέντρα καὶ λιβάδια δεξιά καὶ ἀριστερά ποὺ νὰ ξεχωρίζουν. Εἶναι μιὰ ἀδιάσπαστη ἐρημιὰ ποὺ τοὺς κινδύνους της μόνο ἐγὼ ξέρω νὰ τοὺς προλαβαίνω. Στὸ δρόμο μου βρίσκω τὰ τέρατα τὰ ζώδια καὶ ὅταν περνῶ ἀνάμεσα στὴ φαρμακερὴ οὐρὰ τοῦ Σκορπιοῦ καὶ στὸν ἀπειλητικὸ Τοξότη καὶ γὰρ ὁ ἴδιος μπορῶ νὰ σοῦ πῶ πὼς φοβοῦμαι. Καὶ κεῖνα τὰ ἄλογα τραβοῦν τὰ χαλινάρια, ποὺ θαρρῶ καὶ θὰ μοῦ φύγουν ἀπὸ τὰ χέρια. Ἀκόμη καὶ ὁ παντοδύναμος Δίας δὲν τολμᾷ νὰ ὀδηγήσῃ τὸ ἄρμα.

Ὁ Φαέθων κούνησε τὸ κεφάλι του· δὲν εἶχε πεισθῇ.

— Βλέπω πὼς δὲν θέλεις νὰ με ἀναγνωρίσῃς γιὰ παιδί σου, εἶπε. Δὲ θέλεις νὰ μοιραστῇς τὴ δόξα σου μὲ ἕναν ἄλλον καὶ γι' αὐτὸ προσπαθεῖς νὰ με φοβίσῃς. Μὰ

ἔκανες ὄρκο καὶ πρέπει νὰ τὸν κρατήσῃς.

Θλιμμένος ὁ Ἀπόλλωνας πῆρε τὸ γιό του ἐκεῖ ὅπου οἱ Ὠρες τῆς Αὐγῆς ἐτοίμαζαν τὸ ἄρμα καὶ ἔδεναν σφιχτὰ τὰ χαλινάρια τῶν ἁλόγων. Ὁ Φαέθων ἐνθουσιᾶστηκε ὅταν εἶδε τὸ ὀλόχρυσο ἄρμα· πήδησε ἀμέσως στὴ θέσι τοῦ ὀδηγοῦ, ἄρπαξε τὰ χαλινάρια, τᾶσφιξε μ' ὅλη του τὴ δύναμι καὶ σχεδὸν δὲν ἄκουσε τίς τελευταῖες ὀδηγίες ποὺ τοῦ ἔδινε ὁ Ἀπόλλωνας, νὰ κρατήσῃ μιὰ μέση πορεία ἀνάμεσα οὐρανοῦ καὶ γῆς.

Ἡ ἴδια ἡ Αὐγὴ ἀνοίξε τίς πύλες, καὶ τὰ ἄλογα τοῦ ἡλίου ὥρμησαν χαρούμενα στὴν ἀνοιχτοσύνη τοῦ οὐρανοῦ. Ἀμέσως ὅμως κατάλαβαν πὼς τὸ βάρος ποὺ ἔσερναν πίσω τους ἦταν πολὺ ἐλαφρότερο ἀπὸ τὸ συνηθισμένο καὶ τὰ χέρια ποὺ τὰ ὀδηγοῦσαν λιγώτερο ἐπιδέχθαι. Ὁρμησαν ἀσυγκράτητα πηδώντας καὶ σκιρτώντας μέσα στὴ χαρὰ τοῦ πρωινοῦ. Τὸ μόνο ποὺ μπορούσε νὰ κἀν ὁ Φαέθων ἦταν νὰ τὰ κρατᾷ στὸ δρόμο τους στὸν ἀπότομο ἀνήφορο τῆς ἀνατολῆς. Ὅταν ὅμως ἔφθασε τὸ μεσημέρι καὶ βρέθηκαν στὴν ἀπέραντη ἔκτασι τοῦ οὐρανοῦ ὁ Φαέθων δὲν μπορούσε νὰ τὰ συγκρατήσῃ. Ἐκανε ὅ,τι μπορούσε μὰ δὲν εἶχε τὴ δύναμι. Τὸ ἄρμα πότε ψήλωνε καὶ τὰ σύννεφα ἐξατμίζονταν καὶ πότε χαμῆλωνε πρὸς τὴ γῆ καὶ τὰ ποτάμια ξεραίνονταν. Οἱ σοδεῖες σὶά χωράφια παίρναν φωτιά καὶ ὁ ὠκεανὸς φοβήθηκε πὼς τὰ νερά του θὰ στέρευαν.

Ξαφνικὰ ὁ Φαέθων εἶδε δεξιά του τὸν μεγάλο Λέοντα τοῦ ζωδιακοῦ μὲ τὸ τεράστιο κεφάλι τοῦ ἀπλωμένο στὸ δρόμο του, καὶ σχεδὸν λιποθύμησε στὸ ἀντίκρουσμά του. Τὰ χαλινάρια ἐξέφυγαν

ἀπ' τὰ χέρια του καὶ τὰ ἄλογα πῆγαιναν πιά ὅπου ἤθελαν. Γρήγορα ἔπεσαν πάνω στὸν Σκορπιὸ ποὺ μὲ τὸ ἀπαίσιο σῶμα του ἔφραζε τὸ δρόμο τους. Καὶ τότε ὁ Φαέθων ἔχασε τίς αἰσθησεις του καὶ τὸ ἄρμα ἄρχισε νὰ κατακυλᾷ πρὸς τὴ γῆ.

Στὸ μεταξὺ ὁ Δίας εἶδε τί γινόταν. Φοβήθηκε μήπως ὁ κόσμος ὅλος καταστραφῇ καὶ ἀποφάσιζε νὰ ἐπέμβῃ. Ἀνέβηκε στὴν κορυφὴ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ κεῖ ἔρριξε στὸν δυστυχισμένο τὸν Φαέθωντα ἕναν κεραυνό. Ὁ κεραυνὸς τὸν χτύπησε μὲ τόση δύναμι ὥστε τὸν σήκωσε καὶ τὸν πέταξε στὴ γῆ καὶ τὰ μαλλιά του ἀνεμίζονταν σὰ φλόγες. Ἐπεσε στὸν ποταμὸ Πάδο (τὸν ἀρχαῖο Ἡριδανό) καὶ χάθηκε μέσα στὰ δροσερὰ νερά του. Ὁ Ἀπόλλωνας περιμάζεψε τὰ μανιασμένα ἄλογα στὴ μέση τοῦ οὐρανοῦ, τὰ ἡσύχασε καὶ τὸ δειλινὸ τὰ ὀδήγησε περιλupos στὸ σταυλό.

Ὁ Φαέθων εἶχε ἕναν ἀδελφὸ, τὸν Κύκνο. Ἦλθε λοιπὸν στὸ ποτάμι καὶ ὁ Κύκνος γυρεύοντας τὸ σῶμα τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ τὸ βρῆκε κομματιασμένο μέσα στὴν κοίτη. Ἀποφασισμένος νὰ δώσῃ στὸ πτώμα τοῦ ἀδελφοῦ του τὴν ταφὴ ποὺ τοῦ ἄρμοζε ὁ Κύκνος βούτηξε στὸ νερό. Βούτηξε στὸ νερό πολλὰς φορὲς καὶ μάζεψε ὅλα τὰ ἀπομεινάρια του. Καθὼς βουτοῦσε ἔμοιαζε σὰν τὸ πουλὶ ποὺ βυθίζει τὸ λαιμὸ του στὸ νερό γυρεύοντας τροφή. Οἱ θεοὶ ποὺ τὸν ἔβλεπαν ἀπὸ τὸν Ὀλύμπο συγκινήθηκαν ἀπὸ τὴν ἀδελφικὴ του ἀφοσίωσι καὶ τὸν ἀντάμειψαν. Τὸν ἔκαναν ἀστέρι σὰν τὸ πουλὶ τὸν κύκνο γιὰ νὰ διατηρήσουν στὴ μνήμη τῶν ἀνθρώπων τὴ θυσία ποὺ ἔκαμε γιὰ χάρι τοῦ Φαέθωντα τοῦ ἀδελφοῦ του.

Ο ΒΥΡΩΝ ΚΑΙ Η «ΕΞΟΔΟΣ», ΣΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

Του

ΔΗΜ. Ι. ΚΟΥΜΟΤΗΝΔΟΥΤΡΟΥ
Εφόρου της Ελληνικής Φιλοτελικής Εταιρείας

Ο Λόρδος Βύρων

Στις 19 του 'Απρίλη, θά γιορταστή ξανά στο Μεσολόγγι, όπως κάθε χρόνο, η επέτειος του θανάτου του μεγάλου φιλέλληνας Λόρδου Βύρωνος, του ποιητή που ωραματίστηκε τη λευτεριά της σκλαβωμένης Ελλάδας και κατέθηκε στο ήρωικό Μεσολόγγι στις 7 του Γενάρη του 1824 για ν' αφιερώσει, μαζί με τους θησαυρούς του, και τη ζωή του για την πατρίδα μας.

Οι Έλληνες, δείχνοντας την ευγνωμοσύνη τους, γιόρτασαν την εκατονταετηρίδα από του θανάτου του Βύρωνος στις 19 του 'Απρίλη του 1924. Μαζί με άλλα που έκαναν για να τιμήσουν τη μνήμη του, εξέδωσαν και δυο ωραιότατα αναμνηστικά γραμματόσημα και τα κυκλοφόρησαν τις ημέρες της γιορτής. Την ημέρα εκείνη μάλιστα, όσα γραμματόσημα πέ-

ρασαν από το Ταχυδρομικό γραφείο του Μεσολογγίου, σφραγίστηκαν με μια ειδική σφραγίδα. Μια στρογγυλή (το ταχυδρομικό σήμαντρο) που έγραφε ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΝ, 19 ΑΠΡ. 1924 και μια ορθογώνια με τις λέξεις ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΒΥΡΩΝΟΣ.

Τα αναμνηστικά αυτά γραμματόσημα ήταν μια ωραία εμπνευσις του καθηγητού του Πανεπιστημίου κ. Α. Ανδρεάδη. Το πρώτο αξίας 80 λεπτών (έσωτερικού τέλους) έχει την προσωπογραφία του ποιητή, στεφανωμένη με δάφνες. Σχεδιάστηκε από τον Έλληνα ζωγράφο Νικόλαο Λύτρα, με βάση το έργο του Άγγλου ζωγράφου Phillips. Έχει χρώμα μπλε και τυπώθηκε στο Λονδίνο με τη χαλκογραφική μέθοδο, στα έργαστάσια Bradbury Wilkinson

and Co σε 5.000.000 τεμάχια.

Το δεύτερο γραμματόσημο αξίας 2 δραχμών (τέλους έξωτερικού) παριστάνει μέσα σ' ένα μωβ πλαίσιο από Μαιάνδρους την υποδοχή του Λόρδου Βύρωνος στο Μεσολόγγι (7 Ιανουαρίου 1824). Στον πίνακα αυτό, αντίγραφο του έργου του Έλληνα ζωγράφου Θ. Π. Βρυζάκη, που το έκανε στο Λονδίνο στα 1861 και βρίσκεται σήμερα στην ιδιωτική πινακοθήκη του κ. Τσουδερού, πικρυσιάζεται ο Βύρων περιστοι-

χισμένος από τους προύχοντες Έλληνες του Μεσολογγίου, τους ήρωικούς αγωνιστές, τον Μητροπολίτη, τον Μαυροκορδάτο και τους κληρικούς με τα ιερά λάβαρα.

Και αυτό τυπώθηκε στο Λονδίνο από τα ίδια εργοστάσια όπως και το προηγούμενο, με την ίδια μέθοδο και στα ίδια αντίτυπα.

Τα γραμματόσημα αυτά έμειναν στην κυκλοφορία τέσσερις μονάχα μήνες κι' όμως εξαντλήθηκαν όλα.

Η Έξοδος του Μεσολογγίου

Αλλά ύστερ' από δυο χρόνια, ακριβώς στις 24 'Απριλίου 1926, ένα καινούργιο γραμματόσημο κυκλοφόρησε για τη συμπλήρωσι 100 χρόνων από την έξοδο της φρουράς της πόλεως των «ελευθέρων πολιορκημένων», τον 'Απρίλη του 1826.

Το γραμματόσημο αυτό είναι αξίας 25 λεπτών, έχει χρώμα λιλά και τυπώθηκε με τη λιθογραφική μέθοδο από τα εργοστάσια του Άσπιωτη στην Κέρκυρα.

Στο γραμματόσημο απεικονίζεται το άγαλμα του διασήμου Γάλλου γλύπτου David d'Angers (1783-1856), το οποίο ο ίδιος είχε προσφέρει στην πόλη του Μεσολογγίου για να τοποθετηθεί πάνω στον τάφο του Μάρκου Μπότσαρη. Το άγαλμα παριστάνει Έλληνίδα κόρη ή κατ' άλλους την αναγεννημένη Ελλάδα, σκυμμένη στον τάφο του Μπότσαρη. Με το άριστερό της χέρι κρατάει ένα δάφνινο στεφάνι και με το

δεξί γράφει πάνω στην επιτύμβιο πλάκα το όνομα. Επίσης στην ίδια πλάκα είναι χαραγμένες οι λέξεις: «Κόρη της «Ελλάδος».

Το άγαλμα αυτό έχει και την έξηθι θλιβερή ιστορία: Κάποτε όταν ο δωρητής του πέρασε από το Μεσολόγγι και πήγε στον κήπο των Ηρώων για να δει το έργο του στημένο πάνω στον τάφο του Μπότσαρη, πρόσεξε πως ήταν κολοβωμένο. Κάτι παιδιά είχαν να μάθουν άπάνω του σκοποβολή. Ο d' Angers διαμαρτυρήθηκε στην Ελληνική Κυβέρνηση και το άγαλμα μεταφέρθηκε στην Αθήνα, στο Εθνολογικό Μουσείο. Στη θέση του στήθηκε ύστερα ένα αντίγραφο του που έγινε από τον Έλληνα γλύπτη Μπονάνο.

Το Διάταγμα που όριζε την έκδοσι του παραπάνω γραμματοσήμου, ανέφερε την έκδοσι και άλλων δυο γραμματοσήμων, τα όποια τυπώθηκαν μὲν από το εργοστάσιο Ασιωτή, αλλά άπορ-

ρίφθηκαν από την Επιτροπή του έορτασμού.

Το ένα, αντίγραφο ενός έργου του Βρυζάκη, ήταν αξίας μιάς δραχμής και παράστανε τον Καψάλη με τον δαυλό στο χέρι έτοιμον να βάλει φωτιά στο θάρελι με την πυρίτιδα.

Το άλλο αξίας δυόμισυ δραχμών, πάλι από πίνακα του Βρυζάκη, απεικόνιζε την έξοδο της φρουράς του Μεσολογγίου.

Υστερα από λίγα χρόνια, το 1930, μά πάλι τον Απρίλη, στη μεγάλη σειρά των αναμνηστικών γραμματοσήμων του έορτασμού της «Εκατονταετηρίδος της Ανεξαρτησίας» της Ελλάδος, κυκλοφόρησε και ένα γραμματόσημο αξίας 50 δραχμών, το ακριβώτερο της σειράς, που απεικόνιζε την έξοδο της φρουράς του Μεσολογγίου. Έχει χρώμα καστανό και τυπώθηκε με τη χαλκογραφική μέθοδο στο Λονδίνο από τα φημισμένα εργοστάσια Bradbury Willkenson.

Μια φορά ένας Άγγλος πήρε το κρέας του δελτίου του, ένα κομματάκι τόσο μικρό, που το τύλιξε στο εισιτήριο του τρένου. Όταν πήγε στο σπίτι του, ξεδίπλωσε το χαρτάκι, μα κρέας πουθενά.

— Πώς τα κατάφερες να χάσης το κρέας, δεν μπορώ να καταλάβω! φώναξε η γυναίκα του.

— Τι φταίω εγώ; Ήχασα πως ο εισπράκτορας μου είχε τρυπήσει το εισιτήριο.

L. Lyons

Ταϊτή

Του

ΚΩΝΣΤ. Χ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ

Για να γυρίσω στην Ελλάδα από το Σύδνεϋ της Αυστραλίας, θρήκα μια θέση στο ατμόπλοιο «Τσουνγκίνγκ» της εταιρείας Μεσσαζερή Μαριτίμ, που κάνει τη γραμμή Αυστραλίας — Γαλλίας, μέσω της διώρυγας του Παναμά και εξυπηρετεί τις γαλλικές άποικίες του Ειρηνικού, καθώς και τα γαλλικά νησιά της θάλασσας των Αντιλλών, στον Ατλαντικό. Είναι ή πιο μακριά έπιβατική γραμμή που υπάρχει: 15.000 ναυτικά μίλια. Τα θάπρια της είναι λίγα και τα δρομολόγια πολύ άραιά. Κάθε δυο μήνες ή και άραιότερα, φεύγει από

τη Μασσαλία ένα καράβι και το ίδιο γίνεται και από το Σύδνεϋ. Έτσι είναι πολύ δύσκολο να θρή κανείς θέση, εκτός αν την έχη κλείσει μερικούς μήνες πριν ή... αν έχη τα μέσα.

Με το «Τσουνγκίνγκ» έφυγαμε από το Σύδνεϋ στις άρχές του περασμένου Δεκέμβρη και προσεγγίσαμε πρώτα στα νησιά των Καννιβάλων — στη Νουμέα της Νέας Καληδονίας — και στην Πόρ Βιλά των Νέων Έβρίδων. Εκεί ζεινίναμε από μια έβδομάδα και κατόπιν προχωρήσαμε στη φημισμένη Ταϊτή, το μόνο αξιόλογο νησί του Νότιου Ειρηνικού που

διατηρεί ακόμη, σε αρκετά μεγάλο βαθμό, τα παλιά του ήθη και έθιμα.

Από την εποχή που εξερευνήθηκαν τα νησιά της Έταιρείας, πριν από εκατόν πενήντα χρόνια, οι διάφοροι περιηγητές και συγγραφείς θρискόντουσαν σε συνεχή άμιλλα μεταξύ τους ποιος θα δώσει στον πολιτισμένο κόσμο τις πιο τερπνές και γοητευτικές περιγραφές των νησιών αυτών. Στο τέλος ή φήμη της Ταϊτής διαδόθηκε σ' όλον τον κόσμο ήταν το νησί της όμορφιάς, το νησί με τα θέλητρα και το ρωμαντισμό των Νότιων θαλασσών.

Πράγματι, στην άχανη αυτήν έκτασι του Νότιου Ειρηνικού, ή Ταϊτή είναι μια σπάνια φυσική

νό, ήφαιστειογενές και ή ψηλότερη κορυφή του φθάνει τα 2400 μέτρα. Από τις όδοντωτές κορυφές και τα φαράγγια του ξεχύνονται όρμητικοί χείμαρροι που κατεβαίνουν ως κάτω στην παραλία. Η Ταϊτή είναι σχεδόν ένας κύκλος με μέγιστη έκταση 30—50 χιλιομέτρων. Μια προεξοχή προς τα νοτιοανατολικά σχηματίζει τη μικρή χερσόνησο της Ταϊαραπού.

Οι συχνές βροχές έχουν προικίσει το νησί με πλούσια τροπική θλάστησι, και χάρη στο κλίμα όλα της τα προϊόντα είναι εξαιρετικά. Η θερμοκρασία ποικίλλει από 21' έως 32 βαθμούς.

Την Ταϊτή πιστεύεται ότι την ανακάλυψε ο Άγγλος θαλασσοπόρος πλοίαρχος Ουώλιν, ο οποίος

Ο Ύποναύαρχος Κωστ. Κοντογιάννης μέσα στα τελευταία τρία χρόνια έκανε δύο φορές το γύρο του κόσμου. Κατά τα ταξίδια του αυτά κατέγινε με γεωγραφικές και όκεανογραφικές μελέτες. Παλαιός καθηγητής της Ναυτικής Γεωγραφίας στην Σχολή Ναυτικών Δοξίμων, έχει συγγράψει διάφορα ναυτικά συγγράμματα, από τα οποία δύο, ή «Ναυτική Γεωγραφία» και ή «Όκεανογραφία», έχουν βραβευη από την Άκαδημία Αθηνών.

όμορφιά. Η γη της είναι εύφορη και θγάζει πολύ περισσότερα από όσα χρειάζονται οι κάτοικοί της για να ζήσουν, ενώ οι γυναίκες της είναι οι ωραιότερες σε όλη την Όκεανία.

Από όλους τους συγγραφείς που έπιχειρήσαν να περιγράψουν τα θέλητρα, τη γοητεία και τις καλλονές της Ταϊτής, καθώς και τη ζωή της, μόνον ο Πιέρ Λοτι το πέτυχε κάπως. Ο Πιέρ Μπενού λέει την Ταϊτή διαμάντι άλλοι, νεώτεροι συγγραφείς, την όνομάζουν «τελευταίον επίγειο παράδεισο».

★

Σωστό δαχτυλίδι φτιάχνουν γύρω από την Ταϊτή οι κοραλλιογενείς ύφαλοι. Το νησί είναι όρει-

ος το 1767 αποβιβάσθηκε εκεί, ύψωσε την άγγλική σημαία και βάφτισε το νησί Νησί του Βασιλέως Γεωργίου Γ'. Ύστερα από ένα χρόνο, ο Γάλλος θαλασσοπόρος Ντε Μπουκαινβίλ, χωρίς φαίνεται να ξέρη τι είχε κάμει ο Ουώλιν, κατέλαβε το νησί και το όνόμασε Νέα Κύθηρα. Το 1769 έφθασε στην Ταϊτή ο ύποπλοίαρχος του Βρετανικού Ναυτικού Τζαίη Κούκ, ο κατόπιν διάσημος θαλασσοπόρος και εξερευνητής Πλοίαρχος Κούκ, με έντολή από τη Βρετανική Βασιλική Έταιρεία να έκτελέση ειδικές άστρονομικές παρατηρήσεις. Αυτός εξερεύνησε όχι μόνο την Ταϊτή, αλλά και όλα τα νησιά του άρχιπελάγους της Έταιρείας και

μās έδωσε λεπτομερείς περιγραφές.

★

Από την εποχή που ανακαλύφθηκε έως τα μέσα του περασμένου αιώνας, ή Ταϊτή ανήκε στην ίθαγενή δυναστεία των Πομαρέ. Ύστερα από άγώνες μεταξύ των Γάλλων και των ίθαγενών, το 1847, ή Βασίλισσα Πομαρέ άναγνώρισε το γαλλικό προτεκτοράτο, πέθανε όμως το 1877. Ο διάδοχός της, ο γιός Πομαρέ Ε', θασίλεψε ως το 1880, όποτε παραιτήθηκε κατόπιν πιέσεως των Γάλλων, και το θασίλειό του περιήλθε όλοσχερώς στη Γαλλία.

Κατά τον Πρώτο Παγκόσμιο πόλεμο το λιμάνι της πρωτεύουσας Παπεετέ βομβαρδίστηκε από τα γερμανικά πολεμικά «Σάγχορστ» και «Γκναίξενάου» και ή πόλις έπαθε μεγάλες καταστροφές. Κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο οι Άμερικανοί είχαν ιδρύσει ναυτικές και άεροπορικές θάσεις στο άρχιπέλαγος και ή Ταϊτή είχε προσχωρήσει στο έθνικό κίνημα του στρατηγού Ντε Γκώλ. Στρατιωτικό τμήμα Ταϊτινών πολέμησε στη Βόρειο Αφρική στη μάχη του Μπίρ Χακίμ με το όνομα της οποίας έχει όνομασθή ή κεντρική πλατεία και μία όδος της Παπεετέ.

★

Με το «Τσουνγκίνγκ» φθάσαμε και μπήκαμε στο ήρεμο λιμάνι της Παπεετέ, ένα ωραίο πρωϊνό του Ίανουαρίου. Μείναμε έκπληκτοι μπροστά στο θέαμα της μικρής αυτής πόλης, που χωμένη μέσα στους κήπους, μόλις άφίνει να φαίνονται τα κωδωνοστάσια των εκκλησιών και οι κόκκινες στέγες των ψηλότερων σπιτιών της. Η συνοικία των καταστημάτων, που ανήκουν ως επί

το πλείστον σε Κινέζους, κατέχει πολύ μικρή έκτασι στην πόλι, ενώ το υπόλοιπο τμήμα άποτελεί ένα τεράστιο κήπο με όλα τα είδη των δέντρων και των λουλουδιών των τροπικών. Μέσα σ' αυτόν τον κήπο είναι σκορπισμένα τα σπίτια των 12.000 κατοίκων της Παπεετέ. Ο συνολικός πληθυσμός του νησιού πλησιάζει τις 25.000 ίθαγενείς και Γάλλους, με μεγάλη άναλογία Κινέζων και μικρόν άριθμό από άλλες έθνικότητες.

Όστόσο ή πόλις έχει ύποστή αρκετά την επίδρασι της γενικής προόδου και έχει χάσει κάτι από τον ειδυλλιακό χαρακτήρα της εποχής, όπου ή Βασίλισσα Πομαρέ, με τη μεγαλοπρεπή άκολουθία της, άνταπέδιδε τις έπισκέψεις των ναυάρχων στα πολεμικά που έπιαναν στο νησί. Σήμερα, το 1952, το άνάκτορο της θρυλικής αυτής Βασίλισσας στεγάζει το δημόσιο θησαυροφύλακιο της άποικίας. Βγαίνοντας όμως κανείς λίγο έξω από την πόλι θρίσκει και πάλι στην άληθινή Γη της Ταϊτής, στο νησί του Άλαιν Ζερμπό, του Γκωγκέν και του Πιέρ Λοτι.

Με το «Τσουνγκίνγκ» πήγαμε στη Γαλλία μια Ταϊτινή πριγκίπισσα, άπόγονος των Πομαρέ, που με φόβο έβλεπε την εξέλιξι που συνεχίζεται. Με την άεροπορική συγκοινωνία που άρχισε με την Αυστραλία και την Άμερική, μέσα σε λίγα χρόνια ή Ταϊτή θα έχη χάσει όλη της την αίγλη και τον έξωτικό της χαρακτήρα μου είπε.

Στην πόλι ύπάρχει τώρα έργοστάσιο παραγωγής ήλεκτρισμού, ύπάρχουν τηλεφωνα και ραδιοφωνικός σταθμός. Ύπάρχουν έπίσης κινηματογράφοι, βιβλιοπωλεία και καταστήματα που που-

λουν διάφορα μικροπράγματα ἀπὸ τὰ νησιά τοῦ ἀρχιεπαγγέλτου. Πολὺ πρὶν ἀνοίξουν ἀκόμη οἱ κτηματογράφοι, πλήθος κόσμου ἀπὸ ὅλες τὶς ἐθνικότητες τοῦ νησιοῦ, μαζεύεται ἀπ' ἔξω, γελᾷ, φωνάζει, φλυαρεῖ καὶ συζητεῖ τὰ τελευταῖα νέα τοῦ νησιοῦ ἢ τὰ σκανδαλικά, γιατί οἱ Ταῖτινοι τρελλαίνονται γιὰ κόσσομπολιό.

Ὑπάρχουν δυὸ - τρία νυκτερινὰ κέντρα, ποὺ ἔχουν κάποια κίνησι τὰ Σαββατοκύριακα καὶ πρὸ πολλοῦ ὅταν φθάνουν στὸ νησί καρδιά ἀπ' ἔξω. «Κουήνς» ὀνομάζεται τὸ κυριώτερο κέντρο τῆς Παπεετέ μὲ πλούσια τροπικὴ διακόσμηση. «Ὅλοι οἱ θαμῶνες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες κάθε ἡλικίας, φοροῦνε γύρω στὸ λαϊμὸ καὶ στὸ κεφάλι λουλούδια στεφάνια ἀπὸ «τιαρέ», τὸ χαρακτηριστικὸ λουλούδι, ποὺ ὑπάρχει παντοῦ στὴν Ταῖτη καὶ ἔχει μιά δυνατὴ μυρωδιά σὰν γαρδένια. Πολλὲς φορὲς ὁ χορὸς ἀρχίζει ἀπὸ τὸ πρωτὶ. Τὰ νοσταλγικά τραγούδια τῶν Ταῖτινων καὶ ἡ γεμάτη ἀπὸ μεθυστικὲς μυρωδιὲς ἀτμόσφαιρα σὲ κάνουν νὰ νοιώθης πὼς βρίσκεσαι σὲ παράδεισο. Κάτω ἀπὸ πελώρια τροπικὰ δέντρα, μέσα σὲ κήπους πλημμυρισμένους ἀπὸ λουλούδια, χορεύεται ὁ «οὔπα - οὔπα», ὁ ἐξάισιος χορὸς τῆς Ταῖτης.

Ὁ πόλεμος δημιούργησε ἀκόμη καὶ ἐδῶ πρόβλημα στέγης, ὑπάρχουν ὅμως μερικά ξενοδοχεῖα μᾶλλον ἀνετα καὶ ὄχι πολὺ ἀκριβά. Γενικά μὲ τὶς σημερινὲς οικονομικὲς συνθήκες, γιὰ νὰ ζήσει ἓνα ἄτομο στὴν Ταῖτη, χρειάζεται πνήντα ἀγγλικὲς λίρες τὸ μῆνα.

Οἱ Ταῖτινοί, ὅπως οἱ Μαορί καὶ οἱ κάτοικοι τῶν νησιῶν Χαβάι, Σαμόων καὶ Κούκ, ἔχουν

τὴ φήμη πὼς εἶναι οἱ καλύτεροί Πολυήσιοι. Εἶναι ἐξαιρετικὰ φιλόξενοι, λατρεύουν τὴν ὁμορφιά, καὶ ἀγαποῦν μὲ πάθος τὰ λουλούδια. Μὲ τὸ ὄνομα Βαχινέ (μὲ τὸ χι μὸλις νὰ προφέρεται) εἶναι γνωστὲς οἱ Ταῖτινές. Βαχινέ θὰ πῇ γυναίκα, παντρεμένη ἢ ἀνύπαντρη, τὴν ὁποῖαν ἐξευσιάζει κάποιος ἄντρας. Πολλὲς φορὲς αὐτὲς οἱ Βαχινέ ἔχουν ἐμπνεύσει συγγραφεῖς, ποιητὲς καὶ σεναριογράφους.

Γυναίκα μὲ λεπτὴ κατασκευή, μὲ ὠραῖο ἀνάστημα, μὲ πόδια, χέρια, ὠμους καὶ λαϊμὸ ἀξιοθαύμαστο, μὲ δέρμα τριανταφυλλένιο, αὐτὴ εἶναι ἡ Ταῖτινῇ, κυρίως ὡς τὰ εἴκοσι χρόνια της. Ὁ Γκωγκέν, ποὺ ἔζησε καὶ πέθανε στὰ νησιά αὐτά, εἶναι ὁ μόνος ζωγράφος ποὺ ἀπέδωσε πιστὰ τὶς γραμμὲς καὶ τὴν ἄρμονα τῶν σωμάτων ὄχι μόνο τῶν Ταῖτινων, ἀλλὰ ὅλων τῶν γυναικῶν τοῦ Ἀρχιεπαγγέλτου.

Τὰ μαλλιά, μαῦρα, πυκνὰ καὶ μακρὰ, εἶναι τὸ ξεχωριστὸ στοιεῖο κάθε Ταῖτινῆς. Ἡ Βαχινέ ἔχει μεγαλοπρέπεια στὴν περπατησιά της, ἔχει ὠραία κίνησι, εἶναι πεντακάθαρη.

Ὅταν οἱ Ταῖτινές ἐρχονται ἀπὸ τὰ περὶχωρα στὴν Παπεετέ φοροῦνε ἄσπρα φουστάνια, μεγάλα ψάθινα καπέλλα καὶ ἓνα ἄσπρο ἢ κόκκινο λουλούδι στὸ αὐτί. Τὴ γοητεία τῶν Ταῖτινων τὴν νοιώθουν πολὺ οἱ ξένοι καὶ δὲν εἶναι λίγες οἱ Εὐρωπαῖες ποὺ γύρισαν πίσω χωρὶς τοὺς ἄνδρες τους. Ὡστόσο κάποτε συμβαίνει καὶ τὸ ἀντίθετο. Στὴν Παπεετέ γνώρισα μιά νόστιμη Βαχινέ, τὴν ὁποία εἶχε πάρει στὴ Γαλλία ἓνας νεαρὸς Γάλλος φίλος της. Ὅταν ὁ μὲς ἐφθάσαν στὸ Παρίσι, τῆς εἶπε ὅτι ἦταν παντρεμένης καὶ τὴν ἐγκατέλειψε, χωρὶς καν νὰ τῆς

δώση τὰ ξεῖδα νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα της. Τὰ κορίτσια τῆς Ταῖτης ἀναγκάστηκαν νὰ κάνουν ἔρανο μεταξύ τους γιὰ νὰ τῆς στείλουν τὰ ξεῖδα τῆς ἐπιστροφῆς. Καὶ ἡ μικρὴ, ποὺ μοῦ τὰ διηγείναι αὐτά, πρόσθεσε μὲ ὑπερφάνεια: «ἀπὸ τότε καμμιά Ταῖτινὴ δὲν πηγαίνει μὲ Λευκὸ στὸ ἐξωτερικὸ, ἂν δὲν δῇ προηγουμένως κατατεθειμένα, στὸ ὄνομα της, στὴν Παπεετέ, τὰ ξεῖδα τοῦ γυρισμοῦ. Αὐτὸ εἶναι κανόνας».

☆

Στὸ γαλλικὸ γυμνάσιο τῶν Φρέρ, ὅπου φοιτᾷ ἡ ἐκλεκτὴ νεολαία τῆς Παπεετέ καὶ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ καθολικὰ παιδιὰ τῆς Ταῖτης, ὑπολογίζεται ὅτι τὰ τρία τέταρτα τῶν μαθητῶν εἶναι νόθα. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι στὰ νησιά αὐτὰ τῶν Νότιων Ὑπαλασσῶν δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ κρίνῃ τὴν ἠθικὴ μὲ τὸ αὐστηρὸ μέτρο ποὺ τὴν κρίνουμε ἐμεῖς στὰ δικά μας κλίματα.

Ἐκατὸ γρόνια τώρα καθολικοί, ἀλλὰ καὶ διαμαρτυρόμενοι ἱεραπόστολοι ἐργάζονται στὴν Ταῖτη καὶ ἔχουν κατορθώσει νὰ φέρουν στὸν Χριστιανισμὸ πολλοὺς ἰθαγενεῖς. Ἡ μεγαλύτερη δυσκολία ἦταν τὸ ζήτημα τῆς ἠθικῆς, στὸ τέλος ὁμῶς οἱ ἱεραπόστολοι ἐγκατέλειψαν τὴ μεγάλη αὐστηρότητα. Ἀκόμα, γιὰ νὰ κάνουν πρὶν εὐχάριστη καὶ πρὶν ἀντιληπτὴ τοὺς ἰθαγενεῖς τὴν ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ, χρησιμοποίησαν σὲ ἐκκλησιαστικούς ὕμνους γνωστοὺς λαϊκοὺς σκοποὺς.

Στὴν Ταῖτη ἔτυχα σὲ μιά μεγαλοπρεπὴ ἐκκλησιαστικὴ γιορτή. Μιά μεγάλη πομπή, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν καθολικὸ ἐπίσκοπο, ἀνέβαινε ἀπὸ τὸν κεντρικὸ δρόμο τῆς Παπεετέ. Ἐκατοντάδες πιστοὶ ἀκολουθοῦσαν καὶ ἔβαλλαν μὲ κατάνυξι ἓνα ἐκκλησιαστικὸ

ὕμνο πάνω στὸ σκοπὸ ἐνὸς γνωστοῦ παλιοῦ θάλας. «Ὅλοι, ἄντρες, γυναῖκες, μεγάλοι καὶ μικροί, εἶχαν μαζί τους τὸ ποδήλατό τους. Χαρροῦσες πὼς ἐβλεπες στρατιωτικὴ μονάδα ποδηλατιστῶν «ἐν παρελάσει». Στὴν Παπεετέ ὑπάρχουν τόσα ποδήλατα ὅσοι σχεδὸν καὶ ἄνθρωποι.

☆

Ἡ κοινωνικὴ ζωὴ εἶναι πολὺ εὐχάριστη καὶ διασκεδαστικὴ καὶ οἱ ξένοι ζοῦν ἁρμονικὰ μὲ τοὺς ἰθαγενεῖς καὶ τοὺς μιγάδες. Εἶναι ὠραῖο τὸ θέαμα ποὺ παρουσιάζει κάθε πρωτὶ τὰ ξημερώματα ἡ ἀγορὰ τῆς πόλεως, ὅταν φθάνουν ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ τοῦ νησιοῦ οἱ ἰθαγενεῖς μὲ τὰ προϊόντα τους, μὲ λαχανικὰ καὶ φρούτα, μὲ δυνατὲς μυρωδιές, μὲ κρέατα, πουλερικὰ καὶ ψάρια κάθε λογῆς. Τὰ γραφεῖα καὶ τὰ μαγαζιά ἀνοίγουν τὸ πρωτὶ στὶς ἑπτὰ καὶ κλείνουν στὶς ἔντεκα καὶ ὕστερα πάλι ἀνοίγουν στὴ μιάμισυ καὶ κλείνουν στὶς πεντέμισυ.

Ἡ δύσι τοῦ ἡλίου εἶναι ἓνα θέαμα μοναδικὸ σχεδὸν στὸν κόσμο καὶ οἱ φεγγαρόλουστες νύχτες της σὲ κάνουν νὰ θυμᾶσαι τὶς αὐγουστιτικὲς νύχτες τοῦ Σαρωνικοῦ.

☆

Οἱ μέρες πέρασαν καὶ ἦρθε ἡ ὥρα νὰ φύγουμε. Σύμφωνα μὲ τὸ ἔθιμο τοῦ τόπου, πρὶν ξεκινήσουμε, φθάσανε στὸ καράβι ὅλες οἱ γνωριμιές ποὺ ἀποκτήσαμε τὶς ἡμέρες ποὺ μείναμε στὴν Παπεετέ, καθὼς καὶ οἱ φίλοι τῶν καινούργιων ἐπιβατῶν, φορτωμένοι μὲ σωροὺς στεφάνια ἀπὸ τιαρέ καὶ κολλιέ ἀπὸ ὀστρακα κάθε λογῆς.

Ἡ ὥρα ἔχει περάσει· οἱ ἐπισκέπτες φεύγουν καὶ τὸ πλοῖο ξεμακραίνει σιγά-σιγά ἀπὸ τὸ νησί, ἀφήνοντας πίσω του τοὺς

ήχους τῶν νοσταλγικῶν τραγουδιῶν τῆς Πολυνησίας. Τώρα, σύμφωνα με τὴν παράδοσι, ἀρχίζει τὸ «πέταγμα τῶν στεφανιῶν». Οἱ ἐπιβάτες ἀπὸ τὸ πλοῖο πρέπει νὰ πετάξουν ἓνα-ἓνα τὰ στεφάνια ποὺ δέχτηκαν ἀπὸ τοὺς φίλους τους, μετὰ προσοχῆς ὅμως, ὥστε νὰ μὴν πέση κανένα στὴ θάλασσα. Ἡ παράδοσι ἀκόμα λέει πὼς ὅποιος θέλει νὰ ξαναγυρίσῃ στὴν Ταϊτή, πρέπει νὰ κρατήσῃ τὸ τελευταῖο στεφάνι καὶ νὰ τὸ ρίξῃ στὴ θάλασσα τὴ στιγμή ποὺ τὸ πλοῖο θὰ περνᾷ ἀπὸ τὸ ἀνοιγμα τοῦ φράγματος. Τὸ στεφάνι πρέπει νὰ μείνῃ στὴν ἡρεμὴ λιμνοθάλασσα. Ἄν κανένα ρεῦμα τὸ παρασύρῃ ἔξω ἀπὸ τὸ φράγμα, τότε ὁ ταξιδιώτης δὲν πρόκειται νὰ γυρίσῃ στὴν Ταϊτή.

Τὴν ὥρα ποὺ θρεθῆκαμε ἔξω ἀπὸ τὸ λιμάνι, ὁ ἥλιος ἔδυε πίσω ἀπὸ τὴ Μορέα, ποὺ βρίσκεται ἀκριβῶς ἀπέναντι ἀπὸ τὴν Παπεετέ. Ὁλόκληρο τὸ νησί ἔπλεε σὲ μιὰ ἀποθέσσει χρωμάτων. Τὰ κύματα τοῦ ὠκεανοῦ ἔσκαζαν με ὀρμὴ πάνω στὸ φράγμα ποὺ σχηματίζουν τὰ κοράλλια καὶ γράφουνε αὐτὴ τὴ λευκὴ, εὐδιάκριτη γραμμὴ, ποὺ χωρίζει τὸν ταραγμένο ὠκεανὸ ἀπὸ τὰ ἡσυχὰ νε-

ρὰ τῆς λιμνοθάλασσας μετὰ τίς πύργους.

Χωμένη μέσα στοὺς κήπους τῆς Ἡ Παπεετέ, ἀρχίζει σιγὰ-σιγὰ τὴ θραδινὴ ζωὴ τῆς. Εἶναι ἡ ὥρα ποὺ ἀρχίζει νὰ φυσᾷ ἡ «χουπέ», δηλαδή ἡ αὖρα ἀπὸ τὰ βουνά, αὐτὴ ποὺ ὅταν περάσῃ μέσα ἀπὸ τὰ δάση, τοὺς κήπους καὶ τοὺς ἀγρούς, φέρνει στὴν παραλία τὸ γλυκὸ ἄρωμα τῶν τιარέ, τῶν γαστριῶν καὶ τῆς γαρδένιας. Αὐτὴ τὴν ὥρα οἱ Ταϊτινοί, ντυμένοι μετὰ τὸ «παρέου» τους, σηκώνονται καί, μετὰ ἄργον, γεμᾶτο νωχέλεια, πηγαίνουν στὰ βουνά, στὸ ἐσωτερικόν, γιὰ νὰ φέρουν χωρὶς πολλὴ προσπάθεια τὰ τροφιμά τους. Πηγαίνουν γιὰ τὸ φαί, τίς ἄγριες κόκκινες μπανάνες ποὺ τίς θράζουν, τὸ ταρὸ καὶ τὸ μαγιόρε, τὸν καρπὸ τοῦ ἀρτόδενδρου.

Οἱ θαχινὲ πῆραν τὸ μπάνιο τους καὶ ἄλειψαν μετὰ ἀρωματικὸ λάδι τὰ μαλλιά τους, φορέσανε ζωηρὰ χρωματιστὰ φορέματα καὶ στεφάνια ἀπὸ τιარέ ποὺ κόψανε νωρὶς τὸ πρωῒ, πρὶν ἀπὸ τὴν ἀνατολὴ, καὶ πηγαίνουν τώρα στὴν πόλι δυὸ-δυὸ, ἐλεύθερες καὶ γελαστές. Ἐχει πιά νυχτώσει. Ὁλόκληρη ἡ Ταϊτὴ γελάει, τραγουδᾷ καὶ χορεύει μέσα στὴ διαφάνεια τῆς τροπικῆς νύχτας.

Μία φορὰ, ἓνας ἐστιάτορας ἀκόνιζε τὰ μαχαίρια τοῦ 3 φορὲς τὴν ἑβδομάδα. Ὁ ἀκονιτῆς δὲν μπορούσε νὰ καταλάβῃ τί συνέβαινε. Μιὰ μέρα ρωτᾷ τὸν ἐστιάτορα :

— Δὲ μοῦ λές, ἀφεντικό, γιατί ἀκονίζεις τόσο συχνὰ τὰ μαχαίρια σου;

— Χμ! μοῦ κοστίζει φθηνότερα, παρὰ νὰ παίρνω μικρὸ κρέας.

«Pipe Dreams»

ΠΡΩΤΟΤΥΠΕΣ ΔΕΞΑΜΕΝΕΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ

Ἡ Σουηδὸς Ἐντχολμ ἀποθηκεύει τὸ πετρέλαιο μέσα σὲ ἐγκαταλειμμένα ὀρυχεῖα.

Τὸ νὰ ἐναποθηκεύῃ κανεὶς πετρέλαιο μέσα στὸ νερὸ μοιάζει τρελλὴ ἰδέα. Τὸ ὅτι τὸ πετρέλαιο καὶ τὸ νερὸ δὲν πάνε καλά, εἶναι λίγο πολὺ ἓνα ἀξίωμα γνωστὸ καὶ παραδεδομένο ἀπὸ ὅλους. Ὅλοι ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Σουηδὸ μηχανικὸ καὶ ἐφευρέτη Χάρολντ Ἐντχολμ τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἡλεκτρισμοῦ τῆς Σουηδίας. Ὑστερὰ ἀπὸ πειράματα καὶ δοκιμὲς ἀρκετῶν χρόνων, ὁ μηχανικὸς αὐτὸς κατέληξε σὲ μιὰ μέθοδο μετὰ τὴν ὁποία τὸ ἀκάθαρτο πετρέλαιο καὶ ἀργότερα καὶ τὸ φωτιστικὸ καὶ τὸ ντίζελ θὰ ἐναποθηκεύεται μέσα στὴ γῆ. Χρησιμοποίησε παλιὰ ἐγκαταλειμμένα ὀρυχεῖα καθὼς καὶ εἰδικὰ γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ σκαμμένους θραχώδεις χώρους. Εἶναι μιὰ μέθοδος φθινὴ καὶ ἀσφαλὴς καὶ πιστεύεται ὅτι θὰ προκαλέσῃ ἐπανάστασι στὴν τεχνικὴ τῆς ἀποθηκεύσεως τοῦ πετρελαίου. Τὸ πετρέλαιο ἐπικαθεται στὴν ἐπιφάνεια τοῦ νεροῦ τοῦ ὁποίου ἡ στάθμη ρυθμίζεται ἀναλόγως. Ἡ διαρροὴ ἐμποδίζεται ἀπὸ τὴν πίεσι τοῦ νεροῦ ποὺ τείνει νὰ περιβάλλῃ ὁλόκληρο τὸ χωρὶ τοῦ ὀρυχείου. Ἐπίσης ἀπεδείχθη ὅτι οἱ

σταγόνες τοῦ νεροῦ ποὺ περνοῦν ἀνάμεσα στὸ πετρέλαιο, ἀντὶ νὰ θλάπτουν, βοηθοῦν στὸ καθάρισμά του καὶ στὴ μείωσι τῆς φυσικῆς ἀναλογίας νεροῦ μέσα στὸ πετρέλαιο.

☆

Στὰ πρῶτα μεταπολεμικὰ χρόνια ὁ Ἐντχολμ ἀγωνιζόταν νὰ ἐξασφαλίσῃ ἀρκετὸ ἀποθηκευτικὸ χωρὶ γιὰ τίς μεγάλες ποσότητες τοῦ πετρελαίου ποὺ χρειαζόνταν τὰ κρατικὰ ἐργοστάσια παραγωγῆς ἠλεκτρισμοῦ τῆς Σουηδίας. Ἐσκέφθηκε τότε νὰ χρησιμοποίησιν παλιὰ ἐγκαταλειμμένα ὀρυχεῖα. Πειράματα σὲ περιορισμένη κλίμακα ἐπικύρωσαν τὴ θεωρίαν τοῦ ὅτι σύμφωνα μετὰ τὴν ἀρχὴ τῶν συγκοινωνούντων δοχείων τὸ πετρέλαιο μπορούσε νὰ ἀποθηκευθῇ στὸ νερὸ καὶ ὅτι τὰ ὑπόγεια στρώματα τοῦ νεροῦ μπορούσαν νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἀποτελεσματικὰ γιὰ νὰ παρεμποδίσουν τὴ διαφυγὴ τοῦ πετρελαίου μέσα ἀπὸ τὰ ρήγματα τῶν τοίχων. Ἀπαραίτητη προϋπόθεσι εἶχαν. Ἀπαραίτητη προϋπόθεσι εἶχαν. Ὁ ὑπόγειος χώρος νὰ βρίσκεται χαμηλότερα ἀπὸ τὴν στάθμη τῶν ὑπογείων ὁδῶν καὶ τὰ τε-

λευταία αυτά να έχουν αρκετή πίεσι.

☆

“Όπως και άλλοι έφευρέτες, έτσι και ο “Εντολμ άκουσε από πολλούς ειδικούς την φράσι: «αυτό δεν γίνεται». “Υπήρξαν όμως και άλλοι που έγκολπώθηκαν την άποψί του και έτσι ο “Εντολμ πέτυχε τελικά να πάρη την έντολή για την κατασκευή της πρώτης του δεξαμενής. “Ενα παλιό δρυχείο στά άνατολικά παράλια της Σουηδίας εκρίθηκε κατάλληλο για τó σκοπό αυτό. Τó έσωτερικό του καθαρίστηκε από τά πορώδη ή σαθρά τοιχώματα και σκεπάστηκε από χονδρή πλάκα μπετόν. Είδικός άγωγός κατέβαινε ως τó κατώτερο σημείο του δρυχείου. “Ο άγωγός αυτός έφθανε ως τόν όρμο που ήταν εκεί κοντά με ειδική σωλήνωση. Στόν ίδιο κοιλίσκο κατασκευάστηκε μιά αποβάθρα για νά πλευρίζουν τά δεξαμενόπλοια και ξένα μικρά άντλιοστάσιο. “Ετσι, πριν από λίγα χρόνια, ένα άμερικανικό δεξαμενόπλοιο ξεφόρτωνε 3.000 τόννους πετρέλαιο στή νέα «δεξαμενή». Τρία μεγάλα δεξαμενόπλοια άκολουθήσαν σέ λίγες μέρες. “Από τότε αρκετές εκατοντάδες χιλιάδες τόννοι πετρελαίου διωχετεύτηκαν και άντλήθηκαν από τó γιγαντιαίο αυτό υπεπόζιτο, σέ βάθος 80 μέτρων. Για τήν έπιθεώρησι της ύπόγειας αυτής λίμνης χρησιμοποιείται ειδική θάρκα.

“Όταν ή δεξαμενή είναι έντελώς γεμάτη, στόν πυθμένα ύπάρχει ένα λεπτό στρώμα νερού τó όποιο με τήν άντλησι του πετρελαίου, αύξάνει σιγά-σιγά. “Όταν παρουσιασθή ανάγκη νά άδειαση έντελώς ή δεξαμενή, ύπάρχει ειδικό σύστημα που άπορροφά και τά τελευταία ύπολείμ-

ματα του πετρελαίου από τήν έπιφάνεια του νερού, χωρίς νά άφήση τó νερό νά περνά κι' αυτό.

Τό νέο σύστημα παρουσίασε πολλά άνέλπιστα πλεονεκτήματα. Μεταξύ άλλων, μεγάλη οικονομία στά καύσιμα. “Ενώ στίς κοινές δεξαμενές τó πετρέλαιο πάγωνε πολύ γρήγορα, με τó σύστημα αυτό ή θερμοκρασία του διατηρείται. “Από θερμομετρικές παρατηρήσεις που έγιναν, άπεδείχθη ότι στά κάτω στρώματα ή θερμοκρασία του πετρελαίου από 0ο άνέβηκε σιγά-σιγά στούς +5ο Κελσίου και στά έπάνω στρώματα, ένω ή θερμοκρασία του παραλαμβανομένου πετρελαίου ήταν +30ο — +35ο Κελσίου δεν έπεφτε κάτω από τούς +15ο Κελσίου, όσο καιρό και άν έμεινε τó πετρέλαιο. “Ετσι όταν διοχετεύεται τó πετρέλαιο στήν κατανάλωσι, δεν χρειάζεται μεγάλη θέρμανσι.

☆

“Εδώ ύπάρχει και ένα άλλο πλεονέκτημα. Τό ζεστό πετρέλαιο, όταν φθάση στή στάθμη από τήν όποία γίνεται ή άντλησι του για νά διοχετευθή στήν κατανάλωσι, έχει καθαρισθή μόνο του από τó νερό και τά άλλα ξένα σώματα και τίς ύλες που κατακάθονται στόν πυθμένα. “Ετσι, δεν χρειάζονται φίλτρα στίς άντλίες. “Ακόμη από διάφορες εξετάσεις δειγμάτων, άπεδείχθη ότι ή περιεκτικότης σέ νερό του πετρελαίου που έμεινε άποθηκευμένο στή δεξαμενή, ήταν μικρότερη από τήν περιεκτικότητά σέ νερό του ίδιου πετρελαίου, κατά τή στιγμή της άποθηκεύσεως. Τό νερό της πρωτότυπης αυτής δεξαμενής έχει μιά έλαφρά όσμη φαρμάκου, άλλα δεν περιέχει πετρέλαιο.

Οικονομία 6.000.000 δολλαρίων

Η δεξαμενή αυτή, μαζί με τά μηχανήματα, τίς σωληνώσεις και τήν αποβάθρα, έστοίχισε 700.000 δολλάρια, ένω μιά συνηθισμένη χαλύβδινη ύπόγεια δεξαμενή με τίς ίδιες διαστάσεις θά έστοίχιζε 4.200.000 δολλάρια. “Εάν άφαιρεθούν τά έξοδα κατασκευής της αποβάθρας, τó κόστος, κατά κυβικό μέτρο, φθάνει μόλις τά 14% του κόστους μιάς συνηθισμένης ύπόγειας δεξαμενής. “Επειδή τά έξοδα συντηρήσεως είναι πολύ μικρά και ή χωρητικότης μεγάλη, πράγμα που έπιτρέπει νά γίνονται άγορές σέ έποχές που ή τιμή του πετρελαίου και τών ναύλων είναι χαμηλές, ύπολογίζεται πώς ή πρώτη δεξαμενή “Εντολμ εξασφάλισε ήδη στούς ιδιοκτήτες της οικονομία 6.000.000 περίπου δολλαρίων.

Και καθαρό πετρέλαιο

Μετά τήν πρώτη έπιτυχία, ο “Εντολμ άρχισε τήν προσπάθεια για τήν άποθήκευσι και καθαρού πετρελαίου (ντίζελ και φωτιστικού). Πρό όλίγων μηνών ή μέθοδος του κατωχυρώθηκε με τó σχετικό δίπλωμα εύρεσιτεχνίας και γνωστοποιήθηκε στίς περισσότερες χώρες ως σύστημα Viaco Cistern. “Ηδη τή σχετική έκμετάλλευσι άνέλαβε γνωστός οίκος της Στοκχόλμης (Σβένσκα Βαιγκκατεϊμπολάγκετ).

☆

“Η νέα μέθοδος “Εντολμ παρουσιάζει και άλλα πλεονεκτή-

ματα. “Επειδή τó πετρέλαιο περιβάλλεται μέσα στούς θράχους από στρώμα νερού, δεν γίνεται καμιά διαρροή, δεν κυκλοφορεί έπομένως άτμοσφαιρικός άέρας και γι' αυτό δεν γίνεται και εξαέρωσις. “Επίσης, μιά τέτοια δεξαμενή προστατεύεται μόνη της από βομβαρδισμό. “Εκτός από τó έλάχιστο προσωπικό που χειρίζεται τίς άντλίες και έπιθεωρεί τούς άγωγούς, δεν χρειάζεται άλλες δαπάνες συντηρήσεως και λειτουργίας.

“Ο ίδιος ο έφευρέτης συγκεφαλαιώνει τά πλεονεκτήματα της έφευρέσεώς του, τονίζοντας ιδιαίτέρως ότι:

1. Με τó νέο σύστημα ελαττώνεται τó κόστος άποθηκεύσεως.
2. Δεν ύπάρχει χρονικό όριο άποθηκεύσεως.
3. “Αποφεύγεται ή διαρροή.
4. Δεν ύπάρχουν άπώλειες από εξαέρωσι.
5. Τό πετρέλαιο καθαρίζεται μόνο του.

6. Είναι εξησφαλισμένο από βομβαρδισμό, πυρκαϊά ή έκρηξι.
7. Τό άκάθαρτο πετρέλαιο είναι πάντα έτοιμο για διανομή.

8. Δεν χρειάζονται χαλυβδόπλάκες για τήν κατασκευή δεξαμενών.

Βέβαια μιά χαλύβδινη δεξαμενή στήν έπιφάνεια του εδάφους στοιχίζει λιγώτερα, δεν έχει όμως κανένα από τά πλεονεκτήματα που αναφέραμε. “Ετσι, σέ τελευταία άνάλυσι, άν λάθωμε ύπόψιν και τήν έλλειψι χάλυθος, ή νέα μέθοδος είναι πάλι φηινότερη.

ΓΙΑ ΝΑ ΠΕΡΝΑ Η ΩΡΑ

Δύο μικροί νοσηλεύονταν στὸν ἴδιο θάλαμο. Μιὰ μέρα, ἐκεῖ πού κουβέντιαζαν, ὁ παλιότερος ρωτᾷ τὸν ἄλλο:

— Εἶσαι παθολογικὸ ἢ χειρουργικὸ;
— Δὲν καταλαβαίνω τί εἶναι αὐτό, ἀπάντησε ὁ νεοφερμένος.
— Ὁ ἄλλος τὸν κύτταξε περιφρονητικά.
— Θέλω νὰ πῶ, τοῦ ἐξήγησε, ἦσουν ἄρρωστος προτοῦ ἔρθης ἐδῶ, ἢ σὲ ἀρρωστήσανε ἀφ’οὗ ἦρθες;

The American Legion Magazine

☆

Καθὼς ἔβαζε λουλούδια στὸν τάφο ἑνὸς συγγενῆ του, ἓνας Ἀγγλος στρατιώτης πρῶσε ἕνα γέρο Κινέζο πού ἀκουμπούσε σ’ ἕνα διπλανό τάφο ἕνα πιάτο ρύζι.

— Καὶ πότε λές νὰ σηκωθῇ ὁ φίλος σου νὰ φάῃ τὸ ρύζι; τὸν ρώτησε εἰρωνικά.

— Τὴν ἴδια ὥρα πού θὰ σηκωθῇ κι’ ὁ δικός σου νὰ μυρίσῃ τὰ λουλούδια, ἀπάντησε μ’ ἕνα χαμόγελο ὁ Κινέζος.

Tatler

☆

Μαζί μὲ τὸν ὁδηγό του ἓνας Εὐρωπαῖος τριγύριζε στὶς συνοικίες τῆς Σαγκάης. Σὲ μιὰ στιγμή, μιὰ ὁλόκληρη πομπὴ δὴκε μπροστά τους. Ντυμένοι μὲ τὰ καλά τους, μὲ σημαίες καὶ λάβαρα, μὲ κινέζικες ἐπιγραφές πλῆθος Κινέζοι ἀκολουθοῦσαν. Ἐνα πένθιμο τραγοῦδι ἔσπαγε κάθε τόσο τὴ μονοτονία τῶν τυμπάνων. Συγκινημένος ὁ Εὐρωπαῖος ἔβγαλε τὸ καπέλλο του καὶ στάθηκε σοδαρὸς καὶ σιωπηλὸς ὅπου πέρασε ἡ πομπή.
— Ὁ Βούδδας; ρώτησε τότε τὸν ὁδηγό.

Ὁ ὁδηγὸς κύτταξε γύρω του παραξενεμένος.

— Ὁ Κομφούκιος; ξαναρώτησε ὁ ξένος.

— Δὲν καταλαβαίνω, κύριε, ἀπάντησε ὁ ὁδηγός.

— Αὐτὸ πού πέρασε δὲν ἦταν κηδεῖα; εἶπε ὁ Εὐρωπαῖος.

Ὁ ὁδηγὸς μειδίασε βλοσυρά.

— Ὁχι, κύριε. Ὁχι. Διαφήμες ἦταν μιὰς ὁδοντόπαστας.

Tatler

☆

Ἡ κόρη τοῦ σπιτιοῦ, μόλις πάτησε τὰ 17, ἤθελε νὰ ἀγοράσῃ τὸ πρῶτο τῆς βραδινό. Ἀπὸ τὰ μοντέρνα πού δὲν συγκρατοῦνται καθόλου στοὺς ὤμους.

— Εἶσαι μικρὴ ἀκόμη, εἶπε ἡ μητέρα της.

Ὁ πατέρας μπήκε στὴ μέση νὰ συμβιάσῃ τὰ πράγματα.

— Ἀφυσέ τὴν νὰ δοκιμάσῃ ἕνα, εἶπε. Ἄν μπορῇ νὰ τῆς σταθῇ, τότε θὰ πῇ πὼς εἶναι ἀρκετὰ μεγάλῃ γιὰ νὰ τὸ φορέσῃ.

Up

☆

Κάποιος ξένος πῆγε νὰ δῇ τὸν πρῶτο υπουργὸ τῆς Βουλγαρίας. Καθὼς καθόταν περιεργαζόταν καὶ τὸ δωμάτιο. Σὲ λίγο λέει στὸν πρωθυπουργό:

— Τὶ ἀστεῖο τηλέφωνο εἶναι τοῦτο δῶ! Μόνο ἀκουστικὸ ἔχει;

— Θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχες καταλάβει, ἀγαπητέ μου, τὸ γιατί, ἀναστέναξε ὁ πρωθυπουργός. Εἶναι ἡ ἀπ’ εὐθείας γραμμὴ μας μὲ τὸ Κρεμλίνο.

Munchner Illustrierte

ΓΥΝΑΙΚΕΣ, ΓΝΩΡΙΣΤΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΑΣ

Τῆς

AMABEL WILLIAMS-ELLIS

(Ἀπὸ τὸ βιβλίο «The Art of Being a Woman»)

Ὁ κόσμος γύρω μας ἄλλαξε πολὺ τὰ τελευταῖα τριάντα - σαράντα χρόνια. Καὶ ἡ ἀλλαγὴ αὕτη ὀφείλεται κατὰ μεγάλο μέρος στὴν ἐπιστημονικὴ καὶ τεχνικὴ πρόοδο.
Ἀνάμεσα στὶς μεταβολές πού ἐπηρεάζουν ἀποτελεσματικὰ τὴ ζωὴ τῆς γυναίκας στὸν Δυτικὸ κόσμον εἶναι πρῶτα τὸ ὅτι ὅλοι μας ζοῦμε τώρα περισσότερα χρόνια καὶ δεύτερο ὅτι μιὰ παντρεμένη γυναῖκα σήμερα ἀντὶ νὰ φέρῃ στὸν κόσμον καμμιὰ δεκαριά παιδιά καὶ νὰ τῆς ζήσουν τὰ τρία, ἀποκτᾷ καὶ μεγαλώνει κατὰ μέσο ὄρο δύο ἢ τρία παιδιά.

Τὰ δύο αὐτὰ γεγονότα εἶναι σημαντικὰ γιατί δείχνουν ὅτι ἡ ἀναλογία τῆς ζωῆς μιᾶς γυναίκας πού θὰ περάσῃ ὅπως τὸν παλιὸ καιρὸ — δηλ. μὲ δουλειές πού δὲν μποροῦν νὰ κάνουν οἱ ἄνδρες — ἔχει ἀλλάξει πολὺ. Ἡ κοινὴ γνώμη ὅμως ἔλαβε ὑπ’ ὄψιν αὐτὴ τὴν ἀλλαγὴ; Παρατηρήθηκαν, βέβαια, καὶ ἄλλες μεταβολές πού ἐπηρεάζουν καὶ τοὺς ἄνδρες καὶ τὶς γυναῖκες, μὰ αὐτὲς εἶναι ἡθικές. Ἡ πείρα μᾶς δίδα-

ξε νὰ μὴν ἔχουμε μεγάλῃ ἐμπιστοσύνη στὰ πρακτικὰ ἀποτελέσματα τοῦ «κώδικος καθηκόντων» πού μᾶς ἄφησαν οἱ γονεῖς μας καὶ οἱ παπποῦδες μας. Ἀσχετὰ μὲ τὸν κώδικα αὐτὸς ἐπέζησε ἢ ὄχι, ἔμεινε στὴ ζωὴ ἀρκετὸ καιρὸ ὥστε νὰ μπορούμε νὰ δοῦμε καὶ μόνοι μας πὼς οἱ πρακτικές του συνέπειες ἦσαν ἀνησυχητικές. Μέσα σὲ δύο γενεές πολέμου ὁσπερ σὲ δύο πολέμους καὶ ζοῦμε μετὰ τὴν ἀπειλὴ ἑνὸς τρίτου. Αὐτὸ ἔκατ’ ἐν τῇ ἀποκαταστάσει τῆς ζωῆς καὶ τὸν πιὸ σχολαστικὸ τηρητὴ τοῦ παλιοῦ κώδικος νὰ νοιώσῃ πὼς καλύτερα θὰ ἦταν νὰ σταθῇ γιὰ μιὰ στιγμὴ καὶ νὰ σκεφθῇ. Οἱ φανταστικοὶ ὑποστηρικταὶ τῶν παλιῶν παραδόσεων δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦν (ὅπως συνήθως τοὺς συμβαίνει) πὼς οἱ ιδέες τους δὲν ἦταν ἀλάσφατες. Τὰ γεγονότα μᾶς ἔδωσαν τὸ δικαίωμα νὰ ἀμφισβητήσουμε μερικὰ πράγματα.

**Οἱ γυναῖκες
πρέπει νὰ διαλέξουν**

Ὅταν μιὰ νέα γυναῖκα πρέπει νὰ πᾶρῃ ἀποφάσεις γιὰ τὴ ζωὴ της.

πάντα ενεργεί υπό την πίεσι μιάς γενικά παραδεδεγμένης γνώμης — ότι δηλαδή αν της έτυχε να γεννηθῇ γυναίκα, πρέπει να διαλέξῃ ένα από τὰ δύο : ἢ να δουλέψῃ σκληρὰ καὶ να δημιουργήσῃ μιὰ καριέρα ἢ να ζήσῃ μιὰ ἀπλή καὶ ἀσήμαντὴ αἰσθηματικὴ ζωὴ. "Αν προτιμήσετε τὴν καριέρα, θὰ πρέπει να εἴστε ξύπνια καὶ δραστήρια. "Αν προτιμήσετε τὴν ἄλλη ζωὴ — ἄντρα, σπίτι καὶ παιδιὰ — θὰ εἴστε πῶς εὐτυχισμένη μετὰ τὴν προϋπόθεσι ὅτι εἴστε γερὴ, παχουλὴ καὶ κουτούτσικη.

Ἡ ἀποψι αὕτη—ὅτι κάθε γυναίκα πρέπει να διαλέξῃ τὴ ζωὴ της μιὰ γιὰ πάντα — ἐξακολουθεῖ να ἔχῃ τοὺς θερμοὺς θιασώτες τόσο ἀνάμεσα στοὺς ἄντρες, ὅσο καὶ στὶς γυναῖκες. Τί πρέπει να κάνῃ μιὰ γυναίκα; Τί πρέπει να συμβουλευθῇ μιὰ μητέρα τὶς κόρες της πού ἀπὸ μικρὲς ἀρχίζουν να ρωτᾶνε :

Τὸ ζήτημα εἶναι πῶς ἡ τέχνη της ἐπιτυχίας στὴ ζωὴ εἶναι ἄλλη γιὰ τὸν ἄντρα καὶ ἄλλη γιὰ τὴν γυναίκα.

Ἡ γυναίκα — ὅποια καὶ ἂν εἴναι ἢ ἐκλογὴ της — θὰ χρειασθῇ να ἀντιμετωπίσῃ κάπως διαφορετικὰ τὴ ζωὴ. Θὰ ἀντιληφθῇ πῶς ὑπάρχει κάποια τέχνη, πῶς πρέπει να μάθῃ να ζυγίξῃ τὰ πράγματα. Συχνὰ θὰ βρίσκειται μπροστὰ σὲ διλήμματα πού δὲν τὰ συναντᾷ ὁ ἄντρας. Καὶ, στὸ τέλος, σχεδὸν πάντα, ὅπως εἶπε καὶ ἡ μεγάλη συγγραφεὺς Βιρτζίνια Γούλφ, θὰ ἀνακαλύψῃ πῶς ἔχει λιγώτερα χρήματα καὶ ἀσφαλῶς λιγώτερη ἀνεξαρτησία παρὰ ἂν εἶχε γεννηθῇ ἄντρας.

Στὸ σπίτι καὶ στὴ δουλειά

"Ας πάρουμε ἕνα παράδειγμα γιὰ να ἀντιληφθοῦμε πόσο διαφορετικὰ βλέπουν οἱ ἄνθρωποι τὸν ἄντρα καὶ τὴ γυναίκα στὴ δημόσια ζωὴ. Κάθε ὁμιλητὴς ξέρει πῶς οἱ ρητορικὲς συμβουλές, ἀρέσουν στὸ κοινό. "Αν ἔμωσ ὁ ὁμιλητὴς εἶναι γυναίκα, τότε τὸ ἴδιο κοινό, παρ' ὅλο πού θὰ ζητᾷ πάλι εὐγλωττία, θὰ τὴν θέλῃ συνδυασμένη μετὰ πολὺ λιγώτερη δύναμι στὸ ὕψος καὶ πολὺ περισσότερη πειστικότητα.

Κάτι παρόμοιο συμβαίνει καὶ στὴ ζωὴ τοῦ σπιτιοῦ καθὼς καὶ στὴν ἐπαγγελματικὴ ζωὴ. Τὸ ἔργο τῆς γυναίκας πού πρέπει να δίνῃ διαταγὲς δὲν εἶναι τόσο ἀπλὸ ὅσο τὸ ἔργο ἐνὸς ἀνδρὸς πού βρίσκεται στὴν ἴδια θέσι. Ἡ γυναίκα πρέπει να κερδίσῃ τοὺς ὑφ'σταμένους της, να τοὺς κάμῃ νὰ νομίσουν πῶς ὅ,τι γίνεται ἦταν δική τους ιδέα. "Ενας ἄντρας πολὺ συχνά, καὶ χωρὶς να παρεξηγηθῇ καθόλου, μπορεῖ να κερδίσῃ πολὺτιμον χρόνον δίνοντας ἀπλῶς διαταγές.

Τὴν τέχνη της πειστικότητος πρέπει να τὴν μελετήσῃ καλὰ μιὰ κοπέλλα, ἔστω καὶ ἂν πρόκειται να γίνῃ μόνο σύζυγος καὶ μητέρα. Ἡ ζωὴ της στὴν περιπτῶσι αὕτη θὰ εἶναι πολὺ προσγειωμένη καὶ πρέπει, να δουλέψῃ σκληρὰ. Ὡστόσο μόνο ἡ σκληρὴ δουλειά, ἡ ἀφοσίωσι στὸ καθῆκον ἢ ἡ λογικὴ δὲν θὰ εἶναι ποτὲ ἀρκετὲς γιὰ να τὴν βοηθήσουν.

Αὐτοανάλυσι

Νομίζω πῶς πολὺτιμη βοήθεια γιὰ τὶς γυναῖκες θὰ ἦταν ἡ αὐτοανάλυσι, ἂν προσπαθοῦσαν σοβαρὰ να γνωρίσουν κατὰ βάθος τὸν ἑαυτὸ τους, κυρίως στὰ ζητήματα καὶ τὶς δουλειές πού σχετίζονται μετὰ τὴν καθημερινὴ ζωὴ. Πάρτε τὶς δουλειές πού κάνετε μέσα σὲ μιὰ ἐβδομάδα καὶ κοιτάξτε να βρῆτε ποιὲς εἶναι αὐτὲς πού σὰς ἀρέσουν καὶ ποιὲς αὐτὲς πού δὲν σὰς ἀρέσουν. "Αν εἴστε φοιτήτρια προσέξτε μήπως προτιμᾶτε να παρακολουθῆτε διαλέξεις, να γράφετε μελέτες, να διαβάσετε ἢ να παίρνετε μέρος σὲ κοινωνικὲς ἐκδηλώσεις ἢ μήπως σὰς διασκεδάζουν οἱ ἐξετάσεις σας. "Αν εἴστε ὑπάλληλος γυναίκα ἢ ἂν ἔχετε μιὰ δική σας δουλειὰ προσέξτε πῶς αἰσθάνεσθε ὅταν πηγαίνετε στὴ δουλειά σας τὸ πρωῒ ἢ ὅταν φεύγετε τὸ μεσημέρι, καθὼς καὶ τί σκέπτεστε γιὰ τὴ δουλειά σας τὴν ἴδια. Καὶ μὴν ξεχνᾶτε ποτὲ τὶς δουλειές τοῦ σπιτιοῦ πού κάνετε.

Διατρέξτε ὁλόκληρη τὴν ἐβδομάδα ἀπὸ τὴ Δευτέρα τὸ πρωῒ ὥς τὴν Κυριακὴ τὸ βράδυ : κάνετε ἕναν κατὰ-

λογο τῶν ἀσχολιῶν σας καὶ ὕστερα βαθμολογήστε τις. Σ' ἐκείνες πού σὰς ἀνιούν καὶ δὲν σὰς ἀρέσουν βάλτε μηδέν. Στὶς ἄλλες βάλτε ἀπὸ 1 ἕως 5. "Απὸ τὸν πίνακα αὐτό, θὰ καταλάβετε σὲ γενικὲς γραμμὲς ἂν ἡ δουλειά σας σὰν σύνολο εἶναι ἀτλῶς ἕνα μέσον γιὰ κάποιον σκοπὸ ἢ ἂν σὰς ἀρέσει πραγματικά.

"Αν ἐργάζεστε, ἂν σπουδάζετε, συγκρίνετε τὴ στάσι σας ὅπεναντι οἱς δουλειές τοῦ σπιτιοῦ μετὰ τὰ αἰσθηματὰ σας γιὰ τὶς ἄλλες ἀσχολίες. Προσπαθήστε να βρῆτε τί σὰς ἀρέσει, εἶναι κάτι πού θὰ σὰς βοηθήσῃ πολὺ.

Καὶ γιὰ τὴν μὴν βαθμολογήσουμε μετὰ τὸν ἴδιο τρόπο τοὺς λόγους πού μᾶς ὠθοῦν στὴν ἐκλογὴ τῶν φορεμάτων μας, ἀφοῦ ὅταν διαλέγουμε κάτι γιὰ να τὸ φορέσουμε ἐκφράζουμε τὸν ἑαυτὸ μας συνειδητὰ καὶ ἀσυνειδητὰ.

Τὸν ἑαυτὸ μας ἐκφράζουμε ἀκόμα καὶ μετὰ ὅ,τι κάνουμε στὶς ὥρες τῆς σχολῆς μας, τὶς ὥρες πού τὶς διαθέτουμε ἐλεύθερα, πού τὶς χαρί-

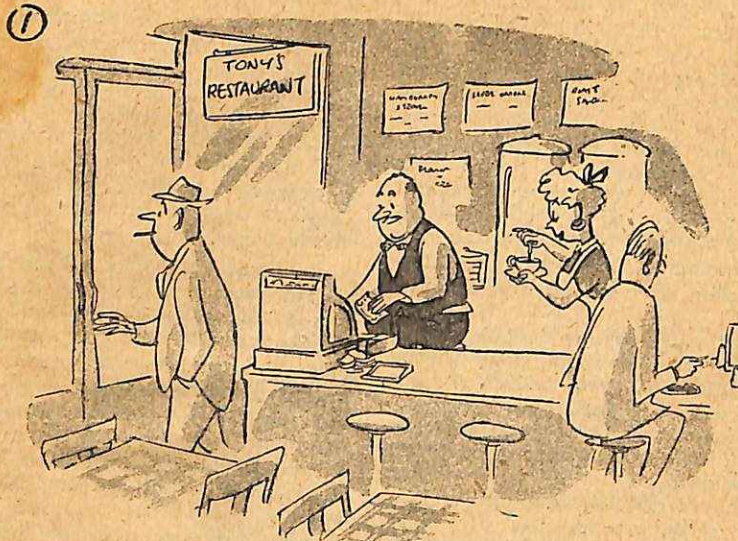
ζουμε στὸ κέφι μας, ἀνεξάρτητα ἀπὸ οἰκιακὲς ἢ ἐπαγγελματικὲς υποχρεώσεις.

"Αποκαλυπτικὲς καὶ βοηθητικὲς θὰ εἶναι οἱ παρατηρήσεις σας σχετικὰ μετὰ τοὺς φίλους σας. Σκεφθῆτε, μετρήστε τοὺς καὶ σημειώστε πόσοι ὅπ' αὐτοὺς εἶναι νεώτεροι ἢ μεγαλύτεροι ἀπὸ σὰς, ἂν τοὺς ἀγαπᾶτε γιὰ τὴν ἑξέχου γοῦστα ἢ γιὰ τὴν φέρουν κάτι καινούριο στὴ ζωὴ σας. Σκεφθῆτε ἂν τοὺς διαλέξατε ἢ τοὺς κάνατε φίλους σας τυχαῖα.

Ξεκαθαρίζοντας κάτι τέτοια ἐρωτήματα μέσα σας θὰ γνωρίσετε καλύτερα τὸν ἑαυτὸ σας καὶ θὰ δῆτε τί ἄνθρωπος εἴστε. Τὸ πῶς σπουδαῖο εἶναι να καταλάβετε ὅτι αὐτὸ πού θέλετε καὶ πού χρειάζεστε ἐσεῖς δὲν εἶναι τὸ ἴδιο μετὰ κείνον πού θέλει καὶ χρειάζεται μιὰ ἄλλη γυναίκα. Δὲν βλέπετε καθόλου να διαφέρουν τὰ ἐνδιαφέροντα καὶ οἱ ἀνάγκες τῶν ἀνθρώπων. "Αναλύοντας τὸν ἑαυτὸ σας θὰ τὸν γνωρίσετε καλύτερα καὶ θὰ καλυτερέψετε τὴ ζωὴ σας.

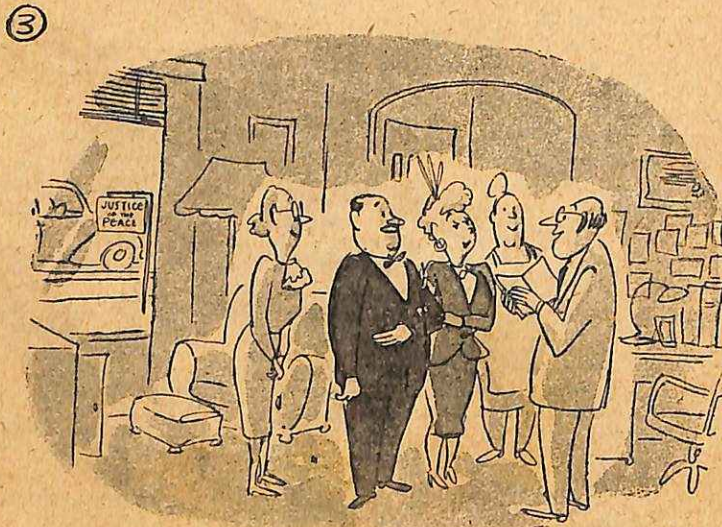
— Μιὰ χάσκα δὲν εἶναι ποτὲ μεγάλη, ὅταν κανεὶς ὀφείλει τυφλὴν ἑτακοὴν εἰς τοὺς ἀνωτέρους του.

Πολύ περιποιητική...

δοχίζει να κατακτά έδαφος

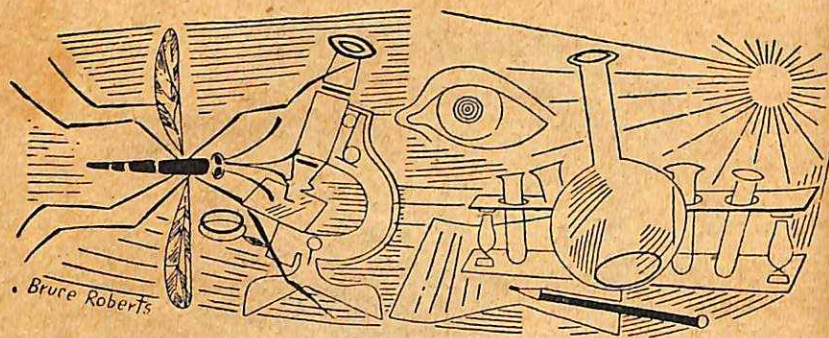

καί... τὸ σπίτι

καί... τὸ ταμείο.

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Τα πετρελαιοφόρα δεν δα σκουριάζουν

Ενα υπερωκεάνειο πετρελαιοφόρο, πριν ακόμη μεταφέρει εκατό φορτία πετρελαίου, πρέπει να μπη σε δεξαμενή για έπισκευή των δεξαμενών του, που έχουν διαβρωθή από την υγρασία. 'Η δουλειά αυτή κοστίζει στους Ιδιοκτήτες του κάπου 200.000 λίρες, χώρα τα κέρδη ξέι μη·ών, που χάνονται έφ' όσον τὸ καράβι δέν ταξιδεύει.

Ένα σύστημα, που προλαβαίνει, όπως πιστεύεται, κατά 80% τὴ διαβρωσι αὐτὴ χρησιμοποιήθηκε από πέρυσι στὸ πλοίο «Βρεταννὸς πολεμιστὴς» τῆς Ἀγγλο-ιρλανδικῆς ἐταιρείας πετρελαίων. Ἡ ἀρχὴ στὴν ὁποία βασίζεται τὸ σύστημα εἶναι ἡ πρόληψι τῆς ταυτόχρονης παρουσίας στίς δεξαμενές νεροῦ καὶ ὀξυγόνου. Τὸ νερὸ μαζί με τὸ ὀξυγόνου δημιουργεῖ τίς ἀπαραίτητες συνθήκες γιὰ τὴν ἠλεκτροχημικὴ ἀλλοίωσι τοῦ σιδήρου καὶ τοῦ χάλυβος. Γιὰ νὰ ἐπιτευχθῇ αὐτό, γεμίζεται κάθε χαραμάδα που ὑπάρχει στίς δε-

ξαμενές καὶ στοὺς σωλῆνες με ξηρὸ ἀέρα.

Γιὰ νὰ ἀφαιρεθῇ τελείως ἡ υγρασία ἀπὸ τὸν ἀέρα, τὸν περνούν ἀπὸ ἓνα στρώμα κολλοειδοῦς πυριτίου, που ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ ἀπορροφᾷ ποσότητα νεροῦ ἴση με τὸ μισό του βάρος. Τὸ κολλοειδὲς πυρίτιο ἐνεργεῖ σὰν σπόγγος, με μόνη τὴ διαφορά ὅτι κάθε μόριό του συγκρατεῖ τὸ νερὸ μόνο ἐπάνω στὴν ἐπιφάνειά του. Αὐτὸ οἱ χημικοὶ τὸ ὀνομάζουν «προσρόφησι» καὶ οἱ οὐσίες ὅπως τὸ κολλοειδὲς πυρίτιο εἶναι γνωστές με τὸν ὄρο «στερεὰ προσροφητικά». Ἐπειδὴ τὸ νερὸ δὲν προκλεῖ καμμιὰ ἀλλοίωσι στὸ κολλοειδὲς πυρίτιο, μπορούμε νὰ τοῦ τὸ ἀφαιρέσουμε ζεσταίνοντάς το.

Τὸ σύστημα ἀποδείχθηκε τόσο ἐπιτυχημένο, ὥστε δύο βρεταννικά, ἓνα ὀλλανδικὸ καὶ δύο φιλλανδικὰ πετρελαιοφόρα που ἐρίσκονται τώρα ὑπὸ ναυπήγησι, πρόκειται νὰ ἐφοδιασθοῦν με τὰ ἀνάλογα μέσα.

Ἀχλάδια καὶ μῆλα χωρὶς κουκούτσια!

Οἱ διάφορες ὁρμόνες ἡ αὐξητικές οὐσίες, που χρησιμοποιοῦνται τώρα στὰ φυτά, δὲν ἔχουν μόνον τὴ δύναμι νὰ ἐπιταχύνουν ἢ νὰ ἐπιβραδύνουν τὴν αὐξησι τῶν φυτῶν. Μερικὲς ἀπὸ αὐτὲς ἀσκοῦν ἐπίδρασι μόνο στὴν αὐξησι ὀρισμένων τμημάτων τους. Τέτοια εἶναι ἡ ὁρμόνη που χρησιμοποιήθηκε ἤδη γιὰ τὴν παραγωγή ντομάτας χωρὶς σπό-

ρους. Ἡ ἴδια ὁρμόνη ἔδωσε τώρα τὰ ἴδια ἀποτελέσματα καὶ σὲ τρεῖς ποικιλίες ἀχλαδιῶν καὶ μιὰ ποικιλία μῆλων, που ὀρίμασαν χωρὶς σπόρους. Τὰ πειράματα ἔγιναν στὸ Γουάϊ Κόλλετζ τῆς κομιτείας τοῦ Κέντ, στὴν Ἀγγλία, καὶ ἡ χημικὴ οὐσία που χρησιμοποιήθηκε ἦταν τὸ α-πιοονικὸν ὀξύ.

Ένα δῶρο γιὰ τοὺς συζύγους

Στὰ εὐρωπαϊκὰ καταστήματα κυκλοφορεῖ τώρα ἓνας θαυματουργὸς νέος ἀναπτήρας, που δὲν μπορεί παρὰ νὰ ἐνθουσιάσῃ κάθε ἄντρα. Ἀνάβει τὸ τσιγάρο ἢ τὴν πίπα ὅπου νᾶναι —στὴ βροχή, στὸν ἀέρα, στὸ ὑπαίθρο, παντοῦ. Εἶναι ἰδεώδης γιὰ τοὺς φιλάθλους. Λειτουργεῖ ἐβδομάδες

ὀλόκληρες χωρὶς νὰ χρειάζεται καμμιὰ φροντίδα. Κατόπιν, ρίχνετε μέσα μιὰ τσακμακόπετρα καὶ λειτουργεῖ ἄλλες τόσες ἐβδομάδες. Χωρὶς θενζίνα, χωρὶς φλόγα, χωρὶς καμμιὰ χημικὴ οὐσία, χωρὶς μυρωδιά. Εἶναι ἓνα πραγματικὸ θαῦμα ὁ ἀναπτήρας Transfo.

Γιὰ νὰ στεγνώνουν τὰ παπούτσια

Τὰ χειμωνιάτικα κρύα ὅλοι θὰ εἰμαστε εὐτυχεῖς ἂν μπορούσαμε νὰ χρησιμοποιοῦμε ἓνα μέσον που νὰ ζεσταίνῃ τὰ παγωμένα πόδια μας. Τὸ μέσον ὑπάρχει: Εἶναι δύο ἠλεκτρικοὶ στεγνωτήρες σὰν καλαπόδια που μπαίνουν στὰ παπούτσια, χωρὶς νὰ θάβπουν καθόλου τὸ δέρμα τους. Οἱ στεγνωτήρες αὐτοὶ μπαίνουν στὰ παπούτσια τὴ νύ-

χτα και τὰ στεγνώνουν με μιὰ μανσι. Είναι έγγυημένοι για ένα πολὺ χαμηλὴ ἀλλὰ σταθερὴ θερμόχρονο.

Ὡραίες... γάμπες ἀντὶ μερικῶν λιρῶν!

Μὲ διακόσιες ἀγγλικὲς λίρες μπορεῖ σήμερα μιὰ κυρία νὰ ἀποκτήσῃ γάμπες σὰν τῆς Μπέττυ Γκράιημπλ, πού φημίζεται ὅτι ἔχει τὰ ὠραιότερα πόδια. Σ' ἓνα νοσοκομεῖο τοῦ Λονδίνου ἔγινε τὸν περασμένο μῆνα ἡ ἑκτὴ ἐπιτυχὴς ἐγχείρησι αὐτοῦ τοῦ εἶδους. Μισὴ ντουζίνα νέες γυναῖκες, πού εἶχαν κάποτε χοντρές γάμπες, εἶναι τώρα ὑπερήφανες καὶ εὐτυχεῖς ὅταν ἐπιδεικνύουν

τὰ πόδια τους καὶ βλέπουν τὸν κόσμο νὰ τὰ θαυμάζῃ.

Οἱ ἀσθενεῖς ἔχουν στὰ πόδια τους μιὰ ἀόρατη οὐλὴ πού ἀρχίζει πίσω ἀπ' τὰ γόνατα καὶ τελειώνει στὰ δάχτυλα, ἀκολουθώντας τὴ ραφὴ τῆς κάλτσας. "Εμειναν ἔξη ἑβδομάδες στὸ νοσοκομεῖο καὶ γιὰ λίγους μῆνες δὲν θὰ μποροῦν νὰ περπατοῦν πολὺ ἢ νὰ χορεύουν.

"Ασπρη βαφή!

Μιὰ ἄσπρη βαφή πού θὰ λευκαίνει, ὅπως ἰσχυρίζονται οἱ κατασκευασταὶ τῆς, ἀκόμα περισσότερο τὰ ἄσπρα σεντόνια, τὶς πετσέτες κλπ., εἶναι κάτι πού ἐνδιαφέρει ἐξαιρετικὰ ὅλες τὶς νοικοκυρές. Γνωστὴ στὴν ἀγορὰ μετὰ τὸ ὄνομα «Λευκὴ βαφή», ἡ νέα οὐσία κάνει τὰ ρούχα καὶ τὰ ἀσπρόρουχα, ἀφοῦ πλυθοῦν μετὰ τὸν συνηθισμένο τρόπο, νὰ λάμπουν ἀπὸ τὴν ἀσπράδα ἀντανάκλωντας τὶς ὑπεριώδεις φωτεινὲς ἀκτίνες ὑπὸ μορφὴ ὁρατῆ.

Προσθέτουμε τὴ «Λευκὴ βαφή» στὸ τελικὸ ξέβγαλμα τῶν ρού-

χων καὶ ἀφήνουμε μέσα τὰ ρούχα δύο λεπτὰ τῆς ὥρας. Τὸ βάψιμο αὐτὸ ἀντέχει σὲ τέσσερα πλυσίματα. "Ενα κουτὶ ἀπὸ τὴ βαφή εἶναι ἀρκετὸ γιὰ 5 ἕως 7 κιλά ρούχων. Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι, ἀντίθετα μετὰ τὰ διάφορα λευκαντικὰ (βαρυκίνα, ξεβαφτικὸ κλπ.), ἡ «Λευκὴ βαφή» δὲν καταστρέφει τὸ ὕφασμα, οὔτε ἀφήνει σκιές. Εἶναι ἀβλαβὴς γιὰ τὰ πιὸ λεπτὰ ὕφασματα — μάλλινά, μεταξωτά, ραιγιὸν — καὶ δὲν πειράζει τὰ χέρια. Κατασκευάζεται στὸ Λονδίνο ἀπὸ τὴν Ἑταιρεία Tintex Dyes.

Ἡ μητέρα του ἔβαλε τὸν Φράνκι νὰ προσέχῃ τὸ γάλα.
Σὲ λίγο ὁ μικρὸς τρέχει λαχανισμένος στὸ δωμάτιο.
— Μαμά, ἔλα γιατί τὸ γάλα ξεχειλίζει ἀπὸ τὴν κατασάραλα.

Constellation

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ*

Τοῦ
ΣΤΑΤΡΟΥ ΜΑΝΕΣΗ

Πολλοὶ λίγοι ξέρουν πὼς στὰ γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν συντελεῖται μιὰ ἀθόρυβη ἐργασία γιὰ τὴν ἐκδόσιν ἑνὸς μεγάλου λεξικοῦ τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Γλώσσας, «τῆς τε ἰδιωματικῆς καὶ τῆς κοινῆς διηλεκτικῆς», καθὼς μᾶς πληροφορεῖ ὁ ὑπότιτλός του. Κι ὁμως ἡ ὑπηρεσία αὐτὴ ἐργάζεται ἐδῶ καὶ σαράντα τέσσερα ὁλόκληρα χρόνια κ' ἔχουν τυπωθῇ ὡς τώρα τρεῖς μεγάλοι τόμοι, ἀπὸ ἑξῆς: κόσιες περίπου σελίδες ὁ καθένας, μέχρι τῆς λέξης β λ έ π ω. Τὸ 1934 ὁ πρῶτος, τὸ 1939 ὁ δεῦτερος καὶ τὸ 1942 ὁ τρίτος. Τώρα τυπώνεται ὁ τέταρτος ἀπὸ τὸ β λ έ φ ρ α καὶ πέρα. Συνολικῶς θὰ ἐκδοθοῦν εἴκοσι τόμοι.

Ὁ μεγάλος γλωσσολόγος μας Γεώργιος Χατζιδάκις, δημιουργὸς τῆς Γλωσσικῆς Ἐπιστήμης στὴν Ἑλλάδα, κατάρθωσε τὸ 1908 νὰ πείσῃ τὴν Ἑλληνικὴ κυβέρνησιν ν' ἀναθέσῃ σ' ἐπιτροπὴν τὴν ἐκδόσιν τοῦ λεξικοῦ αὐτοῦ, πού θὰ περιλάβαινε ὅλο τὸν πλοῦτο τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας. Ὁ τίτλος «Ἱστορικὸν» τοῦ δόθη-

κε γιατί θὰ περιεῖχε τὴν ἱστορίαν τῶν λέξεων, δηλαδὴ τὴ φωνητικὴ καὶ σημασιολογικὴ τους ἐξέλιξιν μέσα στὴν πορεία τῶν αἰώνων.

Τὸ πρῶτο προεδρεῖο τῆς ἐπιτροπῆς ἀποτελέσθηκε ἀπὸ τοὺς καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου Κωνσταντίνου Κόντο ὡς πρόεδρος, Γεώργιο Χατζιδάκι ὡς ἀντιπρόεδρος καὶ Σίμο Μενάρδο ὡς γραμματεῖα. Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ πρώτου, τὸ 1909, ἔγινε πρόεδρος ὁ Στέφανος Δραγούμης καὶ μετὰ τὴν παραίτησί του, τὸ 1912, ὁ Γεώργιος Χατζιδάκις, πού παρέμεινε καθοδηγητὴς του ὡς τὸ θάνατό του (1941).

Τὸ 1927 ἡ ὑπηρεσία τοῦ Λεξικοῦ ὑπῆχθη στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν καὶ σήμερα διευθύνεται ἀπὸ μιὰ ἐπιτροπὴ ἀπὸ Ἀκαδημαϊκοὺς.

Ἀπὸ τὶς πρῶτες φροντίδες τῆς ἐπιτροπῆς ἦταν ὁ καταρτισμὸς ἑνὸς Ἀρχείου. Ἡ δουλειὰ ἀρχισε ἀπὸ τὸ τέλος: ἀντὶ δηλαδὴ νὰ καταγράψουν τὶς λέξεις τῆς Ἀρχαίας καὶ Μεσαιωνικῆς Ἑλληνικῆς πού προηγοῦντο χρονολογικῶς, μὰ πού ἦταν γνωστὲς

* Τὶς σχετικὰς πληροφορίες πῆρα ἀπὸ τὸν πρόλογο τοῦ πρώτου τόμου τοῦ Λεξικοῦ γραμμένον ἀπὸ τὸν κ. Ἀνθίμο Παπαδόπουλο, διευθυντὴν του, μετὰ τὴν προσθήκην τῆς προσωπικῆς μου πειρας ὡς συντάκτου.

ἀπὸ τὰ κείμενα κι ἀποθησαυρισμένες σὲ διάφορα λεξικά, προτίμησαν νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τὴ λήθη τὴ γλῶσσα ποὺ κυκλοφορεῖ σήμερα στὸ στόμα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅχι μόνον ἐκείνου ποὺ ζῇ στὰ κέντρα καὶ στὴν ἐλευθέρη Ἑλλάδα, μὰ καὶ κείνου ποὺ μένει ἢ ἔμενε ἀνάμεσα σὲ ξενόγλωσσους λαοὺς τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας.

Ἔτσι ἡ ἔρευνά τους ἀγκάλιασε ὅλες τὶς διαλέκτους καὶ τὰ ἰδιώματα ἀπὸ τὸν Πόντο καὶ τὴν Καππαδοκία ὡς τὴν Κάτω Ἰταλία καὶ τὴν Κορσική κι ἀπὸ τὴ Βουλγαρία ὡς τὴν Κύπρο. Γιατὶ εἶναι γνωστὸ πὼς σ' ὅλα αὐτὰ τὰ μέρη μιλοῦνταν καὶ σὲ μερικά μιλιέται ἀκόμη ἡ ἑλληνική.

Καὶ ποιά ἡ ἀνάγκη, θὰ ρωτήσῃ κανεὶς, νὰ διασωθοῦν ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἰδιωματισμούς; Ὅπως ἔγινε πιά γνωστὸ, ἂν ὅχι ὁ λόκληρος ὁ ἀρχαῖος γλωσσικός μας θησαυρὸς, μεγάλο του ὅμως μέρος σώθηκε μὲ τὴν προφορικὴ παράδοση στὴ Νέα Ἑλληνικὴ καὶ μάλιστα ὅχι πάντα τὴν κοινὴ. Πολλὲς λέξεις στὴν κύρια ἢ μεταφορικὴ τους σημασία μποροῦν ν' ἀνακαλυφθοῦν στὴν πιδ περιφρονημένη ἄκρῃ τῆς ἑλληνικῆς ἢ ξενοκρατούμενης ἑλληνοφωνῆς γῆς. Ἔτσι, ὅσο εἶναι γεγονὸς πὼς ἡ γινώση τῆς Ἀρχαίας ἢ Μεσαιωνικῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας βοηθεῖ στὴν καλύπτει κατανόησι καὶ ἐρμηνεία τῆς Νέας, ἄλλο τόσο εἶναι σωστὸ πὼς ἡ μελέτη τῆς Νέας, σ' ὅλα τῆς τὰ παρακλάδια, μπορεῖ νὰ μᾶς ἐξιδιεύῃ πολλὰ σκοτεινὰ προβλήματα τῆς Ἀρχαίας καὶ τῆς Βυζαντινῆς. Συντάκτες ἐστάλησαν στὰ πιδ ἀτόμακκα μέρη τῆς Ἑλλάδος γιὰ νὰ συγκεντρώσουν τὸ ὕλικο ποὺ κινδύνευε νὰ χαθῇ. Ἡ «Γλωσσικὴ Ἑταιρεία», ἰδρυμένη

κι αὐτὴ ἀπὸ τὸν Χατζιδάκι τὸ 1890, μὲ διαγωνισμούς τῆς καὶ μὲ χρηματικὰ θραβῖα παρῶρμισε πολλοὺς, καὶ μάλιστα ἐκπαιδευτικούς, νὰ κάνουν τὴν δουλειὰ στὰ μέρη ποὺ ὑπηρετοῦσαν. Ἐπίσης ὁ «Φιλολογικὸς Σύλλογος Κωνσταντινουπόλεως» προσέφερε μεγάλο ἀριθμὸ γλωσσικῶν καὶ λαογραφικῶν χειρογράφων.

Κοντὰ σ' αὐτὸ τὸ ἀνέκδοτο ὕλικὸ ποὺ καταγράφηκε σὲ δελτία ἀποδελτιώθηκαν καὶ παλιὰ λεξικά καὶ γλωσσάρια (λεξικά περιωρισμένης περιοχῆς) καθὼς καὶ βιβλία ἢ περιοδικὰ μὲ ἰδιωματικὸ γλωσσικὸ ὕλικὸ ἢ λογοτεχνικά, γραμμένα στὴν κοινὴ δημοτικὴ. Ἀπὸ δελτιώθηκαν τέλος πολλὰ χειρόγραφα τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας.

Ἀπαρτίσθηκεν ἔτσι ἕνα πλουσιώτατο Ἀρχεῖο μὲ πέντε περίπου ἑκατομμύρια δελτία λέξεων, ποὺ τροφοδοτεῖται ἀδιάκοπα. Ἐκτὸς ὅμως ἀπ' αὐτὸ τὸ ὕλικὸ, οἱ ἴδιοι οἱ συντάκτες ἔχου, πάντα πολλὰ νὰ προσθέσῃ ἀπὸ τὶς ἀτομικὲς τους γνώσεις κι ἀπὸ τὴν ἰδιαιτέρη πατρίδα τους ὁ καθένας. Πολὺ χρήσιμη ὑπὲρ ἡ γνώση τῶν γειτονικῶν μας γλωσσῶν, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ γινώση ἰδιωματικῶν διαλέκτων, ὅπως τῆς Κυπριακῆς, τῆς Τσακωνικῆς, τῆς Ποντιακῆς κ.τ.λ. Οἱ διάλεκτοι τοῦ Πόντου καὶ τῆς Τσακωνίας καὶ τῆς Κύπρου παρουσιάζου ἰδιαιτέρη δυσκολία, γὰρ ἔχου βασικὲς φωνητικὲς καὶ τυπικὲς διαφορὰς ἀπὸ τὴν κοινὴ Ἑλληνικὴ. Εὐτυχῶς εἶχαν τὴν τύχην νὰ μελετηθοῦν καλὰ ἀπὸ δικούς μας καὶ ξένους ἐπιστήμονες.

Μετὴ τὴ συγκέντρωση τοῦ ὕλικου τοῦ Λεξικοῦ, ἔχισε ἡ ταξινόμησή του σ' ἀλφαβητικὴ σειρὰ.

Ἡ δουλειὰ αὐτὴ δὲν ἦταν καθόλου εὐκόλῃ κι ἀπαιτοῦσε φιλολογικὴ κατάρτιση, τέλεια γνώση τῶν φωνητικῶν νόμων καὶ συχνὰ φαντασία ζωηρή. Γιατὶ οἱ λέξεις δὲν παρουσιάζονται πάντα μὲ σίγουρη ἐτυμολογία καὶ πολλὲς φορὲς μὲ τυπολογικὰ χάσματα, ποὺ γιὰ τὴν ἀποκρυπτογράφησιν τους χρειάζονται πολλὲς φορὲς γνώσεις ἱστορικὲς κ' ἐθνολογικὲς.

Μερικὰ παραδείγματα θὰ μᾶς δείξουν τὶς δυσκολίες. Ὅταν καταγράψωμ μιά λέξη στὸ δελτίο, τὴν τοποθετοῦμε κάτω ἀπὸ ἕνα λήμμα, ποὺ εἶναι ὁ πιδ συνηθισμένος τύπος τῆς. Μέσα σ' αὐτὸν θὰ περιληφθοῦν ὅλοι οἱ ἄλλοι λιγώτερο ἢ περισσότερο ἀλλαγμένοι, ὡς τὸ σημεῖο ὅπου γίνονται ἀγνώριστοι. Ἔτσι, ποῖος π.χ. ἀμύητος ἢ καὶ εἰδικὸς ἀκόμη θλέποντας τὶς λέξεις φαλομίξι, φαλαμίδι, φαρσαλαμίδι, κ.λ.π., μπορεῖ νὰ φαντασθῇ πὼς εἶναι διάφοροι τύποι τῆς ἀρχαίας παρθαλαμίδιον; Ἡ ποῖος μπορεῖ νὰ διανοηθῇ πὼς νὰ ὀς στὴ Νάξο λέγεται τ' αὐλάκι τοῦ κήπου; Κι ὅμως, γιὰ κείνους ποὺ μελέτησαν τοὺς νόμους τῆς Νεοελληνικῆς φωνητικῆς, τὸ πρᾶγμα γίνετα πολὺ ἀπλό: Στὴ Νάξο, ὅπως καὶ σὲ ἄρκετὰ ἄλλα μέρη, τὸ γ ἀνάμεσα σὲ δύο φωνήεντα δὲν προφέρεται. Ὁ ἀγωγὸς λοιπὸν ἐγίνεν αὐὸς μιά ὅμως ποὺ ὁ λαὸς δὲν ἀνέχεται τὴ χασμωδία, τὸ ἔκανε ὁ ὅς. Ὅταν δὲ ἔλεγαν οἱ Ναξιῶτες θ' ἀνοίξω τὸν ἀὸ νὰ ποτίσω τὴν πρασιά, εὐκόλο ἦταν νὰ κολλήσουν τὸ τελικὸν τοῦ ἄρθρου στὴν ἀρχὴ τῆς ἐπόμενης λέξης καὶ νὰ τὸ νιώθουν τὸ νὰ ὀ, ἀπ' ὅπου ἔφτιαξαν ὀνομαστικὴ ὁ νὰ ὀς.

Μὲ τὸν ἴδιο τρόπον ὁ ὅμος ἐγίνεν ὠμος, ἢ ἄμμο-ν ἄμμο. Γιὰ τὸν ἀντίστροφο λόγο. ἢ Ναξιὰ — Ἀξιὰ κ' οἱ Ναξιῶτες — Ἀξιῶτες.

Ἡ σύνταξη τέλους ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία μέρη: τὸ τυπολογικὸ, τὸ ἐτυμολογικὸ καὶ τὸ σημασιολογικὸ. Στὴν ἀρχή, ὅπως εἶπαμε, βάζομε τὸ λήμμα μὲ τὸ χαρακτηρισμὸ ἂν ὁ τύπος εἶναι κοινός, συνηθισμένος ἢ σπάνιος. Ἀκολουθεῖ ὁ λιγώτερο παραφθαρμένος, ποὺ πολλὲς φορὲς τυχαίνει νὰ εἶναι αὐτοῦσιος ὁ ἀρχαῖος ἢ ὁ μεσαιωνικός ἢ ὁ ξένος, καὶ κατόπιν, οἱ διάδοχοι, γραμμένοι μὲ ἰδιαιτέρη συνθηματικὴ φωνητικὴ ἀπόδοση.

★

Γὰ νὰ εἶμαστε πιδ σαφεῖς, ἄς πάρωμ τὴν κοινότητα λέξη θλέπω. Λήμμα: θλέπω. Ἀκολουθοῦν οἱ τύποι θλέπου (βόρ. ἰδιώματα), θλιέπου (Μακεδ. κλ.), θλεπάω (Κύπρος), θρέπου (Μανταμάδες Λέσβου), φλέπω (Ἀστυπάλαια), ἐθλέπω (Κάρπαθος κλ.), ἡθλέπω (Κεφαλονιά κλ.), ἀθλέπω καὶ ἄθλέπου (Καλαβρία Κάτω Ἰταλίας), θλέω (Ἀπουλία Κ. Ἰταλίας), γλέπω (Ζάκυνθος κλ.), γλέπου (Ἀν. Ρουμελία), γλιέπου (Καλαμπάκα κλ.), γλέφω (Καστελλόριζο), γρέβω (Καππαδοκία), ἐγλέπω καὶ ἡγλέπω (Κύπρος κ.λ.), δλέπου (Λέσβος), θλιέπου (Μακεδ.), λέπω (Αἰγίνα κλ.), λ—λέπου (Κόμη κλ.), λιέπω (παλαιότ. Ἀθηναϊκά), λέπου (Εὐβοία κ.λ.), ἔλέπω (Πόντος), θλεπίζω (Κρήτη κλ.). Κι ἀκολουθοῦν οἱ ἀόριστοι: εἶδα, εἶδα, εἶτα, εἶδα, εἶδα, γδα, γεῖδα, εἶδα.

εἶα, εἶγα, εἶρα, εἶ-
δα, ἔδια, ἄεδια, εἶδακα,
εἶδεκα (στήν Κορσική), εἶ-
δηκα, διήκα, ἐβλέ-
πησα· ἔβλετσα—ἄ-
βλετσα—ἄβλεξα Καλα-
βρία) κ.λ.π. κ.λ.π.

Στὸ δεύτερο μέρος, τὸ ἐτυμο-
λογικό, δηλώνεται ἂν ἡ λέξη εἴ-
ναι πρωτότυπη, παράγωγη ἢ σύν-
θετη, ἀρχαία, μεσαιωνική ἢ νεώ-
τερη, καὶ κατόπιν ἐρμηνεύονται
οἱ διάφοροι τύποι τῆς ἀνάλογα
μέ τις φωνητικές ἢ ἀναλογικές
παθήσεις τους. Αὐτὸ τὸ μέρος εἴ-
ναι τὸ κυρίως ἱστορικό.

Στὸ τρίτο, τὸ σημασιολογικό,
δίνονται οἱ διαφορές σημασι-
εἰς τῆς λέξεως, κύριες καὶ μεταφορι-
κές, μετὰ τὴν ἐξελικτικὴν σειράν
τους πάλι καὶ μετὰ τὸν τόπον τῆς
προελεύσεως. Ἡ ἐρμηνεία τῶν
λέξεων δὲν γίνεται δογματικά,
ἀλλὰ θγαίνει ἀπὸ φράσεις τῆς
καθημερινῆς ὁμιλίας, παραμύθια
καὶ τραγούδια τοῦ λαοῦ σὲ συ-
σχετισμὸν τους, πολλές φορές, μετὰ
ἀρχαία καὶ μεσαιωνικά παραδεί-
γματα ἀπὸ συγγραφῆς, πού δεί-
χνουν τὴ συνέχεια ἢ τὴς διαφορᾶς
ἀποκλίσεις.

Ἔτσι, γιὰ νὰ ξαναπάρωμε τὸ
βλέπω, τὸ συναντοῦμε μετὰ τις
σημασίες βλέπω, ξαναβλέπω, εἴ-
μαι γυρισμένος κάπου (τὸ πα-
ράθυρο βλέπει στὸν
κῆπο), πετυχαίνω (βλέπω
προκοπή), ἀποβλέπω σὲ κά-
τι (βλέπει ν' ἀρπάξῃ),
ἐξετάζω, φροντίζω, θόσκω, ἐπι-
βλέπω, προστατεύω, προσέχω,
περιμένω, περιποιοῦμαι, φρουρῶ,
παραμονεύω, συγκατανεύω (εἶ-
δε ὁ Θεὸς κ' ἔφεξε
ἢ μέρα), ἔχω κάποια ἐπίδρα-
ση (ἔβαλα τὰ ροθία
στὸ νερό καὶ δὲν εἶ-
δανε = ἐφούσκωσαν—Σύρα),

θγάζω θλαστοὺς (ἢ θλεψε
τὸ δέντρο—Χίος).

Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο, ὅλη ἡ ζωὴ
τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς μετὰ τὸ λαο-
γραφικὸ καὶ πνευματοψυχικὸ τοῦ
κόσμου παρελαύνει στὶς σελίδες
τοῦ πολυτίμου αὐτοῦ λεξικοῦ,
πού ἀσχολεῖται μετὰ τὴν ἱστορίαν
καὶ τὴν ζωὴν τῶν λέξεων. Κ' ἐδῶ
ἴσα-ἴσα φαίνεται πολὺ καθαρά
ἡ σωστὴ γνώμη ὅτι ἡ γλῶσσα
εἶναι ζωντανὸς ὀργανισμὸς, δυνα-
μικός.

Στὸ ἐτυμολογικὸ μέρος ζοῦμε
τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους μας στὴ
γνωριμίαν του καὶ στὶς σχέσεις
του μετὰ ἄλλα ἔθνη καὶ βλέπου-
με τὴν ἀλληλεπίδρασιν τῶν πολι-
τισμῶν.

☆

Ἐνδιαφέρουσες γιὰ τὴς σχέσεις
μας μετὰ τοὺς γείτονες εἶναι οἱ λέ-
ξεις πού στὴν ὀρολογία τοῦ Λε-
ξικοῦ λέγονται «ἀντιδάνεια» καὶ
πού οἱ Γάλλοι τὴς λένε χαρακτη-
ριστικά «ταξιδιώτες» (mots voya-
geurs). Ἔτσι, ἡ τουρκικὴ λέξις
defter ἢ tefter (ἑλληνικὴ δεφτέρ-
ρι = σημειωματάριο) δὲν εἶναι
ἄλλη ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν δι-
φθέρα (=δέρμα κατσικιοῦ ἀ-
πὸ τὸ ὁποῖο κατεσκευάζετο ἡ
περγαμνὴ, τὸ χαρτὶ τῶν Περ-
γαμηνῶν). Τὸ ἰταλικώτατο, ὅπως
νομίζουμε, μπάνιο δὲν εἶ-
ναι ἄλλο ἀπὸ τὸ ἀρχαῖον ἑλλη-
νικὸ βαναειον (=οἴκη-
μα λουτρῶν). Καὶ οἱ δύο λέξεις
φανερῶνουν τὴν ἐκπολιτιστικὴν ἐ-
πίδρασιν τῶν Ἑλλήνων, πού ἔδω-
σαν στοὺς Ἀραβες—Τούρκους
τὸ χαρτὶ καὶ στοὺς Ρωμαίους τὰ
λουτρά.

Κ' ἡ δουλειὰ ἐξακολουθεῖ με-
ρυθμὸν πολὺ ἀργό, μ' ὅλο πού οἱ
ἱδρυτὲς τοῦ ἤθελαν νὰ τελειώσῃ
μετὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ ἑορτασμοῦ
τῆς ἐκατονταετηρίδας τῆς Ἑλλη-
νικῆς Ἀνεξαρτησίας. Στὸ τέλος

ὅμως ἡ καθυστέρηση θεωρήθηκε
σκόπιμη καὶ γιὰ νὰ γίνῃ τελειό-
τερη ἡ ἔρευνα. Χαρακτηριστικὸ
εἶναι ἐπίσης ὅτι πολλές χῶρες
κάνουν αὐτὴ τὴν ἐργασία γιὰ τὴν
δική τους γλῶσσα καὶ προχωροῦν
μετὰ τὸν ἴδιον περιπαιχμὸν σὲ δι-
άφορες χῶρες. Οἱ Ρουμᾶνοι π.χ.
προπολεμικὰ εἶχαν φθάσει ὡς τὸ
γράμμα G. Οἱ Σουηδοὶ παλεύουν
τριάντα χρόνια, καὶ βρίσκονται
στὸ γράμμα D—μ' ὅλο πού ἡ
σουηδικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει τὸν
πλοῦτον τῆς Ἑλληνικῆς. Τὸ ἴδιο
καὶ στὴ Γαλλίαν.

Τελειώνοντας, θὰ εἶχα νὰ κάνω
μιὰ παράκληση. Μ' ὅλο τὸν πλοῦ-
τον τοῦ Ἀρχείου του, τὸ Λεξικὸ
ἔχει πάντα τὴν ἀνάγκη τοῦ κα-
θενός μας. Ἡ «Γλωσσικὴ Ἑται-
ρία» πού στεγάζεται στὰ ἴδια
γραφεῖα, προκήρυξε καὶ φέτος,
ὅπως χρόνια τώρα, διαγωνισμὸν
γιὰ τὴ συγκέντρωση γλωσσικοῦ
ὕλικου. Ἡ προθεσμία ὑποβολῆς
τῶν συλλογῶν εἶναι ὡς τὸν ἐρ-
χόμενο Σεπτέμβριον. Τὰ χρηματι-
κὰ θραβεῖα θὰ φθάσουν συνολικὰ
4.000.000 δρχ. καὶ τὸ πρῶτον θὰ
εἶναι 500.000. Καθένας, καὶ μά-
λιστα ἐκπαιδευτικός, μπορεῖ νὰ
μαζέψῃ γλωσσικὸ ὕλικὸ ἀπὸ τὴν
ἰδιαιτέραν πατρίδα του ἢ τὸν τό-
πον ὅπου μένει καὶ ἐργάζεται. Γιὰ

τὴν ἐργασία αὕτη δὲν ἀπαιτοῦν-
ται εἰδικὲς γλωσσολογικὲς γνώ-
σεις. Μόνον λίγη προσοχὴ στὴ φω-
νητικὴ ἀπόδοση καὶ ἀκρίβεια
στὴν καταγραφὴ τῆς σημασίας.
Οἱ λέξεις πρέπει νὰ γράφονται
μέσα σὲ παραδείγματα τέτοια,
πού ἡ σημασία τους νὰ θγαίνῃ
καθαρά καὶ χωρὶς ἀμφιβολία.
Γιὰ τὴ φωνητικὴν τοῦ ἰδιώματος
πρέπει νὰ σημειώνεται τὸ κε—κι,
π.χ. προφέρονται τὰ—τοῖ ἢ δταν
τὰ συμπλέγματα μπ, ντ, γκ προ-
φέρονται σάν τὰ γαλλικὰ b, d, g
κ.λ.π. Παροιμίες, τραγούδια καὶ
ἄλλο λαογραφικὸ ὕλικὸ εἶναι ἐ-
πίσης χρήσιμα. Ἐτυμολογικὲς ἀ-
πόπειρες δὲν χρειάζονται, ἐκτός
ἀν συνοδεύουν ὠρισμένα ἀντικεί-
μενα ἢ γεγονότα γνωστὰ καλὰ
στὸν συλλέκτη. Π.χ. αὐτὸ τὸ δο-
χεῖο τὸ λένε ἔτσι γιὰτὶ γίνετα
ἀπ' αὐτὴ τὴν ὕλη ἢ θάζουν αὐτὸ
τὸ πράγμα μέσα. Αὐτὸς ὁ τόπος
λέγεται ἔτσι γιὰτὶ ἐκεῖ ἔγινε
τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. (Ὑπάρχουν στὸ
Λεξικὸ καὶ ἐντυπες ὁδηγίες).

Ἔτσι, μετὰ λίγο κόπον καὶ πολλὴ
καλὴ θέληση, θὰ βοηθήσωμε ὅ-
λοι, καθένας ἀνάλογα μετὰ τις ду-
νάμεις του, στὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἀ-
θάνατου αὐτοῦ μνημείου, τοῦ «ἱ-
στορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Νέας Ἑλ-
ληνικῆς Γλώσσης».

Εἰς τὸν ὁλόκληρον καὶ ἕνα μισόν, εἶπε στὸν εἰσπράκτορα μιὰ κυρία πού συνῶ
δύο ἑκατάμια.
Ὁ εἰσπράκτορας κύτταξε τὸ παιδί:
— Θὰ πληρώσετε ὁλόκληρον καὶ γιὰ τὸ παιδί, κυρία μου. Εἶναι ἄνω τῶν δε-
κατεσσάρων.
— Μά, σὰς παρακαλῶ. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ἄνω τῶν δεκατεσσάρων, ἀ-
φοῦ ἔχω μόνον δώδεκα χρόνια πού παντρεύτηκα, κύριε.
— Κυρία μου, ἀπάντησε ἀδιάφορος ὁ εἰσπράκτορας. Ἐγὼ βρίσκομαι ἐδῶ γιὰ νὰ
κόβω εἰσιτήρια· ὅχι νὰ ἀκούω ἐξομολογήσεις.

ΟΙ ΟΡΜΟΝΕΣ ΚΑΙ ΕΜΕΙΣ

Τοῦ

JOHN EBLING

(Ἀπὸ τὸ βιβλίο «The Glands Inside Us»)

σχέσι ανάμεσα στὶς ὁρμόνες καὶ στὶς ἀρρώστειες ἀποτελεῖ ἓνα πρόβλημα πολὺ μεγάλο. Τελευταία γίνεται ὄλο καὶ πιὸ φανερό πὼς κανονικὴ ἔκκρισις τῶν ὁρμονῶν μπορεῖ νὰ ἀποτελῇ σημαντικὸ παράγοντα σὲ πολλὰ ἀσθένειες οἱ ὁποῖες δὲν φαίνονται νὰ ἔχουν σχέση μετὰ τὴν λειτουργία τῶν ἀδένων. Ἀκόμη οἱ ὁρμόνες μποροῦν νὰ ἐπηρεάσουν ὁλόκληρο τὸν μηχανισμό μετὰ τὸν ὁποῖο ὁ ὁργανισμὸς ἀντιδρᾷ στὶς ἀρρώστειες. Ὁ φλοιὸς τῶν ἐπινεφριδίων καὶ ἡ σχέση του μετὰ τὴν ὑπόφυσι φαίνεται πὼς ἔχει ἰδιαίτερη σημασία. Τὰ ἐπινεφρίδια εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ τὴν ἐπιβίωσί μας καὶ ἂν πάθουν κάποια βλάβη ἢ ἂν πάψουν νὰ λειτουργοῦν, τὰ συμπτώματα θὰ εἶναι πολὺ δυσάρεστα καὶ σοβαρά.

Τὰ συμπτώματα αὐτὰ πρῶτος τὰ περιέγραψε καὶ τὰ συσχέτισε μετὰ τὴν ἀνεπάρκεια τῶν ἐπινεφριδίων ὁ Δρ Τόμας Ἀντισον καὶ γι' αὐτὸ ἡ διαταραχὴ αὕτη ὀνομάζεται ἀσθένεια τοῦ Ἀντισον. Ὁ γιατρός Ἀντισον ἐνδιαφερόταν κυρίως γιὰ τὰ αἵτια τῆς κακοήθους ἀναιμίας καὶ στὶς 13 Μαρτίου τοῦ 1849 ἔκανε μιὰ ἀνακοίνωσι στὴν Ἱατρικὴ Ἑται-

ρεία τοῦ Νοτίου Λονδίνου μετὰ τὸν τίτλο «Ἀναιμία: ἡ ἀσθένεια τῶν ἐπινεφριδίων». Τὸ 1855 ἀκολούθησε μιὰ εἰκονογραφημένη μονογραφία «περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀσθενείας τῶν ἐπινεφριδίων».

Ἐνα ἀπὸ τὰ ἐμφανέστερα συμπτώματα τῆς ἀσθενείας τοῦ Ἀντισον εἶναι ἡ μελανοδερμία. Τὸ φαινόμενο αὐτὸ παρουσιάζεται κυρίως στὰ μέρη ποὺ εἶναι ἐκτεθειμένα στὸ φῶς ἢ σὲ συνεχὴ ἐρεθισμό καθὼς καὶ γύρω στὸ στόμα, στὰ οὖλα καὶ στὴ γλῶσσα. Ἀλλὰ χαρακτηριστικὰ συμπτώματα εἶναι: Ἀναιμία, ὑπὸταση, καὶ διαταραχὴ τοῦ πεπτικοῦ συστήματος, ἀνορεξία καὶ ἔμετοι. Παρουσιάζονται ὡστόσο καὶ γενικώτερες διαταραχές, ποὺ ἐνδιαφέρουν γιὰτὶ σχετίζονται μετὰ τὴ λειτουργία τοῦ φλοιοῦ τῶν ἐπινεφριδίων. Ὁ βασικὸς μεταβολισμὸς καὶ ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος εἶναι συχνὰ κάτω ἀπ' τὸ κανονικόν. Τὸ ποσοστὸ τοῦ σακχάρου στὸ αἷμα ἐλαττώνεται μάλιστα ὅταν ὁ ἄνθρωπος δὲν τρώει ἀπ' ὅλα. Αἰτία εἶναι ἡ ἀπουσία τῶν ἀδρενοκορτικοῶν ὁρμονῶν ποὺ σὲ μιὰ τέτοια περίστασι θὰ ἔφτιαχναν σάκχαρο ἀπὸ λίπος ἢ

πρωτεΐνες. Ἡ ἀντίδρασι στὴν ἰνσουλίνη αὐξάνεται πολὺ καὶ μιὰ μέτρια δόσι μπορεῖ νὰ μειώσῃ ἐπικίνδυνα τὸ σάκχαρο τοῦ αἵματος.

☆

Ἀλλῃ σειρά διαταραχῶν σχετίζεται μετὰ μιὰ διαφορετικὴ λειτουργία τοῦ φλοιοῦ τῶν ἐπινεφριδίων. Ἡ ἰσορροπία νεροῦ καὶ ἄλατος μέσα στὸ σῶμα μεταβάλλεται καὶ, ὅπως φαίνεται, τὰ νεφρὰ χάνουν τὴν ρυθμιστικὴ τους ἱκανότητα. Τέλος μπορεῖ νὰ παρατηρηθῇ ἐλάττωσι τῆς ποσότητος τοῦ αἵματος καὶ στάσις τῶν οὐρῶν. Τὸ ἄλλας, ποὺ ἀποτελεῖ βασικὸ συστατικὸ τοῦ αἵματος καὶ ποὺ συνήθως διατηρεῖται, ἀποβάλλεται σὲ μεγάλες ποσότητες. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι μιὰ ἀπὸ τίς δουλειές τῶν ἐπινεφριδίων εἶναι καὶ νὰ ρυθμίζουν τὴν ἔκκρισι ἄλατος καὶ νεροῦ ἀπὸ τὸν ὁργανισμό. Ὑπεύθυνη γι' αὐτὸ εἶναι μιὰ οὐσία γνωστὴ μετὰ ὄνομα «δισοξυκορτικοστερόνη», ποὺ παράγεται ἀπὸ τὸν φλοιὸ τῶν ἐπινεφριδίων.

☆

Ἀπὸ καιρὸ μελετᾶται προσεκτικὰ ἡ ἀντίδρασι τοῦ ὁργανισμοῦ κατὰ τὴ διάρκειά τῆς ἐγκυμοσύνης. Εἶναι γνωστὸ ὅτι στὴν περίοδο τῆς ἐγκυμοσύνης ἡ γυναίκα παρουσιάζει πολὺ μεγαλύτερη ἀντίστασι σὲ ὀρισμένες ἀσθένειες, ὅπως εἶναι ἡ σύφιλις, ἀπὸ ὅ,τι ἄλλοτε. Τὰ συμπτώματα τῆς ρευματικῆς ἀρθρίτιδος ἐξαφανίζονται κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνη, ἂν καὶ μπορεῖ νὰ ξαναπαρουσιασθοῦν κατόπι. Τὰ φαινόμενα αὐτὰ σχετίζονται μετὰ κάποια διαστολὴ τοῦ φλοιοῦ τῶν ἐπινεφριδίων καὶ μετὰ ἡδξημένη ἔκκρισι τῶν ὁρμονῶν τους.

Πολλοὶ ἐνδοκρινολόγοι παρα-

τήρησαν τὴ σημασία ὅλων αὐτῶν γιὰ τὴν θεραπεία τῆς ἀρθρίτιδος καὶ ἄλλων ἀσθενειῶν. Ἐκεῖνοι ὁμῶς ποὺ ἔκαναν τίς ὑποθέσεις πραγματικότητας εἶναι μιὰ ὁμάδα ἐπιστημόνων τῆς Κλινικῆς Μάγιο, στὸ Ρότσεστερ τῆς Μινεσότας, στὴν Ἀμερικὴ. Τὸ γεγονός ὅτι μετὰ τὴν ἐγκυμοσύνη καθὼς καὶ τὸν ἱκτερο σταματοῦσαν οἱ ἐνοχλήσεις τῆς ρευματικῆς ἀρθρίτιδος, εἶχε κινήσει ἀπὸ καιρὸ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ γιατροῦ Φίλιπ Χέντς. Πολλὰ πελάτισσές του ποὺ εἶχαν ἡσυχάσει ἀπὸ τοὺς πόνους τῆς ρευματικῆς ἀρθρίτιδος κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐγκυμοσύνης τοὺς ἐπέδωξαν νὰ ἀποκτήσουν καὶ ἄλλο παιδί, μετὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ θεραπεύονταν ἴσως ὀριστικά. Οἱ περισσότερες εἶχαν μιὰ προσωρινὴ βελτίωσι, καμμιά ὁμῶς δὲν θεραπεύθηκε. Ἐνας ἄλλος Ἀμερικανὸς γιατρός εἶχε συστήσει τὴν ἐγκυμοσύνη ὡς μέσον θεραπείας τῆς ρευματικῆς ἀρθρίτιδος.

Ὡστόσο ὁ Χέντς πίστευε ὅτι μέσα σὲ κάθε ὁργανισμό προσέβλημένο ἀπὸ ρευματισμὸς ὑπάρχουν λανθάνουσες θεραπευτικὲς δυνάμεις ποὺ θὰ μπορούσαν νὰ ἐυπνήσουν μετὰ τὴν κατάλληλὴ τόνωσι. Στὴν ἀρχὴ ὑπέθεσε ὅτι ὑπῆρχε μιὰ «ἀντιρευματικὴ οὐσία Χ», ἓνα στοιχεῖο ποὺ ἐνυπάρχει στὸ σῶμα, ἀλλὰ παράγεται εἰδικὰ κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνη καὶ τὸν ἱκτερο. Ὑστερα ἀπὸ ἐργασίες ὀκτῶ χρόνων περίπου, ὁ Χέντς ἔφθασε, τὸ 1938, στὸ συμπέρασμα πὼς ἡ οὐσία αὕτη ἦταν μιὰ ἐπινεφριδικὴ σύνθεσι. Στὴν ἴδια Κλινικὴ Μάγιο ἐργαζόταν ὁ βιοχημικὸς Δρ Ἐντουαρντ Κένταλλ, ποὺ ἐνδιαφερόταν ἐπίσης γιὰ τίς ὁρμόνες τῶν ἐπινεφριδίων καὶ εἶχε προηγουμένως ἀπομονώσει καὶ δώσει τὸ ὄνομά τῆς στὴν «Σύν-

θεσι Ε» ή 17 hydroxy-11-dehydrocorticosterone. Τόν 'Ιανουάριο του 1941 ό Χέντς και οι συνεργάτες του ανέφεραν πώς ή Σύνθεσι Ε του Κένταλλ θα έπρεπε να έρευνηθή σέ συσχτισμό με την επίδρασι της στή ρευματική αρθρίτιδα. Τήν εποχή όμως εκείνη δέν υπήρχαν διαθέσιμες ποσότητες της ούσίας αυτής.

Τό 1946 ό Δρ. Α.Χ. Σάρεττ, των έργαστηρίων έρευνών Μέρκ, άνακοίνωσε ότι μπορούσε να παρασκευάζη έργαστηριακώς τη Σύνθεσι Ε από χολή βοδιού. 'Ο Χέντς ζήτησε από την εταιρεία Μέρκ να του προμηθεύση «Σύνθεσι Ε», έκφράζοντας την πεποίθησι πώς, άν πραγματικά ό παράγων πού επέφερε τη θελίτωση στην ρευματική αρθρίτιδα κατά την έγκυμοσύνη ή τόν 'ϊκτερο είχε σχέση με καμμία ούσία των έπινεφριδίων, τότε θα έπρεπε «να έχουμε σπουδαία άποτελέσματα μέσα σέ λίγες μέρες». Χάρι στις συνδυασμένες προσπάθειες των χημικών της εταιρείας Μέρκ και της ομάδος του Κένταλλ ως τόν Σεπτέμβριο του 1948 είχε έτοιμαστή μιá μικρή ποσότης Συνθέσεως Ε.

Στις 13 'Απριλίου ό Χέντς, ό Κένταλλ και οι συνεργάτες τους ανέφεραν τά άποτελέσματα της θεραπείας 14 άσθενών πού υπέφεραν από βαριά ρευματική αρθρίτιδα, από τέσσερις μήνες ως πέντε χρόνια. 'Η περιγραφή της πρώτης περιπτώσεως είναι πραγματικά συναρπαστική. Στις 26 'Ιουνίου 1948 μπήκε στην κλινική μιá παντρεμένη γυναίκα 29 έτών πού υπέφερε από αρθρίτιδα επί τέσσερα χρόνια. Στις 21 Σεπτεμβρίου οι αρθρώσεις της ήταν τόσο πρησμένες και άκαμπτες και πονούσαν τόσο πολύ, ώστε μόλις πού μπορούσε να σηκώ-

νεται άπ' τó κρεβάτι. 'Εκείνη την ήμέρα άρχισε ή θεραπεία. Τήν επόμενη δέν παρατηρήθηκε καμμιá σημαντική μεταβολή, αλλά στις 23 Σεπτεμβρίου μπορούσε να κινητή μέσα στο κρεβάτι της με εύκολία και οι μύς της πονούσαν πολύ λιγώτερο. Στις 24 Σεπτεμβρίου περπατούσε κουτσάινοντας πολύ έλαφρά. Στις 27 Σεπτεμβρίου, ύστερα από θεραπεία μόλις μιáς έβδομάδας, τó πρήξιμο είχε υποχωρήσει και ή άκαμψια και οι πόνοι είχαν σχεδόν εξαφανιστή. Τήν επόμενη θγήκε έξω και γύριζε στα μαγαζιά επί τρεις ώρες. Παρόμοια άποτελέσματα παρατηρήθηκαν και στους άλλους άσθενείς έκαναν θεραπεία με άδρενοκορτικοτροπική όρμωση της υποφύσεως και έπετεύχθησαν τά ίδια άποτελέσματα. 'Ο Χέντς παρατήρησε πώς ή χρησιμοποίησι της Συνθέσεως Ε παρουσιάζει δυσκολίες. Πρώτον σέ περίπτωσι έπανειλημμένων ή μεγάλων δόσεων παρουσιάζονται καμμιá φορά δυσάρεστα συμπτώματα. Στόν πρώτο άσθενή παρουσιάστηκε υπερτρίχωσι του δέρματος, αύξηθηκε τó θάρος του, στρογγύλεψε και τó πρόσωπό του. 'Υστερα τά συμπτώματα της αρθρίτιδος ξαναγύρισαν λίγο καιρό μετά τη θεραπεία.

'Η χρησιμότητα της κορτιζόνης και της άδρενοκορτικοτροπικής όρμόνης (της ACTH) έπιβεβαιώθηκε όπως την είχε προφητέψει ό Χέντς, και με άλλες έρευνες στην Κλινική Μάγιο καθώς και από άλλους γιατρούς. 'Η θεραπεία αυτή επιδρά όχι μόνο στη ρευματική αρθρίτιδα, αλλά και στόν ρευματικό πυρετό, στην ποδάγρα και σέ άλλες άσθένειες. Σέ ώρισμένες περιπτώσεις ωστόσο, ύστερα από μιá πα-

ρατεταμένη θεραπεία, δημιουργούνται ώρισμένα παρα- συμπτώματα, όπως στρώματα λίπους σέ ώρισμένα σημεία του σώματος και «στρογγύλεμα» των χαρακτηριστικών του προσώπου. Τό φαινόμενο αυτό παρουσιάζει ένδιαφέρον γιατί μοιάζει με τά συμπτώματα μιáς σπάνιας άρρώστειας, πού περιέγραψε πρώτος τό 1932 ό 'Αγγλος χειρουργός καθηγητής Χάρβεϋ Κούσινγκ. Χαρακτηριστικό της άσθένειας του Κούσινγκ είναι μιá επώδυνη παχυσαρκία πού προχωρεί γρήγορα καθώς ένα στρογγύλεμα της γραμμής του προσώπου. Σχετική με τά φαινόμενα αυτά είναι ή διαστολή του φλοιού των έπινεφριδίων ή ή εμφάνισι οίδημάτων πάνω στα έπινεφρίδια, καθώς και σέ ώρισμένα κύτταρα της υποφύσεως πού όφείλονται πιθανώτατα στην ύπαρξι υπερβολικής ποσότητας άδρενοκορτικοτροπικής όρμόνης. 'Αλλα συμπτώματα πού παρουσιάζονται με την χορήγησι μεγάλων δόσεων κορτιζόνης είναι και ή εμφάνισι άνδρικών χαρακτηριστικών στις γυναίκες.

Από τις άσθένειες οι οποίες, όπως άπεδείχθη, μπορούν να θεραπευθούν με την κορτιζόνη και την ACTH, αναφέρουμε τις λεγόμενες αλλεργίες, όπως τó άσθμα και τó έκζεμα, καθώς και μερικές άσθένειες των ματιών.

★

'Η επίδρασι της κορτιζόνης στους διάφορους τύπους του καρκίνου ήταν λιγώτερο άποκαλυπτική. Σέ ώρισμένες περιπτώσεις λευχαιμίας, όπου τά λευκά αίμοσφαίρια πολλαπλασιάζονται έπικίνδυνα και σέ περιπτώσεις της άσθένειας του Χόντγκιν, πού είναι καρκίνος του λεμφικού συστήματος, ή χρησιμοποίησι της

κορτιζόνης επέφερε κάποια προσωρινή θελίτωση. 'Η κορτιζόνη είχε ευεργετική επίδρασι σέ μερικούς άλλους τύπους καρκίνου. 'Ανακοινώθηκε π. χ. πώς ένας καρκίνος του χείλους υπεχώρησε πολύ σέ μέγεθος κατά τó διάστημα της θεραπείας με ACTH. Γενικά όμως ή κορτιζόνη και ή ACTH, παρ' όλο πού μπορούν να προκαλέσουν συστολή του οίδηματος, να έξουδετερώσουν τόν πόνο και να δώσουν στόν άσθενή ένα άίσθημα ευεξίας, δέν προσφέρουν μόνιμη θεραπεία. Τά οίδηματικά κύτταρα ένεδρεύουν στους ιστούς και έπαναλαμβάνουν τη δρāσι τους ύστερα από λίγο διάστημα.

★

Δέν ύπάρχει άμφιβολία πώς ή μελέτη και ή γνώσις της επίδρασεως της κορτιζόνης και της ACTH στόν οργανισμό μας βοήθησε να καταλάβουμε τά αίτια ώρισμένων άσθενειών και να έπινοήσουμε νέες μεθόδους θεραπείας. 'Η κορτιζόνη όμως δέν είναι θαυματουργό φάρμακο και ή χρῆσι της χωρίς διάκρισι (άκόμη και όταν θα ύπάρχουν διαθέσιμες μεγάλες ποσότητες) δέν θα θεράπει ή όριστικά όλες ή έστω και ώρισμένες άσθένειες. Είναι άπλως ένα ακόμα χρῆσιμο όργανο στα χέρια της Ιατρικής και άν έχη κάτι τó θαυματουργό, είναι ότι βοηθάει τους έπιστήμονες να προχωρήσουν στο δρόμο της έρευνας διαφόρων άσθενειών και της αντίστασεως του οργανισμού σ' αυτές.

★

Πολλές φορές έχει τονιστή ή στενή σχέση ανάμεσα στους ένδοκρινείς αδένες και στο νευρικό σύστημα. Γι' αυτό είναι έπόμενο να τεθή τó έρώτημα άν ή

μελέτη των ὁρμονῶν μπορεί νὰ ἔχη καμμιά ἐπίδρασι στὴ θεραπεία τῶν διανοητικῶν ταραχῶν. Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ πρέπει νὰ ἔχουμε ὑπ' ὄψι μας τὴ μαρτυρία ὅτι οἱ ὁρμόνες μποροῦν νὰ ἐπιρεάσουν τὶς ψυχικὲς ἀσθένειες καὶ ἀντιθέτως. Εἶναι γνωστὸ πὼς ἡ ὑπολειτουργία τοῦ θυρεοειδοῦς ἀδένος ὁδηγεῖ σὲ πνευματικὴ καὶ ψυχικὴ κατάπτωση, ἐνῶ ἡ ὑπερλειτουργία του φέρνει μιὰ κατάσταση παρόμοια μὲ τὸ ἄγχος. Ἡ ἀσθένεια τοῦ "Αντισον ἔχει ὡς ἐπακόλουθο μιὰ διανοητικὴ ἀπάθεια καὶ ἡ ὑπερλειτουργία τῶν ἐπινεφριδίων συσχετίζεται συχνὰ μὲ μεταβολὲς τῆς προσωπικότητάς. Οἱ σεξουαλικὲς ὁρμόνες ἐπιδροῦν ἐπίσης στὴν διανοητικὴ κατάστασι τοῦ ἀνθρώπου.

Οἱ διανοητικὲς διαταραχὲς ποὺ ἀναφέραμε εἶναι ὅλες γνωστὲς ὡς νευρώσεις. Ὁ ὅρος αὐτὸς ἐξυπηρετεῖ πολὺ καὶ περιλαμβάνει πολλὰς διαταραχὲς ποὺ δὲν φθάνουν σὰ ὅρια τῆς παραφροσύνης, ὅπως εἶναι τὸ ἄγχος, ἡ ὑστερία, οἱ ἔμμονες ἰδέες καὶ ἡ δυσκολία προσαρμογῆς μερικῶν ἀτόμων. Πολὺ σοβαρότερες εἶναι οἱ ψυχώσεις ποὺ μποροῦν νὰ φέρουν παραισθήσεις, ψευδαισθήσεις, μανίες ἢ κατάθλιψι, θλάθῃ τῶν διανοητικῶν λειτουργιῶν καὶ σοβαρὴ διαταραχὴ τῆς κοινωνικῆς συμπεριφορᾶς.

Οἱ σχετικὲς ἔρευνες καὶ παρατηρήσεις μαρτυροῦν ὅλο καὶ περισσότερο ὅτι οἱ καταστάσεις αὐτὲς σχετίζονται συχνὰ μὲ σοβαρὲς διαταραχὲς τοῦ ἐνδοκρινικοῦ συστήματος. Καὶ ἐδῶ πάλι φαίνεται πὼς τὴν κεντρικὴ θέσι κατέχουν τὰ ἐπινεφρίδια. "Αν χορηγήσουμε σὲ ὑγιεῖς ἀνθρώπους ἀδρενοκορτικοτροπικὴ ὁρμόνη τῆς ὑποφύσεως, τὸ ἀποτέλεσμα θὰ εἶναι ἡ τόνωσι τοῦ φλοιοῦ τῶν ἐπι-

νεφριδίων μὲ ὠρισμένες ἐμφανεῖς συνέπειες, ὅπως εἶναι ἡ μείωσι τοῦ σχετικοῦ ἀριθμοῦ λεμφοκυττάρων τοῦ αἵματος, μεταβολὲς στὴν ἔκκρισι ἁλτος καὶ αὐξήσι τῶν ἔκκριμάτων ἀδρεναλίνης. Τὶς ἀντιδράσεις αὐτὲς μποροῦμε νὰ τὶς προκαλέσουμε καὶ ἐμμέσως δίνοντας στὸν ἀσθενὴ γλυκόζη ἢ προκαλώντας ἔντασι τοῦ ὀργανισμοῦ μὲ κρῦο, ζέστη ἢ ἀσκήσεις, καὶ εἶναι πιθανὸ ὅτι πρὸς τὰς αὐτὰς νὰ εἶναι ἡ ὑπόφυσι καὶ τὰ ἐπινεφρίδια. "Αν δοκιμάσουμε νὰ δώσουμε γλυκόζη σὲ σχιζοφρενικοὺς τύπους, πολὺ συχνὰ δὲν θὰ ἔχουμε τὶς ἴδιες ἀντιδράσεις. Μποροῦμε ἀκόμη νὰ χορηγήσουμε ἐνέσεις ἀδρενοκορτικῶν ὁρμονῶν καὶ, ὅπως φαίνεται, στοὺς σχιζοφρενεῖς τὸ ὑποφυσιακὸ-ἐπινεφριδιακὸ σύστημα δὲν ἀντιδρᾷ. Σὲ πολλοὺς σχιζοφρενεῖς οἱ ἐνέσεις ACTH δὲν φέρνουν κανένα ἀποτέλεσμα καὶ ἔτσι φαίνεται πὼς ὁ φλοιὸς τῶν ἐπινεφριδίων ἔχει χάσει τὴ δύναμι νὰ ἀντιδρᾷ στὴν διέγερσι ποὺ προκαλεῖται μέσω τῆς ὑποφύσεως. Ἀλλὰ ὁ σχιζοφρενὴς δὲν δείχνει συμπτώματα τῆς ἀσθενείας τοῦ "Αντισον. Στὴν ἀσθένεια τοῦ "Αντισον ἡ ἔκκρισι τῶν ἐπινεφριδίων εἶναι ἀνεπαρκής. Στὴ σχιζοφρενίᾳ φαίνεται ὅτι λειτουργοῦν ὥσπου νὰ ἐξαντληθοῦν τελείως, ὁπότε καὶ σταματοῦν.

"Εἶσι παρατηροῦμε ὅτι ἡ σχιζοφρένεια συνδέεται μὲ τὴν ἀπώλεια τῆς ἀλληλοπροσαρμογῆς ἱκανότητος τοῦ ὑποφυσιακοῦ-ἐπινεφριδιακοῦ συστήματος. Στὶς περισσότερες περιπτώσεις αὐτὸ ὁφείλεται στὸ ὅτι τὰ ἐπινεφρίδια δὲν ἀντιδροῦν, μπορεῖ ὅμως νὰ συνεπάγεται ἢ καὶ νὰ προκαλεῖται ἀπὸ τὴν ὀνικανότητα τῆς ὑποφύσεως νὰ παράγῃ ACTH. Εἶναι ἐνδιαφέρον νὰ σημειώσουμε ὅτι ἀ-

σθενεῖς ποὺ ὑποφέρουν ἀπὸ ἄγχος, ἀντιδροῦν φυσιολογικῶς στὸ ACTH.

Μερικὲς ὁρμονικὲς θεραπείες ἀποδείχθηκαν ἤδη χρήσιμες γιὰ τὴν θεραπεία ψυχικῶν ἀσθενειῶν. Ἡ μελέτη ὅμως τοῦ θέματος αὐτοῦ θρίσκειται ἀκόμα σὰ σπάργανα. Τὸ λιγώτερο ὥστόσο ποὺ μποροῦμε νὰ ποῦμε εἶναι πὼς ἡ μελέτη τῶν ὁρμονῶν βοηθᾷ στὴν καλύτερη κατανόησι τῶν διανοη-

τικῶν διαταραχῶν καὶ συντελεῖ στὴ θελίτῳσι τῶν μεθόδων θεραπείας. Οἱ ψυχικὲς ἀσθένειες παρυσιάζουν, βασικά, τὰ ἴδια προβλήματα μὲ τὶς σωματικὲς καὶ γι' αὐτὸ δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ τὶς ἀτενίζουμε χωριστά, οὔτε πρὸς τὶς δυνατότητες ποὺ μᾶς προσφέρει τὸ παρόν, οὔτε πρὸς τὶς ἐλπίδες ποὺ μᾶς δίνει τὸ μέλλον.

— Θὰ πάρετε τὸ ἓνα τὴν ὥρα ποὺ θὰ πάτε γιὰ ὕπνο καὶ τὸ ἄλλο τὸ πρωῒ... ἂν ξυπνήσετε.

Λουϊζ

ΦΕΓΓΑΡΑΚΙ ΜΟΥ ΛΑΜΠΡΟ...

Σπουδαίο ρόλο διαδραματίζει, ως γνωστόν, η σελήνη στη μαγική πρακτική και στις δοξασίες της.

Χωρίς να είναι όμως κανείς και μάγος θα έπρεπε να μπορή ν' απαντήσει, περίπου σωστά, στις παρακάτω 10 ερωτήσεις μας, για το γειτονικό αυτό πλανήτη μας.

- 1) Πόση είναι η μεσαία απόσταση σελήνης και γής;
 - α) 266.000 χμ. β) 318.000 χμ.
 - γ) 384.000 χμ. δ) 460.000 χμ.
- 2) Πώς σχηματίστηκε, κατά τις γνώσεις μας, η σελήνη;
 - α) 'Επιδράσεις ήλιακές β) 'Απόσχι-
σις από τη γή. γ) Μαζα αερίων.
δ) Ξένο ουράνιο σώμα.
- 3) Πόσο διαρκεί μία μέρα στη σελή-
νη;
 - α) 18 ώρες. β) 3,6 γήινες ημέρες.
γ) 16 ημέρες. δ) 29,5 ημέρες.
- 4) Ποιά είναι η πιό ψηλή θερμοκρα-
σία στη σελήνη; (σε βαθμούς
Κελσίου).
 - α) 67 βαθμοί. β) 104. γ) 147. δ)
203.
- 5) Με ποιό βοηθητικό μέσο θα μπο-
ρούσαν να ζούσαν οι άνθρωποι μας
στη σελήνη;
 - α) Με κανένα. β) Συσκευαί οξυγό-
νου. γ) Το ήλιον. δ) Διάφορα ά-
ερια.

6) 'Από ποιά άποψι επιδρά η σελήνη
στη γή;

α) Θερμοκρασία. β) Κακοκαιρία.
γ) Δύναμις έλξεως. δ) Καμμία.

7) Πώς δημιουργήθηκαν, κατά τις
γνώσεις μας, οι κρατήρες στη σε-
λήνη;

α) Καιρικά συνθήκαι. β) 'Ηφαί-
στεια. γ) Μετεωρόλιθοι. δ) 'Ηλια-
καί άκτινες.

8) Ποιά είναι η μόνιμη μορφή της γής
όπως θα την έβλεπε κανείς από
τη σελήνη;

α) 'Ελλειψοειδής. β) Σφαιροειδής.
γ) 'Ωοειδής. δ) 'Ημισφαιροειδής.

9) Πόσο χρόνο χρειάζεται ένα μήνυ-
μα του άσυρμάτου για να φθάση
από τη γή στη σελήνη;

α) 1 1/4 δευτερόλεπτα. β) 4,2 δευ-
τερόλεπτα. γ) 31 δευτερόλεπτα.
δ) 1 1/3 λεπτά.

10) Ποιά δύναμι κεριού έχει στη γή
ή Πανσέληνος;

α) 'Ενός κεριού. β) Τεσσάρων. γ)
'Εννέα. δ) Δεκαπέντε.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ;

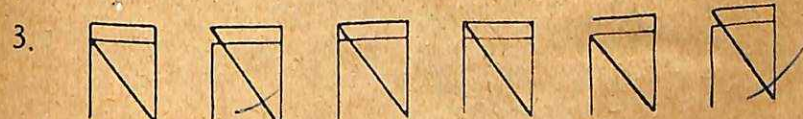
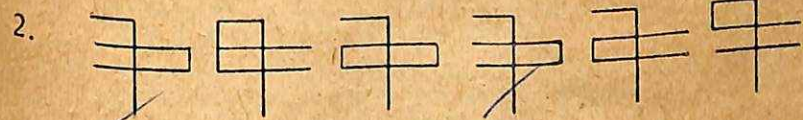
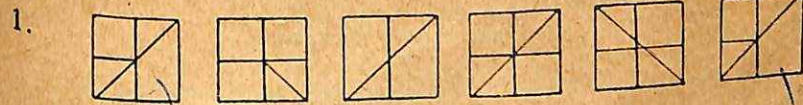
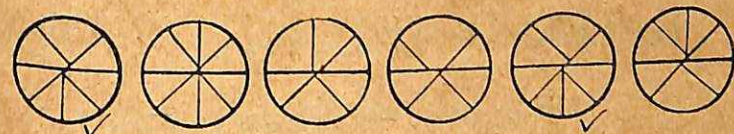
Πόσες φορές αφαιρείται το 10 ά-
πό το 100 ;

Είναι πις έλαφρύ κι' από το πού-

πουλο και όμως δεν μπορούμε να το
κρατήσουμε παραπάνω από δέκα
λεπτά ;

(Λύσεις στη σελίδα 136)

ΕΧΕΤΕ ΔΥΝΑΤΟ ΜΑΤΙ ;

Σε κάθε 'γράμμα' υπάρχουν δύο σχέδια όμοια. Μπορείτε να τα βρῆτε ;
ποσοτού περάση ένα λεπτό ;
'Η γραμμή που δεν έχει αριθμό, χρησιμεύει για παράδειγμα : Το πρώτο
και το πέμπτο σχέδιο είναι όμοια.

(Λύσεις στη σελίδα 136)

Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

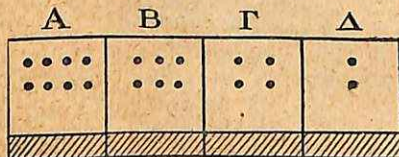
ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ (ΠΟΖΑΣ)

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Αὐτὴ ἡ ἐλαχίστη ἐπίδρασις σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ σχηματισθῇ μέσα στὸν κόκκο τοῦ βρωμιούχου ἀργύρου ἓνα «κέντρο εὐαισθητοποίησης» (ἴδε λεπτομερῆ ἀνάπτυξι τοῦ θέματος στὸ τεύχος Φεβρουαρίου 1951), τὸ ὁποῖον, μὲ τὴ βοήθεια τῆς ἐμφάνσεως, θὰ ἀναπτυχθῇ καὶ θὰ μεταβάλῃ ὅλον τὸν κόκκον τοῦ βρωμιούχου ἀργύρου σὲ μεταλλικὸ ἄργυρο. Ἐὰν ἡ ἐνέργεια τοῦ φωτὸς δὲν ἦταν ἀρκετὴ γιὰ τὸ σχηματισμὸ «κέντρου εὐαισθητοποίησης» τότε τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ γίνη, ἀκριβῶς σὰν νὰ μὴν εἶχαμε ἐκθέσει καθόλου τὴν πλάκα στὸ φῶς.

Β' ΥΠΕΡΦΩΤΙΣΜΟΣ

Συνεχίζοντας τὰρὰ τὸ πείραμά μας φωτίζουμε τὴν πλάκα μας, μὲ τὸ ἴδιο θέμα, γιὰ τὸ διπλάσιο χρονικὸ διάστημα δηλ. 2/25 τοῦ δευτερολέπτου (πρακτικὰ 1/10''). Ἐμφανίζουμε τὴν πλάκα ὅπως καὶ στὸ προηγούμενο μὲ ἀποτέλεσμα τὸ ἀρνητικὸ τοῦ σχήματος 6.

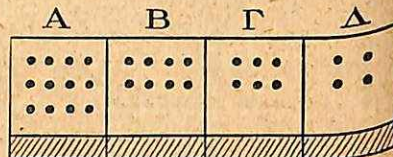
Σχῆμα 6

Ἀρνητικὸ ἀπὸ ἐκθεσίν 2/25''.

Βλέπουμε ὅτι τὸ ἀρνητικὸ αὐτὸ ἔχει τὶς ἴδιες ἀκριβῶς ἀναλογίες πυκνότητος μὲ τὸ ἀρνητικὸ τοῦ σχήματος 3 (τεύχος Μαρτίου 1952). Δηλαδή τὸ ἀπόθεμα τοῦ ἀργύρου στὸ τμήμα Α εἶναι τέσσερες φορές περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι στὸ τμήμα Δ καὶ μὲ τὶς ἀντίστοιχες ἀναλογίες γιὰ τὰ τμήματα Β καὶ Γ. Ἡ φωτογραφία πού θὰ τυπώσουμε ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἀρνητικὸ θὰ εἶναι ἀκριβῶς ἴδια μὲ τὴ φωτογραφία πού τυπώσαμε ἀπὸ τὸ ἀρνητικὸ τοῦ

σχήματος 3. Οἱ τόνοι τοῦ θέματος, θὰ εἶναι ἀκριβῶς οἱ ἴδιοι.

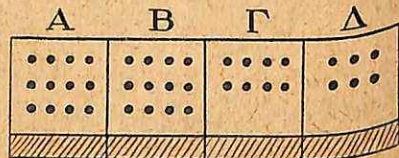
Συνεχίζουμε τὰρὰ τὸ πείραμα αὐξάνοντας τὴ διάρκεια τοῦ χρόνου ἐκθέσεως. Κάθε αὐξήσις τοῦ χρόνου συνεπάγεται καὶ αὐξήσις τοῦ ποσοστοῦ τοῦ ἀποθέματος τοῦ ἀργύρου κάτω ἀπὸ κάθε τμήμα τῆς εἰκόνας. Καὶ φυσικὰ θὰ φθάσουμε σὲ μιὰ ἐκθεσί πού θὰ μᾶς δώσῃ τὸ ἀρνητικὸ τοῦ σχήματος 7.

Σχῆμα 7

Αὐτὸ τὸ ἀρνητικὸ εἶναι τὸ τελευταῖο τῆς σειρᾶς πού μπορεῖ νὰ μᾶς δώσῃ ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα. Οἱ σχετικές ἀναλογίες τῶν ἀποθεμάτων τοῦ ἀργύρου ἀντιστοιχοῦν μὲ τὶς ἀρχικὲς ἀναλογίες καὶ ὅταν τυπώσουμε τὸ ἀρνητικὸ θὰ ἔχουμε σωστὲς διαβαθμίσεις σὲ τόνους γκρι. Σημειώνουμε ὅμως ὅ,τι στὸ τμήμα Α τοῦ ἀρνητικοῦ ὅλοι οἱ κόκκοι βρωμιούχου ἀργύρου ἔχουν «ψηθῇ» καὶ μεταβληθῇ σὲ κόκκους μεταλλικοῦ ἀργύρου.

Ἄν παρατείνουμε τὸ χρόνο τῆς ἐκθέσεως, τὸ ἀποτέλεσμα θὰ εἶναι τὸ ἀρνητικὸ τοῦ σχήματος 8.

Σχῆμα 8

Γ' Φωτογραφικὸς Διαγωνισμὸς

Ἡ «ΕΚΛΟΓΗ» προκηρύσσει φωτογραφικὸ διαγωνισμὸ μὲ θέμα:

"ΣΚΗΝΕΣ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ"

Κάθε τι πού χαρακτηρίζει τὴν καθημερινὴ ζωὴ σὲ μιὰ πόλιν ἢ σὲ ἓνα χωριὸ περιλαμβάνεται στὸ πλαίσιο τοῦ Διαγωνισμοῦ μας. Εἶναι ἓνα πολὺ εὐρὺ θέμα καὶ ὁ καθένας μπορεῖ νὰ λάβῃ μέρος. Δὲν χρειάζονται τεχνικὲς γνώσεις γιὰ νὰ ἐκτιμήσῃς τὴν ὁμορφιὰ ἢ τὴ ζωντάνια μιᾶς καθημερινῆς ἐκδηλώσεως πού δίνει μιὰν ἀνάγλυφον εἰκόνα τῆς ἑλληνικῆς νοοτροπίας καὶ τοῦ ἡθογραφικοῦ στοιχείου. Ὅποιαδήποτε σκηνὴ πού δίνει μιὰ εἰκόνα τῆς πόλεως ἢ τοῦ χωριοῦ, εἴτε ἀφορᾷ τὴν ἔμψυξη, εἴτε τὴν ἀψυχη μορφή τους, εἶναι μέσα στὸ θέμα τοῦ Διαγωνισμοῦ μας.

Ἡ «ΕΚΛΟΓΗ» θὰ ἐκθέσῃ τὶς φωτογραφίες τοῦ Διαγωνισμοῦ σὲ μιὰ αἶθουσα στὰς Ἀθήνας, ὅπου θὰ γίνη καὶ ἡ ἀπονομὴ τῶν βραβείων.

Δικαίωμα συμμετοχῆς δωρεάν.

Φωτογραφίες γίνονται δεκτὲς μόνον σὲ μέγεθος 18X24. Μικρότερες ἢ μεγαλύτερες δὲν θὰ γίνουν δεκτές. Τελευταία προθεσμία ὑποβολῆς φωτογραφιῶν μέχρι 1ης Ἰουνίου 1952.

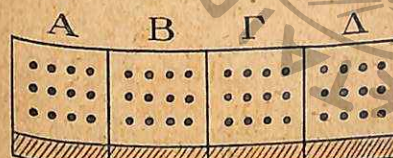
Τὸ ἀρνητικὸ αὐτὸ εἶναι φανερό ὅτι ἀπέτυχε. Ἡ ἐπὶ πλέον ἐκθεσίς δὲν ἔλαβε τίποτε στὸ τμήμα Α καὶ ἡ ἀναλογία τῆς πυκνότητος τῶν διαφόρων τμημάτων δὲν εἶναι σωστή. Ἡ διαφάνεια τοῦ τμήματος Α καὶ τοῦ τμήματος Β εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἴδια. Συνεπῶς στὴν ἐκτύπωσι θὰ ἀποδοθοῦν μὲ τὸν ἴδιον τόνο. Τὸ σχῆμα 9 παριστᾷ τὴ φωτογραφία πού θὰ τυπωθῇ ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἀρνητικὸ καὶ τὴν ὁποία πρέπει νὰ συγκρίνουμε μὲ τὴ φωτογραφία τοῦ σχήματος 2 (Φεβρουάριος 1952).

Γιὰ νὰ δώσουμε πιο ἀνάγλυφον εἰκό-

να στὸ φαινόμενο θὰ αὐξήσουμε ἀκόμη περισσότερο τὸ χρόνο τῆς ἐκθέσεως ὅποταν θὰ φθάσουμε στὸ ἀρνητικὸ τοῦ σχήματος 10.

Ἐὰν τυπώσουμε ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἀρνητικὸ, τότε τὰ ἄσπρα πέταλα, ὁ κίτρινος δίσκος, ὁ μίσχος καὶ ἡ γλάστρα θὰ ἀποδοθοῦν στὸν ἴδιον τόνο καὶ συνεπῶς δὲν θὰ ἔχουμε καμιὰ εἰκόνα.

Τὸ ἀρνητικὸ τοῦ σχήματος 7, ὅπως εἴπαμε καὶ παραπάνω, εἶναι τὸ τελευταῖο τῆς σειρᾶς ἀπ' τὸ ὁποῖον μποροῦμε νὰ ἐπιτύχουμε μιὰ ἱκανοποιητικὴ φωτογραφία. Ὅποιαδήποτε ἀρνητικὸ φωτισμένο περισσότερο ἀπὸ αὐτὸ θὰ εἶναι ΥΠΕΡΦΩΤΙΣΜΕΝΟ. Τὸ λάθος δὲν διορθώνεται. Εἶναι ἐπικίνδυνον νὰ ἐργαζώμαστε πολὺ κοντὰ στὸ ὄριο, γι'αὐτὸ πρέπει νὰ ἀφήνουμε πάντα ἀρκετὸ περιθώριο ἀπὸ τὸ τελευταῖο ὄριο. Ἐχουμε δύο ὄρια: τὸ ἓνα κάτω, τὸν ὑποφωτισμὸ, καὶ τὸ ἄλλο πάνω, τὸν ὑπερφωτισμὸ. Ὑπάρχει ἐλαχίστη ἐκ-

Σχῆμα 10

θεσις και μεγίστη έκθεσις. 'Από όλες τις ενδιάμεσες έκθέσεις μπορούμε να έχουμε αρνητικά από τα όποια να τυπώσουμε ικανοποιητικές φωτογραφίες. 'Η απόσταση μεταξύ ελαχίστης και μεγίστης έκθέσεως λέγεται «πλάτος

εύαισθησίας». Τα σημερινά φιλμ έχουν πολύ μεγάλο πλάτος και άνεχονται μεγάλες διαφορές πόζας. 'Αρκεί να περιλαμβάνονται μέσα στα όρια του ελαχίστου και μεγίστου σημεία άνοχής.

Σ. Δ. Λ.

Σχήμα 9. Φωτογραφία που τυπώθηκε από το αρνητικό 8. Ο κίτρινος δίσκος και τα άσπρα φύλλα έχουν τον ίδιο τόνο.

— Μαμά, όλα τα παραμύθια αρχίζουν με το «μια φορά κι 'έναν καιρό;»
— Ρωτάει ή μικρή τη μαμά της.
— 'Όχι, παιδί μου. Μερικά αρχίζουν με το «θ' άργήσω, χρυσή μου, το βράδυ γιατί έχω πολλή δουλειά στο γραφείο».

☆

B. C.

Μια κυρία μπήκε στο χασάπικο :

— 4 νεφλάκια, λέει στον χασάπη.

— Νεφράκια θέλετε να πητε, τής λέει εκείνος.

— Νεφλάκια, Χριστιανέ μου, δεν σου είπα και γώ;

B. C.

"Όνειρο στο κύμα

Ὁνειρο στὸ Κῦμα

Τοῦ

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

(1851 — 1911)

Ἀληθινὸς ἄνθρωπος, γνήσιος Ἕλληνας καὶ δυνατὸς συγγραφεὺς μᾶς ἐχάρισε σελίδες ἀγνῆς καὶ δυνατῆς. Ἡ νοσταλγία γιὰ τὸ νησί του τῇ Σκιάθῳ δὲν τὸν ἀφήνει στιγμή. Σ' αὐτὸ τὸ νησί, ποὺ τὸ λούζει τὸ φῶς, ποὺ οἱ γάμποι του καὶ οἱ σπηλιές του καὶ τὰ πουλιὰ σκορπίζουν τὴν εὐφροσύνην, ζοῦν οἱ ἡρώες του, γνήσια τέκνα τοῦ Θεοῦ.

Ἡμην πτωχὸν βοσκόπουλον εἰς τὰ ὄρη. Δεκαοκτὼ ἐτῶν, καὶ δὲν ἤξευρα ἀκόμη ἄλφα. Χωρὶς νὰ τὸ ἤξεύρω, ἤμην εὐτυχής. Τὴν τελευταίαν φορὰν ὅπου ἐγεύθην τὴν εὐτυχίαν ἦτον τὸ θέρος ἐκεῖνο τοῦ ἔτους 187... Ἡμην ὠραῖος ἔφηβος κ' ἐβλεπα τὸ πρωῒμως στρυφνόν, ἠλιοκαὲς πρόσωπόν μου νὰ γυαλίζεται εἰς τὰ ρυάκια καὶ τὰς θρύσεις κ' ἐγύμναζα τὸ εὐλύγιστον, ὑψηλὸν ἀνάστημά μου ἀνὰ τοὺς θράχους καὶ τὰ βουνά.

Τὸν χειμῶνα ποὺ ἤρχισ' εὐθὺς κατόπιν, μ' ἐπῆρε πλησίον τοῦ ὁ γηραιὸς πάτερ - Σισώης ἢ Σισώνης καθὼς τὸν ὠνόμαζον οἱ χωρικοὶ μας, καὶ μ' ἔμαθε γράμματα. Ἦτον πρῶν διδάσκαλος καὶ μέχρι τέλους τὸν προσηγόρευον ὅλοι εἰς τὴν κλητικὴν «δασκαλε». Εἰς τοὺς χρόνους τῆς Ἐπαναστάσεως ἦτον μοναχὸς καὶ διάκονος. Εἶτα ἠγάπησε μίαν Τουρκοπούλαν, καθὼς ἔλεγον, τὴν ἐκλεψεν ἀπὸ ἕνα χαρέμι τῆς Σμύρνης, τὴν ἐθάπτισε καὶ τὴν ἐνυμφεύθη.

Εὐθὺς μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων, ἐπὶ Καποδίστρια κυβερνήτου, ἐδίδασκεν εἰς διάφορα σχολεῖα ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ εἶχεν οὐ μικρὰν φήμην, ὑπὸ τὸ ὄνομα «ὁ Σωτηράκης ὁ δάσκαλος». Ἀργότερα, ἀφοῦ ἐξησφάλισε τὴν οἰκογένειάν του, ἐνεθυμήθη τὴν παλαιὰν ὑποχρέωσίν του, ἐφόρεσε καὶ πάλιν τὰ ράσα, ὡς ἀπλοῦς μοναχὸς τὴν φορὰν ταύτην, κωλυόμενος νὰ ἐρατεύη, κ' ἐγκατεβίωσεν ἐν μετanoίᾳ, εἰς τὸ Κοινόθιον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ἐκεῖ ἐκλαυσε τὸ ἀμάρτημά του, τὸ ἔχον γενναίαν ἀγαθοεργίαν ὡς ἐξόχως ἐλαφρυντικὴν περιστάσιν, καὶ λέγουν ὅτι ἐσώθη.

Ἀφοῦ ἔμαθα τὰ πρῶτα γράμματα πλησίον τοῦ γηραιοῦ Σισώη, ἐστάλην ὡς ὑπότροφος τῆς Μονῆς εἰς τινα κατ' ἐπαρχίαν ἱερατικὴν σχολήν, ὅπου κατετάχθη ἀμέσως εἰς τὴν ἀνωτέραν τάξιν, εἶτα εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Ριζάρειον. Πέλος, ἀρχίσας τὰς σπουδὰς μου σχεδὸν εἰκοσαέτης, ἐξῆλθα τριακοντούτης ἀπὸ τὸ Πα-

νεπιστήμιον· ἐξῆλθα δικηγόρος μὲ διπλῶμα προλούτου...

Μεγάλην προκοπὴν, ἐννοεῖται, δὲν ἔκαμα. Σήμερον ἐξακολουθῶ νὰ ἐργάζωμαι ὡς βοηθὸς ἀκόμη εἰς τὸ γραφεῖον ἐπιφανοῦς τινος δικηγόρου καὶ πολιτευτοῦ ἐν Ἀθήναις, τὸν ὅποιον μισῶ, ἀγνοῶ ἐκ ποίας σκοτεινῆς ἀφορμῆς, ἀλλὰ πιθανῶς ἐπειδὴ τὸν ἔχω ὡς προστάτην καὶ εὐεργέτην. Καὶ εἶμαι περιωρισμένος καὶ ἀνεπιτήδειος, οὐδὲ δύναμαι νὰ ὠφεληθῶ ἀπὸ τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν κατέχω πλησίον τοῦ δικηγόρου μου, θεσιν οἶονεὶ αὐλικοῦ.

Καθὼς ὁ σκύλος, ὁ δεμένος μὲ πολὺ κοντὸν σχοινίον εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ αὐθέντου του, δὲν εἰσπορεῖ νὰ γαυγίσῃ οὔτε νὰ δαγκώσῃ ἔξω ἀπὸ τὴν ἀκτίνα καὶ τὸ τόξον τὰ ὁποῖα διαγράφει τὸ κοντὸν σχοινίον, παρομοίως κ' ἐγὼ δὲν δύναμαι οὔτε νὰ εἰπῶ, οὔτε νὰ πράξω τίποτε περισσότερον παρ' ὅσον μοῦ ἐπιτρέπει ἡ στενὴ δικαιοδοσία, τὴν ὁποίαν ἔχω εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ προϊσταμένου μου.

Ἡ τελευταία χρονιά ποὺ ἤμην ἀκόμη φυσικὸς ἄνθρωπος ἦτον τὸ θέρος ἐκεῖνο τοῦ ἔτους 187... Ἡμην ὠραῖος ἔφηβος, καστανόμαλλος βοσκός, κ' ἐβοσκα τὰς αἰγὰς τῆς Μονῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἰς τὰ ὄρη τὰ παραθαλάσσια, τάνερχόμενα ἀποτόμως διὰ κρημνώδους ἀκτῆς, ὑπερθεῖν τοῦ κράτους τοῦ Βορρᾶ καὶ τοῦ πελάγους. Ὅλον τὸ κατὰμερον ἐκεῖνο, τὸ καλούμενον Ξάρμενο, ἀπὸ τὰ πλοῖα τὰ ὁποῖα κατέπλεον ξάρμενα ἢ ξυλάρμενα, ἐξωθούμενα ἀπὸ τὰς τρικυμίας, ἦτον ἰδικόν μου.

Ἡ πετρώδης, ἀπότομος ἀκτὴ μου, ἡ Πλατάνα, ὁ Μέγας Γιαλός, τὸ Κλήμα, ἔβλεπε πρὸς τὸν Καϊκίαν καὶ ἦτον ἀναπεπταμένη

πρὸς τὸν Βορρᾶν. Ἐφαινόμην κ' ἐγὼ ὡς νὰ εἶχα μεγάλην συγγένειαν μὲ τοὺς δύο τούτους ἀνέμους, οἱ ὅποιοι ἀνέμιζαν τὰ μαλλιά μου καὶ τὰ ἔκαμναν νὰ εἶνε σγουρά ὅπως οἱ θάμνοι κ' αἱ ἀγριελαῖαι, τὰς ὁποίας ἐκύρτωναν μὲ τὸ ἀκούραστον φύσημά των, μὲ τὸ αἰώνιον τῆς πνοῆς των φραγγέλιον.

Ὅλα ἐκεῖνα ἦσαν ἰδικά μου. Οἱ λόγγοι, αἱ φάραγγες, αἱ κοιλάδες, ὅλος ὁ αἰγιαλὸς καὶ τὰ βουνά. Τὸ χωράφι ἦτον τοῦ γεωργοῦ μόνον εἰς τὰς ἡμέρας ποὺ ἤρχετο νὰ ὀργώσῃ ἢ νὰ σπεῖρῃ κ' ἔκαμνε τρεῖς τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ κ' ἔλεγεν «Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, σπέρνω αὐτὸ τὸ χωράφι, γιὰ νὰ φάνε ὅλ' οἱ ξένοι κ' οἱ διαβάτες καὶ τὰ πετεινὰ τοῦρανοῦ καὶ νὰ πάρω κ' ἐγὼ τὸν κόπον μου!»

Ἐγὼ, χωρὶς ποτὲ νὰ ὀργώσω ἢ νὰ σπεῖρῶ, τὸ ἐθέριζα ἐν μέρει. Ἐμμούμην τοὺς πεινασμένους μαθητάς τοῦ Σωτῆρος κ' ἐβαλλὰ εἰς ἐφαρμογὴν τὰς διατάξεις τοῦ Δευτερονομίου χωρὶς νὰ τὰς γνωρίζω.

Τῆς πτωχῆς χήρας ἦτον ἡ ἀμπελος μόνον εἰς τὰς ὥρας ποὺ ἤρχετο ἡ ἴδια διὰ νὰ θειοφύσῃ, ν' ἀργολογήσῃ, νὰ γεμίσῃ ἕνα καλάθι σταφύλια, καὶ νὰ τρυγήσῃ, ἂν ἔμενε τίποτε διὰ τρύγημα. Ὅλον τὸν ἄλλον καιρὸν ἦτον κτήμα ἰδικόν μου.

Μόνους ἀντιπάλους εἰς τὴν νομὴν καὶ τὴν κάρπωσιν ταύτην εἶχα τοὺς μισθωτοὺς τῆς δημαρχίας, τοὺς ἀγοφύλακας, οἱ ὅποιοι ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ἐφύλαγαν τὰ περιβόλια τοῦ κόσμου, ἐνοοῦσαν νὰ ἐκλέγουν αὐτοὶ τὰς καλλιτέρας ὁπώρας. Αὐτοὶ πράγματι δὲν μοῦ ἤθελαν τὸ καλόν

μου. Ἦσαν τρομεροὶ ἀνταγωνισταὶ δι' ἐμέ.

Τὸ κυρίως κατάμερόν μου ἦτον ὑψηλότερα, ἕξω τῆς ἀκτίνος τῶν ἐλαιῶνων καὶ ἀμπέλων, ἐγὼ ὅμως συχνὰ ἐπατοῦσα τὰ σύνορα. Ἐκεῖ παραπάνω, ἀνάμεσα εἰς δύο φάραγγας καὶ τρεῖς κορυφάς, πλήρεις ἀγρίων θάμνων, χόρτου καὶ χαμοκλάδων, ἔθосκα τὰ γίδια τοῦ Μοναστηρίου. Ἡμὴν «παραγυῖος», ἀντὶ μισθοῦ πέντε δραχμῶν τὸν μῆνα, τὰς ὁποίας ἀκολούθως μοῦ ἠβήσαν εἰς ἕξ. Σιμὰ εἰς τὸν μισθὸν τοῦτον, τὸ Μοναστήρι μοῦ ἔδιδε καὶ φασκιὰς διὰ τσαρούχια καὶ ἄφθονα μαῦρα ψωμῖα ἢ πίττες, καθὼς τὰ ὠνόμαζαν οἱ καλόγηροι.

Μόνον διαρκῆ γείτονα, ὅταν κατηρχόμην κάτω, εἰς τὴν ἄκρην τῆς περιοχῆς μου, εἶχα τὸν κύρ Μόσχον, ἕνα μικρὸν ἄρχοντα λίαν ἰδιότροπον. Ὁ κύρ - Μόσχος ἐκατοῖκει εἰς τὴν ἐξοχὴν, εἰς ἕνα ὠραῖον μικρὸν πύργον μαζὺ μετὰ τὴν ἀνεψιάν του τὴν Μοσχοῦλαν, τὴν ὁποίαν εἶχεν υἱοθετήσει, ἐπειδὴ ἦτον χηρευμένος καὶ ἄτεκνος. Τὴν εἶχε προσλάβει πλησίον του, μονογενῆ, ὀρφανὴν ἐκ κοιλίας μητρός, καὶ τὴν ἠγάπα ὥς νὰ ἦτο θυγάτηρ του.

Ὁ κύρ Μόσχος εἶχεν ἀποκτήσει περιουσίαν εἰς ἐπιχειρήσεις καὶ ταξίδια. Ἐχὼν ἐκτεταμένον κτῆμα εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην, ἔπεισε μερικοὺς πτωχοὺς γείτονας νὰ τοῦ πωλήσουν τοὺς ἀγρούς των, ἠγόρασεν οὕτως ὀκτὼ ἢ δέκα συνεχόμενα χωράφια, τὰ περιετείχισεν ὅλα ὁμοῦ καὶ ἀπετέλεσεν ἕν μέγα διὰ τὸν τόπον μας κτῆμα, μετὰ πολλῶν ἑκατοντάδων στρεμμάτων ἑκτασιν. Ὁ περίβολος διὰ νὰ κτισθῇ ἐστοίχισε πολλὰ, ἴσως περισσότερα ἢ ὅσα ἤξιζε τὸ κτῆμα· ἀλλὰ δὲν τὸν ἔμελε δι' αὐτὰ τὸν κύρ - Μόσχον

θέλοντα νὰ ἔχῃ χωριστὸν οἶνον βασιλεῖον δι' ἑαυτὸν καὶ διὰ τὴν ἀνεψιάν του.

Ἐκτίσεν εἰς τὴν ἄκρην πυργοειδῆ ὑψηλὸν οἰκίσκον, μετὰ δύο πατώματα, ἐκαθάρισε καὶ περιέμαζεν τοὺς σκορπισμένους κρουνοὺς τοῦ νεροῦ, ἠνοιξε καὶ πηγὰς διὰ πρὸς κατασκευὴν μαγγάνου διὰ τὸ πότισμα. Διήρесе τὸ κτῆμα εἰς τέσσαρα μέρη· εἰς ἄμπελον, ἐλαιῶνα, ἀγροκήπιον μετὰ πλῆθος ὀπωροφόρων δένδρων καὶ κήπους μετὰ αἰμασιὰς ἢ μπουστάνια.

Ἐγκατεστάθη ἐκεῖ κ' ἔζη διαρκῶς εἰς τὴν ἐξοχὴν, σπανίως κατερχόμενος εἰς τὴν πόλιν. Τὸ κτῆμα ἦτον παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης, κ' ἐνῶ ὁ ἐπάνω τοῖχος ἔφθανεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ μικροῦ βουνοῦ, ὁ κάτω τοῖχος, μετὰ σφοδρὸν βορρᾶν πνέοντα, σχεδὸν ἐβρέχετο ἀπὸ τὸ κύμα,

☆

Ὁ κύρ - Μόσχος εἶχεν ὡς συντροφίαν τὸ τσιμποῦκί του, τὸ κομπολόγι του, τὸ σκαλιστήρι του καὶ τὴν ἀνεψιάν του τὴν Μοσχοῦλαν. Ἡ παιδίσκη θὰ ἦτον ὡς δύο ἔτη νεωτέρα ἐμοῦ. Μικρὴ ἐπῆδα ἀπὸ θράχον εἰς θράχον, ἔτρεχεν ἀπὸ κολπίσκον εἰς κολπίσκον, κάτω εἰς τὸν αἰγιαλόν, ἔθγαζε κοχύλια κ' ἐκυνγοῦσε τὰ καβούρια. Ἦτον θερμόαιμος καὶ ἀνήσυχος ὡς πτηνὸν τοῦ αἰγιαλοῦ. Ἦτον ὠραία μελαγχροινὴ κ' ἐνθούμιζε τὴν νύμφην τοῦ Ἀσματος τὴν ἡλιοκαυμένην, τὴν ὁποίαν οἱ υἱοὶ τῆς μητρός της εἶχαν θάλει νὰ φυλάτῃ τὰμπέλια· «Ἰδοὺ εἰ καλὴ, ἢ πλησίον μου, ἰδοὺ εἰ καλὴ» ὀφθαλμοὶ σου περιστεραῖ...» Ὁ λαιμός της, καθὼς ἔφεγγε καὶ ὑπέφωσκεν ὑπὸ τὴν τραχηλιάν της, ἦτον ἀπείρως λευκότερος ἀπὸ τὸν χρῶτα τοῦ προσώπου της.

Ἦτον ὠχρά, ροδίνη, χρυσαυγίζουσα καὶ μοῦ ἐφαίνετο νὰ ὁμοιάζῃ μετὰ τὴν μικρὴν στέρφαν αἶγα, τὴν μικρόσωμον καὶ λεπτοφυῆ, μετὰ κατάστιλπον τρίχωμα, τὴν ὁποίαν ἐγὼ εἶχα ὀνομάσει Μοσχοῦλαν. Τὸ παράθυρον τοῦ πύργου τὸ δυτικὸν ἠνοιγετο πρὸς τὸν λόγγον, ὁ ὁποῖος ἤρχιζε νὰ θαθύνεται πέραν τῆς κορυφῆς τοῦ βουνοῦ, ὅπου ἦσαν χαμόκλαδα, εὐώδεις θάμνοι καὶ ἀργιλόδης γῆ τραχεῖα. Ἐκεῖ ἤρχιζεν ἡ περιοχὴ μου. Ἐως ἐκεῖ κατηρχόμην συχνὰ κ' ἔθосκα τὰς αἶγας τῶν καλογήρων, τῶν πνευματικῶν πατέρων μου.

Μίαν ἡμέραν, δὲν ἤξεύρω πῶς, ἐνῶ ἐμέτρουν καθὼς ἐσυνήθιζα τὰς αἰγὰς μου (ἦσαν ὅλαι πενήντα ἑκατ' ἐκείνον τὸν χρόνον· ἄλλοτε ἀνεβοκατέβαιναν ὁ ἀριθμὸς των μεταξὺ ἐξήντα καὶ σαρανταπέντε), ἡ Μοσχοῦλα, ἡ εὐνοουμένη μου κατοῖκα, εἶχε μείνει ὀπίσω καὶ δὲν εὐρέθη εἰς τὸ μέτρημα. Τὰς εὗρισκα ὅλας πενήνταπέντε. Ἐάν ἔλειπεν ἄλλη κατοῖκα, δὲν θὰ παρετήρουν ἀμέσως τὴν ταυτότητα, ἀλλὰ μόνον τὴν μονάδα ποῦ ἔλειπεν· ἀλλ' ἡ ἀπουσία τῆς Μοσχοῦλας ἦτον ἐπισταθιτή. Ἐτρώμαξα. Τάχα ὁ ἀετὸς μοῦ τὴν ἐπῆρε;

Εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, τὰ κάπως χαμηλότερα, οἱ ἀετοὶ δὲν κατεδέχοντο νὰ μᾶς ἐπισκέπτονται συχνά. Τὸ μέγα ὄρμητήριόν των ἦτον ὑψηλὰ πρὸς δυσμὰς, εἰς τὸ κατάλευκον πετρώδες βουνόν, τὸ καλούμενον Ἀετοφωλιὰ φερωνύμως. Ἀλλὰ δὲν μοῦ ἐφαίνετο ὁ μὲς ὅλας παράδοξον ἢ ἀνῆκουστον πρᾶγμα ὁ ἀετὸς νὰ κατήλθεν ἐκτάκτως, τραυθεὶς ἀπὸ τὰ κάλλη τῆς Μοσχοῦλας, τῆς μικρᾶς κατοίκας μου.

Ἐφώναζα ὡς τρελλός.

— Μοσχοῦλα!... ποῦ εἶν' ἡ Μοσχοῦλα;

Οὕτε εἶχα παρατηρήσει τὴν παρουσίαν τῆς Μοσχοῦλας, τῆς ἀνεψιάς τοῦ κύρ - Μόσχου, ἐκεῖ σιμὰ. Αὐτὴ ἔτυχε νὰ ἔχῃ ἀνοικτὸν τὸ παράθυρον. Ὁ τοῖχος τοῦ περιβολοῦ τοῦ κτήματος καὶ ἡ οἰκία ἡ ἀκουμβώσα ἐπάνω εἰς αὐτὸν ἀπέχον περὶ τὰ πεντακόσια βήματα ἀπὸ τὴν θέσιν ὅπου εὐρισκόμην ἐγὼ μετὰ τὰς αἰγὰς μου. Καθὼς ἤκουσε τὰς φωνὰς μου ἡ παιδίσκη ἀνωρθώθη, προέκυψεν εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἔκραξε·

— Τί ἔχεις καὶ φωνάζεις;

Ἐγὼ δὲν ἤξευρα τί νὰ εἶπω· ἐν τοσοῦτω ἀπάντησα·

— Φωνάζω ἐγὼ τὴν κατοῖκα μου, τὴ Μοσχοῦλα!... Μὲ σένα δὲν ἔχω νὰ κάμω.

Καθὼς ἤκουσε τὴν φωνὴν μου ἔκλεισε τὸ παράθυρον κ' ἐγένεν ἄφαντη.

Μίαν ἄλλην ἡμέραν μετὰ εἶδε πάλιν ἀπὸ τὸ παράθυρόν της εἰς ἐκείνην τὴν ἰδίαν θέσιν. Ἡμὴν πλαιγιασμένος εἰς ἕνα ἥσκιον, ἄφινά τὰς αἰγὰς μου νὰ θόσκουν κ' ἐσφύριζα ἕνα ἥχον, ἕνα ἄσμα τοῦ βουνοῦ αἰπολικόν.

Δὲν ἤξεύρω πῶς τῆς ἦλθε νὰ μοῦ φωνάξῃ·

— Ἐταί ὄλο τραγουδεῖς!... Δὲν σ' ἀκούσα ποτὲ μοῦ νὰ παίξης τὸ σουραῦλι!... θοσὸς καὶ νὰ μὴν ἔχῃ σουραῦλι, σὰν παρὰ ξενοῦ μοῦ φαίνεται!...

Εἶχα ἐγὼ σουραῦλι (ἦτοι φλογέραν), ἀλλὰ δὲν εἶχα ἀρκετὸν θράσος νὰ παίξω ἐν γνώσει ὅτι θὰ με ἤκουεν αὕτη... Τὴν φορὰν ταύτην ἐφιλοτιμήθην νὰ παίξω πρὸς χάριν της, ἀλλὰ δὲν ἤξεύρω πῶς τῆς ἐφάνη ἡ τέχνη μου ἢ αὐλητική. Μόνον ἤξεύρω ὅτι μοῦ ἐστεῖλε δι' ἀμοιβὴν ὀλίγα ἐνδὴ σῶκα κ' ἕνα τάσι γεμάτο πετμέζι.

τον, καθώς εκείνη έβλεπε πρὸς τὸ μέρος μου, νὰ φύγω ἄορατος.

Τὸ ἀνάστημά μου θὰ διεγράφετο διὰ μίαν στιγμὴν ὑψηλὸν καὶ δεχόμενον δαφνέων τὸ φῶς τῆς σελήνης, ἐπάνω τοῦ θράχου. Ἐκεῖ ἡ κόρη θὰ μὲ ἔβλεπε, καθὼς ἦτον ἐστραμμένη πρὸς τὰ ἐδῶ. «ὦ! πῶς θὰ ἐξαφνίζετο, θὰ ἐτρόμαζεν εὐλόγως, θὰ ἐφώναζεν, εἶτα θὰ μὲ κατηγοροῖ διὰ σκοποὺς ἀθεμίτους, καὶ τότε ἀλλοίμονον εἰς τὸν μικρὸν θοσκόν!»

Ἡ πρώτη ιδέα μου ἦτον νὰ θήξω, νὰ τῆς δώσω ἀμέσως εἶδησιν καὶ νὰ κράξω· «Βρέθηκα ἐδῶ, χωρὶς νὰ ξέρω... Μὴν τρομάξης! φεύγω ἀμέσως, κοπέλλα μου!»

Πλὴν, δὲν ἤξεύρω πῶς, ὑπῆρξα σκαιὸς καὶ ἄτολμος. Κανεὶς δὲν μὲ εἶχε διδάξει μαθήματα κοσμιότητος εἰς τὰ θουὰ μου. Συνεστάλην, κατέβην πάλιν κάτω εἰς τὴν ρίζαν τοῦ θράχου κ' ἐπερίμενα.

«Αὐτὴ δὲν θ' ἀργήσῃ, ἔλεγα μέσα μου· τώρα θὰ κολυμπήσῃ, θὰ ντυθῇ καὶ θὰ φύγῃ... Θὰ τραβήξῃ αὐτὴ τὸ μονοπάτι τῆς κ' ἐγὼ τὸν κρημνὸ μου!...»

Κ' ἐνθυμήθην τότε τὸν Σισώην καὶ τὸν πνευματικὸν τοῦ μοναστηρίου, τὸν παπᾶ-Γρηγόριον, οἵτινες πολλὰκις μὲ εἶχον συμβουλεύσει νὰ φεύγω πάντοτε τὸν γυναικεῖον πειρασμόν!

Ἐκ τῆς ιδέας τοῦ νὰ περιμένω, δὲν ὑπῆρχεν ἄλλο μέσον ἢ προσφυγὴ, εἰμὴ ν' ἀποφασίσω νὰ ριφθῶ εἰς τὴν θάλασσαν, μὲ τὰ ροῦχα, ὅπως ἤμην, νὰ κολυμβήσω εἰς τὰ θαθεά, ἅπατα νερά, ὅλον τὸ πρὸς δυσμὰς διάστημα, τὸ ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ὅπου εὕρισκόμην, ἐντεῦθεν τοῦ μέρους ὅπου ἐλούετο ἡ νεανίς, μέχρι τοῦ κυρίως ὄρμου καὶ τῆς ἄμμου, ἐπειδὴ εἰς ὅλον ἐκεῖνο τὸ διάστημα,

ὡς ἡμίσεος μιλίου, ἡ ἀκρογιαλιά ἦτον ἄβατος, ἀπάτητος, ὅλη θράχος καὶ κρημνός. Μόνον εἰς τὸ μέρος ὅπου ἤμην ἐσχηματιζέτο τὸ λίκνον ἐκεῖνο τοῦ θαλασσοῦ νεροῦ, μεταξύ σπηλαίων καὶ θράχων.

Θ' ἀφίνα τὴν Μοσχοῦλάν μου, τὴν αἰγα, εἰς τὴν τύχην τῆς, δεμένην ἐκεῖ ἐπάνω, ἄνωθεν τοῦ θράχου, καὶ ἅμα ἐφθανα εἰς τὴν ἄμμον μὲ διάβροχα τὰ ροῦχά μου (διότι ἦτον ἀνάγκη νὰ πλεύσω μὲ τὰ ροῦχα), στάζων ἄλμην καὶ ἀφρόν, θὰ ἐβάδιζα δισχίλια θήματα διὰ νὰ ἐπιστρέψω ἀπὸ ἄλλο μονοπάτι πάλιν πλησίον τοῦ κοπαδιοῦ μου, θὰ κατέβαινα τὸν κρημνὸν παρακάτω διὰ νὰ λύσω τὴν Μοσχοῦλάν τὴν αἰγά μου, ὅποτε ἡ ἀνεψιά τοῦ κύρ-Μόσχου θὰ εἶχε φύγει χωρὶς ν' ἀφήσῃ θεθαίως κανὲν ἴχνος εἰς τὸν αἰγιαλόν. Τὸ σχέδιον τοῦτο ἂν τὸ ἐξετέλουν, θὰ ἦτον μέγας κόπος, ἀληθὴς ἄθλος. Θὰ ἐχρειάζετο δὲ καὶ μίαν ὥραν καὶ πλέον. Οὐδὲ θὰ ἤμην πλέον θέβαιος περὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ κοπαδιοῦ μου.

Δὲν ὑπῆρχεν ἄλλη αἴρεσις, εἰμὴ νὰ περιμένω. Θὰ ἐκράτους τὴν ἀναπνοήν μου. Ἡ κόρη ἐκεῖνη δὲν θὰ ὑπώπτευε τὴν παρουσίαν μου. Ἄλλως ἤμην ἐν συνειδήσει ἄθως.

Ἐν τοσοῦτῳ ὅσον ἄθως καὶ ἂν ἤμην, ἡ περιέργεια δὲν μοῦ ἔλειπε. Καὶ ἀνερριχθὴν πάλιν σιγὰ-σιγὰ πρὸς τὰ ἐπάνω καὶ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ θράχου, καλυπτόμενος ὅπισθεν τῶν θάμνων, ἔκυπα νὰ ἴδω τὴν κολυμβῶσαν νεάνίδα.

Ἦτον ἀπόλαυσις, ὄνειρον, θαῦμα. Εἶχεν ἀπομακρυνθῇ ὡς πέντε ὀργυῖας ἀπὸ τὸ ἄντρον καὶ ἔπλεε κ' ἔβλεπε τώρα πρὸς ἀνατολάς, στρέφουσα τὰ νῶτα πρὸς τὸ μέρος μου. Ἐβλεπα τὴν ἄμμου-

ράν καὶ ὁμῶς χρυσιζούσαν ἀμυδρῶς κόμην τῆς, τὸν τράχηλόν τῆς τὸν εὐγραμμον, τὰς λευκάς ὡς γάλα ὠμοπλάτας, τοὺς θραχίονας, ὅλα συγχεόμενα, μελιχρὰ καὶ ὀνειρώδη εἰς τὸ φέγγος τῆς σελήνης. Ἦτον πνοή, ἰνδαλμα ἀφάνταστον, ὄνειρον ἐπιπλέον εἰς τὸ κύμα· ἦτον νηρηίς, νύμφη, σειρήν, πλέουσα, ὡς πλέει ναὺς μαγικὴ, ἡ αὐτὴ τῶν ὀνείρων...

Οὔτε μοῦ ἦλθε τότε ἡ ιδέα ὅτι, ἂν ἐπάτουσιν ἐπάνω εἰς τὸν θράχον, ὄρθιος ἢ κυρτός, μὲ σκοπὸν νὰ φύγω, ἦτον σχεδὸν θέβαιον ὅτι ἡ νέα δὲν θὰ μ' ἔβλεπε καὶ θὰ ἠμπορούσα ν' ἀποχωρήσω ἐν τάξει. Ἐκεῖνη ἔβλεπε πρὸς ἀνατολάς, ἐγὼ εὕρισκόμην πρὸς δυσμὰς ὀπισθὲν τῆς. Οὔτε ἡ σκιά μου δὲν θὰ τὴν ἐτάραττεν. Αὕτη, ἐπειδὴ ἡ σελήνη ἦτον εἰς τ' ἀνατολικά, θὰ ἔπιπτε πρὸς τὸ δυτικόν μέρος, ὅπισθεν τοῦ θράχου μου, κ' ἐντεῦθεν τοῦ ἄντρον.

Εἶχα μείνει χάσκων, ἐν ἐκστάσει, καὶ δὲν ἐσκεπτόμην πλέον τὰ ἐπίγεια.

☆

Δὲν δύναμαι νὰ εἶπω ἂν μοῦ ἦλθον πονηροὶ καὶ συνάμα παιδικοὶ ἀνόητοι λογισμοί, ἐν εἰδει εὐχῶν κατάραι. «Νὰ ἐκινδύνευεν ἔξαφνα! νὰ ἔβαζε μιὰ φωνή! νὰ ἔβλεπε κανένα ροφὸν εἰς τὸν πυθμένα, τὸν ὅποιον νὰ ἐκλάθῃ διὰ θηρίον, διὰ σκυλόψαρον καὶ νὰ ἐφώναζε βοήθειαν!...»

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι δὲν ἐχόρταινα νὰ βλέπω τὸ ὄνειρον, τὸ πλέον εἰς τὸ κύμα. Ἀλλὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν, ἄλλοκότως, μοῦ ἐπανῆλθε πάλιν ἡ πρώτη ιδέα... Νὰ ριφθῶ εἰς τὰ κύματα, πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος, εἰς τὰ ὀπίσθεν, νὰ κολυμβήσω ὅλον ἐκεῖνο τὸ διάστημα ἕως τὴν ἄμμον καὶ νὰ φύγω, νὰ φύγω τὸν πειρασμόν!...

Καὶ πάλιν δὲν ἐχόρταινα νὰ βλέπω τὸ ὄνειρον... Αἴφνης εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ πραγματικοῦ κόσμου μ' ἐπανέφερεν ἡ φωνὴ τῆς κασιέας μου. Ἡ μικρὴ Μοσχοῦλα ἤρχισεν αἴφνης νὰ θελάζει!...

ὦ, αὐτὸ δὲν τὸ εἶχα προβλέψει. Ἡμπορούσα νὰ σιωπῶ ἐγώ, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ἦτον εὐκολὸν νὰ ἐπιβάλω σιωπὴν εἰς τὴν αἰγά μου. Δὲν ἤξευρα καλὰ ἂν ὑπῆρχον πρόχειροι φιμώσεις διὰ τὰ θρέμματα, ἐπειδὴ δὲν εἶχα μὰ τὰ θρέμματα, καθὼς ὁ ἄγνωστος ἐπράγματα, καθὼς ὁ ἄγνωστος ἐχθρὸς, ὁ ὁποῖος τῆς εἶχε κλέψει τὸν κωδωνίσκον· ἀλλὰ δὲν τῆς εἶχε κόψει καὶ τὴν γλῶσσαν διὰ νὰ μὴ θελάξῃ. — Μὲ ράμνον πο-λύκλαδον εἰς τὸ στόμα, ἢ μεσπαρτίον περὶ τὸ ρύγχος, ἢ ὅπως ἄλλως· ἀλλὰ καὶ ἂν τὸ ἤξευρα ποῦ νὰ τὸ συλλογισθῶ.

Ἐτρέξα τότε παράφορος νὰ σφίξω τὸ ρύγχος τῆς μὲ τὴν παλάμην, νὰ μὴ θελάξῃ... Τὴν στιγμὴν ἐκεῖνην ἐλησμόνησα τὴν κόρην τὴν κολυμβῶσαν χάριν αὐτῆς ταύτης τῆς κόρης. Δὲν ἐσκέφθην ὅτι ἦτον φόβος νὰ μὲ ἰδῇ καὶ ἠμιωρθῶθην, κυρτὸς πάντοτε κ' ἐπάτησα ἐπὶ τοῦ θράχου, διὰ νὰ προλάβω καὶ φθάσω πλησίον τῆς κασιέας.

Συγχρόνως μ' ἐκυρίευσεν καὶ φόβος ἀπὸ τὴν φιλοστοργίαν τὴν ὅποιαν ἔτρεφα πρὸς τὴν πτωχὴν αἰγά μου. Τὸ σχοινίον μὲ τὸ ὁποῖον τὴν εἶχα δέσει εἰς τὴν ρίζαν τοῦ θάμνου ἦτον πολὺ κοντόν. Τάχα μὴν «εσχοιναίσθῃ», μὴν ἐμπερδεύθῃ καὶ περιεπλάκῃ ὁ τράχηλός τῆς, μὴν ἦτον κίνδυνος νὰ πνιγῇ τὸ ταλαίπωρον ζῶον;

☆

Δὲν ἤξεύρω ἂν ἡ κόρη ἢ λο-ομένη εἰς τὴν θάλασσαν ἤκουσε τὴν φωνὴν τῆς γίδας μου. Ἀλλὰ

καὶ ἂν τὴν εἶχεν ἀκούσει, τί τὸ παράδοξον; ποῖος φόβος ἦτον; τὸ ν' ἀκούῃ τις φωνὴν ζώου ἐκεῖ ποὺ κολυμβᾷ, ἀφοῦ δὲν ἀπέχει εἰμὴ ὀλίγας ὀργυιὰς ἀπὸ τὴν ξηρᾶν, δὲν εἶναι τίποτε ἔκτακτον.

Ἀλλ' ὅμως, ἡ στιγμή ἐκείνη, ποὺ εἶχα πατήσει εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βράχου, ἤρκεσεν. Ἡ νεαρά κόρη, εἴτε ἤκουσεν εἴτε ὄχι τὴν φωνὴν τῆς κατοίκας — μᾶλλον φαίνεται ὅτι τὴν ἤκουσε, διότι ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς... — εἶδε τὸν μαῦρον ἡσκίον μου, τὸν διακαμόν μου, ἐπάνω εἰς τὸν βράχον, ἀνάμεσα εἰς τοὺς θάμνους, καὶ ἀφῆκε μισοπνιγμένην κραυγὴν φόβου...

Τότε μέ κατέλαθε τρόμος, συγκίνησις, λύπη ἀπερίγραπτος. Τὰ γόνατά μου ἐκάμφθησαν. Ἐξαλλος ἐκ τρόμου, ἡδυνήθην ν' ἀρθρώσω φωνήν, κ' ἔκραξα.

— Μὴ φοβάσαι!... δὲν εἶναι τίποτε... δὲν σοῦ θέλω κακόν!

Καὶ ἐσκεπτόμην λίαν τεταραγμένος ἂν ἔπρεπε νὰ ριφθῶ εἰς τὴν θάλασσαν μᾶλλον, διὰ νὰ ἔλθω εἰς βοήθειαν τῆς κόρης, ἢ νὰ τρέξω καὶ νὰ φύγω... Ἦρκει ἡ φωνή μου νὰ τῆς ἔδιδε μεγαλύτερον θάρρος ἢ ὅσον ἡ παραμονή μου καὶ τὸ τρέξιμόν μου εἰς βοήθειαν.

Συγχρόνως τότε, κατὰ συγκυρίαν ὄχι παράδοξον, καθότι ὅλοι οἱ αἰγιαλοὶ καὶ αἱ θάλασσαι ἐκείναι ἐσυχνάζοντο ἀπὸ τοὺς ἄλιεις, μία θάρκα ἐφάνη νὰ προβάλλῃ ἀντικρύ, πρὸς τὸ ἀνατολικομεσημβρινόν μέρος, ἀπὸ τὸν πέρα κάβον, τὸν σχηματίζοντα

τὸ δεξιὸν οἶονεῖ κέρας τοῦ κολπίσκου. Ἐφάνη πλέουσα ἀργά, ἐρχομένη πρὸς τὰ ἐδῶ, μετὰ τὰς κόπας· πλὴν ἡ ἐμφάνισις τῆς, ἀντὶ νὰ δώσῃ θάρρος εἰς τὴν κόρην, ἐπέτεινε τὸν τρόπον τῆς.

Ἀφῆκε δευτέραν κραυγὴν μεγαλύτερας ἀγωνίας. Ἐν ἀκαρεῖ τὴν εἶδα νὰ θυθίζεται καὶ νὰ γίνεταί ἀφαντὴ εἰς τὸ κύμα.

Δὲν ἔπρεπε τότε νὰ διστάσω. Ἡ θάρκα ἐκείνη ἀπείχεν ὑπὲρ τὰς εἴκοσιν ὀργυιὰς, ἀπὸ τὸ μέρος ὅπου ἡγωνία ἢ κόρη, ἐγὼ ἀπείχα μόνον πέντε ἢ ἕξ ὀργυιὰς. Πάραυτα, ὅπως ἤμην, ἐρρίφθην εἰς τὴν θάλασσαν, πῶσας μετὰ τὴν κεφαλὴν κάτω, ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ βράχου.

Τὸ βάθος τοῦ νεροῦ ἦτον ὑπὲρ τὰ δύο ἀναστήματα. Ἐφθασα σχεδὸν εἰς τὸν πυθμένα, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀμμόστρωτος, ἐλεύθερος βράχων καὶ πετρῶν, καὶ δὲν ἦτο φόβος νὰ κτυπήσω. Πάραυτα ἀνέδυν καὶ ἀνῆλθον εἰς τὸν ἀφρόν τοῦ κύματος.

Ἀπείχον τώρα ὀλιγώτερον ἢ πέντε ὀργυιὰς ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ πόντου, ὅπου ἐσχηματίζοντο δῖναι καὶ κύκλοι συστρεφόμενοι εἰς τὸν ἀφρόν τῆς θαλάσσης, οἱ ὅποιοι θὰ ἦσαν ὡς μνημα ὕγρον καὶ ἀκαριαῖον διὰ τὴν ἀτυχὴ παιδίσκην· τὰ μόνα ἔχοντα τὰ ὅποια ἀφίνει ποτὲ εἰς τὴν θάλασσαν ἀγωνιῶν ἀνθρώπινον πλάσμα!... Μὲ τρία στιβαρά πηδήματα καὶ πλευσίματα, ἐντὸς ἐλαχίστων στιγμῶν, ἔφθασα πλησίον τῆς...

Εἶδα τὸ εὖμορφον σῶμα νὰ παραδέρη κατὰ

πλησιέστερον εἰς τὸν θυθὸν τοῦ πόντου ἢ εἰς τὸν ἀφρόν τοῦ κύματος, ἐγγύτερον τοῦ θανάτου ἢ τῆς ζωῆς· ἐβυθίσθην, ἤρπασα τὴν κόρην εἰς τὰς ἀγκάλας μου καὶ ἀνῆλθον.

Καθὼς τὴν εἶχα περιβάλει μετὰ τὸν ἀριστερόν θραχίονα, μοῦ ἐφάνη ὅτι ἡσθάνθην ἀσθενῆ τὴν χλιαρὰν πνοὴν τῆς εἰς τὴν παρειάν μου. Εἶχα φθάσει ἐγκαίρως, δόξα τῷ Θεῷ!... Ἐν τούτοις δὲν παρείχε σημεῖα ζωῆς ὀλοφάνερα... Τὴν ἐτίναξα μετὰ σφοδρὸν κίνημα αὐθορμητῶς, διὰ νὰ δυνηθῇ ν' ἀναπνεύσῃ, τὴν ἔκαμα νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τῆς πλάτης μου καὶ ἐπλευσά, μετὰ τὴν χεῖρα τὴν δεξιάν καὶ μετὰ τοὺς δύο πόδας, ἐπλευσα ἰσχυρῶς πρὸς τὴν ξηράν. Αἱ δυνάμεις μου ἐπολλαπλασιάζοντο θαυμασίως.

Ἡσθάνθην ὅτι προσεκολλᾶτο τὸ πλάσμα ἐπάνω μου· ἤθελε τὴν ζωὴν τῆς· ὦ! ἄς ἔξῃ καὶ ἄς ἦτον εὐτυχής. Κανείς ἰδιοτελής λογισμὸς δὲν ἐπῆρχε τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰς τὸ πνεῦμά μου. Ἡ καρδιά μου ἦτον πλήρης αὐτοθυσίας καὶ ἀφιλοκερδείας. Ποτὲ δὲν θὰ ἐζήτουν ἀμοιβήν!

Ἐπὶ πόσον ἀκόμη θὰ τὸ ἐνθυμούμαι ἐκεῖνο τὸ ἀβρόν, τὸ ἀπαλὸν σῶμα τῆς ἀγνῆς κόρης, τὸ ὅποιον ἡσθάνθην ποτὲ ἐπάνω μου ἐπ' ὀλίγα λεπτὰ τῆς ἄλλως ἀνωφελοῦς ζωῆς μου! Ἦτον ὄνειρον, πλάνη, γοητεία. Καὶ ὁ πόσον διέφερεν ἀπὸ ὅλας τὰς ἰδιοτελεῖς περιπτώσεις, ἀπὸ ὅλας τὰς λυκοφιλίας καὶ τοὺς κυνέρωτας τοῦ κόσμου ἢ ἐκλεκτῆς αἰθέρους ἐκείνης ἐπαφῆς! Δὲν ἦτο θάρος ἐκεῖνο, τὸ φορτίον τὸ εὐάγκαλον, ἀλλ' ἦτο ἀνακούφισις καὶ ἀναψυχή. Ποτὲ δὲν ἡσθάνθην τὸν ἑαυτὸν μου ἐλαφρό-

τερον ἢ ἐφ' ὅσον ἐβάσταζον τὸ θάρος ἐκεῖνο... Ἡμῖν ὁ ἀνθρώπος, ὅστις κατάρθωσε νὰ συλλάβῃ μετὰ τὰς χεῖράς του πρὸς στιγμήν ἐν ὄνειρον, τὸ ἴδιον ὄνειρόν του...

☆

Ἡ Μοσχοῦλα ἔζησε, δὲν ἀπέθανε. Σπανίως τὴν εἶδα ἔκτοτε καὶ δὲν ἠξέυρω τί γίνεται τώρα, ὅποτε εἶναι ἀπλὴ θυγάτηρ τῆς Εὐας, ὅπως ὄλαι.

Ἀλλ' ἐγὼ ἐπλήρωσα τὰ λύτρα διὰ τὴν ζωὴν τῆς. Ἡ ταλαίπωρος μικρὴ μου κατοίκα, τὴν ὅποιαν εἶχα λησμονήσει πρὸς χάριν τῆς, πράγματι «ἐσχοινιάσθη»· περιεπλάκη κακὰ εἰς τὸ σχοινίον μετὰ τὸ ὅποιον τὴν εἶχα δεμένην καὶ ἐπνίγη!... Μετρίως ἐλυτρήθη καὶ τὴν ἔκαμα θυσίαν πρὸς χάριν τῆς.

Κ' ἐγὼ ἔμαθα γράμματα, ἐξ εὐνοίας καὶ ἐλέους τῶν καλογῶν, κ' ἔγινα δικηγόρος... Ἀφοῦ ἐπέρασα ἀπὸ δύο ἱερατικὰς σχολὰς, ἦτον ἐπόμενον!

Τάχα ἡ μοναδικὴ ἐκείνη περίστασις, ἡ ὄνειρὸς ἐκείνη ἀνάμνησις τῆς λουομένης κόρης, μ' ἔκαμε νὰ μὴ γίνω κληρικός; Φεῶ! ἀκριβῶς ἡ ἀνάμνησις ἐκείνη ἔπρεπε νὰ με κάμῃ νὰ γίνω μοναχός.

Ὅρθως ἔλεγεν ὁ γηραιὸς Σιῶνης ὅτι «ἂν ἤθελαν νὰ με κάμουν καλόγερον, δὲν ἔπρεπε νὰ με στείλουν ἔξω ἀπὸ τὸ μοναστήρι... Διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς μου ἤρκει τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα κολυβογράμματα, τὰ ὅποια αὐτὸς με εἶχε διδάξει καὶ μάλιστα ἦσαν καὶ πολλὰ!...

Καὶ τώρα, ὅταν ἐνθυμούμαι τὸ

κοντόν εκείνο σχοινίον, από το όποιον έσχοινιάσθη κ' έπνίγη ή Μοσχοϋλα, ή κατοίκα μου, και άναλογίζομαι το άλλο σχοινίον της παραβολής, με το όποιον είναι δεμένος ο σκύλος εις την αυλήν του άφέντη του, διαπορώ μέ-

σα μου αν τα δύο δεν είχαν μεγάλην συγγένειαν και αν δεν ήσαν ως «σχοίνισμα κληρονομίας» δι' έμέ, όπως ή Γραφή λέγει·

“Ω! άς ήμην άκόμη βοσκός εις τα όρη!...”

Στον παλιό καλό καιρό ίσχυε για τους δημοσιογράφους ένα αξίωμα: Το «ένας σκύλος δάγκωσε έναν άνθρωπο» δεν ήταν είδησι. Αντίθετα το «ένας άνθρωπος δάγκωσε ένα σκύλο» ήταν είδησι.

Όστόσο το αξίωμα έπαψε να ισχύη, τουλάχιστον για τους δημοσιογράφους του Όργανισμού των Ηνωμένων Έθνών.

Όταν ένας σκύλος δαγκάση έναν άνθρωπο, το γεγονός είναι είδησι για την Υπηρεσία Υγείας. Όταν ένας άνθρωπος δαγκάση ένα σκύλο, το πράγμα έχει ενδιαφέρον για την Επιτροπή Τροφίμων και Έπισιτισμού. Αν ένας άνθρωπος δαγκάση έναν άνθρωπο, θα ενδιαφερθή, φυσικά, το Συμβούλιο Ασφαλείας.

Κανείς δεν μπορεί να δαγκάση σήμερα κανέναν άπαρατήρητος!

Constellation

☆

Γιατρέ μου, τρέξτε γρήγορα, ο Γιαννάκης μου κατάπιε το στομάχι του, τηλεφωνεί έξαλλη ή κυρία στο γιατρό.

“Ο γιατρός της λέει με άπάθεια:

— Θα έρθω, κυρία μου, όσο γρηγορώτερα μπορώ. Πάντως τώρα έχω κόσμο. Δεν θα με δhte πριν από δύο τρεις ώρες.

— Τρεις ώρες!.. γιατρέ μου, είπε ή κυρία. Και τι θα κάνη το παιδί στο μεταξύ;

— “Ας γράφη με το μολύβι του, α-

πάντησε με την ίδια άπάθεια ο γιατρός.

Up.

☆

Δύο χωριάτες συναντηθήκανε στην πλατεία. Συνήθως δεν είχαν πολλό θάρρος μεταξύ τους. Έκείνη την ήμερα όμως πιάσανε την κουβέντα.

— Άλήθεια, τότε που είχε άρρωστήσει ή αγελάδα σου, τι της έδωσες;

— Να σου δώσω τη συνταγή. Βγάζει το χαρτί και του το δίνει.

“Υστερα από λίγες ήμέρες ξανασυναντώνται.

— Είσαι βέβαιος ότι απ' αυτό το γιατρικό έδωσες στη γελάδα σου;

— Και βέβαια. Της έδωσα έννια χάπια.

— “Ετσι έκανα και γώ και ή αγελάδα μου ψόφησε.

— Το ίδιο και ή δική μου, καϋμένη. B. C.

☆

Η σκηνή στην έμποροπανήγυρι του χωριού.

— Μπαμπά, λέει ο μικρός, γιατί αυτός εκεί ο άνθρωπος τριγυρίζει και χαϊδεύει όλες τις αγελάδες;

— Γιατί θέλει ν' αγοράση και κυτάει να διαλέξη μιὰ που να αξίζει.

“Η σκηνή στο σπίτι, το πρωί. Ο μικρός τραβάει τον μπαμπά του από το χέρι:

— Μπαμπά, έλα να δής, ο γαλατάς θέλει ν' αγοράση την ύπνέτρια. B.

ΞΕΡΕΤΕ ΟΤΙ...

“Η μεγαλύτερη σκάλα του κόσμου βρίσκεται στην Κίνα. Έχει 6.000 σκαλοπάτια, οδηγεί στο ιερό όρος Τάι-Σαν και έχει κατασκευασθή πρό 2000 χρόνων.

Το ανάκτορο Έσκοριάλ, κοντά στην Μαδρίτη, έχει 1100 παράθυρα.

Το πιο πυκνοκατοικημένο Κράτος του κόσμου είναι το Βέλγιο. Έχει έκταση 30.507 τετρ. χλμ. και 8.400.000 κατοίκους. Αναλογούν δηλαδή σε κάθε τετρ. χλμ. 276 κάτοικοι.

Το μεγαλύτερο ψάρι του γλυκού νερού ζή στις τροπικές περιοχές της Αμερικής και ονομάζεται Αραπαίμα. Το μήκος του φθάνει τα 5 μέτρα και το βάρος του 250 χγρ.

“Η περισσότερη βροχή πέφτει στην νήσο Καουάι (Χαβάης) και φθάνει, κατά μέσο όρο, σε 12,5 μέτρα τον χρόνο.

Τὸ πῶς
ἀντιπροσωπευτικὸ
φῶρμα τῆς ἐφετεινῆς
περιόδου

Αὐτὸ τὸ μοντέλλο τοῦ Κρι-
στιαν Ντιόρ συγκεντρώνει
σχεδὸν ὅλα τὰ σημεῖα τῆς νέας
μόδας :

ΔΙΟΤΙ :

Ἔχει τὸ κοντὸ μπολερό, ποὺ μακραίνει τὸν μπούστο καὶ σχηματίζει μία δεύτερη γραμμὴ μέσης.

ΔΙΟΤΙ :

Ἔχει τὸ στρογγυλὸ, φαρδύ, σουρωτὸ μανίκι τῆς μόδας ποὺ σταματᾷ πιὸ ψηλὰ καὶ τὸν γιαικά, χωρὶς πέτα, μὲ τὸ ἀπλὸ κοῦμπωμα.

ΔΙΟΤΙ :

“Έχει φούστα μὲ ἴσιες πιέ-
τες ἀσιδέρωτες, ποὺ ἀφίνουν
τὸ περπάτημα ἐλεύθερο καὶ δί-
νουν ἀέρα στὴν ἴσια γραμμή.

ΔΙΟΤΙ :

Φοριέται με χρωματιστές έ-
σάρπες και γίνεται πιό ντυμέ-
νο και πιό άπλο ανάλογα με τὰ
«έκκεσσευάρ» που τὸ συνοδεύουν.
Καὶ διότι συνδυάζει τὸ ὕφα-
σμα τῆς μόδας, τὸ «συρά», με
τὸ χρώμα τῆς μόδας, τὸ γκρι-
ζο.

Καπέλλο από νταντέλλα

Όταν μου είπαν να παρακολουθήσω και να γράψω για τις άνοιξιάντικες συλλογές των Παρισινών Οίκων μόδας, αποφάσισα να πάω μαζί μου την γυναίκα μου, τουλάχιστον στην πρώτη επίδειξη, για να με κατατοπίση πάνω κάτω τι γινόταν, να μην νοιώθω σαν χαμένος. Αφού έπεράσαν μπροστά μου καμιά ντουζίνα μοντέλα με τις τελευταίες «κρεασιόν» του 1952, τόλμησα να ξεστομίσω μία κουβέντα :

— Αὐτή, ἐκεῖ πέρα, ἔχει τὰ χάλια
της, εἶπα στὴ γυναῖκα μου.

Εκείνη σιωπώσαστε. Πῆρα θάρρος :

— Κι' αὐτὴ, ἐκεῖ, εἶναι γιὰ τὰ πα-
νηγύρια, εἶπα, ἀφοῦ πέρασαν δυὸ - τρία
μηνεκέν.

— Ναί, είπε ή γυναίκα μου, είναι φοβερή, αλλά έχει στύλ.

— Τί είναι αυτό τὸ στυλ; ρώτησα.
— Είναι κάτι πού ἔνα φόρεμα ἢ τὸ
ἔχει καὶ τὸ δείχνει ἢ δὲν τὸ ἔχει, μοῦ
ἐξήγησε. Τώρα ἔσε με νὰ δῶ.

Μία ήθελε, ώρα άσε με να δο-
κιμάσω... όπως τις άρχες του επαγγέλμα-
τος είναι ότι ένας καλός δημοσιογράφος
μπορεί, με την ίδια ευκολία, να
«καλύψει» έναν πολιτικό λόγο όσο κα-
μιά πυρκαϊά, ένα μάτς φούτ-μπώλ,
ή μια μάχη. Μά ή άρχή αυτή, πιστεύω,
μη δέν ισχύει γιά τή μόδα. Αυτή είναι
ικανή να σέ τρελλάνη. Οί τελευταίαι
έβδομάδες ήταν οί μέρες που τή Πα-
ρίσι παρουσιάζει τά άνοσιήτικά μον-
τέλλα τής «ψυλλής ραπτικής».

Σε δεκάδες μοσχομυρισμένα σαλό-
νια του Παρισιού, κάπου 350 Αμερι-
κανοί αντιπρόσωποι ραπτικών οίκων
και ένα σωρό γυναίκες δημοσιογράφοι
με καπέλλα, μελετούσαν (και άφρο-
ζαν) τὰ έργα των Παριζιάνων χιρτου-
ράδων, για να αποφασίσουν ύστερα τ

Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΜΟΔΑ
ΟΠΩΣ ΤΗΝ ΕΙΔΕ
ΕΝΑΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΣ

To
WILLIAM ATTWOOD

θα φορέση ἡ Ἀμερικανίδα καὶ κοντὰ
σ' αὐτὴν ἑκατομμύρια γυναῖκες ἄλλων
χωρῶν. Γεγονὸς ὑψίστης σημασίας!

Προτού προχωρήσουμε όμως
μας, θέλω να πω κάτι: Το κλειδι-
της μόδας 1952 είναι η φυσικότης.
Κάτω τα μαξιλαράκια από τους ώ-
μους και από την περιφέρεια, κάτω
και τα φρούτα και τα φτερά από τα
καπέλλα.

καπέλλα.
Τὸ στρίφωμα βρίσκεται ἐκεῖ πὺν τὸ
πιο χαμηλά.

ΜΕ μιὰ λέξι τὰ φορέματα φαίνονται
νᾶναι ἄνετα.

Για να πάει κανένας σ' αυτές τις
πίσημες επιδείξεις πρέπει να υποβάλει
πρώτα τα διαπιστευτήριά του στο
Συνδικαλιστικό Έπιμελητήριο Ραπτι-
κής, μια οργάνωση που δίνει συνεχώς
μάχες με τους κλέφτες της καινούρι-
ας γραμμής.

Είδα πέντε από τις μεγάλες επι-
δείξεις, χωρίς να δω όμως τίποτα που
μια γυναίκα θα μπορούσε να το φέρσει
στο σπίτι της, αν δεν περιμένη καλε-
σμένους:

Τὸ σύστημα ποὺ ἀκολουθοῦσα
κρίνω τὰ μοντέλλα, βασίστηκαν στὴν ἄ-
για παλιά ἀρχή: «δὲν ξέρω τί εἶνα
τέχνη, μὰ ξέρω τί μοῦ ἀρέσει». Σὲ κά-
θε ἐπίδειξι σημειῶνα τὰ φορέματα ποὶ
θὰ ἀφῆνα τὴ γυναικα μου νὰ φορέσῃ
ἂν βαστοῦσε ἡ τσέπη μου νὰ τῆς το-
πῶ... ἂν τὰς ἀντιγράψω τίς

«Ετσι τώρα θα σας αντιγράψω
σημειώσεις μου:

ΚΡΙΣΤΙΑΝ ΝΤΙΟΡ: «Βασιλεία της καμπύλης», λέει το άνω κοινάθην του. Για μία φορά είμαστε λογικοί. Ή γραμμή της πλάτης ίσια. Το μπουστό ίσιο, με ένα σωρό σου

Φόρεμα «Σουέτερ», της Σκιαπαρέλλι

ρες και πιετάκια κάτω από το στήθος. Πολλές φούστες με πιέττες. Επανωφόρια φαρδιά και άνεμιστά. Ζώνες φαρδιές εμπρός και πίσω. Οι ζακέττες κομμένες σαν σουέτερ, λίγο φουσκωτές στην πλάτη. Η γραμμή του λαιμού ελεύθερη. Καπέλλα σαν καμπάνες, φορεμένα προς τα πίσω. Οι αγοραστές τρέχουν σαν τρελλοί. Από τα

Ψάθα με δελουδό, της Μωντ ε Νανό

192 μοντέλλα που είδα μου άρεσαν τα 103.

ΖΑΝ ΝΤΕΣΣΕ: Φουσκωτά μανίκια που τους δίνεις μια και αλάζουν σχήματα. Χρώματα ωχρά, γκρίζα, ανοικτά καφέ. Καπέλλα φορεμένα ψηλά, με μικρά μπόν εμπρός. Τα ταγιέρ φαρδαίνουν λίγο κάτω από τη μέση. «Οχι μεγάλη ποικιλία, μα πράγματα που «φοριούνται». Το στήθος ψηλά. Το χειρότερο σημείο: Μεγάλες φτερά στρουθοκαμήλου, σαν αλογούρες πίσω στο κεφάλι. Το καλύτερο: Τα μετατρεπόμενα φορέματα. Οι αγοραστές λένε: «Δεν υπάρχει πρωτοτυπία, θέλει πολύ να ευχαριστήση την πελατεία της Αμερικής». Από τα 130 μου άρεσαν τα 77.

ΣΚΙΑΠΑΡΕΛΛΙ: Ο τρόπος της με σοκάρει. Έκκεντρικοί γιακάδες, καπέλλα με κόμπους και με φιόγκους. Πολλές ψάφες. Τα παλτά μαλλιάρια και σε μερικά τα κουμπιά αρχίζουν από τη μέση, σε άλλα τελειώνουν στο στήθος. Όμοι πολύ στρογγυλοί. Περισσότερα κόκκινα από τους άλλους, μα και πολλά μαύρα και γκρίζα όπως σε όλους. Η απειροχρηστικότητα της: Ντεκολτέ μισοφέγγαρο. Οι αγοραστές είναι ψυχροί: «Δεν έχει σταθερότητα». Από τα 103 μου άρεσαν τα 26.

ΟΥΜΠΕΡ ΝΤΕ ΓΚΙΒΕΝΣΙ: Καινούργια φίρμα. Μόλις τη άρχισε ένας μεγαλοφυής νέος 25 ετών, 1.90 μ. ύψος. Η αίσθησις της

Ταγιέρ σε νέα γραμμή του Ζαν Ντεσσε

σαιζόν. Μόνο 75 μοντέλλα. «Νά κάτι ευχάριστο», λέει εξαντλημένος ένας δίπλα μου. Φορέματα απλά, όλα τριχρωμα. Πιέττες ακορντεόν. Χρησιμοποιεί άφθονη ποπλίνα, καθώς και νάιλον και μάλλινα. Μικροί, μαλακοί κυματιστοί γιακάδες. Κακό: Οι περίπλοκες τσέπες, μια βραδινή μάλλινη ζακέττα με χοντρή μεταξωτή φούστα. Πολλά χειροκροτήματα. «Ένα καινούργιο άστέρι!», είπε ένας ειδήμων. Μου άρεσαν τα 41 από τα 75.

ΖΑΚ ΦΑΤ: Η μεγαλύτερη συλλογή «Γραμμή στρογγυλή», λένε οι προγραμματικές δηλώσεις. Στρογγυλή σαν τον ορίζοντα, σαν το αύγό, σαν τη γυναίκα. Σε τρελαίνει με ζακέττες που οι πλάτες τους «φεύγουν» με οριζόντιες γραμμές υαλιστερών κουμπιών. Πολλά γκρίζα, φαρδιές ζώνες. Όμοι μπλε και άσπροι συνδυασμοί. Βραδινά φορέματα με καπίτσες, σε σχήμα «σάλ». Ένας χλωμός νέος δίπλα μου, μ' ένα σκυλάκι στην αγκαλιά, μου λέει πως οι έκκεντρικές λεπτομέρειες χρησιμεύουν για να ξεπνούν τους μισοκοιμισμένους. Τα καπέλλα είναι σαν δίσκοι του τσαγιού ή χωστά σαν το δικό μου, αφού φάη μια γερή βροχή. «Όμοια ποικιλία», λένε οι άλλοι. Από τα 260 μου άρεσαν 118. Θα ήταν καλύτερα αν δεν χαλούσε τα απλά φουστανάκια με κάτι τρελλοσάρπες και τα παρόμοια.

Και για να τα πούμε όλα αυτά με

Μπλουζα και φούστα, του Γκιβενσί

Φόρεμα πλισσέ, του Ντιόρ

δυο λόγια, κυρίες μου, (γιατί φαντάζομαι ότι οι κύριοι με εγκατέλειψαν από ώρα) θα είστε πολύ κομψή φέτος με το φορεματάκι σας του 1952 αν:

- 1) Βγάλετε όλες τις βάττες.
- 2) Το βάλετε μανίκια.
- 3) Φαρδύνετε τη ζώνη και
- 4) Χαλαρώσετε ότι δεν νοιώθετε να κάθεται ελεύθερα και φυσικά στο σώμα σας.

Καπελλάκι μαύρο και μπέζ, του Όρσέλ

Γράμματα

τῶν ἀναγνωστῶν μας

ΜΑΚΡΥΝΟΙ ΦΙΛΟΙ

Κορέα 5 Μαρτίου 1952
Μέτωπο

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογή»,

Ἄν καὶ μακριὰ, στὴ χώρα ποὺ ὁ ἄνθρωπος ἀγωνίζεται πολεμώντας γιὰ ἓνα δίκαιο σκοπὸ, νὰ σώσῃ μιὰ πανάρχαια ἱερὴ ιδέα ἀπ' τὸν δοσμένο στὸν κακὸ λανθασμένο ὁλοκληρωτισμὸ συνάνθρωπό του, σὲ διαβάζουμε «Ἐκλογή» μ' εὐχαρίστηση καὶ μὰς δίδεις χαρὰ καὶ ξεκούραση, γιατί εἶσαι ἓνα διαμάντι ποὺ ξεχωρίζεις ἀνάμεσα στὶς ἀπειρες τοῦ κόσμου περιοδικές ἐκδόσεις.

Πολλές φορές νόμισα πὼς ἄδικη σπατάλη γίνεται στὶς τόσες σελίδες τῆς στήλης ποὺ ζητοῦν ἀλληλογραφία καὶ ἄδικα γράφονται τόσα ὀνόματα. Μὰ τώρα βλέπω καθαρά πὼς δὲν εἶναι χαμένες, μὰ ποὺ δίνουν τὴ χαρὰ, τὴν ψυχικὴ ἀνακούφιση, τὴν συντροφιά ποὺ δὲν κατάρθωσαν νῆδρους γύρω τους, κοντὰ τους, τὴν συζήτηση, τὴ σκέψη καὶ τὸν φίλο τῆς κάθε καλῆς πνευματικῆς ἀπασχόλησης. Συνάδελφοί μου καὶ πολλοὶ Στρατιῶτες χάρις στὴν «Ἐκλογή» ἔχουν πάρει πολλές δεκάδες γράμματα καὶ παίρνουν συνεχῶς ὁ καθένας...

ΤΖΙΜΑΣ ΔΗΜ.

Λοχαγὸς Ἑκ. Σ. Ἑλλάδος

ΠΕΤΡΑ... ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ

Στὴν «Ἐκλογή» τοῦ Μαρτίου ε.ε. στὴν «Πυραμίδα τοῦ Χέοτος» (Σελ. 49) διαβάζω ὅτι τὸ κλειδί τῆς ἱερογλυφικῆς γραφῆς τὸ ἔβριξε πρῶτος ἓνας ἀξιωματικὸς τοῦ Ναπολέοντος. Δὲν νομίζω ὅτι εἶναι ἀπολύτως σωστὸ αὐτό. Ὁ Ἀξιωματικὸς αὐτὸς τοῦ Ναπολέοντος Λοχαγὸς Μπουσσάρ ἔβριξε ἀπλῶς τὸ 1799 τὴν «Πέτρα τῆς Ροζέττας». Τὴν πέτρα αὐτὴ καταπίστησαν νὰ διαβάσουν ὅλοι οἱ σοφοὶ Αἰγυπτιακοὶ τῆς ἐποχῆς ἀλλὰ δὲν κατάρθωσαν νὰ βροῦν τὸ κλειδί τῆς

ἀναγνώσεως τοῦ ἱερογλυφικοῦ κειμένου (ἡ πέτρα ἦταν τρίγωνο).

Πρῶτος ἀνεκάλυψε τὸ κλειδί τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἱερογλυφικῶν ὁ περίφημος Φ. Σαμπολιὼν στὶς 14 Σεπτεμβρίου 1822 (μεγάλὴ καὶ ἐνδοξη ἡμερομηνία γιὰ τὴν Αἰγυπτιαλογία). Κι' εἶναι ἀπὸ τότε ποὺ ὁ ὀρίζοντας γιὰ τὴν ἱστορία τῆς Αἰγύπτου πλάτυνε χιλιάδες χρόνια.

Ἰμέτερος
Σ. ΒΑΣΑΡΔΑΝΗΣ
Χ. Τρικοῦπης 24
ΚΗΦΙΣΣΙΑ

Ὁ ἀναγνώστης μας ἔχει δίκιο.

ΑΠΟΡΙΑ

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογή»,

Εἶμαι κι' ἐγὼ ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες σας. Βρίσκω πράγματι στὶς στήλες σας διαλεχτὰ ἑλληνικὰ καὶ παγκόσμια λογοτεχνήματα κ.λ.π., ἀλλὰ, διὰ νὰ εἰμθα εἰλικρινεῖς, ὑπάρχει καὶ τὸ σαράκι τῆς ξένης προπαγάνδας, ποὺ εἶναι αἰτία νὰ μὴν τολμῶ νὰ ἀναφέρω ὅτι διαβάζω «Ἐκλογή» καὶ στοὺς πιὸ στενοὺς μου φίλους διότι θὰ μὲ κοροϊδεύουν. Στὶς στήλες ἐνὸς περιοδικοῦ οἱ φοιτητὰι (τοῦλάχιστον τοῦ κύκλου μου) ζητοῦν νὰ διαβάσουν τὸ ἀγνὸ ἑλληνικὸ καὶ ἀπὸ τὰ ξένα ὅ,τι εἶναι ἱκανὸ νὰ ὠφελήσῃ.

Ἡ ὕλη σας, ἀγαπητὴ «Ἐκλογή», θὰ ἐκπληρῶσε τ' ἀνωτέρω μόνον ἐὰν ἔλειπε οἰσθητικὴ ξένη προπαγάνδα.

Μ' ἐκτίμηση

ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΑΣΤ.

Φοιτητῆς

Διαβάσαμε μὲ προσοχὴ τὸ γράμμα τοῦ ἀναγνώστου μας, ἀλλὰ δὲν κατάρθωσαν νὰ καταλάβωμε τί ἀκριβῶς ἔχει στὸ νοῦ του καὶ τί ἐννοεῖ μὲ «ξένη προπαγάνδα». Μήπως θὰ μπορούσε νὰ μὰς κἀν τὴν χάρι νὰ μὰς ὑποδείξῃ ἄρθρα τῆς «Ἐκλογῆς», ποὺ ἀποτελοῦν «ξένη προπαγάνδα»; Πάντως

γιὰ τοὺς φίλους μας ἀναγνώστες, γιὰ ὅσους «τολμοῦν» νὰ ἀναφέρουν ὅτι διαβάζουν «Ἐκλογή», δεδαισούμε ἄλλη μιὰ φορά ὅτι ἡ «Ἐκλογή» δὲν ἔχει κανένα δεσμό, ὅτι εἶναι περιοδικὸ ἑκατὸ τοῖς ἑκατὸ ἑλληνικὸ, ἐλεύθερο καὶ ἀνεξάρτητο. Ἀλλὰ σὰν δημοσιογραφικὸ, ἐπικαιρο, σύγχρονο περιοδικὸ, ἔχει ὡς σκοπὸ ν' ἀσχολῆται μὲ τὸν ἐξωτερικόν. Ἐὰν αὐτὸ ὁ νέος φοιτητῆς τὸ ὀνομάζει «προπαγάνδα», καλύτερα ν' ἀνοίξῃ ἓνα λεξικὸ «ἀγνὰ ἑλληνικόν», νὰ μάθῃ τὴν ἐννοία τῆς λέξεως.

ΕΝΑ «ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ»

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογή»,

Ὡσπου νὰ λάβεις τὶς σειρές μου αὐτές θὰ βρίσκομαι καὶ ἐγὼ στὸ σπίτι μου. Πρὶν ὅμως φύγω ἀπ' ἐδῶ ὅπου ἔζησα μὲ τὴν ἀχώριστη συντροφιά σου εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ σοῦ πῶ ἓνα μεγάλο εὐχαριστῶ καὶ σὰν ἐλάχιστο δῆγμα εὐγνωμοσύνης μου νὰ σοῦ στείλω αὐτὰ τὰ λόγια.

Θάθελα ὅμως μαζί μὲ σένα νὰ εὐχαριστήσω τοὺς ἀγνωστους φίλους σου, μὰ πολὺ γνωρίζω σὲ μένα τώρα καὶ στενὰ συνδεδεμένους πνευματικά, ποὺ εἶχαν τὴν καλοσύνη νὰ μοῦ προσφέρουν τὴν συντροφιά τους καὶ τὴν ἀπεριόριστη φιλία τους.

Γιατὸ σὲ παρακαλῶ πολὺ φιλοξένησε στὶς σελίδες τῆς ἀλληλογραφίας σου αὐτὸ μοῦ τὸ μεγάλο εὐχαριστῶ πρὸς ὅλους αὐτοὺς καὶ ἰδιαίτερως σὲ σένα.

ΚΕΡΑΜΙΔΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

Κινικίου 5 Νίκαια

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

Τέτοια «εὐχαριστῶ» τὰ δέχεται μὲ χαρὰ ἡ «Ἐκλογή» καὶ χαίρεται νὰ βλέπῃ ὅτι οἱ σελίδες αὐτές τῆς ἀλληλογραφίας κάτι προσφέρουν.

Ὅσοι δὲν εἶδαν τὴν δημοσίευσή τους στὶς σελίδες τῆς ἀλληλογραφίας ἢ δὲν πῆραν ἀπάντησιν σὲ ἄλλα ἐρωτηματὰ τους τοὺς παρακαλοῦμε νὰ περιμένουν γιὰ τὸν τελευταῖο καιρὸ ὁ ἀριθμὸς τῶν γραμμάτων τῶν ἀναγνωστῶν μας ἔχει ὑπερβῇ κάθε προηγούμενο.

ΖΗΤΩ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

... μὲ φιλοτελιστὰς ἀναγνώστες τῆς «Ἐκλογῆς» γιὰ νὰ μὲ βοηθήσουν νὰ πλουτίσω τὴν συλλογὴ μου. Εἶμαι

μαθήτρια Γυμνασίου καὶ ἀρχαία γραμματοσυλλέκτρια.

Τασούλα Κονταξή
Πρωτοτάξη — Δράμας

... μὲ φίλους καὶ φίλες σου.
Κεραμίδης Εὐάγγελος
Κινικίου 5 Νίκαια
Πειραιεύς

... μὲ νέους καὶ νέες τοῦ ἐξωτερικοῦ.
Ἀμαλίστα Καλαφάτη
Λόντου 6
Καβάλα

... μὲ νέους καὶ νέες ποὺ νὰ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν Μουσικὴν καὶ τὴν ἀγγλικήν.

Αὐτῆς Ἐλευθέριος
Σ.Μ.Υ. 7ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 925

... μὲ νέους καὶ νέες.
Παπαντανίου Βάιος
415 Στρ. Νοσοκομείου
Δεκανεῆς Μπούλης Κωνσταντίνος
513 Τ.Π. — Σ.Τ.Γ. 914 α'
Πουλίδης Ἀθανάσιος
392 Σ.Α. 20 Ἰλν
Σ.Τ.Γ. 905

Δεκανεῆς Δρούγκας Θεόδωρος
513 Τάγμα Προκαλῶμενος 2ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 914 α'

... μὲ ἀναγνώστες καὶ ἀναγνώστριες τῆς «Ἐκλογῆς».

Στρατιῶτης Ζαρμπούτης Χρήστος
242 Τ.Π. 2ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 917

Στρατιῶτης Παλάσης Γεώργιος
242 Τ.Π. 2ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 917

... μὲ νέους καὶ νέες ποὺ νὰ μελετοῦν συγχρόνως καὶ τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσα.

Στρ. Διαβιβ. Μυλωνᾶς Σωτήριος
Δ.Δ. 124 Ε.Σ.Π.
Β.Σ.Τ. 904

... μὲ νέους καὶ νέες τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ.

Ναυτῆς Πρότακτος Μηχανικὸς
Γεώργιος Κουμπαραουλῆς
ὑποβρύχιον Ἀργοναυτῆς — Α.Δ.Υ.

... μὲ νέους καὶ νέες τῆς Ἑλλάδος.
Μόν. Ὑπ. Ἐξέταρας Γεώργιος
Σχολὴ Πεζικοῦ Τ.Μ.Υ. 2ος Λόχος
Β.Σ.Τ. 902

- ... με 'Ελληνοπούλες τῶν νησιῶν.
Καλαμάκης Δημήτριος
Ολύμπου 64
Πειραιεύς
- ... γιὰ τὴν ἀνταλλαγή γραμματο-
σήμεν, γιὰ θέματα ἀθλητικά, μαθημα-
τικά καὶ ἀστρονομικά.
Ἰωάννης Παπαϊωάννου
Ἀλιθέριον Εὐβοίας
- ... με νέες καὶ νέους.
Ἀθανάσιος Σ. Ροδόπουλος
44 Συν. Π. Λόχος Ἐπιτελείου
Σ.Τ.Γ. 911 α'
- Γρηγορίου Βασίλειος
574 Τ.Π. Λόχος Διοικήσεως
Σ.Τ.Γ. 917 β'
- Δεκανεύς Ρέταις Ἀπόστολος
242 Τ.Π. 3ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 917
- ... με νέους καὶ νέες ἑλληνικά ἢ αγγ-
λικά.
Σμηνίται Γιαννάκης Ἀργύριος
Β.Σ.Τ. 904 Μ.Σ., Α.Β.Α.
καὶ Κομινὸς Ἰωάννης
Β.Σ.Τ. 904 Μ.Σ., Α.Β.Α.
- ... με νέες καὶ νέους.
Λοχίας Παππὰς Δημήτριος
606 Τ.Π. 2ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 920 β'
- Στρατιώτης Δρακόπουλος Βασίλειος
606 Τ.Π. Λόχος Διοικήσεως
Σ.Τ.Γ. 920 γ'
- Στρατιώτης Καλογερόπουλος Χρήστος
606 Τ.Π. 2ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 920 γ'
- ... με νέες καὶ νέους τοῦ ἐσωτερικοῦ
ἢ ἐξωτερικοῦ.
Τιτίνα Παπαζήση
Τσιμισκή 39
Ἐάνθη
- Στρατιώτης Νικ. Διομήδης
700 Σ.Β.Ι. — Β.Σ.Τ. 902
- ... με ἀναγνώστες καὶ ἀναγνώστριες
τῆς «Ἐκλογῆς».
Θεοχάρης Κωσταντίνος
513 Τ.Π. Λόχος Διοικήσεως
Σ.Τ.Γ. 914 α'
- Δεκανεύς Θωμάς Ἀλεξίου
Ο.Α.Σ. 15ης Μεραρχίας
Σ.Τ.Γ. 917
- ... με νέες καὶ νέους.
Ἀνθ)γὸς Διαβιβάσεων
Ντόνας Παναγιώτης
Δ.Δ. 106 Σ.Π.Π. — Σ.Τ.Γ. 917
- ... με νέες καὶ νέους τοῦ ἐσωτερικοῦ
καὶ ἐξωτερικοῦ.
Μπρέθες Θεόδωρος
Ἀνθ)γὸς Πυρκοῦ
106 Σ.Π.Π. — Σ.Τ.Γ. 917
- ... με μαθητὰς καὶ μαθητρίας.
Κούλης Γ. Κουτρούδης (μαθ. γυμ)σίου)
Ἀναλήψεως 93
Θεσσαλονίκη
- ... με νέες καὶ νέους ἀπὸ ὅλη τὴν
Ἑλλάδα.
Δεκ. Μαθητῆς Γκατσωνίδης Νικόλαος
Σχολὴ Μονίμων Ὑπ)κῶν 7ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 925
- Δεκ. Μαθητῆς Χριστοφορίδης Γε)γιος
Σχολὴ Μονίμων Ὑπ)κῶν 7ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 925
- Μαθητῆς Σταυρίδης Μαργαρίτης
Σχολὴ Μονίμων Ὑπ)κῶν 8ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 925
- ... δι' ἀνταλλαγὴν γραμματοσήμεν.
Μωϋσῆ Κωνσταντίνῃ
Σπουδαστὴ Α.Σ.Ο.Ε.Ε.
Παλαμίδου 37
Ἀθήναι
- ... με Ἑλληνίδες.
Δεκανεὺς Θάνος Χιώτης
Κ.Ε.Ν. Κορίνθου 6ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 909
- Σμηνίας Τζάνος Βασίλειος
Κ.Ε.Ν. — Σ.Τ.Γ. 925 — Α.Β.Α.
- Ὀπλίτης Ὁρέστης Ἀργυρόπουλος
3156 Τάγμα Ἐθν. Ἀμύνης 3ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 904
- ... με νέους καὶ νέες.
Γεώργιος Ντασσόπουλος
Πόρος — Τροιζηνίας
- Ὑποσμηνίας Κ. Τσόλκας
Σμηνίας Δ. Σλαμάρης
Β.Σ.Τ. 904, 336 Μ.Ε.Β. Α.Β.Α.
- Μαθητῆς Τάκης Πάρης
Σχολὴ Μονίμων Ὑπ)κῶν 5ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 925
- ... με μαθητὰς ΣΤ' καὶ Ζ' τάξεως
Γυμνασίου καὶ με ἑλληνόπαιδα τοῦ ἐ-
ξωτερικοῦ.
Γεώργιος Θεοδωρόπουλος
Ἁγίου Λουκά 9
Λαμία
- ... γιὰ ζητήματα ναυτικῆς, ναυπη-
γικῆς καὶ ἱστοιολογικῆς τέχνης, ἑλλη-
νικά ἢ ἀγγλικά.
Σ. Γ. Κ.
Πόστ Ρεστάντ — Χαλκίδα

... με ἀναγνώστες σου γιὰ διάφο-
ρα θέματα. Εἶμαι μαθητῆς Η' τάξεως
τοῦ γυμνασίου.

Κώστας Χαρ. Παπαγεωργίου
Πατρῴων 318
Ἀθήναι

... γιὰ κοινωνικά, συνεταιριστικά
καὶ ἀγροτικά ζητήματα, γιὰ πεζογρα-
φία, ποίηση, δημοσιογραφία καὶ γιὰ τὸ
Ἑλληνικὸ χωριό, με νέους καὶ νέες ἀ-
πὸ ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Εἶμαι ἀγρότης.
Ἀντώνιον Ζούκαν διὰ Ἀνατόλην Δάφνην
Ἁγίον Κωνσταντίνον — Λοκρίδος

... με νέες καὶ νέους.
Σμηνίας Παπαδόπουλος Παντελῆς
Σμηνίας Κουκουβάς Νικόλαος
Μοῖρα Ἐκπαιδευσεως
ΚΕΔΚΑ Β.Σ.Τ. 902

Φοιτητῆς Γεώργιου Γεωργίου
Μουδανίων 32 — Εὐαγγελιστρίας
Θεσσαλονίκη

Στρατιώτης Τέλης Δαμίρης
Στρατιώτης Γάκης Τινόπουλος
Φοιτητῆς Ἱατρικῆς 238 Χειρ. Ἐκστρ.
Σ.Τ.Γ. 920

Στρατιώτης Δάρδας Ἰωάννης
278 Ε.Τ.Π. 3ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 911 α'

Ὑποσμηνίας Ἀθανασίου Ἀλεξ.
202 Μ.Σ. Α.Β.Α.
Β.Σ.Τ. 904

... με νέες καὶ νέους τῆς Ἑλλάδος.
Μόνιμοι Ὑπαξιωματικοὶ
Χαντζόπουλος Δημήτριος
Φωτιάδης Ἀντώνιος
Σχολὴ Πεζικοῦ Τ.Μ.Υ. 2ος Λόχος
Β.Σ.Τ. 902

ΣΚΑΚΙ

Τάσον Ἀλεξανδρόπουλον : Τὸ πρῶ-
το, τὸ πρόβλημα, εἶναι δυστυχῶς λαν-
θασμένο. Ἐχει δύο λύσεις! Τὸ δευτε-
ρασμένο, τὸ φινάλε, εἶναι σωστὸ μὲν ὅσον
ρο, τὸ φινάλε, εἶναι σωστὸ μὲν ὅσον
ἀφορὰ τὴν λύσιν πού ὑποδεικνύετε,
ἀλλὰ δὲν κερδίζουν τελικῶς τὰ Λευκὰ
τὸ φινάλε, διότι, μετὰ τὸ πᾶρσιμο
τῆς Βασιλίσσας, τὰ Μαύρα μποροῦν
νὰ κρατήσουν Ρεμί με ἀξιωματικὸν ἐ-
ναντίον ἀξιωματικοῦ, ἔστω καὶ με δύο
πιόνια λιγότερα.

Ε. Παπαδόπουλου : Τὸ πρόβλημά σας
τῶν δύο κινήσεων, δημοσιεύεται εἰς τὸ
τεύχος τοῦ Ἰουλίου. Τὸ ἄλλο, τῶν τρι-
τῶν κινήσεων, ἔχει δύο λύσεις : 1) 1ε7
—η8, Ρ05—η5 (Ἐάν Ρ05—η4, τότε
Αδ3—ε2+ μάτ). 2) Αδ3—ε2! Αθ4
κατὰ βούλησιν. 3) Ρθ1—δ5+ μάτ!

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ξένους συνεργάτας τῆς "Ἐκλογῆς"

PAUL MARTIN. Γεννήθηκε στὴν
Ὀττάβα τὸν Ἰούνιο τοῦ 1903. Τὸ
1925 τελείωσε τὴ Νομικὴ Σχολὴ τοῦ
Πανεπιστημίου τοῦ Τορόντο. Μετὰ
πῆγε στὸ Χάρβαρντ καὶ ὕστερα στὸ
Τρίνιτι Κόλλετζ τῆς Ὠξφόρδης. Ὁ-
παδὸς τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθί-
νων ἔγινε τὸ 1928 μέλος τῆς Νομο-
δικτικῆς Συνελεύσεως τοῦ Ὀντάριο.
Γιὰ ἓνα διάστημα ἐργάστηκε ὡς δι-
κηγόρος καὶ τὸ 1935 ἐξελέγη μέλος
τοῦ Κοινοβουλίου στὴν περιφέρειαν
τοῦ Ὀντίνσγου. Ἐχορήγησε Ἱπουρ-
γὸς, ἀντιπρόσωπος τοῦ Καναδὰ στὴν
Κοινοπολιτεία καθὼς καὶ στὴν Κοι-
νωνία τῶν Ἐθνῶν καὶ τὸ 1946 διω-
ρίστηκε ἀντιπρόσωπος τῆς χώρας
τοῦ στὸν Ὀργανισμό Ἠνωμένων Ἐ-
θνῶν.

ALLAN NEVINS. Ἀμερικανὸς κα-
θηγητῆς καὶ συγγραφέας. Γεννήθη-
κε στὸ Κάιρι Πόιντ τοῦ Ἰλλινόις τὸ
1890. Ἐσπούδασε σὲ διάφορα ἀμι-
ρικανικὰ Πανεπιστήμια καὶ τὸ 1940
πῆγε στὴν Ὠξφόρδη. Τὸ 1927 ἐδί-
δαξε ἀμερικανικὴ ἱστορία στὸ Πα-
νεπιστήμιο τοῦ Κορνέλλ καὶ ἀργότε-
ρα στὸ Κολόμβια. Ἔργα του :
«American social history recorded by
«The British Travellers» (1923), «The Ame-
rican States during and after the Re-
volutions» (1924), «The Emergence of
Modern America» (1927), «The heri-
tage of America» (1939) καὶ πλῆθος
ἄλλα βιβλία, σχετικὰ μετὰ τὴν ἱστορία
τῆς Ἀμερικῆς.

ΛΥΣΕΙΣ

«ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ», από σελίδα 7.

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ :

1. ΧΑΜΑΙΚΕΡΑΣΟΣ. 2. ΑΛΛΑ-
ΣΚΑ.— ΟΔΟΙ. 3. ΛΑΡΑ.— ΧΑ-
ΣΚΩ. 4. ΒΙΟ.— ΔΑΦΝΗ. 5. ΥΣ.
— ΝΕΛΣΩΝ. 6 ΔΥΣ.— ΝΗΣΙ.—
ΒΟΣ. 7. ΕΦΙΛΟΝ.— ΤΡΕΜΩ. 8.
ΣΩ.— ΟΥ.— ΧΟΙΡΟΙ. 9. ΜΟΥΝΚ
— ΟΝΥΞ. 10. ΔΑΝΤΕΛΛΩΝ.— ΣΑ.
11 ΑΗΧΟΥΣ. 12. ΣΑΡΡΗΣ.—
ΙΜΕΡΑ.

ΚΑΘΕΤΩΣ :

1. ΧΑΛΒΑΔΕΣ.— ΔΙΣ. 2. Α-
ΛΑΙ.— ΥΨΩΜΑ. 3. ΜΑΡΟΥΣΙ.—
ΟΝΑΡ. 4. ΑΣΑ.— ΛΟΥΤΗΡ. 5.
ΙΚ.— ΝΟΥΧΕΛΗ. 6. ΚΑΤΑΝΗΝ.
— ΚΛΟΣ. 7. ΝΕΣ.— ΛΥ. 8. ΡΟ-
ΧΑΛΙΤΟ.— ΩΣΙ. 9. ΑΔΑΗΣ.—
ΡΙΟΝ. 10. ΣΟΣ.— ΩΒΕΡΝ.—
ΡΕ. 11. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥΣ. 12. Α-
ΝΑΞΙΩΣ.

«ΣΚΑΚΙ», από σελίδα 122.

Αρ. 54. 1) Βη1—ε1! Έξαναγκα-
σμός κινήσεως. Είς οιαδήποτε κίνησιν
των Μαύρων, ακολουθεί μάτ. Π. χ.
1)... Α62Χε3+. 2) 1δ5—ζ4+ μάτ
κ.λ.π.

Αρ. 55. 1) Πγ8—δ8!! Απειλή 2)
Αδ7—ζ5++ μάτ.

Είτε τώρα τα Μαύρα, άμυνόμενα έ-
ναντίον της άπειλής, σκεπάσουν με Π,
1, ή Βασίλισσαν τὸ τετράγωνον δ4,
είτε προχωρήσουν τὸ πόνι ε5 δημιουρ-
γούνται πάντοτε ωραιότατα διαφορετι-
κά μάτ.

Αρ. 56. 1) Πε1—α1!! Έξαναγκα-
σμός κινήσεως. Σε Ρε4—ζ5 ακολουθεί
2) Βη1—δ1+ μάτ. Τά άλλα μάτ είναι
φανερὰ από τὴ μελέτη τῆς θέσεως.

Αρ. 57. 1) 1ε4—η3! Έξαναγκα-
σμός κινήσεως.

Αρ. 58. 1) Πε5—γ5!! δ6—δ5 2)
Πγ5—γ3, δ4Χγ3 3) 1δ5Χγ3+ μάτ η
1)... δ6Χγ5 2) γ2Χγ4, δ4Χγ3 (Ε.
Ρ.) 3) 1δ5Χγ3+ μάτ.

Αρ. 59. 1) Αδ111, 65. 2) Ργ5,
64. 3) 1α3, 64Χα3. 4) 64+ και μάτ!

ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΠΑΡΤΙΔΑ. 1) Βδ2—
θ611 Αε8. 2) 1η511 Καί τὰ Λευκά ά-
ναγκάζονται νά έγκαταλείψουν (Σε
1)... Αζ8 ακολουθεί επίσης 1η51) με
άκόλουθον έπέμβασιν του Αη3, ό όποι-
ος και κρίνει τὴν παρτίδα.

«ΦΕΓΓΑΡΑΚΙ ΜΟΥ ΛΑΜΠΡΟ...»,
από σελίδα 101.

1=γ. 2=δ. 3=δ. 4=γ. 5=α.
6=δ. 7=γ. 8=δ. 9=α. 10=α.

«ΤΙ ΕΙΝΑΙ ;», από σελίδα 100.

Η άναπνοή.

Μία. Γιατί μετά άφαιρούμε από
τὸ 90.

«ΕΧΕΤΕ ΔΥΝΑΤΟ ΜΑΤΙ ;», από
σελίδα 100.

1. τὸ 1 και τὸ 6.
2. Τὸ 1 και τὸ 4.
3. Τὸ 2 και τὸ 6.
4. Τὸ 4 και τὸ 6.
5. Τὸ 2 και τὸ 5.
6. Τὸ 2 και τὸ 6.
7. Τὸ 2 και τὸ 5.

ENGLISH CLASSES

ΑΓΓΛΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

υπό Α. Ι. ΜΑΛΛΙΔΗ

Καθηγητοῦ
τοῦ Ἰνστιτούτου Ἀγγλικῶν
Σπουδῶν

Πληροφορίες 10—1 και 5—8
δὸς Σίνα 22

Τρίν βάνελε

ΤΟ ΧΕΡΙΣΤΗΝ ΤΣΕΠΗ
ΓΙΑ Ν'ΑΓΟΡΑΣΕΤΕ ΤΟ...
ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟ ΣΑΣ ΚΟΣΤΟΥΜΙ,

Επισκεφθίτε τὰ μοναδικὰ Καταστήματα
"Π. ΓΟΥΤΑΚΗΣ"
ΣΤΑΔΙΟΥ 49

ΠΛΟΥΣΙΩΤΑΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΕΚΛΕΚΤΩΝ ΕΤΟΙΜΩΝ
ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΑΝΔΡΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:

1. 'Η πρώτη ημέρα εκάστου μηνός των αρχαίων Ρωμαίων.
2. Τους της Ελλάδος θα δρῇτε... κοντά στη Νέα Ζηλανδία (αίτ.).
3. 'Υποδιαίρεσις της ρουπίας. — 'Ενα χωριό της Α. Θράκης στο νομό Καλλιπόλεως. — Δύο τέτοια έχει η νίκη.
4. Μουσικός φθόγγος. — Με αυτές τας χώρας συναλ-
λασσόμεθα (αίτ.). —
Πρώτον συνθετικόν της
πρωτεύουσας της Κό-
στα - Ρίκα.
5. 'Ισπανικός τίτλος ευ-
γενείας. — Γνωστός
'Ελλην διζαντιολό-
γος από τη Χίο (αίτ.).
6. Ποταμός της Γαλλί-
ας. — Κερδίζω τι.
7. 'Εάν μπορούτε να τα
προσθέσετε στο μπο-
ρώ, έχετε ένα... λιμά-
νι γαλλικό. — Περι-
έχεται σε κάθε ζευ-
γάρι (δημ.). — Οί
περισσότεροι ανθρω-
ποι τον φοβούνται
(αίτ. δημ.).
8. Κάθε τι φουσκωμένο,
παρομοιάζεται συχνά
με αυτό (δημ.). — Σύν-
θετος αθλητικός όρος
ώρισμένου αγωνίσμα-
τος (ξεν.).
9. Όμας γαλλικών νήσων της Με-
σογείου. — 'Εκβάλλει εις τον
Δουναβίον, παρά το Βελιγράδι-
ον (αίτ.). — Προστακτική θυμί-
ζουσα φρασεολογικός φυλακήν
και στόμα.
10. Θηλ. αναφορ. αντανυμια. — Εί-
ναι οί μουσάνες του 'Ινδικού
ώκεανού (αίτ. πληθ.).
11. Τον εκστόμωσε η μητέρα του ή
'Αηδών (μυθολ.). — Πόλις της
Γαλλίας, ή γενετειρά του Γάλ-
λου ζωγράφου Φουκέ.
12. Μία προσωνομία της Θεοτόκου,
ένάρθρων.

ΚΑΘΕΤΩΣ:

1. Κάτοικοι εύρωπαϊκής χερσονή-
σου.
2. Ποικιλία πορτοκαλίων. — 'Αρ-
θρον.

3. 'Εχει κυκλικήν δάσιν (αίτ.). —
'Αλλοτε μεγιστάνες της γερμα-
νικής χαλουργίας.
4. Το λένε και «φαρί». — 'Αρ-
χαία στρατιωτική μονάς.
5. Μουσικός φθόγγος. — Τόσα
χρόνια έζησε ο... πατήρ των
σταυρολέων, ο Τριστάν Μπερ-
νάρ. — Οί κάτοικοι της Σαμο-
θράκης τον βλέπουν καθημερι-
νώς (αίτ.).

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	Σ		Κ	Α	Λ	Α	Ν	Δ	Α	Ι			Δ
2	Κ		Ω		Α	Ν	Τ	Ι	Π	Ο	Δ	Α	Σ
3	Α	Ν	Ν	Α			Τ	Ε	Κ	Ο	Σ		Ν
4	Ν	Τ	Ο			Φ	Ι	Λ	Α	Σ		Σ	Α
5	Δ	Ο	Ν				Π	Α	Σ	Π	Α	Τ	Η
6	Ι	Λ			Α	Π	Ο	Κ	Τ	Θ		Ρ	Τ
7	Ν	Τ		Τ	Α	Ι	Ρ	Ι		Π	Ο	Ν	Ο
8	Α	Σ	Κ	Ι			Ν	Ο	Κ	Α	Ο	Υ	Τ
9	Υ	Ε	Ρ		Σ	Α	Υ	Θ		Ν		Θ	ΟΥ
10	Ο		Ο	Ι	Α		Α	Ν	Ε	Μ	Ο	Υ	Σ
11	Ι	Τ	Υ	Λ	Ο	Σ			Τ	Ο	Υ	Ρ	
12		Η	Κ	Α	Ν	Τ	Α	Ν	Α	Σ	Σ	Α	

6. 'Ενίοτε αποτελούν ένα είδος δι-
εθνούς μέτρου κολασμού.
7. Γάλλος ζωγράφος, ο κυριώτερος
αντιπροσώπος της ρωμαντικής
σχολής.
8. 'Ενα τέτοιο μέγαρον λείπει ά-
πό την Αθήνα.
9. 'Ενα ρήμα σχετικόν με μεταθέ-
σεις υπαλλήλων. — 'Ετσι ζούν
όλοι οί εισοδηματίαι.
10. Μία νήσος των Κυκλάδων. —
Πηγάζει έκ των 'Ιουλιών 'Αλ-
πεων. — 'Ενας από τους ά-
παγωγείς του στρατηγού Κράι-
πε στην κατοχή.
11. Οί περισσότεροι τους γνωρί-
ζουν ως σπουργίτας (αίτ.).
12. 'Εγέννησε τον Περσέα. — Στε-
ρεά, ευθυτενής (δημ.).
13. Παζαρεύματος επιτυχία (δημ.).
— 'Ενα ζών, αρχαϊστί.

Ι. Χ.
(Λύσις στη σελ. 140)

ΤΑΞΕΙΔΙΑ ΑΝΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

Ο Κόσμος στην διάθεσιν σας. Εκλέξατε
την χώραν προορισμού σας και όφισατε
στην Κ. Λ. Μ. την φροντίδα του ταξιδιού
σας.

Η Κ. Λ. Μ. θα σας μεταφέρει τάχιστα και
άνετα όπουδήποτε και όποτεδήποτε, είτε
για ύποθέσεις είτε για άναψυχή.

Διά πληροφορίας και εισητήρια εις τα Γραφεία Τα
ξειδίων ή την Κ.Λ.Μ., Πλ. Συνταγματος, Τηλ. 30.135.

Ἡμερολόγιον Μαΐου

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΛΥΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ (Θέατρο «Ὀλύμπια». Ρουζβέλτ 59. Τηλ. 24.377) :

Ἀρχὴ μηνὸς «Ἰπτάμενος Ὀλλανδός», Βάγκνερ.

Ἐντὸς τοῦ μηνὸς Ἀρχίζουν οἱ παραστάσεις στὸ ὑπαίθριο θέατρο τῆς Λεωφόρου Ἀλεξάνδρας μετὰ τὴν «Ὀλλανδέζα» τοῦ Κάλμαν.

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ («Ὀρφεὺς». Τσῶρτσιλ 52. Τηλ. 33.405. Δ)σις 4,11,18,25 Κρατικῆς Ὀρχήστρας, Σαριπόλου 9. Τηλ. 663.791) Κυριακάτικες συναυλίαι.

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ :

9, 15, 17, 26, 27 Ἐπιδείξεις μαθητῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Ὡδείου.

ΘΕΑΤΡΟ

ΒΑΣΙΛΙΚΟ (Ἀγ. Κωνσταντίνου. Τηλ. 53.242) :

Ἀπὸ τῆς 2 Ὁ «Εὐαγγελισμὸς» τοῦ Κλωντέλ. (Τελευταῖο ἔργον τῆς περιόδου).

ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ (Ἱπποκράτους 7. Τηλ. 23.723) :

Συνεχίζει «Τῆς νύχτας τὰ καμώματα».

ΚΕΝΤΡΙΚΟ (Ἀργεῖ).

ΚΟΤΟΠΟΤΑΝΗ (Ἐλευθερίου Βενιζέλου 40. Τηλ. 21.492) :

Συνεχίζει «Ἀπῆλθε στὴ Σαμαρκάνδη» τοῦ Ζὰν Ντεβάλ, μετὰ τὴν Μελένα Μερκούρη.

ΚΥΤΒΕΛΗΣ (Πλατ. Συντάγματος. Τηλ. 34.491) :

Συνεχίζει «Τρομεροὶ γονεῖς» τοῦ Κοκτώ, μετὰ τὴν κ. Κυβέλη.

ΜΟΥΣΟΥΡΗ (Πλατ. Ἀγ. Γεωργίου Καρύστη. Τηλ. 27.248) :

Συνεχίζει «Τὸ Κουρέλι» τοῦ Νικοντέμ, μετὰ τὴν Ἑλλη Λαμπέτη.

ΘΕΡΙΝΑ ΘΕΑΤΡΑ

Ἐντὸς τοῦ μηνὸς θὰ ἀρχίσουν οἱ παραστάσεις στὰ ὑπαίθρια θέατρα μετὰ τοὺς ἀκόλουθους θιάσους :

ΑΛΣΟΣ (Παγκρατίου). Θιάσος Λεμού.

ΒΕΜΠΟ. Θιάσος Σοφίας Βέμπο.

ΒΕΡΝΤΕΝ (Λεωφ. Ἀλεξάνδρας). Θιάσος Κούλας Νικολαΐδη.

ΔΙΟΝΤΣΙΑ (Καλλιθέας). Θιάσος Ἄννας Λώρη.

ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ (Πλατ. Κυριακοῦ). Θιάσος Κατερίνας. (Ἐναρξίς πιθανῶς τὸν Ἰούνιον μετὰ τὴν «Ἄννα Κρίστι»).

ΜΑΚΕΔΟ (δόδος Θεμιστοκλέους). Θιάσος Λογοθετῖδη (Ἐναρξίς πιθανῶς α' 15θήμερον Ἰουνίου μετὰ τὴν «Ἐνα δόσσαλο στὴ λίμνη»).

ΝΤΟ-ΡΕ (Φωκίωνος Νέγρη). Θιάσος Ἑταιρείας Ἑλληνικοῦ Θεάτρου.

ΡΙΑΛΤΟ (Κυβέλης). Μουσικὸς θιάσος Μίμη Κοκκίνη. Πρῶτον ἔργον «Τέσσερις καρδιὲς κτυποῦν», Σακελλάριου — Γιαννακοπούλου.

ΣΑΜΑΡΤΖΗ (δόδος Καρόλου). Θιάσος κωμωδίας Μίμη Φωτοπούλου.

ΑΡΧΑΙΟ ΔΡΑΜΑ

ΔΕΛΦΟΙ :

9

Ἐορτασμὸς τῆς 25ετηρίδος τῶν Δελφικῶν Ἐορτῶν. Θιάσος Αἴνου Καρζῆ «Προμηθεὺς Δεσμώτης», Αἰσχύλου.

ΘΕΑΤΡΟ ΗΡΩΔΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ :

18

Θιάσος Αἴνου Καρζῆ «Προμηθεὺς Δεσμώτης», Αἰσχύλου.

ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ ΣΕ ΠΟΛΕΙΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΧΑΓΗ :

4

Θὰ ἐμφανισθῇ ἡ χορεύτρια τῆς Λυρικῆς Σκηνῆς Λουκία.

ΠΑΡΙΣΙ (αἶθουσα Γκαβώ) :

11

Ρεσιτάλ Ἄννας καὶ Μαρίας Καλουτά.

ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ :

12, 13

Ἡ χορεύτρια τῆς Λυρικῆς Σκηνῆς Λουκία.

ΠΑΡΙΣΙ (Κομεντί Φρανσαίς) :

Ἐντὸς τοῦ μηνὸς

«Νεφέλεις», Ἀριστοφάνους, μετὰ σκηνοθετὴ τὸν Σ. Καραντινόν.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΖΑΠΠΕΙΟ (Τηλ. 30.116) :

Συνεχίζεται Ἡ Δ' Πανελληνίος Καλλιτεχνικὴ Ἐκθεσις.

ΚΟΣΜΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙ

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ :

3 'Ο ετήσιος χορός του Συλλόγου «Παρνασσός».

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΛΟΝΔΙΝΟ :

5 - 16 'Εκθεσις τῆς βρεταννικῆς βιομηχανίας ('Η μεγαλύτερη βιομηχανική ἐκθεσις τοῦ κόσμου).

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

'Αγῶνες στίβου — 'Επιδείξεις

ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟ ΣΤΑΔΙΟ :

3, 4 Διεθνείς ἀγῶνες στίβου ('Ελλάς, Αἰθιοπία, Αἴγυπτος, Γαλλία, Τουρκία).

4 Μαραθώνιος δρόμος (πρωτάθλημα).

10, 11 'Ελληνογ.οιγκοσλαβικοὶ ἀγῶνες στίβου.

18, 25 Σχολικὲς ἐπιδείξεις.

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ :

7 ΓΗΠΕΔΟ ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΤ: 'Εθνική 'Ομάς 'Ενόπλων Δυνάμεων — 'Εθνική 'Ομάς Αἰθιοπίας.

14 Μικτὴ 'Αθηνῶν — Μικτὴ 'Αντὶς - 'Αμπέμπας.

18 Π.Α.Ο. — 'Επίλεκτοι Αἰθιοπίας.

ΓΗΠΕΔΟ ΠΑΝΙΩΝΙΟΤ (Ν. Σμύρνη) :

21 Πανιώνιος — 'Επίλεκτοι Αἰθιοπίας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ :

Β' 'Αγὼν Κυπέλλου Μεσογείου.

16 'Επίσημη συνάντησις 'Εθνικῶν 'Ομάδων 'Ελλάδος — Τουρκίας.

18 Φιλικὸς ἀγὼν μεταξὺ τῶν ἰδίων ομάδων.

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ :

11, 12 Περιφερειακὸ πρωτάθλημα.

24 'Αγωνιστικὴ ἡμερὶς.

ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΑ (Μπάσκετ) :

5 Πρωτάθλημα γ' κατηγορίας ἀνδρῶν.

7 - 14 Πρωτάθλημα β' κατηγορίας ἀνδρῶν (διάφορες συναντήσεις).

5, 7, 12, 14, Τοπικὸ πρωτάθλημα νεανίδων (διάφορες συναντήσεις).
19, 21, 26, 30

ΠΕΤΟΣΦΑΙΡΑ (Βόλλεϋ) :

6 'Αρχίζει τὸ πρωτάθλημα α' κατηγορίας ἀνδρῶν.

ΒΕΝΙΖΕΛΕΙΑ :

25 Μαΐου — 8 'Ιουν. 'Αγῶνες στὴν Κρήτη σὲ ἀνάμνησι τοῦ 'Ελευθ. Βενιζέλου.

ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΙΣΤΙΚΟ ΡΑΛΛΥ (Ε.Α.Π.Α. 1952) :

1 - 3

Τὸ πρῶτο μεταπολεμικὸ ἑλληνικὸ Ράλλυ. 'Εκκίνησις ἀπὸ τὰ 'Ιωάννινα τὴν 1η Μαΐου ὥρα 6 πρωΐ. Διαδρομὴ: 'Ιωάννινα — Πάτραι — Κόρινθος — Μάνδρα — Λάρισα — Θεσσαλονίκη — 'Αλεξανδρούπολις — Θεσσαλονίκη — Φλώρινα — Καλαμπάκα — Λάρισα — 'Αθήναι.

ΤΟ ΝΕΡΟ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ

15 Δεκεμβρίου 1951		4.976.000 κυβ. μ.
15 'Ιανουαρίου 1952		6.599.000 » »
15 Φεβρουαρίου 1952		9.600.000 » »
15 Μαρτίου 1952		11.652.000 » »
15 'Απριλίου 1952		14.779.000 » »
(15 'Απριλίου 1951)		10.615.000 » »

ΦΙΛΟΤΕΛΕΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΑΘΗΝΑΙ: ΟΔΟΣ ΦΕΙΔΙΟΥ 5 Β'

"Αρθρα, μελέται, εἰδήσεις γραμματοσημολογικαὶ
ἀπὸ ὅλων τὸν κόσμον

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΔΡΧ. 20.000

*Τὸ ὄνειρόν σας
δὲν πραγματοποιοῦνται*

ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΕΣ ΜΕ ΤΑ ΤΕΤΡΑΚΙΝΗΤΗΡΙΑ
ΑΕΡΟΠΛΑΝΑ "ΚΟΝΣΤΕΛΕΣΙΟΝ",
ΤΗΣ AIR FRANCE

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ "ΑΙΡ ΦΡΑΝΣ...: ΠΛ. ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ - ΤΗΛ. 32.871 & 25.750